

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Hayatları ve anlatılmayan noktaları

CASUSLAR VE İSTİHBARATÇILAR

YUSUF KALEN

Etiket Fiyatı
Üzerinden
(KASADA)
0%15
İNDİRİM

Lopus

CASUSLAR VE İSTİHBARATÇILAR

Yayıncı Sertifika No: 017954
Genel Yayın Yönetmeni: Ergin Yalçın
Editör: Fatma Zeren
Son Okuma: Hüseyin Altıntaş
Sayfa Tasarımı: Lopus
Kapak Tasarımı: Mehmet Çakır
1. Baskı: Haziran / 2021
ISBN: 978-605-7948-41-0

Baskı / Cilt: Ayrıntı Basımevi
Ostim Mah. 28. Cad. 2284 Sok.
İvedik Organize Sanayi Bölgesi 105/A
Yenimahalle/Ankara
Matbaa Sertifika No: 49599

· © Kitabın tüm yayın hakları Lopus Yayınları'na aittir.

Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik ortamda, e-mail veya mekanik araçla kopya edilemez, çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Lopus Yayınları® 2020

Uyanış Mah. İtri Cad. 57/A
Keçiören/ANKARA

CASUSLAR VE İSTİHBARATÇILAR

YUSUF KALENDER

Lopus
yayınevi

İÇİNDEKİLER

DANS EDEN CASUS “MATA HARI”	9
YÜZÜ OLMAYAN ADAM VE ROMEO CASUSLARI’NIN MİMARİ “MARKUS WOLF”	32
KUŞLARDAN HABER ALAN ADAM “KUŞÇUBAŞI EŞREF”	47
RUSLARIN İNGİLİZ İSTİHBARATINA SIZMIŞ, İNGİLİZ ÇOCUKLARI “CAMBRIDGE BEŞLİSİ”	77
TÜRKLER İÇİN ÇÖL TİLKİSİ - ARAPLAR İÇİN ÇÖL KRALİÇESİ “GERTRUDE BELL”	91
KURTULUŞ SAVAŞI’NIN TÜRK CASUSU “İNGİLİZ KEMAL”	120
EFSANE Mİ GERÇEK BİR CASUS MU? “LAWRENCE”	131
İLK TÜRK KADIN CASUS: EMİNE ADALET	151
DERİN DEVLETİN ÜVEY EVLADI “MAHMUT YILDIRIM (YEŞİL)” ...	161
TÜRK JAMES BOND “HİRAM ABAS”	188
DEVLET – MAFYA – TETİKÇİ ÜÇGENİNDE BİR HAYAT “ABDULLAH ÇATLI”	203
2. DÜNYA SAVAŞI’NIN TÜRK CASUSU “İLYAS BAZNA”	216

Bismillahirrahmanirrahim

DANS EDEN CASUS “MATA HARI”

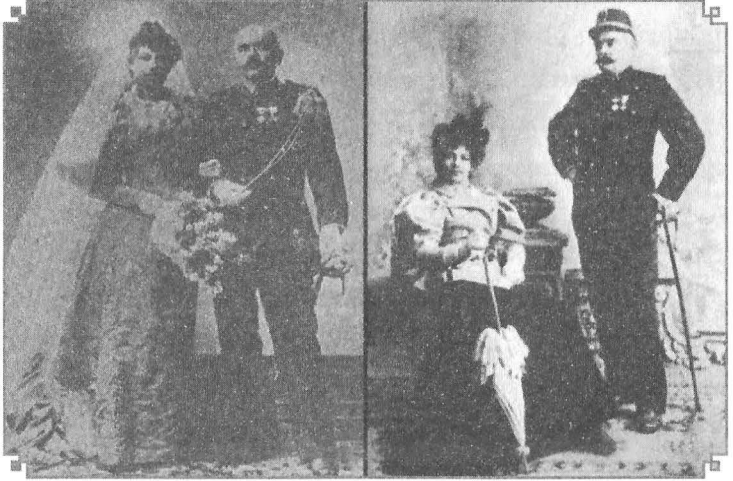
Dans eden casus olarak tanıyordu dünya onu. Peki, anlatıldığı gibi tarihin en büyük casus sırlarına gerçekten sahip miydi? O zengin bir babanın farklı kızı olarak Hollanda’da dünyaya gelmişti. Asıl adı Margaretha Geertruida Zelle’ydi ama dünya onu Mata Hari olarak tanıyacaktı. Babası aslında tekstille uğraşıyordu ama petrolde de yatırım olduğu için genç Mata Hari fazlasıyla şımarabileceği bir hayat yaşamıştı çocukluğunda. Onun bu şatafatlı yaşamı aslında hayatının belirlenmesinde de başrol olacaktı. Bir kere hayatın zevkini alan Mata Hari bir daha bu zevkten ayrılmamak için her şeyi yapacaktı. Kendisi okula gittiğinde de farklı olan, kırmızı elbiseler giyen biriydi. Biliyorum bunu okuduğunuzda ne var ki bunda diyorsunuz ama o zamanki dönemin şartları çok farklıydı. Avrupa henüz bugünkü gibi olmayıp, kadınların böylesi dikkat çekici şeyleri giymesini ahlaksızlık olarak görüyordu. Zaten Avrupa’nın sahip olduğu düşünce Mata Hari’nin öne çıkmasını da sağ-

layacaktı. Mata Hari çocukluk dönemlerini eğlence içerisinde geçirirken bir gün bir haber gelir. Babası başka bir kadın ile kaçıp annesini terk etmiştir. Bu Mata Hari'nin aldığı en büyük darbelerden ilki olacaktı. Kimileri babasının iflas ettiğini söylese de kaçtığı daha kabul edilir bir gerçektir. Babası gittikten sonra artık mal varlığı rahatlığı

da azaldığı için annesi onu yatılı bir okula yazdıracaktı. O yatılı okulda hayatını devam ettirirken sadece 2 ay sonra annesinin de ölüm haberini alacaktı. Hayat, çocukluğunda verdiği büyük zenginliği sanki ardı ardına tokat vurarak geri alıyordu. Mata Hari ise hayatına devam etmeye çalışıyordu. Kendisi 18 yaşına gelmişti. Dedik ya dikkat çeken bir kızdı. Bu dikkat çekmesi çocukluğunda başına bela olacaktı. Okulun yaşlı müdürü kafayı Mata Hari'ye takacak ve ona tecavüz edecekti. Bu tecavüz olayı sonrası okuldan atılması gereken kişi müdür olmalı diye düşünseniz de okuldan ayrılacak isim Mata Hari olacaktı. Çünkü okul müdürünün böyle bir şey yaptığı yayılırsa okulun itibarı giderdi. O zaman sözde bu iftiracı kızın okuldan atılması gerekiyordu. Mata Hari okuldan ayrıldıktan sonra amcasının yanına kalmaya gider. Burada sıradan bir hayat sürerken bir gün gazete ilanlarında bir evlilik arayışı ilanı görür. Hollanda'nın sömürgesi olan Endonezya'da (Hollanda Hindistan'ı) görevli olan ve iznini La Haye'de geçiren bir yüzbaşı evlenmek istiyordu. Dikkat çekici bir ilandı ve hemen bu ilana başvurur. Kendisi çok sonra da dediği gibi hep bir subayla evlenmek istiyordu. Hatta zengin bir bankacının yanında olmaktansa fakir bir subayın metresi olmayı kabul ederim diyecekti. Onun bu yönelmesi bu garip ilana başvurmasına sebep olacaktı. Fakat Mata Hari'nin bilmediği bir şey vardı. Bu ilan gerçek bir ilan değildi. İlan, bir şakadan ibaretti. Yüzbaşı Rudolph Macleod arkadaşlarıyla konuşurken son derece sıkıntılı bir hayat geçirdiğini söylemiş, onlar da gülerек evlenmesini tavsiye etmişti. Yüzbaşının dostlarından bir gazeteci de bu evlenme ilanını uydurarak gazetesine koyuvermişti. Nitekim bu teklifi

kabul edip resimleri ile beraber bir mektup gönderen 14 kadın reddedilmiş ve sadece bir şaka olduğu söylenmişti. Fakat bu şaka 15. mektupta gerçek olacaktı. Yüzbaşı Rudolph Macleod 15. mektubu açtığı anda sıradan bir mektup olarak okurken gördüğü fotoğraf onun bu şakayı gerçek olarak kabul etmesine sebep olacaktı. Rudolph Macleod 15. mektubu yazan kadına geri dönüş yapacaktı. Bu kadın Mata Hari'ydi. 1897 yılında yüz yüze görüşen bu iki çift birbirlerine âşık olmuşlar ve evlilik hayatları başlamıştı. Evlendiğinde kendisi 18 eşi 40 yaşına gelmiş biriydi.

Rudolph ve Mata Hari

Evlilik garip başlamıştı ama gayet normal gidiyordu. Hayat Mata Hari'ye ardı ardına tokat vursa da en sonunda yüzüne gülmüştü. Ya da biz öyle zannediyorduk. Mata Hari'nin iki çocuğu olmuştu. Biri erkek biri kız. Rudolph Macleod fazlasıyla memnundu. Çünkü soyunu devam ettirecek bir erkek ve küçük bir kızı vardı. Mata Hari eşi Ru-

dolph ile birçok yere gidiyor, onunla birçok yerde geziyordu. Aynı zamanda yine sömürü olan Hindistan'a gitmiş, orada farkına varmadan hayatını değiştirecek dansı da öğrenmişti. Tabii ki sadece bu dans değildi onun hayatını değiştirecek olan. Zamanı geldiğinde anlatacağız sebebini. Onların bu mutlu hayatı devam ederken hayatının kırılma noktasının geldiği an yaklaşmıştı. Mata Hari ve eşi bir gün çocukların odasına girdiğinde ikisinin de zehirlenmiş bir şekilde can çektiğini görecekti. Hemen "Dadı nerede" diye bakmaya çalışırken çocukların dadısının çoktan kaybolup gittiğini öğreneceklerdi. Çünkü çocukların dadısı aslında Yüzbaşı Rudolph Macleod'e kan davası güden biriydi. Bunu Rudolph fark etmemişti ama sonradan verdiği savaşların birinde bu dadının nişanlısı olan erkeği öldürdüğünü öğrenecekti. Aslında bu bir savaştı ve özel bir kin yoktu ama o erkeğin nişanlısı bunu kan davası olarak içinde saklamıştı. Rudolph Macleod'e ailesinin içine girerken baştan beri planı bu idi. Nitekim emeline ulaşmış ve Rudolph Macleod'in çocuklarını zehirleyip onun soyundan intikamını aldığını düşünerek gitmişti. Rudolph Macleod hemen askeriye den tanıdığı doktorunu çağırmış ve bu zehrin tedavisini geçirmesi için beklemeye başlamıştı. Zaman geçmeye devam ederken doktor yarı mutlu yarı üzgün bir şekilde dışarı çıkacaktı. Erkek çocuğunu kurtaramamıştı, kız çocuğunun yaşama ihtimali vardı. Aslında o gün orada kimse fark etmese de doktor orada bir hata yapmıştı. Hep savaşta yetişkin kişilere baktığı için onlara verdiği ilaç dozuna yakın bir dozu çocuklara da vermişti. Ve hayat ne garip ki erkek çocuğu bu doza dayanamayıp ölse de kız çocuğu kurtulacaktı.

Çocukları ile resimleri

Doktor bile aslında erkek çocuğunun katillerinden birisinin kendisinin olduğunu o an fark etmemişti. Bu haber Rudolph Macleod ve Mata Hari'yi fazlasıyla yıkacaktı. En çok da Rudolph Macleod'i yıkacaktı. O artık eski Rudolph değildi. Çocuğunun ölümüne çok fazla üzülmüş, bu yüzden çok daha fazla değişip çok daha fazla içmeye başlamıştı. Zaman geçtikçe daha fazla içiyor ve daha fazla huzursuzluk çıkarıyordu. Kimi zamanlar mutfakta sinirlenip bıçağı alarak Mata Hari'nin üzerine dahi yürüdüğünü çok daha sonra Mata Hari bizzat anlatacaktı. Artık evlilik çok daha çıkmaz bir yola girmişti. En sonunda bu iki çift 1902 yılında boşanmaya karar verdi. Mata Hari kızına sahip çıkmaya çalışsa da o zamanın hukuklarında bu çok zordu. Özellikle Mata Hari'nin bağımsız bir bütçeye sahip olmamasından dolayı çocuk, babasının yanında kalacaktı. Artık Mata Hari yeni bir hayata yelken açacaktı.

Aslında kocası Rudolph ona 100 florin nafaka veriyordu ama bu yeterli bir miktar değildi. Kendisi, boşanan tüm kadınların gittiği yer zannettiği Paris'e gidecek ve orada yeni bir hayata başlayacaktı. Herkes, o oraya gider gitmez dansa başladı sanıyor ama aslında uzun zaman boyunca alın teriyle bir şeyler kazanmaya çalışmıştı. Saygın bir şekilde para kazanmak için her yolu denedi. Piyano dersleri verdi, Almanca öğretti, bir bayan refakatçisi olarak çalışmaya başvurdu ve bir mağazada model olarak çalıştı. Edouard Bisson, Octave Denis Victor Guillonnet ve Fernand Cormon gibi Montmartre ressamaları için daha az saygın ancak daha kazançlı bir sanatçı modeli olarak oturuyordu ve burada önemli teatral bağlantılar kurdu. Ama hayat onu sanki kendi planında oynaması için diretecekti. Mata Hari ise casusluk yolunda kapı olacak olan bu dans olayına yavaş yavaş yaklaşıyordu. Mata Hari artık yavaş yavaş modellik yaptığı yerlerde kurduğu bağlantılar ile bazı sirklerde at biniciliği yapıyordu. Aynı zamanda arkadaşları arasında ya da kimi ortamlarda dans da ediyordu. Dans hiçbir zaman para kazanacağı bir amaç olmamıştı, ta ki patronunun ona bir öneriyle gelmesine kadar. Patronu kendisinin dansa çok daha başarılı olduğunu ve bu işe yönelirse çok daha fazla para kazanacağını söylemişti. İşte bu teklif onun hayatının ikinci ve en büyük kırılma noktasıydı. Uzun zaman boyunca sadece hayatını devam ettirmek için para kazanan Mata Hari artık hayatını zevk ile yaşamak için para kazanacaktı. Montmartre eğlence bölgesindeki bir gece kulübünde, kendi icadı olan "Yılan Dansı"nı sergilemeye başladı. Aslında bu dans onun icadı değil, çok daha önce de bahsettiğimiz gibi Hindistan'da

Cava'da öğrendiği bir dans türüydü. İşte bu sırada onun bu dansını gören bir isim ona yaklaştı. Madam Kireevsky'nin sosyete için düzenlediği partide Mata Hari'nin dans etmesini istedi. Onu, "Oryantal Dansçı Leydi Macleod" diye takdim ettiler. Henüz Mata Hari ismini tam anlamıyla kullanmıyordu. 1905 yılının ocak ayıydı. Temsilden sonra Asya Sanatları Müzesi'nin sahibi, iş adamı Emile Guimet, "Bir gece müzemde de dans eder misin?" diye soracaktı. Artık Mata Hari yavaş yavaş tanınmaya başlanıyordu. Peki, dedi Mata Hari. Ama müze sahibinin bir isteği daha vardı ki onu tam anlamıyla değiştirecekti. "Sergilediğim elbiseleri giyer, mücevherleri takarsın, Hint prensesi olduğunu söyleriz, ama Leydi Macleod adını değiştirmemiz gerek" dedi. Evet, hayat hikâyesi gibi ismi de değişecekti. Bu değişime gelmeden önce şunu da söylemek gerek. Mata Hari bu dansı sergilerken diğer tüm dansçıların yaptığından farklı bir şey yapıyordu. Bu farklı iş ne güzelliğiydi ne de çok iyi dans etmesiydi. Güzelliği normal bir güzellikti. Dansı da normal bir danstı. Evet, Avrupa o vakitler Doğu'dan gelen adetlere fazlasıyla meraklıydı. Ama bu Mata Hari'yi öne çıkaracak kadar büyük bir iş miydi dersiniz pek de evet diyemem. Peki, bu kadını ne öne çıkardı dersiniz aslında cevabı tek bir kelime. "Çıplaklığı." Size en başta da söylemiştim ya Avrupa gerçekten o vakitler muhafazakâr bir kimliğe sahipti. Tıpkı Doğu toprakları gibi. Yani bırakın göbeği açık olarak dans etmesini, kırmızı bir elbise giyip dikkat çekti diye farklı bakılıp kızıldığı bir ortamdı. İşte bu ortamda Mata Hari size göstereceğim fotoğraf ile dans edecekti. Bir dansöz kıyafetiydi.

**Ortada Mata Hari etrafında ise Fransız dansçılar...
(kapalılığa dikkat)**

Peki, böylesi şeylerin ahlaksızlık olarak sayıldığı ortamda Mata Hari bunları nasıl sergilemişti dersiniz bu da aslında gösterdiği dansa saklıydı. Mata Hari böylesi bir düşüncenin Avrupa'da hâkim olduğunu bildiği için bu dansını Doğu'dan aldığını ve bu dansın orada kutsal bir dans olduğunu dile getirecekti. Bununla da kalmayıp kendi hayat hikâyesini baştan yazarak uyduracaktı. O artık Hollanda'da doğmuş sonra babası tarafından terk edilip ardından bir subay ile evlenmiş Mata Hari değildi. Aslında kendi ismi bile dediğimiz gibi Mata Hari değildi. Ama sonradan bu ismi alacaktı. O, Hindistan'da doğup büyümüş kutsal bir ailenin kızıydı. Ve uydurduğu bu yalana bir isim olarak da Mata Hari ismini koyacaktı. Mata Hari "Şafağın Gözü" anlamına geliyordu. Kendisi bu açık dansını kutsal bir dans olarak gösterdiği için hiç kimse buna dur demiyordu.

Gitmeyin o biraz ahlaksız diyorlardı ama başka medeniyetlerin kutsallığına da laf etmekten çekiniyorlardı. Öte yandan Mata Hari ise bu dansını kutsal bir dans olarak gösterdiği için çıplaklığı sorgulanmıyordu. Ve kendisini izlemeye gelenler de aslında bu çıplaklığı görmek için geliyorlardı. Yukarıda bıraktığım fotoğrafta Mata Hari'nin etrafındaki dansözlerin en açık hallerini gördünüz. İşte böylesi bir ortamda Mata Hari çıplaklığı sayesinde fazlasıyla dikkat çekiyordu. O artık uydurduğu yalan içerisinde bir Cava prensesi olup egzotik dansı ile de şehvet uyandıran bir isimdi. Benim dansım kutsal bir şiir diyordu ama insanlar aslında şiir dinlemek için değil hiç görmediği çıplaklığı görmek için geliyorlardı. Bir gazeteci, 1905 tarihli Courrier Français dergisinde yayınlanan bir makalesinde, Mata Hari'nin performanslarından birini şöyle anlatıyor: "Aynı anda onu gizleyen ve ortaya çıkaran perdelerin altında dalgalanıyor. Şimdiye kadar gördüğümüz hiçbir şeye benzemiyor. Göğüsleri ilgisizce yükseliyor, gözleri kendi içinde boğuluyor. Elleri sanki güneş ve çaba yüklü gibi uzanıyor ve yere düşüyor." Böylesi egzotik dans çok fazla kişiyi kendisine çekecekti ki bunu aslında kendisi de kabul ediyordu. Bir ressam arkadaşına: "Doğru dürüst dans edemiyorum. İnsanlar beni görmeye, kamuoyu önünde soyunmaya cesaret eden ilk kişi olduğum için geliyorlar," diyecekti. Başka bir röportajında da "performansımın son derece sanatsal olduğunu söylüyorlar ama bu çıplaklık görmeye geldiklerini gizleme amaçlı bir kılıf" ifadesini kullanıyordu. Kendi yaptığı, tabiri caizse striptiz dansını kutsal dans olarak yaymaya devam edecek ve şöhreti günden güne artacaktı. Artık kendisine birçok insanı âşık ede-

cek öyle ki bunların arasında İtalyan operasının en büyüğü ve de son büyüğü kabul edilmiş besteci olan Puccini bile olacaktı. Özellikle askerlere yönelik zaafından dolayı onlara daha fazla ilgi gösterecekti. İşte bu noktada casusluk konusundaki hayatı yavaş yavaş şekillenecekti. Mata Hari bu vakitlerde sadece dans etmeyip aynı zamanda üst düzey askerlerle yatmaya başlayacaktı. Bunu sadece belirli kişilerle değil birçok askerle yapacaktı. Bu işten hem para kazanıyor hem de zevk alıyorum diyerek ileride mahkeme salonunda bunun sebebini açıklayacaktı. Yani amacı asla bir makam elde etmek ya da bir bağ kurmak değildi. Askerler ve önemli insanlar ile zevkine bağ kurup hem para alıyor hem yatıyor hem de dans ediyordu. Bir bakıma üst düzey insanların fahişesi de olmuştu. Kimi zamanlar erkek hayranlar tarafından kendisine verilen dört ev ve üç dairede aynı anda yaşadı. Daha önceki günlerde olduğu gibi bu işleri para için yapmadı, sevdiği için yaptı. Çünkü asla inkâr etmedi bunları. Erkeklerden hoşlanıyordu ve onlarla seks yapmayı seviyordu. Mata Hari, çok sayıda üst düzey Fransız yetkili ve çok sayıda ordu subayıyla ilişkilerini sürdürdü. Şöhretini ve erkek hayran çevresini genişletmek için Avrupa turuna çıktı. Monte Carlo'da opera bestecisi Jules Massenet ile kısa bir ilişki kurdu ve Berlin'de 11. Westfalyan Hussars'ın son derece zengin Alfred Kiepert'in metresi oldu. Kiepert, onu büyük bir eve yerleştirdi ve ilişkilerini üç yıl sonra bitirdiklerinde ona bir veda hediyesi olarak küçük bir servet verdi. Berlin'deyken aynı zamanda polis şeflerinden birinin metresiydi. O artık tanınmış bir dansçı olmakla beraber tanınmış üst düzey bir fahişeydi. İşte bu hareketleri yavaş yavaş devletin de dik-

katini çekiyordu. Elbet bir ajan olma niyeti yoktu ama görüştüğü, ilişki kurduğu isimler devlet sırlarına sahip olan kişilerdi. Öyle ki bunların arasında Alman veliahtı bile vardı. İşte bu durum Fransa'yı daha fazla tedirgin ediyordu. Paris'teki Fransız dedektifler onu gece gündüz izliyorlardı. Raporları, geceyi birlikte geçirdiği adamı gönderdikten sonra bir alışveriş turuna başlayan, öğleden sonra bir veya iki saat bir adamı eğlendiren, daha fazla mağazayı ziyaret eden ve bir gecede başka bir ziyaretçisi olan bir kadını ortaya koyuyordu. Acaba tehlikeli miydi değil miydi? Kimse net bir şey söyleyemiyordu. Yine seyahat ettiği vakitlerin birinde Hollanda'dan Fransa'ya deniz yoluyla dönerken, kendisi ve tüm yolcular bir İngiliz limanı olan Folkestone'da bir istihbarat görevlisi tarafından sorgulanacaktı. Aramalarda hiçbir şey bulunamamıştı ancak memur şunları da not etmekten geri durmayacaktı: "[O] Fransızca, İngilizce, İtalyanca, Hollandaca ve muhtemelen Almanca konuşuyor. Güzel, cesur bir kadın... İyi ve modaya uygun giyinmiş." Onun hakkındaki kararı: "Şüphenin ötesinde değil... Çoğu tatmin edici değil... Fransa'ya girme izni reddedilmelidir." Burada da görüldüğü gibi yetenekleri sayesinde şüphe uyandıran bir isimdi. Gerçekten birçok dili bile biliyordur, belki de seyahat ettiği için belki de gerçek bir casusdu. İşte tam da bu vakitlerde 1. Dünya Savaşı'nda yavaş yavaş başlamış ve dünya çalkalanmaya doğru adımını atmıştı. Mata Hari bu çalkalanma sırasında eskisi gibi rahat olamamaya başlamıştı. Ne kadar artık Fransa askerlerle dolu olacak diye düşünse de çoğu üst düzey asker onunla ilgilenecek vakit ayıramamıştı. Bu zaman zarfında Fransız yetkililer artık onun bir casus olabileceği

şüphesini de kendisine inandıracak ve onu Fransa'dan kovma kararı alacaktı. Mata Hari bunu duyunca fazlasıyla şaşırmış fakat hemen tamam dememişti. Fransız yetkililer ile görüşüp kendisinin Alman veliahtını çok iyi tanıdığını ve bu manada Fransa'ya istihbarat sağlayabileceğini söylemişti. İşte bu teklif onun hayatının 3. kırılma noktasıydı. Hayatındaki rahatı bozmamak için bulunduğu bu teklif onu hayatından edecekti. Fransız yetkililer Mata Hari'nin bu teklifini biraz düşündükten sonra kabul edeceklerdi. Çünkü Mata Hari gerçekten Alman veliahtı dâhil birçok kişiyi etkisine almış bir isimdi. Yani tabiri caizse kuruşıkı yapmıyordu. Gerçekten onlarla görüşüp bilgi alabiliyordu. Fransız yetkililer bunu kabul etti ve Mata Hari artık casusluk dünyasına adım atmaya başlayacaktı. Bu süreç bir zaman boyunca devam edecek, Mata Hari ne kadar size güzel bilgiler getiririm dese de bunun içine çok girmeyecekti. Bu manada sadece hayatta kalabilmek için dedikodular ve geçmiş bilgiler olan, çok da önemli olmayan bilgileri istihbarat olarak sunuyordu. Fakat aralarında sunduğu en önemli istihbarat Almanya'nın Fransa'ya savaş açacağı istihbaratıydı. Çünkü hiç kimse Almanya'nın direkt Fransa'ya gireceğini düşünmüyordu. Çünkü Fransa ve Almanya sınırı Fransa tarafından büyük bir silahlandırılma ile korunuyordu. Bu manada herkes mantıklı düşünüyor ve Almanya'nın buradan girmesinin intihar olduğuna inanıyordu. Evet, Almanlar'da bunun farkındaydı ve zaten onlar direkt Fransa'ya girmeyecekti. Belarus üzerinden Fransa'nın savunmasız bıraktığı yere gireceklerdi. Yani önce Belarus ülkesine savaş açacak, onu ezip geçtikten sonra Fransa'ya dalacaktı. Yani Belarus üzerinden do-

laşıp Fransa'nın savunmasız bıraktığı kuzeydoğudan saldıracaktı. Bu aslında konuşulan bir şeydi fakat Almanların böyle bir çılgınlık yapacağı pek ihtimal dâhilinde değildi. Çünkü Belarus aynı zamanda İngiltere'nin himayesinde olan bir ülke idi. Belarus'a savaş açmak İngiltere'yi savaşa katmak demekti. Burada 1. Dünya Savaşı ile ilgili çok fazla bilgi verecek değilim ama bu istihbarat artık Fransız mevkilerinde yayılacak ve en sonunda Fransa çok fazla geçmeden bunun gerçek olduğunu görecekti. Öte yandan 1. Dünya Savaşı devam ederken Mata Hari Hollanda'da doğduğu için Hollanda vatandaşı olarak tarafsız bir şekilde bütün ülkelere gidip gelmeye devam edebiliyordu. Tabii ne kadar bütün ülkelere gitmeye devam etse de kendisinin kim olduğu, nasıl bir kimliğe sahip olduğu biliniyordu. Özellikle Alman üst düzey isimlere sorduğu sorular onu şüpheli konumuna koyacaktı. Çünkü Mata Hari ne kadar ünlü bir dansçı olsa da tam anlamıyla casusluk kurallarını bilen ünlü bir casus olamayacaktı. Bulunduğu konum, yakın olduğu isimler ve getirdiği bazı istihbaratlar hariç tam anlamı ile başarılı bir casus değildi. Ünlü bir casustu ama başarılı değildi. Öyle ki istihbari bir bilgiyi posta ile göndermemesi gerektiğini dahi bilmiyordu. O Almanya'dan Fransa'ya kızına mektup gönderiyorum diyerek yazdığı satırların hiç okunmayacağını zannediyordu. Hâlbuki savaş vaktiydi ve hiçbir özel hayat artık özel değildi. Mata Hari'nin "kızına yazıyorum" dediği mektuplar Almanlar'dan aldığı bilgileri içeriyordu. En sonunda Almanlar Mata Hari'nin kimliğini daha net anlayacak ve onu tutuklayıp sorgulayacaktı. Fakat ne kadar sorgularlarsa sorgulasınlar onun aslında pek de bir şey bilmediğini fark edecek-

lerdi. Evet, gerçekten Mata Hari ünlü bir casustu ama bu ünü ettiği danslar ve şöhretinden dolayı geliyordu. Gerçekten tam anlamıyla bir bilgiye sahip değildi. Bu sefer Almanlar ona bir teklif verecekti. “Bize çalışırsan sana şu kadar para” diyeceklerdi. Mata Hari ise oradan kurtulmak için bunu kabul edecekti. Fakat bu teklifi kabul etmesi sadece bir roldü. Almanlar ise bunun farkındaydı. Onu direkt öldüremezlerdi. Çünkü o Alman halkı tarafından da sevilen ünlü bir isimdi. Eğer o burada öldürülürse artık bütün sanat camiası Almanya’dan uzak kalırdı. Biliyorum sanat camiasının savaş vakti uzak kalıp kalmaması ne kadar önemli diyorsunuz ama o zamanki propaganda bunu gerektiriyordu. Çünkü Almanlar özellikle Fransa’ya Belarus üzerinden girdiği için katil, zalim olarak gösteriliyordu. Özellikle İngiltere bir propaganda yayarak Amerika’yı da savaşa çekip bu katile karşı beraber savaşalım algısını ortaya çıkarmaya çalışıyordu. O zaman Almanya öyle bir şey yapmalıydı ki hem bütün bildikleri ile beraber Mata Hari öldürülmeli hem de bu kendisinden başkasına yaptırılmalıydı. Plan işleme konulmuştu. Mata Hari Almanya’dan Hollanda’ya geçip Hollanda üzerinden Fransa’ya döndüğünde bir sabah otele baskın yiyecekti. Sözde tutuklanma sebebi ve oynanan planı ise gelin adli uzman Sevil Atasoy’dan dinleyelim; Hürriyet.com köşesinde, Mata Hari’yi idama götüren makyaj çantası adlı yazısında olayı şöyle anlatıyor:

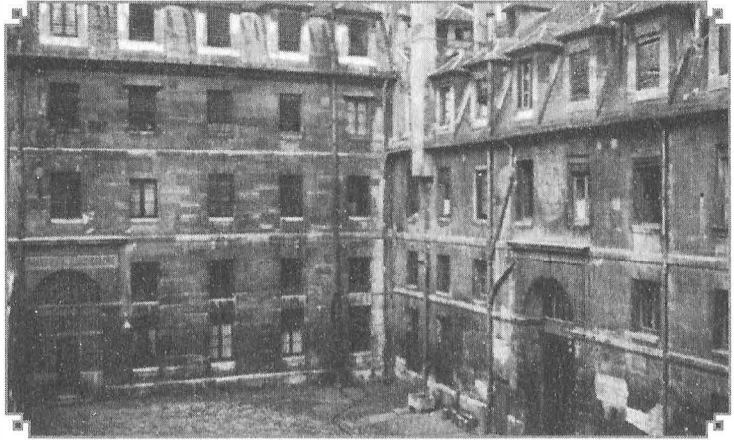
Ocak 1917’de eski âşıklarından biri, Almanların Madrid’deki askeri ataşesi Binbaşı Arnold von Kalle, Berlin’e şifreli bir radyo mesajı geçerek H21 kod adlı ajanın verdiği bilgileri aktardı. Von Kalle, Fransızların şifreyi çözeceği-

ni, H21 ile Mata Hari'yi kastettiğini anlayacaklarını biliyordu. Çift taraflı çalıştığına emin olduğu kadını ortadan kaldırma işini Fransızlara bırakmıştı. 13 Şubat 1917 sabahı Komiser Albert Priolet, Paris'in ünlü Champs-Elysees caddesindeki Elysees Palace otelinin 131 numaralı odasının kapısına üç kez vurdu. Kapıyı Mata Hari açtı. Komiser, Yargıç Yüzbaşı Pierre Bouchardon'un tutuklama emrini okudu. Yanındaki 5 memur odayı aradı, kuşkulandıkları eşya ve belgeleri 12 ayrı pakete ayırıp mühürlediler. Mata Hari'yi idama götürecek en önemli delil, küçük bir makyaj çantasından çıkanları doldurdıkları ve üzerine "Delil No 11" diye yazdıkları torbadaydı. Çantadakileri adli kimliklendirme bürosu müdür yardımcısı kimyacı Edouard Bayle inceledi. Ruj, rimel ve parfümlerin orijinal olduğuna karar verdi. Dr. Vergne'nin yazdığı reçete üzerine Paris'teki Roberts eczanesinin hazırladığı kremde cıva oksisiyanür, kahverengi cam şişedeki sıvıda ise cıva 2 iyodür ve potasyum iyodür buldu. Savcılığa gönderdiği ekspertiz raporunun sonuna bir cümle ekledi. "Gerek krem gerekse şişedeki sıvı, tedavi amaçlı kullanılan bileşiklerdir. Ancak su ile seyreltiklerinde, görünmez mürekkep olarak işe yarayabilirler." FRENGİ İLACINA GÖRÜNMEZ MÜREKKEP DEDİLER. Mata Hari, makyaj çantasından çıkan cıvalı krem ile sıvıyı, gebe kalmamak için vajinal yolla kullanıyordu. Çare, yutulan ve deriye sürülen cıvalı preparatlardı. Çok sayıda erkekle bir arada olan Mata Hari, belki de frengiliydi. Elimizde Mata Hari'nin bu açıdan incelendiğine dair hiçbir veri yok. Ancak delil yetersizliğinden serbest bırakılacağını ummuşsa, meslek hayatını etkilememesi için bu gerçeği gizlemiş olabilir. Otel odasında ele geçen ve Hollanda'da-

ki Alman konsolosunun hesabına 20 bin frank yatırdığını bildiren telgrafı Mata Hari, “hizmetlerim karşılığında” şeklinde açıkladı. Savcı, söz konusu hizmetin düşmana satılan gizli bilgiler olduğuna emindi. Birkaç kişi dışında, Rus sevgilisi dâhil olmak üzere tanıdıklarının ihanetine uğradı. Saint Lazare kadın cezaevinde tutulduğu beş ayda 17 kez sorgulandı. Sadece ilki ve sonuncusunda avukatı, eski âşıklarından 74 yaşındaki Edouard Clunet yanındaydı. Paris Adalet Sarayı’nda dinleyicisiz olarak yapılan duruşması bir buçuk gün sürdü. Durum tam da dediği gibiydi. Sahte bir mektup ile algı yönlendirmesi yapacaklardı. Jüri üyesi olarak görev yapan yedi kişinin hepsi askerdi. Aralarından biri Mata Hari tarafından verilen bilgiler üzerine kendilerini Akdeniz’de torpillenmiş gemilerde bulanları saymazsak, yaklaşık 50.000 çocuğumuzun öldürülmesine neden olduğu söylentisini tekrarladı. Peki, neden böyle bir şey tekrarlıyorlardı dersiniz durumu şöyle anlatayım: O zamanlar Almanya gerçekten eze eze Fransa’yı yeniyordu. Almanlar öyle ki artık Paris’e yaklaşmışlardı. Askerde beceriksiz yönetimden memnun olmayıp silah bırakanlar bile oluyordu. İşte tam bu noktada askere moral kaynağı olması gereken, aslında bu yenilginin sebebinin hainler tarafından olduğunu anlatıp askerin moralini düzeltmeye çalışan adımlar atılması gerekiyordu. Bu manada casus lafları çoktan yayılmış ve Fransa’nın yenilgisinin asıl sebebinin bu casuslar olduğu konuşuluyordu. İşte tam bu noktada Mata Hari bulunmaz bir cevherdi. O herkesin tanıdığı bir isimdi. Fransız halkının da manevi olarak bundan, toplumlarında dansından dolayı ahlaksız olarak nitelendirildiği bir kadındı. İşte Fransa tam bu yüzden onun ipini

çekecekti. Mata Hari bir casus değil aslında bir günah ke-
 çisiydi. Nitekim duruşmada ortaya çıkan hiçbir delil casus
 iftiralarını desteklemedi. Ona yöneltilen suçlamaların her
 biri belirsizdi ve düşmana belirli bir sırdan bahsediliyordu.
 Yani bu sözde sırlar gazete haberlerinde bile yazıyordu.
 Zaten başta da dediğimiz gibi Mata Hari ile asla bu işe tam
 anlamıyla girmeyip hep sıradan haberleri istihbarat olarak
 anlatıyordu. Bununla birlikte halkın desteğini alabilmek
 için yine dediğimiz gibi Mata Hari'nin "ahlaksız" yaşam
 tarzıyla ilgili bol miktarda kanıt sunuldu. Onu Paris'ten
 takip eden polislerden biri aşırı harcamalarının yanı sıra
 hatırı sayılır nüfuza ve çeşitli milletlerden sevgililerini or-
 taya çıkardı. Amaç ellerinde casuslukla ilgili belge olma-
 yan Fransız mahkemesinin onu ahlaksızlık ile casusluğu
 birleştirip yargılamaya çalışmasıydı. Odasındaki hiçbir şey
 casusluk göstermese de duruşmada kişisel eşyalarıyla ilgili
 ifade verildi. Bununla beraber onu destekleyenler de vardı.
 Fransız Dışişleri Bakanı sekreteri ve 1905'ten beri Mata
 Hari'nin sevgilisi Henri de Marguerie onu şiddetle savun-
 du. "Bu bayan hakkındaki iyi fikrimi hiçbir şey bozmamış-
 tı," dedi. Hatta savcıyı yanlış olduğunu bildiği bir davayı
 kabul etmekle suçladı. Nitekim savcı daha sonra "davada
 bir kediye kırbaçlayacak" yeterli delil olmadığını itiraf etti.
 Kendisi de aslında kendisini savunmak istiyordu ama çok-
 tan hakkında karar verilmişti. Hatta Hollanda sefirine bu
 konu hakkında bir mektup yazıp; "Üçüncü Savaş Konseyi
 beni ölüme mahkûm etti, vahim bir hatadan başka bir şey
 değil bu... Fransa'da kesinlikle hiçbir casusluk faaliyetin-
 de bulunmadım, kendimi savunamıyor olmak gerçekten
 çok korkunç," diyecekti. Öte yandan askeri mahkemenin

başında olan isim ise aşırı muhafazakâr bir aileden gelip Mata Hari'ye zaten baştan beri dansözlüğünden dolayı kinlenmiş biriydi. Onu yakılması gereken bir cadı olarak görüyordu. En sonunda tutuklu kalmasına karar verilecekti. Fakat bu karar aslında idamın hemen öncesi olan bir karardı. Bahsettiğimiz mahkeme heyeti başkanı adeta ondan intikam almak istercesine hapisane olarak en azılı suçluların olduğu yere götürecekti. Fakat burada korkunç olan azılı suçluların bir arada olması değil, çok kirli ve pis olmasıydı. Fareler ile yatmak gayet sıradan bir geceydi.

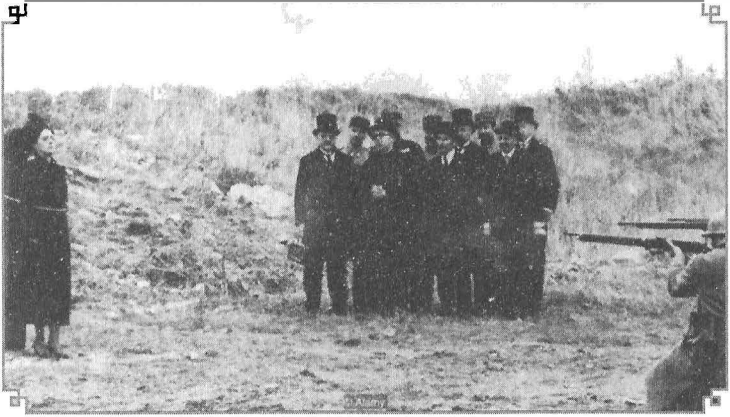

Kaldığı hapisane

Özellikle şatafata ve güzel hayata alışmış Mata Hari için bu gerçekten zor bir şeydi. Mata Hari savcıya tekrar tekrar mektup yazıyor ve kendisinin casus olmadığını ve hiçbir şey bilmediğini söylüyordu. Hatta bir mektubunda “bana işkence edin, eziyetler edin ama yine benden bir söz alamayacaksınız. Çünkü ben hiçbir şey bilmiyorum. Size

bilmediğim bir şeyi nasıl söyleyebilirim ki. Burada aklımı kaybetmek üzereyim. Casus değilim ama yaptığınız baskı yüzünden artık ben de kendimin casus olduğuna inanıyorum. Lütfen bana ne olacağını artık söyleyin.” Ne olacağını Mata Hari’de biliyordu ki sadece hemen bitmesini istiyordu. Mata Hari artık idamlık bir hükümlüydü. Tüm Fransa’ya “casusu yakaladık, bizim 50.000 askerimizin ölmesine sebep olan hain budur” diyerek moral yayıyorlardı. Zaten bu yüzden Mata Hari idama giderken yanındakilere bakıp “Ne oldu şimdi, ben hain olduğum için Fransa zafer mi kazandı?” diyecekti. Dediği gibi Fransa yine zafer kazanmamış, yine Almanya’nın büyük baskılarını, tokatlarını yemişti. Eğer Amerika dâhil olmasa belki savaşı da kaybedecekti Fransa. Fakat dedik ya artık Fransa’ya bir günah keçisi lazımdı ki karar verilmişti. Mata Hari günah keçisi olacak ve idam edilecek sözde bir casustu. Artık o da bu ölümü kabullenmiş ve 41 yaşınagelmiş bu kadın o gün yine en güzel elbiselerini giymişti. Casusluk aslında hayatının sadece bir kısmıydı. Fakat o bir kısım, hayatının tüm kısmı gibi hüküm yedirtmişti ona. Belki bu kadar ünlü bir isim olmasaydı, belki çok tanınmasaydı, gerçekten casusluk yaparken yakalansa bile ölüm hükmü verilmeyebilirdi. Ama dedik ya halkın taşılayacağı bir kişi lazımdı. Oda Mata Hari’ydi. Mata Hari idam günü geldiğinde şapkasını takmış, en güzel elbiselerini giymiş, adeta şov yapmaktaydı. Adım adım idam mangasının önüne doğru gidiyordu. Büyük askerler ile beraber olmayı bir bankacı ile beraber olmaktan daha fazla isteyen bu kadın, şimdi askerlerin namlusunun önüne doğru gidiyordu. Dans hayatı boyunca aynı zamanda birçok üst rütbeli kişiyle farklı farklı zamanlarda bera-

ber olup aynı zamanda fahişe olarak da görülen ve bundan utanmayan Mata Hari artık ölüme yaklaşıyordu. Parasını bulup ünlendiği vakit kızını görmeye gittiği zaman da kızı onu ahlaksız olarak görerek reddedecekti. Aslında kızı için de bir şey diyemezdi. Çünkü böyle bir kadının annesi olduğunu muhafazakâr bir cepheye anlatamazdı. Bu yüzden Mata Hari kızından da o an vazgeçmişti. Ve Mata Hari artık idam edileceği yere gelmişti. Gözünü bağlamak istediklerinde durun dedi. Bunu bağlamak zorunda mıyım? Hayır dediler. O zaman bağlamayın dedi. Ellerini bağlatmadı, sadece beline bir ip... Gözleri açık, dimdik bir şekilde, suçlu olmadığı casusluk hükmünü dinlerken kendisine yöneltilmiş 12 silaha doğru bakıyordu.

Derler ki; Mata Hari ateş emrini vermeden önce askere eliyle bir öpücük gönderecekti. Ateş emri sonrası ise 12 silahtan sadece birisi hedefini bulup diğerleri ıskalayacaktı. Belki de bu yüzden oradaki çavuş Mata Hari'nin yanına gidip bir de kendisi Mata Hari'nin kafasına sıkacaktı.

Mata Hari'nin ölümü olan bu hali, belki de en yüksek performansıydı. Öyle ki mangayı denetleyen başçavuş, "Tanrım! Diyecekti. Bu bayan nasıl öleceğini biliyor. " Mata Hari 1917 yılında 41 yaşında bir günah keçisi olarak bu hayata veda edecekti. Onun önde olması, insanlar tarafından tanınması, kurguladığı hayat, iletişim kurduğu yüksek isimler ve daha birçok mesele aslında çok da başarılı olmayan Mata Hari'yi kadın bir James Bond olarak tarihe yazacaktı. Şu an onun ölümü hakkındaki birçok belge hala ek 100 yıl şartlı olmak üzere mühürlü. O Mata Hari. Hayatına birçok film ve roman yazılmış, efsaneler katılarak büyütülmüş, sadece şatafatlı bir hayat isterken dansı ve çıplaklığıyla öne çıkmış ve hayatını devam ettirmek için girdiği iş hayatı sonu olmuştu.

BİR İSTİHBARATÇI OLARAK PUTİN

Evet, o başkanlık öncesi bir istihbarat elemanıydı. Onun hikâyesini uzun uzun diğerleri gibi anlatmak isterdik ama ne yazık ki hikâyesi o kadar da araştırılabilecek bir isim değil. Özellikle onun doğduğu yere gidip araştırma yapmaya çalışan bir gazeteci bir süre sonra ölü buluncaktı. Biz ölü bulunmaktan dolayı çekindiğimizden değil ama ne yazık ki araştırma yapmanın çok kısıtlı olduğu bir alan olduğu için pek giremiyoruz. Ama Putin'in sağlam bir istihbarat geçmişi olduğunu çok iyi biliyoruz. Özellikle kendisi bu alana sonradan girmiş değil, baştan beri yetişmiş biri. Hatta Putin'in spor başarılarının yer aldığı öz geçmişte genç KGB subayının judo ve sambo gibi dövüş sporlarında master derecesi sahibi olduğu ve günümüzde St. Petersburg olarak bilinen Leningrad kentinde 1976 yılında şampiyonluk unvanı aldığı görülüyor. Ve hakkındaki bu raporlar 23 yaşında bu işte olduğunu gösteriyor. Putin ise 9. sınıftan beri KGB'ye katılmayı kafaya koymuş ve romantik ajan hikâyeleri rüyasının peşinden gitmiş biri.

Sır gibi saklanan bir istihbarat görevi için 1985 yılında Doğu Almanya'ya gitmiş ve oradan kaçarken canını zor kurtardığı büyük aksiyonlar yaşadı. Kendisi o günlerden itibaren önemli bir isim olup 2017'de yaptığı bir basın toplantısında KGB yıllarına ait verdiği bilgilere dayanarak Vladimir Putin'in bir Sovyet James Bond'u olduğunu söyleyebiliriz.

YÜZÜ OLMAYAN ADAM VE ROMEO CASUSLARI'NIN MİMARİ "MARKUS WOLF"

"Bal tuzağı" hiç duydunuz mu? Sistem çok basit bir şekilde işler. Önce bir kadın casus bulunur. Güzel ve dikkat çekici olması lazım. Ya da hedefteki kişiye yakın bir casus kadın bulunur. Ardından bu casus kadın hedefteki erkeğe yaklaşır ve onu cinsiyeti sayesinde kendisine bağlı kılar. Belki ilişki yaşar ve hedefteki o kişiden bu doğrultuda bilgi sızdırır. İşte biz buna istihbaratta "Bal tuzağı" diyoruz. Bir bakıma ilk başta anlattığım Mata Hari'nin yaptığı gibi. Peki, size yine bir Mata Hari mi anlatacağım derseniz bu sefer tam olarak bir Mata Hari değil. Tam tersi olarak bir Mata Hari anlatacağım. Tamam, kafanızı karıştırmayıp direkt konuya gireyim o zaman. Bahsettiğim isimler tarihte yüz­süz adamların "Romeo Casusları" olarak anılan casuslar. Onlar Soğuk Savaş Dönemi'nin komünist erkek ajanları. Tam tersi bir şekilde yakışıklı olan bu erkek ajanlar hedefteki kadın sekreterlere yaklaşıp onları etkisi altına alıyor ve onların yakın olduğu isimlerden bilgi sızdırıyor-

lardı. Bu yüzden onlara Romeo Casusları denecekti. Fakat benim size anlatacağım asıl kişi ise sadece Romeo Casusları değil o Romeo Casuslarını ortaya çıkaran ve yüzsüz adam olarak anılan Markus Wolf. Hemen yüzsüz adam deyince hakaret gibi bir şey kafanızda canlanmış olabilir ama yüzsüz adam derken direkt, sade anlamı ile olayı anlayın. Kendisinin 30 yıl boyunca bir resmi bile çekileme-

mişti. Bununla beraber eski resmi de yoktu. İşte bu yüzden uzun yıllar boyunca ismi bilinen ama yüzü bilinmeyen bu adama hep “yüzsüz adam” dediler. Aslında kendisi bu durumu daha sonra anlatırken biraz gazetecilerin ve Batı istihbarat ajanlarının başarısızlığından diye anlatıyor. Hâlbuki ben, diyor resmi toplantılara da katıldım, birçok defa resmi törenlerde de bulundum ama kimse bu adam kimdir, deyip yaklaşmadı. Yoksa kendimi saklamak için özel bir çaba içine girmedim diyecekti. Ne kadar bunu söylese de aslında bu da büyük bir başarı. Bu kadar önemli bir noktada olup önemsizmiş gibi görünmek de aslında önemli bir başarı. Neyse direkt onu anlatmaya hemen girdim ama isterseniz biraz toparlayarak gidelim. Kendisi henüz 30 yaşındaydı ki bu gerçekten genç bir yaştır, Stasinin başına getiriliyor. Biliyorum bunu söylediğim vakit hiç dikkatinizi çekmedi ama şöyle kısaca anlatınca ne kadar önemli olduğunu anlayacaksınız. Stasi Doğu Almanya’nın istihbarat ayağıdır. Peki, Doğu Almanya nedir kardeşim dersanız onun için biraz daha geriye gidip anlatmaya başlayalım. Bildiğiniz gibi Hitler 2. Dünya Savaşı’nda yenildikten sonra Amerika, Rusya, İngiltere, Fransa 1. Dünya Savaşı’nda da harekete geçen Almanya’ya işaret edip; bunlar doğru dürüst durmuyor, bu sefer öyle bırakıp gitmeyeelim, burada kalalım diyorlar. Burada kalalım daha sonra tekrar gideriz. Tabii bu doğrultuda Almanya’yı paylaşıyorlar. Genellikle insanlar Amerika ve Rusya kendi arasında paylaştı der ama paylaşılanlar arasında İngiltere ve Fransa’da bulunmaktadır. Fakat bir süre sonra bu paylaşım komünizm düşüncesine inananlar ve kapitalizm düşüncesine inananlar olarak ikiye ayrılır. Komünizm demek Rusya

demek olduğu için Doğu Almanya, Rusların bölgesi olarak anılıyor. Öte yandan İngiltere ve Fransa'da Amerika'nın kapitalizm fikrine yakın oldukları için zamanla Batı Almanya'da kapitalist bölge olarak görülüyor. İşte her şey tam da bu doğrultuda şekilleniyor. Bir ona, bir ona diye paylaşılırken Berlin şehri ise yarısı bir yerde, yarısı bir yerde olarak ortak paylaşılır. Çünkü Berlin başkenttir ve başkent ortak paylaşılmalıdır. İşte her şey tam bu noktada başlar. Berlin ortak paylaşılmıştır ama komünizmin olduğu yerde insanlar bulundukları durumdan daha rahat oldukları için Batı tarafına, Amerika'nın yanına göç ederler. İlk başta Rusya bir şey olmaz gözüyle bakmış ama sonra bir bakar ki göç edenlerin arasında doktorlar, öğretmenler, çok önemli insanlar var. En sonunda baktı ki olmuyor, bu göç durdurulamıyor, o zaman ben de engellerim diyor. Engellemeye çalışacak ama Berlin küçük bir kasaba değil, koskocaman şehir. Bu da olmaz deyip bir gece ansızın tüm askerleri ve işçilerini ayağa kaldırıp bir hafta içinde Berlin'in önemli noktalarına duvar ördürür. Bununla da kalmaz, ördürmediği yerlere de mayınlar döşenir. Artık Almanya'nın başkenti Berlin tam anlamıyla ikiye ayrılmıştır. Öte yan kapitalist, bu taraf komünist. Geçmeye çalışanlar bir bir öldürülür. Ardından gizlice geçmeye çalışanları tespit etmek için öte tarafa ajanlar gönderilir. Hem onları tespit eder hem de Amerika'nın planlarını öğrenmeye çalışır. İlk baştaki casus ağı gerçekten birbirlerine bağlantılı bir şekilde çok sistemattir. Yani Batı Almanya'ya, Amerika'nın bulunduğu yere komünist Rusya'nın kurdukları ağı A harfinden girdiğimiz vakit Z harfine kadar ilerleyebileceğimiz bir bağlantılar silsilesi ile donatmışlardır. Ben

bunu söylediğim vakit siz de vay be güzel istihbaratmış dediniz değil mi? O zaman da bunun gerçekten çok sistematik ve güzel olduğu zannediliyordu. Fakat 30 yaşında Doğu Almanya'nın istihbarat ayağı olan Stasinin başına gelen Markus Wolf aslında bunun büyük bir hata olduğunu görecekti. Çünkü eğer A harfinden yola çıkıp Z harfine kadar tüm bağlantılar birbirine bağlanıyorsa o zaman Amerika bir adamı yakalarsa bu adamı takip eder ve o adam doğrultusunda tüm bağlantıları birleştirip istihbarat ağını bir an da çökertebilir. Bununla da kalmayıp aynı zamanda istihbaratın tüm isimlerini de deşifre edebilir. İşte bunu gören Markus Wolf başa gelir gelmez yaptığı ilk iş bu düzeni tümünden yıkıp dağıtmak olacaktı. Artık A harfinden girdiğin vakit Z harfine çıkamayacaksın. Artık sistem değişmişti. Evet, kimi önemli casuslar da bu doğrultuda geri çağırılmış, belki de açığa çıkartılmıştı. Ama bu gerekiyordu. Şimdi ise sıra yeni casus ağları oluşturmaktaydı. İlk başta birbirleriyle bağlantılı olmayan, biri yakalandığında ne kadar işkence görürse görsün sadece bir yere kadar bir şey söyleyebilecek derecede istihbarat ayakları oluşturuldu. Öte yandan Batı Almanya ile Doğu Almanya'yı ayıran ve Berlin Duvarı olarak isimlendirilen duvardan geçen ve bunların geçmesine yardım eden kişilerin olduğunu görecekti. İşte bu noktada yeni bir plan daha yapıp bu geçişi sağlayan kişilerin arasına kendi istihbarat elemanlarını sızdırıp bu geçişlerin yapılmasını kendi istihbarat elemanlarıyla sağlayacak fakat öte yana geçtikleri an yine o adam hem öte yana geçirdikleri kişilerin kafalarına sıkacak hem de onlardan aldıkları ve daha fazla geçirmek isteyen kişileri açığa çıkartıp tutuklayacaktı. Bunu da san-

ki farkına varamamışlar gibi halka yayıp bakın bu geçişleri sağlayan birçok kişi aslında istihbarat elemanıymış ve geçişlerden sonra öldürüyorlar, tanıdıklarını da hapse atıyorlar dedikodusunu yaydıratacaktı. Bu dedikodular yayıldıkça da insanlar daha fazla korkmaya başlayacak ve en güvendiği isim bile olsa bu işin içinde tanımadığı bir kişi olursa asla ama asla geçmeye kalkışmayacaktı. İşte böylesi ince planlar kuran Markus Wolf tarihe Romeo Casusları olarak geçen istihbarat ağını da kuracaktı. Romeo Casusları aslında sexpionaj istihbaratın en gelişmiş hallerinden biri diyebiliriz. Bu doğrultuda yapılanlar gerçekten çok fazla duygu kırıklıklarına sebep olsa da önemli sonuçlar doğurduğunu da söylemek gerekiyor. Bu parmak ısırtan cinsten olan istihbarat operasyonları hem beklenen hem beklenmeyen birçok sonuç doğurmuştu. Kimi zaman klasik bir şekilde planlandığı gibi kendisine yakın edilmiş bilgiler alındıktan sonra terk edilmişti. Kimi zaman tam tersi bir şekilde Romeo, gönderdiğimiz kişiye âşık olmuştu. Âşık olduktan sonra genellikle iki seçenek oluyordu. Ya onu kendisine çekiyor ya da istihbaratı bırakıp onun yanına gidiyordu. Bir de 3. durum vardı ki bu da az rastlanılsa da karşılaşılan bir durumdu. Gönderdiğimiz Romeo'nun hedefindeki kadın Amerika'nın devlet sisteminde çalışmasına rağmen Rusya'nın istihbaratına dâhil oluyordu. İstihbarata dâhil olmasının sebebi Romeo'ya duyduğu aşk değil casusluğun gizemine duyduğu istek oluyordu. Gönderilen Romeo Casusları romantik sekreterlerin yanlarına veriliyor ve onları kendisine âşık ederek onlar aracılığıyla hedefine yaklaşıyorlardı. Romeoların çoğu 25 ile 35 yaşları arasında, iyi eğitilmiş ve birçok kadının karşı konulamaz

bulduğu eski moda davranışlara sahipti. Bu erkek casuslar, casusluk eğitimi aldıktan sonra ölen bir vatandaş veya bir göçmene ait sahte kimlikler alarak kapitalist bölüme geçiyorlardı. Oraya vardıklarında önce peşinde oldukları bilgilere erişimi olan potansiyel bir "Juliet" belirleyip yaklaşıyorlardı. Romeoların seçtiği kadınların hepsi Batı Alman vatandaşı olmak zorundaydı. Birçoğunun üst, orta sınıf geçmişleri ve güçlü kişilikleri vardı. Yani burada sekreter derken sadece basit, işe alınmış sekreterden öte aynı zamanda görev içinde bulunan kişilerde hedef içinde oluyordu. Yani şöyle söyleyeyim, ana hedefe ulaşmak için en yakın ve en ulaşılabilir isim kimse o hedef alınıyordu. Mesela gizli daireler başkanının odasına girmek için ya o başkanın yakını olman lazım ya da o odaya yakın olan başka birine yakın olman gerekirdi ki bu da sekreterler oluyordu. Bu doğrultuda erkekler ev ödevlerini yapıp tesadüfi bir karşılaşma kurmadan önce belirli bir Juliet'in beğenilerini, hoşlanmadıkları ve zayıf noktalarını belirliyorlardı. Ona yaklaştığında bir kere şansı olacaktı ve o şans her yönüyle elinde bulundurması lazımdı. Hatta bu olaylar artık ayyuka çıkıp Romeo Casuslarının kimlikleri deşifre olduğunda Batı Almanya kendi kadınlarını, yani Batı'nın kadınlarını bu Stasi taktikleri konusunda uyaran bir reklam kampanyası başlattı ama yine de birçok garibim Julietler, insani yardım kuruluşları için çalıştığını iddia eden iyi huylu, iyi niyetli Romeolara yani genç erkeklere yenik düşecekti. Aslında bir süre sonra böyle casusların ortaya çıktığını biliyorlardı ama Romeolar öyle yaklaşıyorlardı ki akıllarına bile gelmiyordu karşıdaki kişinin bir ajan olacağı. Bazen akıllarına da geliyordu ama o yakışıklılığa ve

aşka yenik düşüyorlardı. Evet, aynen böyle, belki casusluğu fark ettiğinde ilişkiyi sonlandıran birçok kadın varken, ilişkinin bu noktasında bazı kadınlar âşık olmuş ve işlerini devam ettirmek için casusluk yapmayı bile kabul etmişti. Evet, doğru okudunuz casus olduğunu fark ettiği halde yine de aşkını devam ettirmek için görmemezlikten gelmeyi bırakın, casusluk yapmaya devam ediyordu. Bazı ilişkiler onlarca yıl sürdü. Ama ne yazık ki çoğunlukla o garibim kız âşık olup Romeoları için casusluk kariyerine girse de işler bittiğinde Romeolar onları terk ediyordu. Bazen bir “Yedek Romeo” konuşlandırılır ancak genellikle onu kabul etmezlerdi. Bu kadınlar tek gerçek Romeoları için casusluk yaptılar ve bu ilişki bittiğinde casusluk da bitti.

Kendileri samimiyetle karşıdaki kişinin gerçekten kendisine âşık olduğunu, bu doğrultuda casusluk yapmanın olağan bir şey olduğunu düşünüyordu ama karşıdaki Romeo duyguları çok iyi saklayan bir sinsiydi. Hatta burada yaşanan bir olayı anlatayım ki durumu daha net kavrayın. Kandırılan kadın Gabriele Kliem, Romeo’su olan kişi Frank Dietzel’in hayatına girdiği günle ilgili her şeyi hatırlayarak anlatır. Temmuz 1977’de Bonn’da bunaltıcı bir yaz akşamıydı. Ren Nehri’nin kıyısında bir erkek arkadaşımı beklerken uzun boylu, sarışın, mavi gözlü bir adam bana doğru yürüdü. Hayalimdeki adama benziyordu diye düşündüm, eğer böyle bir adamla tanışırsam çok çok mutlu olurum. Bana doğru gelir gelmez ona “âşık oldum” diyecek ve olaylar şöyle devam edecekti: Casus Romeo Dietzel kendini tanıttikten sonra kadın beklediği kişiyi saklayıp, beklediği kişinin sadece hasta olan arkadaşı olduğunu söyleyeceklerdi. Bu tesadüfi karşılaşma bildiğiniz

gibi kurulu bir plandı. Dietzel aslında bir Stasi casusuydu. Amerikan büyükelçiliğinde 32 yaşındaki bir tercüman ve kendisi gibi tercüman olan Kliem'i baştan çıkarmak için Doğu Almanya tarafından sınırı geçerek Bonn'a gönderilmişti. Eğer Dietzel'e yaklaşırsa Amerikan Büyükelçiliğinde ki çok önemli planlara da ulaşabilirdi. Bu tesadüfi karşılaşma tabii ki klasik bir şekilde olmayacaktı. Sadece kadının yanına gelip "oturabilir miyim" diyerek izin aldıktan sonra otururken "eğer beklediğiniz biri varsa kalkabilirim" diyecekti. Orada kadın sadece bir hasta arkadaşını beklediğini, oturmasında sorun olmadığını söyleyecekti. Muhabbeti açan Romeo Casusu teşekkür edip kadına ne kadar iyi bir insan olduğunu söyleyecek ve kendisini de dünya barışına adanmış uluslararası bir araştırma şirketinde çalışan bir fizikçi olarak tanıtacaktı. Bu aslında planlanan bir şey değil o an uydurulmuş seçeneklerden bir tanesiydi. Kendisi orada iş yapıyorum, şurada çalışıyorum, şu okulda hocayım deseydi saçma olurdu. Tam da kendisine atılan pası gole çevirebilmek için fizikçiliğini insanlığa adadığını belirtecekti. Tabiki kendisi de bir fizikçi değildi. O da bir yalandı. O gün orada tanışan ikili görüşmelerini ilerletecek ve kadın da eski sevgilisinden çoktan ayrılacaktı. Üç ay sonra Ekim 1977'de çift nişanlandı. Ve bu ilişki tam 7 yıl sürdü. Bir süre sonra yani bu işin 1. yılında Romeo Casusu kendisinin gerçek kimliğini açıklayarak kadından yardım istedi. Hep böyle yapıyorlardı zaten. Bir süre sonra güven kazanıldığı vakit kimlik açıklanırdı. Eğer karşıdaki kişi bu casusluğu reddederse peki deyip ayrılma olur. Bir süre sonra da reddeden kadın öldürülürdü. Fakat Dietze bunu kabul edecekti. Romeosu için casusluk yapacaktı. Tam 7 yıllık

ilişkileri boyunca Romeo, Dietzel'e elçilikten yüzlerce gizli belge çıkarttıracak ve bunları Rusya'ya gönderecekti. Bir süre sonra bu stajyer kadın yakalandığı vakit Romeo çoktan ortadan kaybolacaktı. Bunun sadece bir güvenlik meselesi olduğunu, bir süreliğine gittiğini düşünse de gerçek çok daha başkaydı. Ancak 1991 yılında nişanlandığı Romeosunun, evet 7 yıl boyunca beraber olduğu Romeosunun aslında kendisiyle yaptığı "işten" dolayı madalya kazanan evli bir Doğu Alman Stasi subayı olduğunu öğrenecekti. Evet, bir casus olduğunu biliyordu ama aynı zamanda evli olduğunu ve kendisi ile beraber olup bilgiler sızdırdığı için de bir madalya aldığını bilmiyordu. İşte Romeolar böylesine de soğukkanlı olabiliyorlardı. Sen 7 yıl boyunca onunla beraber oluyorsun ama sadece seni bir bilgi ağı ve bazen de cinsel zevk olarak görüyordu. Böylesi hikâyeler aslında casusluk savaşının en çok karşılaşılan durumlarıydı. Öte yandan bu işe Romeolar ile katılıp daha sonra Romeo'dan öte casusluğun gizemine âşık olanlar da vardı. Bunlara Romeoların Julietleri denirdi. Onlar da bir süre sonra Batı Almanya'da yaşamalarına rağmen Doğu Almanya casusluğunun içine dâhil oluyorlardı. Bunlardan olan bir Juliet'in hikâyesi ise şöyle başlayacaktı: İlk başta Romeo'muz Batı Almanya'nın yabancı istihbarat teşkilatındaki en yüksek mevkideki kadını baştan çıkarmayı başardı. Doğu Almanya'da tanışmışlardı. Tamirci kılığına girmişti. Yazı birlikte geçirdiler, ardından Romeo onunla bağını sağlamlaştırdıktan sonra gerçek kimliğini açıkladı. Juliet büyülenmişti. Fakat büyülendiği Romeo değil casusluktu. Hemen Batı Almanya'ya döndü. Ancak casusluk eğitimi almak ve Romeo ile tanışmak için her üç ayda bir Doğu'ya gidecekti.

Bitmedi, daha sonra çift nişanlandı. 1973'te Batı'nın dış istihbarat teşkilatı için siyasi analist olarak çalışmaya başladı. Julietimiz kimse bakmıyorken, belgeleri mikrofilm ve sahte deodorant şişelerinde saklardı. Başlangıçta bu şişeleri Münih'ten Doğu Almanya'ya giden trenlerin tuvalet tanklarına sakladı. Ardından bu bilgileri Münih'te ki bir yüzme havuzunda bir arabacıya soyunma odaları arasında aktarıyordu. Evet, Juliet âşıktı ama Romeo'ya değil. Casusluğun heyecanına âşık olmuştu. Ardından tanıştığı Romeo'su gitmişti. Ama bunun hiçbir önemi yok çünkü onun âşık olduğu Romeo değildi. Hemen tesadüfi bir karşılaşma ile yeni bir Romeo ayarladılar. Doğu ve Batı Almanya birleşene kadar bu gizem devam etti. Daha sonra Juliet tutuklanacaktı. Böyle kadınlar az olsa da gerçekten çok önemli isimlerdi. Romeolar onlar için sadece bir araçtı. Hayatlarını, rahat yaşamlarını riske atarak bu heyecanın içine giriyorlardı. Kim bilir belki de o sıradan hayatlarına biraz heyecan katmak için bu işe dâhil oluyorlardı. Markus Wolf, bu iyi yerleştirilmiş kadınların önemini anlatırken sadece birinin Stasi için 5, hatta 10 erkek diplomattan sonsuz derecede daha değerli olabileceğine inanıyordu. Her şeyi biliyorlardı ve çoğu zaman patronlarının özel yazışmalarından da sorumluydular. Bu yüzden gerçekten çok önemlilerdi. Sızdırdıkları belgeler ise gerçekten fazlasıyla dikkat çekiciydi. Bu belgeler arasında Nato'nun bir saldırı olması durumunda harekât planları, Batı Almanya'da ki Nato askeri gücü, Batı Almanya'nın Doğu Almanya karşısında izlediği politaya ait strateji belgeleri bulunmaktadır. Bakın bu belgeler çok ama çok önemli. Yani savaş henüz bitmedi hala Soğuk Savaş devam ediyor. Ve kaçırılan belgeler eğer

Rusya bize saldırırsa biz ne yapalım planını içeriyor. Rusya bunları bildiği için Amerika'ya ters köşe yaparak saldırabilir. Bitmedi. Misal bununla ilgili paralel bir örnek daha vereyim. Eğer Avrupa'da savaş çıksaydı belirleyici olabilecek Sovyet Bloğu için NATO sırlarını da çalmayı başardılar. Bunları alabilmek hiç kolay iş değil. Artık nelerin sızdığını siz düşünün. İşte böylesine hayati konular içeren belgeler kaçırmışlardı. Ayrıca bu kişiler öyle basit isimler değildi. Sekreter derken kimlerin sekreteri olduğuna dikkat edin. Misal biri Cumhurbaşkanı'nın sekreteri, diğeri Amerikan Büyükelçiliğinde çalışan bir sekreterdi. Ve bu operasyonlar 1960'ların ortasından Berlin Duvarı'nın yıkılmasına kadar sürer.

Bu yöntemle sızdırılan gizli bilgilerin, Stasinin diğer operasyonlarında sızdırılan bilgilerden çok daha fazla olduğu düşünülmektedir. Şimdi bunu deyince basit gelmiş olabilir ama Staside ki belgeler o kadar çoktu ki Stasi 40 yıllık ömrü süresince Alman tarihinin Orta Çağ'dan beri üretegeldiği tüm yazılı belgelerin toplamı kadar belge üretmeye muvaffak olmuş bir örgüttür. Stasinin Doğu Alman vatandaşları hakkında hazırlamış olduğu dosyalarını, domino taşları gibi böyle dik pozisyonlar ile arka arkaya dizseniz, 180 km uzunluğunda bir dizi oluşturabilirsiniz. Hatta bir de şöyle açıklayayım; Bu rejimin son yıllarında panikleyen Stasi yetkilileri kâğıt öğütücü cihazlarla Stasi dokümanlarını yok etmeye çalışırlar. Ama o kadar çoktur ki öğütme cihazları bir süre sonra bozulunca, yetkililer dosyaları elleriyle yırtmaya başlamıştır. Fakat yine de başarılı olmamış ve birçok kişinin, Almanya'nın birleşmesiyle beraber kendilerine ait dosyaları bulup, yıllardır dakika

dakika ne yaptıklarını dosyalarından okuyarak görmüşler. Aslında bir bakıma şu an facebook, twitter ve instagramın yaptığını yapıyorlardı. Dün bunu casuslar aracılığı ile birer birer öğrenenler bugün facebook twitter, whatsapp aracılığı ile kimin ne yaptığını kolay kolay öğreniyor. Neyse oraya girerek konuyu dağıtmayıp tekrar kaldığım yere geri geleyim. Yani artık düşünün nasıl bir bilgi toplama ve bilgi akışı sağlanmışsa Stasi belgeleri kadar çok belge bulunmaktaydı. Bu arada kadınların bazıları hala hayattadır. Casuslar bu eylemleri nedeniyle iki Almanya birleştikten sonra ceza almamıştır. 1984 yılında Batı Almanya gizli servisi tarafından yapılan bir operasyonla yakalanan Cumhurbaşkanı'nın sekreteri ise hapis cezasına mahkûm olmuştur. Yani ülkenin Cumhurbaşkanı'nın yanında 24 yıl boyunca kalabildi. Markus Wolf politikacıların ve iş adamlarının en yakınındaki kadınları seks ve bazen de parayla böyle cezbetti. Batı Alman ajanlarını "çevirdi" ve onları efendileri hakkında casusluk yapmaları için geri gönderdi. Ajanlarından biri olan Topaz kod adlı Rainer Rupp, Brüksel'deki NATO karargâhında 25 yıl çalıştı ve ancak 1993'te maskesi düşürülebildi. Bu manada 4 bini aşkın casusun olduğu biliniyor. Hatta bu Romeolar ile beraber Stasi casusları insanları o kadar iyi biliyorlardı ki şu anekdot durumu çok net özetler. 2 Alman sohbet ederken; "Eski Stasi ajanlarının hepsi taksi şoförü oldu, ne kadar trajik bir durum" dediğinde adam:

- Hiç trajik değil bence?
- Neden?

- Çünkü taksiye biniyorsun, sadece adını söylüyorsun yetiyor. Onlar senin evini bulup kapına bırakıyorlar! Diyecekti. İşte böylesine sistematik bir şekilde yayılmasında yüz­süz adam yani yüzü olmayam adam Markus Wolf'un büyük emeği vardı. Bunun için her yolu deniyor her şeyi yapıyordu. Hatta ihtiyaç duyduğu bilgisayar teknolojisi için IBM'ye sızıyor ve bu sayede DDR malı Robotron bilgisayarlar geliştirilebiliyor. Bu geliştirdikleri bilgisayarlar da basit bilgisayarlar değil. Öyle ki KGB dahi Sovyetler Birliği'nin ürettiği bilgisayarları kullanmak yerine bu bilgisayarları kullanıyor. Yani kendi istihbaratı var. Kendi istihbaratından öte üstünde direkt Rusya'nın istihbaratı var ama Rusya'nın istihbaratı kendi ürettiğini değil kendisine bağlı olan Doğu Almanya istihbaratının ürettiği bilgisayarları kullanıyor. Daha anlatılacak çok şey var aslında ama asıl gelelim sona. Yüzü olmayan adamın ilk defa 1979 yılında yüzü bir kameraman tarafından tesadüf eseri çekilecekti. Eşinin güzelliği dikkat çekici olup o an basın toplantısında sadece basit bir fotoğraf olarak çekilecek fakat daha sonra yanındakinin Markus Wolf olduğu bir başka casus tarafından tanımlanacaktı. Markus Wolf ise 2006 yılında trajik bir şekilde tam da Berlin Duvarı'nın yıkılışının yıl dönümünde eceli ile ölecekti. O Markus Wolf... Romeoların Romeosu.

FARE BOMBASI

Tarih boyunca birçok casusluk yöntemi kullanılmıştı. Bu casusluk yöntemlerinden biri de fare bombasıdır. İlk başta farenin içine bomba koyarak gönderildiğini düşünseniz de tabii ki böyle bir şey olamazdı. Fakat bu casusluk aleti de gerçekten akıllıca işlenmekteydi. Özellikle 2. Dünya Savaşı zamanlarında kullanılıyordu bu yöntem. Savaşın olduğu bu dönemlerde her taraf gerçekten pislik ve kir içerisindeydi. İşte bu pislik ve kir ortamını şüphelendirmeyecek derecede kullanmayı beceren bir yöntem vardı. Öncelikle ölmüş bir fare ele geçirilirdi. Ya da öldürülürdü. Ardından onun içine sığabilecek derecede bir bomba koyarlardı. Daha sonra onu gizlice karşı bölgedeki depo olsun veya başka yerler olsun bu burada ne arıyor denmeyecek yerlere konurdu. Daha sonra oraya gelen ve orayı temizleyen kişi ki bunlar asker olurdu hayvan burada ölmüş diyerek onu da pis gördüğü için hiç eline almadan elindeki süpürge ile hızlıca ileri atmak için harekete geçerdi. Fakat onu biraz iteklemesi casusluk yönteminin çalışması için yeterlidir. Çünkü ölmüş farenin içinde hazır bomba olduğu için fare hareket ettirildiği an bomba harekete geçiyor ve bir mayın gibi bir anda patlıyordu. Böylece orada bulunan askerler veya oradaki bölge bir anda parçalanabiliyordu. Hayatının son temizliğini yapan asker kendisini de ortadan kaldırıp temizliyordu.

KUŞLARDAN HABER ALAN ADAM

“KUŞÇUBAŞI EŞREF”

O Türklerin Lawrence'ı olarak anılan biriydi. Milli istihbarat teşkilatının uzun süre boyunca kendi sitesinde kurucusu olarak gösterdiği bir isimdi. Öte yandan yakın tarih yazılarında uzun süre hain olarak lanse edilmeye çalışılan bir karakterdi aynı zamanda. Peki, gerçekte kimdi o. Ailesi Kafkaslar'dan gelen Çerkez bir aileydi. Babası saraya girmiş ve doğancıbaşı olmuştu ki bu yüzden oğulları da zade veya kuşçubaşı olarak anılırdı. Çerkez olmalarından dolayı kendilerine ordu içinde hızlı bir şekilde yer bulacaklardı. Zaten Ruslar ile yaptıkları savaşlardan dolayı pişen Çerkezler ana yurtlarından kovulup Osmanlı'ya sığındıklarında Osmanlı'nın askeri sistemi içine hızlı bir şekilde alınabiliyordu. Öyle ki ordu içinde çok büyük etkileri vardı. Eşrefin hikâyesi ise İstanbul'da 1883 yılında ki doğumuyla başlayacaktır. Aldıkları dini eğitim sonrası askeri okula giriş yapacaklar ve Kuleli'ye geçeceklerdi ki burası prestijli bir yerdi. Fakat bu prestijli yerde uslu durmayan Eşref o dönemde büyük

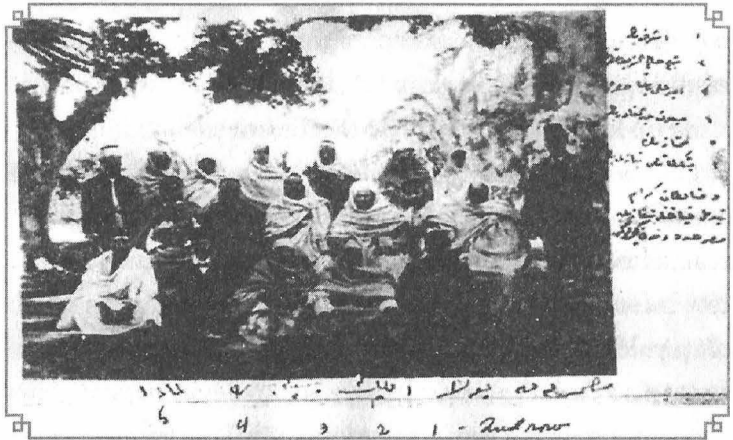
yankı uyandıran Kuleli kavgasının tam merkezinde yer alacaktı. Bu kavga sonrası birçok kişi başka okullara gönderilirken Eşref'e hiçbir şey olmayacaktı. Bunun sebebi olarak insanlar, babasının zengin ve itibarlı biri olduğu için böyle olduğunu düşünüp, konuşsa da babası tam tersi bizzat Sultan'a müracaat ederek oğlunun sorgulanmasını ve gerekirse cezalandırılmasını isteyecekti. Nitekim 6 ay sonunda genç Eşref bir gece evinden alınıp Edirne'ye gönderilecek ve başka bir okula sürülecekti. Eşref'in kim olduğunu bilmeyen okul müdürü böyle sürülüp getirilmiş Eşref'e bakıp;

“ben buranın müdürüyüm eğer uslu durmazsan gözünü çıkarır, eline veririm” diye tehdit ettiğinde Eşref;“ beni buradan sürebilirsiniz, babama da söyleyebilirsiniz ama gözümü çıkarıp elime veremezsiniz” diyerek sert tavrını gösterirken, müdür senin baban kim diye sorduğunda Eşref babasının kimliğini ve itibarını söylediği vakit müdür 180 derece dönerek “ O benim çok sevdiğim biridir, o zaman ben de senin artık baba yarın gibiyim” diyecekti. Eşref burada uzun süre kaldıktan sonra İstanbul’a tekrar dönecek ve eğitimini burada devam ettirecekti. Devam ettirecekti ama bir süre sonra babasının Arabistan’a sürülmesinden sonra babası ile beraber Hicaz’a, Arap topraklarına gidecekti. Bu topraklara sürülmesi aslında bu topraklarda ki gelişimini de etkileyecek ve yaşadığı şartlar gelecekte de yaşayacağı şartları şekillendirecekti. Eşref buraya babasıyla sürüldükten bir süre sonra hapse atılacak fakat bu haptisten kısa bir süre sonra buradan kaçmayı başaracak ve kaçışı sonrası resmi makamlarda yer alamayacağı için Arapların arasında iki üç yıl geçirmek zorunda kalacaktı. Fakat sadece öylesine kalan biri olmayıp öne çıkan bir adam olacaktı. Özellikle yerleşik halkın üzerine gerçekleştirdiği akınlardaki sürat ona “Kuşların Şeyhi” veya “Uçan Şeyh” lakabını kazandıracaktı. Eşref burada Arap bedeviler ile yağma yaparken aynı zamanda hem bu toprakların hem Osmanlı’nın bu alanda ki etkisinin düşüklüğünü acı şekilde görüyordu. Öte yandan özellikle önemli baskınlar yaparak isminin Sultan’a ulaşmasını sağlayıp Sultan’ın politikasından yararlanmak istiyordu. Çünkü Sultan öne çıkan dik başlı isyancıları öldürmek yerine affedip kullanırdı. Kendi deyimiyle “Her zaman ‘sonuncu af’ çıkardı. Esasen Padişah gaddar

değildi, sürgünü idama tercih ederdi, sürgün edilenler hep kendisiyle mücadele etmeye devam ettikleri hâlde. Bundan dolayı babamı çok severdi” diyecekti. Eşref’in bu dönemde yaşadıkları gerçekten dilden dile yayılmıştı. Hatta öyle ki Arabistanlı Lawrence bile kendi kitabında Eşref’in bu dönemde yaşadıklarını ve gözü peklğini yazmaktan kendini alamamıştır. Nitekim Eşref’in bu hamleleri dikkat çekecek ve Sultan Abdülhamid tarafından affedilecek ve babasına, kendisine maaş bağlanacaktı. İzmir’de maaş alan ama çok da etkin olmayan Eşref aslında bu hayattan çok da zevk almıyordu. O işlerin hep merkezinde olmak, dikkat çekmek istiyordu. Burada Çerkez Ethem ile de tanışıp artık yarı kanunlu yarı kanunsuz bir şekilde Abdülhamid Han’ın karşısında olan İttihat ve Terakki cemiyetine giriş yapacaktı. Görevi aslında bunlara karşı savaş vermek olsa da o tam tersini yapıp Enver Paşa gibi dağlara çıkarak isyancı kesimde yer alacaktı. Eee kanunun ötesinde yer almak kolay değildir ki kendisinin kellesi içinde büyük meblağlar ödül olarak konmaya başlanmıştı. Kendisi artık Enver Paşa ile beraber İttihat ve Terakki cemiyetinin öne çıkan isimlerinden biri olmaya başlıyordu. Bu tarihlerde önemli bir figür olmaya başlayan Eşref 1908 yılında Abdülhamid Han’a karşı yapılan İttihat ve Terakki Devrimi sonrası artık tümüyle öne çıkan bir isim olmuştu. Öne çıkan bu şahsiyet Abdülhamid Han’ın 1909 yılında tam anlamıyla devrilmesi sonrası artık devlet yönetiminde baş tarafları çekmekteydi. İsyanları bastıran, coğrafi bilgilere sahip olan bu ismin ilk büyük sınavı ise Trablusgarp’ta İtalyanlar’a karşı olacaktı. İstihbarat birimi Teşkilat-ı Mahsusa bu manada kendisini Trablusgarp’ta gösterecek ve büyük bir Avrupa gücü olan

İtalyanlar'a karşı istihbari bir savaş ile başarı savaşını verme-ye çalışacaklardı. Çünkü Osmanlı oraya büyük bir askeri güç gönderemezdi ama önemli sembol isimleri oraya göndererek Trablusgarp'ta bulunan yerel halkı teşkilatlandırıp İtalyanlar'a karşı savaşırabilirdi. Bunun için Eşref Doğu'da bulunmasına rağmen Enver Paşa Kuşçubaşı Eşref'e de haber gönderecekti. Çünkü Eşref, Arap kabilelerini en iyi bilen kişilerin başında geliyordu. Eşref'in görevi ise Mısır'da başlayacaktı. Orada KK görevi diğer gönüllülerin Batı çölünden geçip Sirenayka'ya veya diğer adıyla Doğu Libya'ya sızmaları için icap eden operasyonu tertiplemekti ki bunu rahatlıkla başaracaktı. Bildiğiniz gibi o zamanlar Mısır sözde Osmanlı'da ama özde İngiltere mandası içinde idi. İşte böylesi bir yerden Eşref Paşa ayrı ayrı kollar ile gelen isimleri İngilizler'e sezdirmeden Trablusgarp'a geçirmektedir. Bunlardan biri de Süleyman Askeri Bey'di. Eşref Paşa bunlara cübbe, şalvar vermiş, çanta verip kitaplar, eşyalar bırakmış ardından sakallarını kesmemelerini söyleyip medrese öğrencisi kılığında Mısır'dan Trablusgarp'a geçirmeyi planlanmıştı. Başarılı da olmuşlardı. Ama bu geçiş sırasında gerçekten çok garip olaylarda oldu ki kısaca onu da söyleyip kuşçubaşının hikâyesine devam edelim. Süleyman Askeri ve yanındakiler çok dikkat çekmemek için medrese öğrencisi olarak normal fakir bir öğrenci tipinde görünmek adına ucuz otellerde kalıyor çok para dağıtmıyorlardı. İşte bu sırada gerçekten kötü bir otelde kalmışlar ve sabah olup yolda giderken Süleyman Askeri Bey; "bakın ben şurada yatın deyin yatarım, şurada koşun deyin koşarım ama yemeğimi öyle pis yerde yiyemem, güzel bir lokantada yerim" diyecek. Peşindekiler de ona hak verip çok göz önün-

de olmayan ama yine de güzel bir lokantaya gireceklerdi. Fakat işin garip kısmı buraya geldikten sonra başlayacaktı. Girdikleri yer aslında kumar oynatılan bir yerdi. Restoran-
tın arkasında saklanmış bir bölgeydi. Aslında doğrusunu söylemek gerekirse bu yer bilinen bir yerdi ama o an Süleyman Askeri Bey ve yanındakiler bunun farkında değildi. Nitekim onlar cübbe ve şalvarla buraya gelince herkes şaşkınlıkla onları izlemekte, onlar ise gayet normal bir şekilde yemeklerini yemekteydi. Nitekim en sonunda yemeklerini yiyip güzel bir bahşiş bırakarak dışarı çıktıklarında garsonlar şemsiyeler tutup, dışarıda medrese talebeleri olarak görünen bu kişilere sanki o bölgenin ağaları gibi hürmet gösteriyorlardı. Nitekim en sonunda zorla da olsa Trablusgarp'a ulaşip Kuşçubaşı Eşref ile buluşacaklardı ki aynı zamanda Mustafa Kemal Paşa ve Enver Paşa'da bu geçişler ile gelenler arasındaydı. Tarihler Kasım 1911 yılını gösteriyordu. Onlarda aynı cübbe ve sakal ile geçmişlerdi ki aşağıdaki resim bu hatırayı göstermektedir.

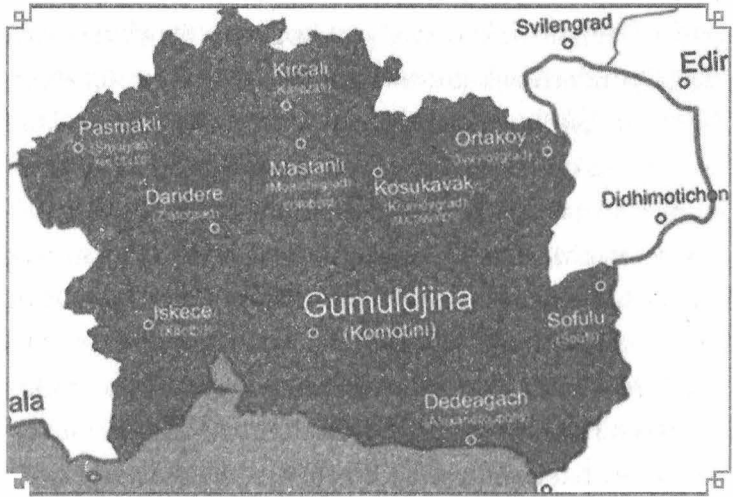
Eşref Paşa ve Osmanlı subayları

Eşref ve Osmanlı subayları Trablusgarp'a geldiğinde ilk başta İtalyanlar yerel halkın Osmanlı'ya değil de tam tersi İtalya'ya destek vereceğini zannediyordu. Fakat yine tam tersi olup Senusi Tarikatı başta olmak üzere yerel halk olduğu gibi Türklerin yanında yer alacaktı. Eşref'in görevi ise burada ordu ve yerel halkın bağıını yürütmekti. Nitekim bunu en iyi yapabilecek de oydu ki gerçekten bu hiç kolay değildi. Orada birçok kabile bulunmakta ve kimisi düşman, kimisi savaşmayı bilmez olan bu halka hem birliği hem savaşı öğretiyorlardı. Özellikle Eşref bunları incelerken bu yerel halkın ellerindeki silah ile düşmanı nerede görürse ateş ettiklerini görecekti ki Eşref bunu değiştirip daha sistematik operasyonel savaşmayı öğretecekti. Nitekim bu öğreti sonucunda İtalya ile karşılaşma da Eşref 300 kişilik yerel halk ile taarruz yapacak 1500 tüfek olmak üzere büyük mühimmat ele geçirecekti. Fakat bu yeterli değildi. Çünkü İtalyanlar'da güçlü bir şekilde işgal etmeye devam ediyordu. Bu karşılıklı çatışmalar bir süre devam ederken ne yazık ki Balkanlar'da savaşın patlak vermesi sonucu Osmanlı Trablusgarp'tan biraz ayrılıp Balkanlar'a ağırlık vermeye başlayacaktı. Fakat Trablusgarp'ta verilen mücadele özellikle Kuşçubaşı Eşref'in teşkilatlandırmaları çok önem arz edecekti. Bu kabileleri öyle bir sistemli hale getirmişlerdi ki yerel halkın İtalyanlar'a karşı mücadelesi 1930'lu yıllara kadar devam edecekti. Yani Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra da sistemleşmiş bu yerel halk Avrupa'da o vakit önemli bir güç olan İtalyanlar'a karşı direnmeyi başarabilecekti. Şu an belki çok anlamıyorsunuz ama gerçekten o bölgede çok aşiret bulunmakla beraber onları bir arada tutup

böylesine sistemli bir şekilde savaştırmak hiç kolay bir iş değil. İşte Kuşçubaşı Eşref ve Teşkilat-ı Mahsusa bunu başarabilmişti. İşte tam bu noktada Kuşçubaşı Eşref özellikle burada teşkilatlandırılması sonrası Enver Paşa ile daha fazla yakın olmaya başlayacak ve artık neredeyse Teşkilat-ı Mahsusa'nın Başkomutan'ı olarak öne çıkmaya başlayacaktı. Tam anlamıyla tek Başkomutan'ı değildi ama bilgisi, zekâsı ve bağlantıları ile Teşkilat-ı Mahsusa'nın başrollerinden birini oynuyordu. İşte bu başrolün artık Balkanlar'a gitmesi gerekiyordu. Çünkü Osmanlı Balkanlar'da hiç beklenmeyen kayıplar yaşıyordu. Enver Paşa aslında ilk başta Eşref'i burada bıraksa da çok geçmeden Balkanlar'da ona ihtiyaç duyduğu için hızlı bir şekilde yanına çağıracaktı. Eşref, Balkanlar'a gelip mücadeleye başlarken öte yandan kendi yönetimi içinde bile isyanlar çıkıyor ama Eşref hepsini susturmasını iyi biliyordu. Eşref'in aslında burada ki ana görevi Trablusgarp'ta olduğu gibi yerel gönüllü olan halkları sisteme sokup bağlantıları ayarlamakta aynı zamanda komuta etmekteydi. Bu manada yaptıkları aslında çok önemli bir nokta olup hem bağların birleştirilmesini hem de sistemin yürümesini sağlayan bir adamdı. Öte yandan dediğimiz gibi komutası da çok iyi olmakla beraber 300 kişilik Osmanlı kuvveti ile 1200 kişilik düşman askerlerini çevirip yenmeyi de başarmıştı. Fakat bu savaş sadece tek başına bitirilecek bir savaş değildi. Bu yüzden geri çekilmeler başlayıp Edirne'ye kadar çekilme yaşanmıştı. Evet, ardı ardına yenilgiler devam ediyordu ve ne yazık ki Edirne'ye kadar geri çekiliş sürmüştü. Burada bir süre beklense de Bulgarlar'ın müslümanlara zulmetmesi iyice ayyuka çıkınca Enver

Paşa Eşref'e emir ve izin verir ki Eşref 115 adamı ile harekete geçer. Amaç bu zulmü yapan Bulgarlar'ı ve özellikle örgütleri hedef almaktır. Nitekim hem bunların izini takip etmekte hem de olan zalimlikleri rapor etmekteydi ki bunlar gerçekten üzücüydü. Öyle ki Eşref 600 Müslümanın eli bağlı bir şekilde öldürüldüğünü bu yörelerde artık bakire bir kızın bile kalmayıp tecavüze uğrayıp, Müslümanları Hristiyan yapmaya çalıştıklarını aktaracaktı. Bu doğrultuda Eşref ilk hesap sorduğu Bulgar çetesi domuzçiyef olarak anılan bir Bulgar çete lideriydi ki onu ve ekibini yok etmiş ardından ise birer birer bölgeleri bu çetelerin elinden almaya devam ediyordu. Özellikle o bölgelere Osmanlı askerlerini göndermeyip Eşref ve küçük birliği gönderilerek uluslararası hukukta diğer ülkelerin dikkatleri çekilmemeye çalışılmaktaydı. Bu sayede Eşref hem nokta operasyonlar yapmakta, Bulgar çete ve liderlerini öldürmekte, öte yandan burada bulunan direnişlere moral vermekteydi. Artık Batı Trakya'da bulunan tüm çeteler hazırlık aşamasına geçmekte ve Eşref'in gelişine karşı hazır durmaya çalışıyorlardı. Ama buna rağmen Osmanlı hükümeti durumdan biraz çekingen davranmakta ve olası bir yenilgi de diğer devletlerin dikkatlerini üzerine çekmekten korkuyordu. Bu yüzden Enver Paşa, Eşref'i yanına çağırıp durumu soracak, Eşref'de "Eğer izin verirseniz Batı Trakya'yı tümünden tekrar geri alırım" diyecekti. Bu doğrultuda Eşref Bey ve kuvvetleri direkt Osmanlı'nın desteğini almadan bağımsız örgüt gibi hareket etmekte ve bu sayede Osmanlı direkt savaşın içinde değilmiş gibi hareket edebiliyordu. Bu doğrultuda gönüllü isimler ile beraber büyük adımlar atıp en sonunda Osmanlı'dan ba-

ğımsız gibi görünen Batı Trakya'da bir mini devlet kurulacaktı. Bunda Eşref Bey'in mücadelesi büyük yer ediyordu. Bu arada neden Osmanlı direkt gitmiyor dersiniz çünkü Osmanlı bir anlaşma imzalamış ve Meriç Nehri'nin ötesine geçmeme sözü vermişti. Fakat Meriç Nehri ötesinde oluşan büyük zulümler sonrası Eşref Bey yönetiminde böyle bir operasyon yapılmasına karar verilmiş en sonunda mini bir devlete kadar gitmişti iş. Bu mini devlet sonrası Eşref burada bir hesaplaşmaya girerek Bulgarlar'ın buraya girmesi sonucu müslümanları satıp Bulgarlar'ın safına geçen hainleri bir bir kurşuna dizdirmişti.

Kurulan Batı Trakya Türk Cumhuriyeti

Buraya geldiği vakit Bulgarlar'ın yaptıkları zulümleri öğrenirken yaşadığı bir olay ise tüyler ürpertici idi. Babalarının yanı başlarında infaz edildiğinden haberleri olmayan beş küçük çocuk, babalarının cesedinden sızan kanla

vücutlarını boyarken, “babacığım, babacığım” diyerek şa-kalaşmak için babalarını arıyorlarmış. İşte böylesi insafsız bir katliam yapmışlardı. Kuşçubaşı Eşref ise böylesi olay-ların intikamı adına Bulgarlar’a çalışan hainleri bir bir ce-zalandırıyor, bu zulme sessiz kalanları ibret olsun diye kurşuna diziyordu. Öte yandan kurulan bu mini geçiş dev-leti ise henüz tam anlamıyla yerli yerine oturmamıştı. Bu yüzden tanınmamış bu mini devlet zor sıkıntılar yaşa-makta Avrupalı devletler ise Osmanlı’ya baskı kurarak bu yerin Türkler tarafından terk edilmesi gerektiği söylene-cekti. Osmanlı hükümeti ise güçsüz bir durumda olduğu için Enver Paşa ve Eşref’e bu işten vazgeçilip orayı bırak-malarını istediğinde Eşref buna çok sinirlenecek ve bu işin Osmanlı’ya dolaylı yoldan bağlı olarak gitmeyeceğini gör-düğünde, Osmanlı’ya dolaylı yoldan bağlı olan bu geçici mini devletin tümüyle Osmanlı’dan bağını kopardığını açıklayarak bayraklarını dahi çizecekti. Bu doğrultuda Os-manlı hükümetine de bir şey diyemiyor çünkü baskıyı an-lıyordu ama bu bağımsızlığı ilan ederek Osmanlı’dan gele-cek tedariki de keserek kendi kendine yetmeye yönelecekti. Evet, burada Eşref’de haklıydı. Çünkü ger-çekten Bulgar zulmü vardı ve Avrupa bunu görmemezlik-ten geliyordu. Eğer burada bir zulüm olmasa belki böyle bir hareket hiç olmazdı bile. Ama Eşref buradan kuvvetle-rini çeker ise Bulgar zulmünün tekrar ortaya çıkacağını çok iyi biliyordu. Fakat ne olursa olsun burada tek başları-na yaşamaları hiç kolay değildi. Bu yüzden buradan ya şimdi ya da bir süre sonra öyle böyle çıkacaklar, bu mini devleti bırakmak zorunda kalacaklardı. Yine de Eşref Bey buradan çekilirken Bulgar zulmünü engellemesi için gü-

vendiği subayları burada bırakacak ve ancak bu doğrultuda İstanbul'a geleceklerdi. Böylece Kuşçubaşı Eşref hayatında bir de devlet kurup yönetmiş olacaktı ki Bulgarlarla da yaptıkları zulme karşı çıkıp Osmanlı'nın yenilmesine rağmen içinden çıkacak bağımsız kuvvetlerin etkisini öğretmişti. Aynı zamanda Kuşçubaşı Eşref'i artık herkes aklına kazımaya da başlıyordu. Çünkü bu adam bir grup ile çıkıp halkı harekete geçirerek, devlet kuracak kadar önemli bir adamdı. İşte böylesi önemli bir adam hiç beklenmedik bir şekilde İstanbul'a döndükten sonra İzmir'e geçip artık askeri işleri bırakarak tarıma yönelmek istiyordu. Özellikle Batı Trakya'da yaşadığı olaylar ise onu bu işten daha fazla uzak tutacaktı. Tabii bu onun planıydı ama kaderin planı çok daha farklıydı. Eşref gibi bir adam kolay kolay bırakılmazdı ki bırakılmayacaktı da. Enver Paşa ona bir kart göndererek göreve çağıracaktı. Kartta yazan, Mir-liva ve Harbiye Nazırıdır. Kartın arkasına ise elle yazılmış bir not vardı: "Eşref, hoş geldin. Yapmış olduğun her şey için müteşekkirim. Akşam yemeğine gel ve rahatça konuşalım. Enver." Evet, Enver Paşa bizzat yazmıştı ki Kuşçubaşı Eşref 45 gün önce Pervin isimli bir hanımla evliliğini sakın bir şekilde götürmeyi planlarken bu çağrı sonrası Pervin'in de zamanla alışacağı aksiyon dolu bu hayata tekrar girecekti. Kendisine verilen ilk görev bir hava göreviydi. Eşref hava görevini yerine getirebilecek eğitilmiş biriydi. Resmi görevi bu teknolojiyi diğer ülkelere tanıtmak göreviydi. Fakat gerçek görevi ise Mısır'a gidip keşif görevi yapmaktı ki bu çok tehlikeli bir keşif görevi idi. Bu iki sebepten dolayı gizlenmekteydi. Birincisi diğer ülkelerden saklamak, ikincisi ise Eşref'in eşi Pervin'den bu durumu

saklamaktı. Zaten Pervin Hanım'ın ileride de dediği gibi bilse bile yine bir şey yapamaz sadece üzülürdü. Çünkü bu Eşref Bey'di, durdurulamazdı. Durdurulamaz bu adam bu keşif görevleri sonrası yeni bir görev daha alacaktı. Bu sefer ki görevi İzmir'e giderek bölgedeki Rumları kovmaktı. Çünkü bu vilayette Rum nüfusu yüksekti ki ileride oluşacak bir durumda bu yerler Yunanlılar tarafından hak talep edecekleri yer olabilirdi. Ama bundan öte burada bulunan Rumlar gerçekten stratejik yerlerde bulunup olası bir isyanda bu kişilerin Türkleri arkadan vurması olmayacak iş değildi. Bu doğrultuda Eşref harekete geçecekti ki kimse onlara karşı duramayacaktı. Nitekim orada ki konsolosun da dediği gibi Eşref ve kardeşi Sami Bey burada her şeye muktedir isimlerdi. Bu iki kardeş bu işe el atan önemli isimlerden olacak ve Balkanlar'dan gelen mülteci Türk Müslümanları buraya yerleştirirken Rumlara ise ekonomik baskı, rahatsızlık vererek buradan sürmeye çalışıyorlardı. Direkt gönderemezlerdi. Çünkü hukuksal olarak bu diğer ülkeler karşısında aradıkları bahaneyi vermiş olmak demektir. Eşref buradaki görevinden sonra yine yerinde durmayacak ve bu sefer Hicaz topraklarına gidecek, bir süre sonra eve gelecek, yine durmayıp yine gidecekti. Eşi Pervin gerçekten çok üzgün ama bir şey diyemiyordu. Her şey vatan içindi. Eşref 2-3 gün ancak evde kalıyor ardından tekrar uzun görevlere gidiyordu. Bununla da kalmayıp geceleri bile Teşkilat-ı Mahsusa'da ki arkadaşları ile konuşuyor ve tartışıyordu. İşte bu aksiyon dolu hayat içinde Kuşçubaşı Eşref gelmeye başlayan Arap isyanını sezip Arap topraklarına harekete geçecek ve o vakitler Şerif Hüseyin'e bir suikast düzenleyecek ama başarısız olacaktı.

Bu başarısız adım o an için tam fark edilmese de Osmanlı için hayati bir hataydı. Bu hata sonrası Eşref Bey bu olayı bir süreliğine bekletecek ve Arap topraklarının nabzını ölçmeye, durumu netleştirmeye çalışmaya koyulacaktı. Bir yandan Lawrence, Gertrude Bell İngiltere için bu topraklarda cirit atarken öte yandan Kuşçubaşı Eşref'de kaçınılmaz olan bu Arap isyanı için bilgileri not almaktaydı. Öte yandan İstanbul'a raporlar sunsa da ne yazık ki Osmanlı yönetiminde olan kimi isimler Araplar ile aramızı bozmayalım diyerek daha sakin adımlar atmaktaydı. O gün içerisinde bakınca Araplar ile aramızı iyi tutar isek Araplar isyan etmez gözü ile bakılıyordu ama bu çok yanlış bir bakıştı. Evet, Eşref Bey'in bir de hükümeti ikna etmekle uğraşması gerekiyordu. Bir diğer sorun ise ne yazık ki teçhizatı. Eşref telgraf sayesinde bu sorunu hızlı bir şekilde İstanbul'a iletiyordu ama ancak bir kısmı karşılanıyordu. Eşref bağlantıları hazırlıyordu ama bunları teçhizat ve paralar ile desteklemek lazımdı. Fakat Osmanlı'da bunun gönderimleri kolay olmuyordu. Belki bu yüzden Lawrence gibiler kolay bir şekilde para dağıta dağıta Arapları hâkimiyetine alabiliyorlardı. Bu zor zamanlarda ise mutlu bir haber alacaktı ki bir erkek çocuğu olmuş, adını Sencer koymuştu. Çocuğunun doğumunu cephede haber almış bununla da kalmayıp babasının ölümcül hastalığa kapıldığını da haber alacaktı. Bir yandan gizli bir şekilde savaş veriyor öte yandan hem mutlu hem üzücü haberleri ardı ardına yaşıyordu. Aldığı görev zaten onu zorlarken bir de kişisel yaşamını bu görevi içinde düşünmesi gerekiyordu. Gerçekten bunlar ancak içinizde bir vatan aşkı olursa dayanılacak meselelerdi. İşte böylesi bir ortamda

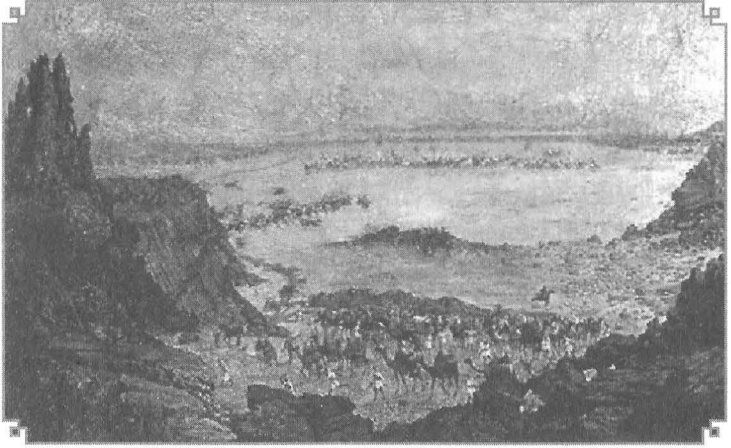
Eşref Bey bu Arap coğrafyasında bir dizi kumpasla uğraşmak ve aynı zamanda o bölgede bulunan ihanet içerisinde olan Arap subayları tespit edip İzmir’de Rumlar’a yapıldığı gibi etkisiz hale getirmeye çalışmaktı. Bu manada büyük riskler alan Eşref, Fransa ve Amerika konsoloslarına dahi yasak olmasına rağmen giriş yapacak ve bulduğu belgeler ile ikili çalışan Arap subayları bir bir infaz edecekti. Bu sırada ise bu topraklarda Mehmet Akif Ersoy ile karşılaşacaktı. Akif’de Teşkilat-ı Mahsusa’nın içinde olup bu topraklarda propaganda yapmaktaydı. Akif ile karşılaştığı zaman hem üzülmüş hem sevinmişti. Çünkü Akif’in bir çocuğu olmuştu. Ama Akif de bunun için çok sevinçli değildi, çünkü Eşref’in bir buçuk ay önce doğan çocuğu vefat etmişti. Eşref, Akif’i tebrik ederken Akif’de Eşref’i teselli etmeye çalışıyordu. Eşref’in “vatan aşkı ile ne yandık be paşam” dediği gibi gerçekten çok-zor bir durumdu. Böylesi zor bir dönemde Eşref İstanbul’a tekrar çağrılacak ve çok önemli bir görev alacaktı. Enver Paşa Yemenli Müslümanlara gönderilecek altınları Kuşçubaşı Eşref aracılığı ile göndermek istiyordu. Onlara Osmanlı’nın kendilerini unutmadığını, hala arkalarında olduğunu haber etmek için bu parayı gönderiyordu. Ama bir sorun vardı. Osmanlı ile Yemen arasında büyük bir Arap isyanının başladığı topraklar vardı. Bu toprakları geçip o parayı ulaştırmak çok zordu. Çünkü yağmacılar kol geziyordu. Özellikle Kuşçubaşı Eşref ve altınları görenler ya da başka bir türlü koruma ekibi ve altınları görenler her türlü saldırıp o paraları alırdı. Bu manada Enver Paşa’da ne yapacağını bilmiyor bu yüzden Kuşçubaşı Eşref’in iyi bir plan yapacağına inandığı için ve o toprakları çok iyi tanıdığını da

bildiğinden dolayı görevi ona veriyordu. Kuşçubaşı Eşref tabii ki bu zor görevi daha plan yapmadan kabul edecekti. Kendisine verilen meblağ büyük miktarda ve gerçekten o parayla çekip gitse torunlarının torunu yaşardı. Bu manada elinde büyük bir miktar bulunup kaçabilmek kudretine de sahipken bunu yapmamak gerçekten büyük bir vatan aşkı ile yanmanın sonucudur. İşte bu noktada Kuşçubaşı Eşref bir plan kurup önce deniz üzerinden Kızıldeniz'den giderek Yemen'e ulaşmayı planlar. Fakat Kızıldeniz üzerinden gideceği yere geldiği vakit deniz motorlarının geç kaldığını ve bu yüzden biraz beklemleri gerektiğini öğrenir. Eşref başka bir plan kurup yine de deniz motorunun gelmemesi ihtimaline karşın yedek planlar hazırlayacaktı. İşte bu sırada kaldığı otele birisi gelecekti. Bir kadın ısrarla onu görmek istiyor ve çok zor durumda olduğunu söylüyordu. Eşref ilk başta bu kişiyi reddetse de ardı ardına gelmesi sonucu "peki gelsin" diyecekti. Kadın içeri girip çok zor durumda olduğunu, kendisinin parasının çalındığını ve bunun onun için çok önemli olduğunu söyleyecekti. Eşref neden Osmanlı zabitlerine gitmediniz dediğinde bu işin öyle kolay bir iş olmadığını, bağlantılar ile çözülmesi gerektiğini söyleyecekti. Eşref bu olayı anlatırken peki dedim, kabul ettim diyecek ve diğer gün geldiğinde kadının oteline gidip bilgi alacaktı. O bilgi alırken kadın aynı zamanda kendisine çok teşekkür ettiğini ve kadının bir evi olduğunu, orada kendisi için arkadaşları ile beraber bir parti düzenlemek istediğini dile getirecekti. Eşref bundan çok şüphe etmişti ki şüphelenmemek elde değildi ama yine de kesin değildi. Eşref; "hemen tarihi olayları aklıma getirip kadının da bir casus olacağını düşünmeye

başladım ama tam olarak kimin casusu olduğunu anlamak için onun oyununa kanmış gibi hareket ettim” diyecekti. Ardından kadının partisine gidip orada duracak ve kadının şu soruları ile karşılaşacaktı. Cemal Paşa hakkında ne düşünüyorsun? Kaç askeri vardır? Burada ne yapabilirler acaba? Gibi zarf atan sorulardı. Eşref Paşa o an senin bu işi halledelim, onları konuşuruz dediğinde kadın, sıkıntı değil, savaş sonrası da bakarız diyecekti. İşte o vakit Eşref Bey şu cümleleri kullanır. Boyu uzun aklı kısa bu madam henüz 2-3 gün önce bu işin hayat meselesi olduğunu söyleyip şimdi de savaş sonrasına bırakıyordu. İşte o vakit bunların Fransız casuslar olduğunu anlayacaktım. Eşref’in de tespiti gibi gerçekten çok basit casuslardı. Eğer bu toprakları bilen ve Eşref Kuşçubaşı’nın kim olduğunu tam anlamıyla bilen kişiler olsalardı böylesine basit tuzaklar ile yaklaşmazlardı. İngilizler olsa böyle yaklaşmazdı. Çünkü İngilizler bu toprakları biliyordu. Bu toprakları bilmekle beraber bu topraklarda adı Kuşçubaşı olan Eşref’i de çok iyi biliyorlardı. Ama Fransızlar bu işe vakıf olmadığı için karşısındakinin sadece basit bir casus olduğunu zannediyordu. Hâlbuki Eşref hem bunların kim olduğunu çözmekle beraber hem de bir süre boyunca kadınla beraber yürüyüp ona kendisi için ev bile döşettirmiş. Kadın da hemen Eşref Kuşçubaşı için ev döşemişti. Fakat Eşref Bey orada çok kalmayacak, onun böylesi masraflarını da kadının üzerine bırakıp gelen motorla beraber harekete geçmek isteyecekti. İsteyecekti ama hep düşünüp istemediği bir şey de olmuştu. Kızıldeniz baştan başa Şerif Hüseyin’in yağmacıları tarafından kontrol altına alınmıştı. O yüzden Kızıldeniz’den geçmek artık imkân-

sızdı. O da karayolu ile gitmeye karar verecek ve Medine'ye gelecekti. Medine o zamanlar henüz Osmanlı toprakları olup Fahrettin Paşa'nın yönetimi içerisindeydi. Fahrettin Paşa, Eşref ile karşılaşmasından memnun olsa da Eşref'in planını öğrenince tedirgin ve üzgün olmuştu. Çünkü Medine'den sonra Yemen'e gitmek hele bir Türk kuvvetinin gidiyor olması hiç kolay değildi. Fazlasıyla dikkat çekici olduğu için bu aslında bir intihardan farksız değildi. Hatta bu yüzden daha sonra İstanbul'dan isterse geri dönebilir, altınları da Medine'de bıraksın diye telgraf gelse de o gitmekte kararlıydı. Fahrettin Paşa ile uzun uzun görüştüktan sonra yola çıkmaya ve Yemen'e yürümeye başlayacaktı. Bu yol boyunca giderken zaten yolun sonu yetmezmiş gibi bir de sarp ve dik bir kayalığa denk gelmişlerdi. Develerindeki yükü indirip buradan geçmeyi başarmışlar ve zor operasyon olarak adlandırdıkları bu yerden geçtikten sonra bedevi rehberi Eşref'e, "Allah hakkı için siz şeytansınız" diyerek hayretini ifade etmişti. Bu hayret içerisinde yol devam ederken Eşref ve adamları bir süre dinlenir ve geceleyin görülen rüyalar hem adamları hem Eşref'i korkutmaktadır. Yanındaki kimi adamlar geceleyin korkunç bir rüya gördüğünü ve bunun yakında bir belanın başımıza geleceğine işaret olduğunu bu yüzden çocuklarımı size emanet ediyorum diyerek iki üç kişinin geldiğini görecekti. Aslında o gün Eşref'de korkunç bir rüya görmüştü ama o ailesini kime emanet edebilirdi ki. Bu yüzden dikkatini toplayıp adamların moralini düzeltmek için bunların zevzeklik olduğunu, kendilerine gelmelerini isteyecekti. Ama Eşref'de bal gibi biliyordu ki şu an yağmacı bedeviler etraflarında dolanmaktaydı.

Yine de Eşref sakinliğini koruyarak eğer kendisini hissettirmeden bu topraklardan geçebilirse işinin çok da zor olmadığını biliyordu. Biliyordu ama yolda giderken bir bedevinin koşarak karşıdan çekirge sürüsü gibi askerlerin geldiğini söylemesi tüm umutlarını tüketecekti. Saklanması ve toprağın üstüne yatılıp gerekmedikçe ne olursa olsun ateş edilmeyeceğini emir vermişti. Nitekim şansları yaver gidip adamlar Eşref'in bulunduğu yerden uzaktan geçerken iki gözcünün kendi taraflarına gönderilmesi sonucu şansları tehlikeye girmişti. Sakın ateş etmeyin diyerek bekletecek, Nitekim iki gözcüden biri yakalanacak ama öteki ellerinden kaçacaktı. İşte o vakit Eşref çoktan o kişinin çekirge sürülerine haber vermeye gittiğini izlemekten başka bir şey yapamayacaktı. Tek bir umudu vardı ki o Arapların, İngilizlerin yanında olan Araplar değil de Osmanlının yanındaki Araplar olduğunu düşünmesiydi. Bu umut ile yakalanan adamın yanına gidip göğsünü açtığında sakladığı silahı görecekti. Bu silah İngiliz silahıydı. İngilizler bu Araplar'ı fazlası ile iyi donatmıştı. Eşref bu kişilerin isyancı Araplar olduğunu anladığı an hemen savunmaya geçecek ve adamlarının da gördüğü rüyalarındaki gibi muharebeye hazırlanacaktı. Muharebe başladığında Eşref makineli tüfek ile yüksek bir mevkiye geçecek ve büyük atışlar yapıp isyancı Araplar arasında kargaşa yaratsa da makineli tüfeğin tutukluk yapması sonrası Araplar tekrar ikinci bir hücum için hazırlanacak, bu sefer daha tedbirli saldıracaklardı. Tam bu noktada savaş akşama kadar sürecek en sonunda Eşref 5-6 kişi hariç bütün kuvvetini kaybedecekti.

Eşref'in muharebeye ilişkin çizimi

En sonunda Eşref altınlarını saklamak için toprağa gömmeye çalışırken bedevi Araplar toptan onun yanına ulaşacak ve onu tutuklayıp altınları oradan çıkaracaktı. Eşref yakalandığı vakit götürüldüğü çadırda tanıdık yüzlerde görecekti. Aralarında çok önceden buralara sürüldüğü vakit beraber savaştığı bedevi Araplar da vardı. Ama onlar bugün isyancı Araplar olmuştu. Fakat ne olursa olsun Kuşçubaşı Eşref'in buralarda çok önceden bilinen bir isim olduğu için ona hürmet göstereceklerdi. Hürmet göstereceklerdi ama bu çok büyük bir meseleydi. Çünkü Kuşçubaşı Eşref yakalanmıştı, bundan daha ötesi mi vardı. Araplar sanki Sultan'ı yakalamışçasına sevinçliydi. Hatta bu durum Lawrence bile anlatılmış ve Lawrence o an yaşadıklarını kendi hatıratında şöyle anlatmıştı;

“Soluğu kesilmiş bir köle çadırın içinden kafasını uzatarak, “Haber var! Haber var! Şerif Bey yakalandı” diye

haykırdı. Faysal ayağa fırlayıp gürültü arasında bana; “Abdullah, Eşref Bey’i ele geçirmiş!” diye bağırırken gözleri neşeyle büyümüş, ışık saçıyordu. Hadisenin ne kadar büyük ve iyi olduğunu o zaman anladım.” Lawrence’de bu sevince ortak olarak ve bu meşhur adamı görmek adına onun yanına gidecekti. O onun yanına giderken Kuşçubaşı Eşref saygılı bir şekilde Abdullah ile beraber başka bir çadıra doğru götürülmekteydi. Arapların yaşadığı çok garip bir durumdu. Çünkü onu hem çok seviyor hem de çok korkup onu yakalamaktan çok mutlu oluyorlardı. Hatta bir ara onu tanımayan iki Arap bedevi kuşçubaşısını tam tanımayıp saygısızlık ettiği için o kabilenin lideri olan Abdullah o kişileri öldürtmüştü. Öte yandan yolda giderken Abdullah Kuşçubaşı Eşref’e eğer kendisine katılırsa emrine büyük bir kuvvet vereceği teklifinde bile bulunmuştu. Eşref tabii ki beklenildiği gibi buraya düşman olarak girdim, düşman olarak çıkacağım diyecekti. Daha sonra Abdullah’ın çadırına ulaştığı vakit orada Lawrence ile karşılaşacak. Lawrence bu yüzü bir yerden tanıyordu ama çıkaramamıştı. Uzun uzun ona bakarken bir haber gelecekti. Toplam 20 bin altın ele geçirilmişti. Lawrence bir an şaşırılmıştı. Nasıl yani sadece 20 bin altın için mi koskoca adam kendisini tehlikeye atmıştı. Bunda başka bir iş olmalı diye düşünecekti ama çok sonradan her şeyi anlayacaktı. Araplar oyuna getirilmişti. Kuşçubaşı Eşref kendisini yemleyerek tüm Arapları üzerine çekmiş ve asıl paranın %95’ini taşıyan Zenci Musa yönetimindeki küçük bir birliği başka bir yoldan göndermişti. Elbet böylesine küçük bir birlik hiç dikkat çekmezdi. Öte yandan böyle bir küçük birliğin bu kadar çok altın taşıyacağı kimsenin aklına gelmezdi. Za-

ten herkes bu altınların Kuşçubaşı Eşref tarafından taşınacağını düşünüyordu. Nitekim plan başarılı olmuş ve isyancı Araplar Kuşçubaşı Eşref'in üzerine giderek altınların asıl miktarını oluşturan servetin Yemen'e ulaştırılması sağlanacaktı. İşte böylesi bir görev gerçekten büyük bir işti. İşin başarılı olması için bizzat kendisini feda etmişti kuşçubaşı. Lawrence henüz ileride anlayacaktı bunu ki şu an karşısındaki adamı tanımaya çalışıyordu. Daha sonra dayanamayıp soracaktı;

- Ben seni nereden tanıyorum?

Kuşçubaşı gülümseyip:

- Şu tarihte şu yerde isyana sevk etmeye çalıştığın bir Arap lideri vardı hatırlıyor musun?

Lawrence olayı anladığını sanarak gülümseyecekti.

- Demek oradaki adamlardan biriydin.

-Hayır, oradaki şeyh bendim.

Lawrence gerçekten şok olmuş bir şekilde bakakalmıştı. Evet, olabilirdi çünkü kuşçubaşı dediğimiz gibi önceden buraya sürüldüğü vakit kendisine büyük yer sağlamıştı. Bu manada onun yanında da gitmiş olması kaçınılmazdı. Lawrence karşısındaki adamın neden çok önemli olduğunu ve Faysal'ın o yakalandığı için gözlerinin neden parladığını o an da daha iyi anlamıştı. Daha sonra kuşçubaşı sorgulanmaya başlayacak ve sözde Ermeni soykırımını üzerinden o da hedef alınacaktı. Kuşçubaşı Eşref ise verdiği cevap ile bu meseleye adeta nokta koyacaktı. "Ben bunlarla ilgili bir görev almadım ve eğer

alsaydım veya bize böyle bir görev verilmiş olsaydı o topraklarda bir tane Ermeni kalmazdı.” diyecekti. Kuşçubaşı Eşref burada bir süre kaldıktan sonra Malta’ya esir olarak sürülecekti. Burada kendisi lider bir isim olarak hapisshanenin yönetiminde olacak bir mahkûmdu. Aynı zamanda boks ile kendini geliştirmeye devam ediyor ve adeta hapisshanenin ağası konumuna gelmişti. Herkesi bir arada tutup düzenli bir şekilde işlerin yürümesini sağlıyordu. Bu yaşanan olaylardan birinde ise bir Rum’un kalp krizi sonrası ölmesi ile onun cenaze masraflarını karşılamış ve bir papaz getirtmişti. Cenazede yaşadığı durum ise gayet eğlenceli bir durumdu. Cenaze namazı kılınırken papaz liturjik Rumca bir şekilde ilahi söylüyor, etraftakiler ve Türkler buna eşlik ederken Rumların kıkırdamaya ve gülmeye başladıklarını görecekti. Cenaze vakti olmayacak bir şey karşısında Eşref yanındaki Giritli Rum’a sessizce; “cenaze var neden saygılı olmuyorsunuz da gülüyorsunuz?” dediğinde Giritli Rum:

- Eğer sen de bu Rumca’yı bilseydin sen de gülerdin diyecekti.

Eşref ne olduğunu sorduğu vakit ise adam;

Rum esirler, ilahinin tekdüze ritminde sözleri, “Biizz-ziiiiii çadırrrrlaraaaaaaa tıktıııılaaaaaarrrr” diye değiştirip, papazdan kendileri adına Osmanlı hükûmetiyle iletişime geçmesini istiyorlardı. Papaz tütsünün dumanlarını yas sahiplerine doğru götürmek için buhurdanlığını sallarken, ilahiyi “Tanrııııııııı izniyleeeeeeee, meraaaaak et-meeeeeyinnnnnnnn” şeklinde söyleyerek, onlara nazikçe yanıt veriyormuş. Eşref bu durum sonrası o da istemsizce

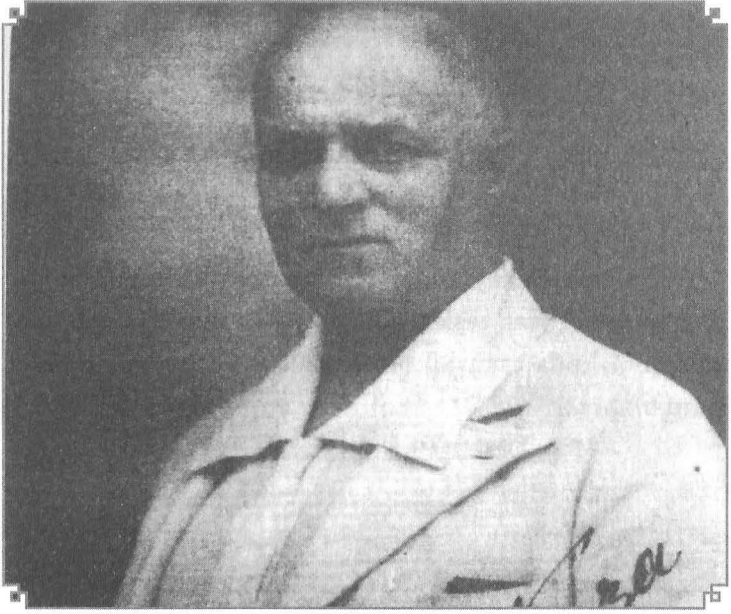
gölmeye başlayacaktı. Daha sonra oranın yönetimindeki kişi bu olayı haber alınca ne olduğunu Eşref'e sorduğu vakit Eşref; sadece Türklerin ilahi söylerken karıştırdıkları için Rumların güldüğünü söyleyecekti. Böylesi bir şekilde hapis hayatı kolay ve zor olarak geçmeye devam edecekti. Eşi Pervin ile de mektuplaşmalar devam ederken, düşmanın İzmir'e çıkma ihtimalinden dolayı eşi Pervin İzmir'den ayrılarak İstanbul'daki akrabalarının yanına geçecekti. Pervin Hanım gerçekten çok dayanıklı ve vatanperver biriydi. Üstelik yaşı henüz 23'tü. Evet, o zamanlar bu yaş ortalama bir yaşı ama yine de genç bir yaşa sahip olup zor hayat geçiriyordu. O İstanbul'a geçerken artık savaşta sona ermeye başlayacak ve bu uzun ara sonrası kuşçubaşı İstanbul'a getirilecekti. İstanbul'a getirilecekti ama kuşçubaşı orada kendisinin tutukluğunun devam edeceğini öğrendiği an kaçmak için bir fırsat kollayacak ve bunu da başaracaktı. İstanbul'da gemideyken kaçmayı başaran kuşçubaşının ilk gideceği yer eşi olacaktı. Bu uzun ayrılık sonrası gerçekleşmiş konuşma çok büyük duygulara sebep olsa da kuşçubaşı yine yerinde duramayacaktı. Onun ortada olmadığı kısa sürede anlaşılır ve ilk bakacakları yerde burası olurdu. Bu yüzden uzun dönem boyunca görmediği eşinin yanından aynı gecenin sabahı yine ayrılacaktı. Ayrıldıktan sonra ne yazık ki milli mücadele konusunda değeri pek anlatılmayan Karakol Cemiyeti'ne dâhil olacaktı. Bu cemiyet Mustafa Kemal Paşa'nın yönetimindeki kuvvetler ile bağlantılı bir cemiyetti. Öylesine teşkilatlı bir haldeydiler ki düşman kuvvetlerinin bulunduğu yerin bir ev ötesinde toplantı yapabiliyorlardı. Fakat buna rağmen dediğimiz gibi Milli Mücadele tarihi yazılır-

ken üstü biraz örtülmüştür. Sebebi ise aslında biraz kabul edilebilirdir. Çünkü bu cemiyet aynı zamanda İttihat ve Terakki'nin yani Teşkilat-ı Mahsusa'nın en son kollarından biriydi. Mustafa Kemal Paşa milli mücadele de birliği sağlamak için bu cemiyetten çok faydalansa da kendisinden başka yeni başların ortaya çıkıp, birliğin bozulmasını istemediği için hem savaş vakti çok dikkat etmiş hem de savaştan sonra üstünü örtmüştür. İşte bu savaş sırasında Kuşçubaşı Eşref özellikle hep yaptığı görevi yapıp bölgedeki insanları hareketlendirecek, gönüllüleri savaşa çekip, finansmanı sağlayıp, bağlantıları birleştirmek görevini üstlenecekti. Bununla beraber Malta'da büyük bir depo baskını yaparak Kuvayımillie'ye çok büyük katkı sağlayacak silah kaçırmaya operasyonunun başında yer alacaktı. Tabii bu olay sonrası hemen eşi Pervin'e mektup gönderip artık İstanbul'da yaşayamayacaklarını ve Anadolu'ya göçmeleri gerektiğini haber edecekti. Bunlar olurken aynı zamanda Mustafa Kemal Paşa ile Eşref Paşa arasında da bazı küçük anlaşmazlıklar oluyordu. Çünkü Mustafa Kemal Paşa bir sistem olsun istiyor ve kimsenin başına buyruk hareket etmesini istemiyordu. Öte yandan Eşref Paşa'nın İttihat ve Terakki zamanında başı çeken kişilerden biri olduğu için Enver Paşa'nın bir kolu olduğunu düşünerek Eşref Paşa'nın vatanseverliğini bilse de onu çok fazla bu işin içine dâhil etmek istemeyecekti. Öte yandan Eşref Paşa'da ne kadar Ankara'ya bağlı bir şekilde hareket etse de bağımsız bir kimliğe sahipti ki bu yüzden Ankara onu iyi bir şekilde denetlemek istiyordu. Bu yüzden Mahmut isimli bir kişiyi de Eşref Bey'in yanına göndererek, rütbe olarak ondan üstün bir duruma getirecek-

lerdi. Eşref Paşa ise böyle çalışamayacağını, onun rütbesine saygı duyduğunu ama kendisinin bireysel operasyonlarına izin verilmesini Mustafa Kemal Paşa'dan isteyecekti ama Ankara buna olur vermeyecekti. Eşref Paşa İttihat ve Terakki'nin son kolu olan Karakol Cemiyeti'nin bir bakıma yönetimiyle de ilerlerken, Karakol Cemiyeti'de Mustafa Kemal Paşa'dan bağımsız ama yine Milli Mücadele içinde düşmana karşı savaşan bir gruptu. Ankara ise bu cemiyetin kendinden bağımsız değil kendi ile beraber savaşmasını istiyordu. Ne kadar resmi kayıtlarda Ankara ile beraber düşmana karşı savaşan bir cemiyet olarak görünse de bağımsız da hareket edebiliyordu. Öte yandan Mustafa Kemal Paşa'nın Ankara Büyük Millet Meclisi açılışı sonrası Başkomutan seçilmesinden sonra Eşref'e gel sen de meclisin içinde ol önerisine rağmen Eşref ben politikacı değilim, askerim diyecekti. Bu Mustafa Kemal Paşa'yı daha fazla şüpheye düşürecekti. Çünkü asker olan adamların ileride askeri bir kalkışmaya gelecekleri düşünülüyordu. Nitekim Eşref Paşa kendine bağlı 150 kişilik birliği ile beraber savaşa devam edecektir. Bu birlik artık direkt Kuvayımillîye'ye bağlı değildi ama düşmana karşı savaşan birlik olmuştu. Elbet bu Kuvayımillîye'ye zarar vermiyordu ama böylesi birliklerin çoğalması sonrası başına buyrukluk ortaya çıkar ve birlik koparılırdı. Öte yandan Eşref Paşa gibilerinin neden direkt Mustafa Kemal Paşa'ya bağlı olmayıp bağımsız bir şekilde hareket ettiklerini sorarsanız aslında buna net bir cevap veremeyiz. Çünkü bu adamlar hayatları boyunca kendileri operasyonlar yapmış kendi planlarını yürütmüşler. Böylesi bir makama geldikten sonra Mustafa Kemal Paşa'nın emrine

gir diye gönderdiği adamların emrine girmesi kolay değildi. Bununla beraber Mustafa Kemal Paşa' da haksız olmayıp bir dağılımlılık olmasını istemeyip aynı zamanda Enver Paşa gibi Çerkez Ethem gibi daha ölmemiş olan İttihat ve Terakki'nin tekrar ortaya çıkmasını da istemiyordu. Tabii bunda siyasi çıkarlar da olabilir, askeri tedbirler de olabilir, orası ayrı ama iki tarafa da tam anlamıyla bir şey söyleyemiyoruz. Bununla beraber ne yazık ki etraftaki bazı isimlerin de kışkırtması da çatışmayı sürüklüyordu. Belki Eşref Paşa hiçbir zaman Mustafa Kemal Paşa'nın karşısına çıkmayacak ama etraftakiler, özellikle de bazı sahte istihbari bilgiler sonucu kırgınlığı artacaktı. Bunlardan biri de afyon meselesiydi. Eşref Paşa'ya Mustafa Kemal Paşa tarafından gönderilen bir mektupta el koyduğu afyonları Ankara'ya hızlı bir şekilde göndermesini emredecek, Eşref Paşa ise o afyonlara 3 ay önce el koyup çoktan bölgenin kaymakamlığına verdiğini ve bazı kötü niyetli kişilerin aramızı bozmak için böyle sahte şeyler uydurduğunu söyleyerek böylesi iftiralara inanmaması gerektiği telkininde bulunacaktı. Nitekim Eşref Paşa'nın bu dediği doğru olabilir çünkü bildiğiniz gibi kendisi çok büyük miktarda olan altınları alıp Yemen'e gitmiş kendi hayatını öne atıp onların kurtuluşunu sağlamıştı. Tam bu noktada eşi Pervin Hanım'ın da söylediklerini önemsemek lazım. Kendisi gerçekten zeki bir hanımdı ve olanları takip ederken Mustafa Kemal Paşa'nın yanında onu Eşref Paşa'ya karşı kışkırtanların zamanında Eşref Paşa ile beraber aynı evde yemek yiyen adamlar olduğunu söylüyordu. Özellikle Eşref Paşa'ya karşı hainlik damgaları onu çok fazla üzüyordu. Fakat öyle bir ortamdı ki kimse neye

tam olarak inanacağını da bilmiyordu. Ama Eşref Paşa'nın en çok üzülmeye sebep, bu vatan için bunca mücadele verip, bunca fedakârlık yapılmasına rağmen 3-5 sahtekârın onu hedef alarak Mustafa Kemal Paşa'yı yanıltmaya çalışması onu çok üzüyordu. İşte böylesi gelgitler arasında Kuşçubaşı Eşref artık Yunanlılar'ın da yenilmesi sonrası tam anlamıyla düzene girmediği için saf dışı kalmış olacak ve yüz ellilikler listesine alınacaktı. Bu liste gerçekten hainlerin olduğu gibi aynı zamanda Atatürk'ün karşısında potansiyel oluşturabilecek isimlerin de yer aldığı bir listeydi. Yani kuşçubaşı aslında hainlik yaptığı için değil potansiyel bir İttihat ve Terakki liderliği taşıdığı için yazılmıştı. Nitekim çoğu kişi Cumhuriyet kurulur kurulmaz her şeyin tastamam olduğunu zanneder ama Atatürk bir de uzun vakit boyunca iç siyaset ile savaşıyordu. Bu iç siyaset hesaplaşmasında Rauf Orbaylar'dan Kazım Karabekir Paşa'ya, Eşref Kuşçubaşı'ndan başka isimlere kadar büyük vatanperverler de hesaplar içinde erimiş ve ne yazık ki kraldan daha çok kralcı olan Atatürk'ün etrafındaki isimler bu kişileri saf dışı bırakarak kendilerinin geçmelerini sağlamaya çalışmışlardır. Belki Atatürk olmayıp Kazım Paşa kazansaydı ya da Eşref Paşa başa geçseydi kim bilir belki de aynı durumu onlar da yapardı. Bu bir siyasetti ve bu durumu da siyasetten analiz etmek lazım. Eşref Paşa bu yüzden uzun süre yurt dışında kalacak ve 1938 yılında Atatürk'ün ölüp yüz elliliklerin affedilmiş olmasına rağmen Eşref Paşa ben affedilecek hiçbir suç işlemedim diyerek Türkiye'ye gelmeyecek en sonunda Menderes başa geldiği vakit 1950 yılında Türkiye'ye geri gelecekti.

Kuşçubaşı Eşref'in sınır dışındayken çekilmiş son hali

1964 yılına kadar siyasete artık girmeyen Eşref Paşa zaten birçok dostunun da hayattan çoktan çekip gittiğini görecekti. Eşref Paşa'nın bu yaşa kadar yaşaması bile büyük meseleydi. Çünkü silahların gölgesinde yaşarsan silahların parlaması ile genç yaşta ölürsün. Ama Kuşçubaşı Eşref 1964 yılına kadar yaşayacak neredeyse son 25 yılını siyasetten ve aksiyondan uzak bir şekilde geçirip 91 yaşında vefat edecekti. Bir isyancı olarak başladığı hayatına isyancıların haddini bildiren adam olarak devam edecek daha sonra isyancı yaftasıyla ömrünün son günlerinde suçlamalarla karşı karşıya kalıp bir anı bile oturmadan geçen vatan aşkı ile dolu bir hayat sürecekti. Onun adı Kuşçubaşı Eşref. Onun bir sözü ile hayatını noktalıyalım. "Vatan aşkı ile ne yandık be paşam."

DİJİTAL CASUSLUK

“... Google 2009 yılından itibaren mevcut bilgileri uluslararası istihbarat teşkilatlarıyla paylaşıyor. Google’ın iş modeli, aslında casusluktur. İnsanlar Google’ın ne olduğunu bilmiyor.”

İsmail Tokalak

Facebook’ta üç yüz kez beğen ikonuna tıklamışsanız algoritma fikirlerinizi ve isteklerinizi eşinizden bile daha iyi tanıyabilir.

Yuval Noah Harari

RUSLARIN İNGİLİZ İSTİHBARATINA SIZMIŞ, İNGİLİZ ÇOCUKLARI “CAMBRIDGE BEŞLİSİ”

Sovyet Rusya kurulmadan önce yine Rusya'da bulunan Çar yönetimi aslında gizli teşkilat ve polis yönetimine sahipti. Başa yeni gelen komünist olan Lenin böyle bir şeyin kendi yönetimlerinde olmayacağını ve gizli polis teşkilatının asla yer almayacağını söylese de bu sadece hayal ürünüydü. Eğer istihbaratsız bir devlet yönetmeye kalkışırsanız sizin kulağınızı da çekerler gözünüzü de kapa-

tırlar. Bu doğrultuda Sovyet Rusya İngiltere’de arkoz adlı bir paravan şirket açar. Bu şirket ticaretten daha çok tam anlamıyla Sovyet Rusya’ya çalışmaktadır. Birçok istihbarat bilgisi sunması ile beraber zamanla İngiltere tarafından şüpheli konumuna getirilir. İngiltere burada bir istihbarat hamlesi yaparak bunlara baskın yapmak yerine yanlış bilgi verme hamlesi oynar. Bu farkında değilim oyununa devam eden İngiltere bir süre sonra bu iş tamamdır, der ve arkosa baskın yaparak birçok belgeyi ele geçirir. İşte bu olay dönüşüm noktası olacaktır. Artık Sovyet Rusya istihbarat operasyonlarını ve planlarını değiştirmelidir. Artık bir paravan şirket açarak Sovyet Rusya’ya istihbarat sağlanamaz. Peki, o zaman ne yapılmalıdır konusuna geldiğimizde ise tam size anlatacağım konuya giriş yapıyoruz. Sovyet Rusya bundan sonra hiç risk almayacağı bir adım atar. Bildiğiniz gibi o vakitler komünizm ve kapitalizm kavgası vardır. Ve her ülkede komünist gençlerde vardır. İşte tam da bunu kullanarak o ülkedeki komünist gençleri istihbarat adamı yapmaya karar verir. Bunun için Oxford başta olmak üzere İngiltere’deki birçok üniversitenin gençlerine yanaşır. Bu gençlerden bir kısmı da bizim hikâyemizi oluşturacak okulu okumaktadır. Bunlar Cambridge okulunun öğrencilerinden başka kimse değildi. Evet, “Cambridge Beşlisi” olarak anılan bu isimler aynı okulda okudukları için ve burada istihbarat operasyonlarına dâhil oldukları için bu ismi alacaklardı. Bu kişiler Rus değildi. Hepsi İngilizdi. Hepsi İngiliz olup Rusya’nın komünizm fikrine katılan isimlerdi. Peki, İngiliz olmasına rağmen neden Rusya’ya yardım ediyorlar dersiniz sebebi de başta söylediğimiz gibi komünizm fikrini benimsemiş olmalarıdır. Burada ilginç olan

nokta ise bu kişilerin Ruslara çalışan İngiliz gençler olması değil. Bu kişilerin İngiliz istihbaratına çalışan gençler olup asıl bilgi verdikleri ise Rus istihbaratının olmasıdır. Yani ikili oynadıkları bu oyunda İngiliz istihbaratının içinde yaşayıp Rus istihbaratına bilgi veriyordu. İşin korkunç tarafı ise bunlar bir değil, beş kişiydi ve sadece bunlar bildiğimiz isimlerdi. Daha bilmediğimiz o kadar çok böyle casus vardı ki. Bunların ise ortak noktası aslında bulundukları durumudur. Hepsi zengin ailenin varlıklı çocuklarıdır. Fakat bu zenginlik ve seçilmişlik içerisinde para sahibi olmalarına rağmen mutlu olamayan bu gençler yeni arayışlar içine girer. Zaten komünizm fikrine yavaş yavaş yaklaşan ve özellikle Hitler karşıtlığıyla beraber İngiltere'nin Hitler'e karşı tam savaşımadığından dolayı komünizme daha fazla yaklaşmışlardır. O sıralar İngiltere Hitler'in mesaj hattını çözüp bilgileri alsa da yine Hitler'e karşı savaşan Ruslar'a bu bilgileri vermezler. Yani İngiltere'nin devlet kafası şöyle çalışmaktadır: Hitler bana zarar vermesin, verirse de benim elimde bilgiler olsun kendimi koruyayım ama aynı Hitler bana değil de Ruslar'a karşı saldırırsa karışmayayım. Kısacası bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın kafasındadır. İşte bu kafa aslında o gençleri de komünizme yaklaştıracaktır. Yani komünizmi tam anlamıyla benimsedikleri için değil sadece kendi ülkelerinin iki yüzlülüğünü sevmedikleri için. Öte yandan gizlilik hissiyatının verdiği hazza da yakın durmak istedikleri için kendilerine gelen bu teklifi kabul ederler. Bir de üçüncü bir durum daha vardır ki bu da aslında durumu net bir şekilde gösterir. Paraları, malları, her şeyleri olmasına rağmen bir süre sonra aradıkları her şey ellerinde olduğu için daha fazla şey aramaya başlaya-

caklardır. Paranın mutluluk getirmediği bu gençlerin içinde eşcinsel yönelime gidenler dahi olmuştur. Çünkü her şeyi alabildiğin ve her şeyi yapabildiğin vakit yapamadığın şeyleri yapmak istiyorsun. İşte bu da seni zor olan halk içerisinde yasaklanan işlere yönlendiriyor. İşte bu noktada Cambridge Beşlisi'nin hikâyesi başlıyor. Genel itibariyle baktığınız vakit uzun dönem boyunca aslında Cambridge Dörtlüsü diye anıldılar. Hatta ondan önce Cambridge Üçlüsü diye biliniyorlardı. Ama İngiltere bunları deşifre ettikçe ardı ardına tokat yiyerek sayılarının arttığını fark edecekti. Tam bu noktada size bundan önceki anlattığım tarzda hayatlarını baştan sona anlatmayacağım. Çünkü 5 adamla karşı karşıyayız ve böyle bir işe girdiğinizde tıpkı benim karşılaştığım gibi kafanızın karışmasından başka bir işe yaramıyor. İşte bu noktada size bunların neler yaptıklarını anlatmak istiyorum. Bakmayın sadece İngiltere'de iş yaptıklarına. Özellikle bunların arasında öne çıkan Kim Philby denen adam İstanbul'da bile çok büyük casusluklar yaptı.

Kim Philby

Hatta bunlardan biri gerçekten insana pes dedirtecek türden. Bu Kim Philby önceden de dediğim gibi İngiliz istihbaratı adına çalışıyor görülen ama gerçekte Rusya'ya çalışan beşliden biriydi. İşte bu kişi bir ara İstanbul'a geliyor. İngiltere bunun kendisine çalıştığını zannedip İstanbul'a göndererek Sovyet Rusya'ya geçecek olan kendi İngiliz ajanlarını Türkiye'den geçirip Gürcistan'dan Rusya'ya sokmak amacıyla. Tarihler 1947 yılı. Kim Philby Türkiye'ye geldikten sonra bu adamları önce Türkiye'den geçirir daha sonra Gürcistan'dan Rusya'ya sokacaktır. Fakat ne olursa o an olur, Türkiye üzerinden Gürcistan'dan geçirip Rusya'ya sokulacak olan bu İngiliz ajanları Rusya'ya girer girmez öldürülür. O an bu İngiliz ajanların bilgisini Türkiye Rusya'ya verdi zannedilse de aslında çok sonra gerçek anlaşılacaktır. Cambridge Beşlisi'nden olan Kim Philby, Rusya'ya gizlice sokmakla görevli olduğu bu İngiliz ajanların isimlerini bir bir Rusya'ya vermiştir. Rusya'da bu kişileri ülkelerine girer girmez takibe aldırıp hepsini öldürtmüştür. İşte böylesi bir istihbarat savaşından bahsediyorum. Büyük ihtimalle siz de ulan bu Kim Philby kendisine İngiltere istihbaratında ne kadar önemli yer edip ne kadar yükseldiyse İngiliz gizli casusların Rusya'ya geçişinin yönetimini bile o sağlıyor diyorsunuz. Fakat inanın bu en basiti. Kendisi aynı zamanda İngiltere'de kraliçeden şövalye nişanı bile alıyor. Bakın bu nişan ülkesine büyük hizmetler eden kişilere verilir. Artık kendisini nasıl saklamayı başardıysa kendi aralarında sızdırılmış olan Rus casusunu, kendi büyük casusları sanarak Şeref nişanı veriyor. Eğer Kim Philpy gibi bir adam olmasaydı İngiltere'nin "Demir Perde" adlı operasyonları adına Rusya'ya

sızdırılan İngiliz casusların hepsi Rusya'ya girer, Rusya'da çok büyük karışıklıklar çıkarılabilirdi. Ama Kim Philby hem bunları sınırdan gizlice geçirmekle sorumlu olup hem isimlerini birer birer Ruslar'a verip öldürten adamdı. Özellikle bu beşli arasında Kim Philby'nin öne çıkmasının en büyük sebebi işte bu. Allah aşkına bir düşünün karşı taraf ile savaşsın diye istihbaratın önemli başlarından birine getirdiğiniz adam zaten karşı istihbarata çalışıyor. Bu gerçekten çok büyük bir utanç idi. Tam bu noktada onun üzerinden Cambridge Beşlisi'ni anlatmaya devam edeceğim ama arkadaşlarından da bahsedelim ki konuyu toparlayarak gidelim. Öncelikle bahsettiğim adam Kim Philby "Mİ6"da Sovyet Rusya'ya karşı karşı casusluk biriminde çalışıyordu. Evet, biliyorum komedi gibi ama gerçek. Adamı tam yerine getirmişler. Öte yandan Cambridge Beşlisi'nin diğer elemanı Anthony Blunt ise "Mİ5"de çalışmaktaydı. Yani İngiltere iç istihbaratı. Ve yine bildiğiniz gibi bu da aslında Sovyet Rusya'ya çalışan bir casustu. Bir başka eleman ise Donald Maclean'dı. Dışişlerinde çalışan ve orada Amerikan masasına bakan bir başka Cambridgeli'ydi. 4. Eleman Guy Burgess ise birkaç yıl "sis"de daha sonra ise dışişlerinde çalıştı. Son eleman ise diğer dördölünden çok daha sonra ifşa olacaktı. Adı John Cairncross. Hatta o kadar çok sonra ifşa olacaktı ki ifşa olduğu vakit kendisi aynı zamanda kraliçenin sanat danışmanlığını yapan konumdaydı. Bundan önceki görevi ise İngiltere'de "Şifre Okulu"nda idi. Evet, biliyorum bu da komedi gibi ama kendisi gerçekten şifre okulunda görev yapıyordu. Yani İngilizlerin sakladıkları bilgileri bile Rus istihbaratının adamı saklıyordu. Bu konuda eğitimi yine Rus istihbaratının casusu

veriyordu. İşte bu yüzden Cambridge Beşlisi gerçekten unutulmaz ve İngiltere istihbaratı için büyük utanç verici bir sayfadır. Şimdi gelelim tekrar Kim Philby'e. Bu arkadaş tabii hemen casus olmuş biri değil. Kendisi aslında uzun süre gazetecilik yaptı ve bu gazeteciliği sırasında adım adım İngiltere istihbaratına yükselen biriydi. Tam bu noktaya dikkat edin çünkü bu düzen hala devam ediyor. Ne yazık ki hala gazeteci sandığımız birçok casus ortalıkta doluşmakta. Kim Philby'de böyle bir adamdı. Gazeteciliğini yaparken İngiltere istihbaratına çalışıp, onlar adına bilgi toplayarak onlar adına başka ülkelere gidecekti ki bu ülkelerden biri İspanya olup orada şüphe uyandırmamak için İspanya hükümeti yanlış haberler yaparak, çevre edinecek ve ardından bu çevreden edindiklerini İngiltere istihbaratına aktaracaktır. Tabii İngiltere istihbaratına bu bilgileri aktarıp yükselirken elindeki tüm bilgileri ondan da öte Rus istihbaratına verecektir. O yüzden sizin yanınızda olan her ismi vatansever zannetmeyin. Kendisinin ve aynı zamanda arkadaşlarının Rusya'ya sağladığı büyük istihbarat bilgileri içinde Hitler'den koparılan şifreli bilgilerde bulunmaktadır. Belki filmini izlemiştir. "Enigma'nın Şifresi" adlı bir film. Enigma o zamanlar kırılması çok zor olan bir şifre makinesiydi. Tabii şifre makinesi derken bir şeyleri saklamak için değil bir haberi başka bir yere göndermek için tasarlanmış bir makine. İşte bu makine çözülüp Hitler'in gönderdiği şifrelerin altında yazan bilgiler öğrenildikçe İngiltere bu bilgileri kullanmakta ve ona göre hareket etmekteydi. Fakat aynı İngiltere bu bilgileri sadece kendisine saklayıp Rusya'ya vermiyordu. Hâlbuki görünürde ikisi de Hitler'e karşı savaşıyordu ama İngiltere bu-

rada işgüzarlık yaparak kendisini Hitler'e karşı koruyor ama Hitler'in Rusya'ya karşı savaşıp Rusya'nın geri düşmesini de bekliyordu. İşte tam bu noktada Kim Philby ve arkadaşları birbirleri ile olan bağlantıları sayesinde birbirine bilgi aktarıp, biri ona biri diğerine, o da Rusya'ya bilgi göndererek İngiltere'nin elde ettiği ve sakladığını zannettiği bilgileri Rusya'ya veriyordu. Rusya bu bilgiler sayesinde özellikle Hitler ile yaptığı son Tank Savaşı'nda büyük fayda görecekti ve Hitler'e ağır darbeler vuracaktı. O bu darbeleri vurmaya devam ederken şimdi gelin Kim Philby'nin ne kadar büyük bir noktaya geldiğini bir olayla daha anlatmaya. Bildiğiniz gibi İkinci Dünya Savaşı sonrası ve sonrasında Amerika istihbaratın önemini fark edip İngiltere'ye başvurarak İngiltere'nin istihbarat eğitiminden faydalanmak ister. Bu doğrultuda kendisine kendilerini eğitecek bir istihbarat elemanı gönderilmesini talep eder. Peki, Amerika'nın istihbarat ayağını kuracak, "CIA"nın temelini atacak İngiltere'nin, bu adama güveniyorum, bu adam size her şeyi çok iyi öğretir dediği isim kim dersiniz. Evet, doğru tahmin ettiniz Kim Philby olacaktı. Yani İngiltere hem kendi içindeki casusu bilemediği gibi hem de aynı casusu Amerikan istihbarat teşkilatının kuruluşunda yer alması için gönderecekti. Tabii Kim Philby durur mu hem Amerika'nın kuruluşunda yer aldığı gibi hem de Amerika'nın elindeki bilgileri yine Sovyet Rusya'ya gönderecekti. Adam artık şanslı mıdır yoksa çok iyi bir istihbarat elemanı mıdır bilmiyoruz ama hakikaten çok kritik noktalarda komedi gibi istihbarat görevleri alacaktı. Kim Philby hayatını böyle devam ettirirken aynı zamanda şüphe de çekmeye başlayan biri olacaktı. Ama mahkemede

kendisini öyle soğukkanlı bir şekilde savunacaktı ki kendisine sadece bir süreliğine görevden uzaklaştırma verilecekti. Ve bu uzaklaştırma sırasında gazetecilik görevine tekrar dönen Kim Philby sadece 2 yıl sonra tekrar İngiltere istihbarat servisi tarafından çağrılacaktı. Bu onun için güzel bir haberdi ve kendisi yükselmeye devam ediyordu. Bu süreç devam edip kendisi makam makam yükselirken hiç beklenmeyen yeni bir olay olacaktı. Cambridge Beşlisi'nden olan bazı isimler ifşa olmuştu. Donald Mclean'di. Onun hızlı bir şekilde İngiltere'den Rusya'ya iltica etmesine karar verilir. Burada hiçbir sorun yoktur. Çünkü Kim Philby, Donald Mclean ile görünürde direkt bağ kuran bir isim değildir. Yani o İngiltere'ye kaçıp gittiğinde kimse Kim Philby'e gelip bu adam niye kaçtı demez. Fakat işin diğer bir tarafı daha vardı ki o Kim Philby'nin işini zorlaştıracaktı. Donald Mclean'in kaçışını ayarlayan Guy Burgess'ın aslında tek görevi bu adamın kaçışını ayarlayıp geri dönmektir. Fakat o son anda ek bir karar verip Donald Mclean ile beraber Sovyet Rusya'ya kaçmaya yönelir. İşte bu son anda verilen karar Kim Philby için sonun başlangıcıdır. Çünkü Guy Burgess aynı zamanda Kim Philby'nin ev arkadaşıdır. Eee ev arkadaşı ifşa olmuş bir Sovyet Rus ajanı ile beraber kaçınca o vakitler Filistin'de görevde bulunan Kim Philby de kadraja alınacaktır. Tam bu noktada İngiliz istihbarat elemanları Kim Philby'e ulaşmadan Sovyet istihbaratı Kim Philby'e ulaşmış artık görevinin sona erdiğini ve Rusya'ya iltica etmesi gerektiğini haber edecektir. Eğer Guy Burgess son anda bu hatayı yapıp arkadaşı Donald Mclean ile Sovyet Rusya'ya kaçmasaydı aslında hiçbir şey olmayacak ve belki de Kim Philby İngiliz istihba-

rat teşkilatının en başına geçecekti. Kendisi Rusya'ya geçtikten sonra çok ileri zamanlarda yapılan röportajların birinde "kendinizi hain olarak hissediyor musunuz diye sorulduğu vakit şu cevabı verir; hain olmanız için kendinizi bir yere ait hissetmeniz lazım. Ben İngiltere'ye ait değilim" diyecektir. İleriki zamanlarda kendisi Rusya'nın ajan yetiştirmek için açtığı okulların birinde eğitim verecek ve 1988 yılında Sovyet Rusya'nın yıkılışını görmeden ölecektir. Philby'nin kaderi midir bilemeyiz ama babası da aslında tam olarak onun gibiydi. Ya da o babası gibi desek daha doğru olur. Ama babası Sovyet Rusya için çalışan biri değildi. Babası da bir istihbarat ajanı olup Arap devletlerinde çalışan ve bir süre sonra İngiltere'nin politikalarını eleştirerek Müslüman olduktan sonra Suudi Arabistan kralına danışman olan birisiydi. Bu arada Kim Philby aynı zamanda Rusya'ya döndükten hemen sonra Rus devlet nişanı da almış biridir. Yani kendisi hem İngiltere'nin en yüksek "Şeref Nişanı"nı hem de Rusların en yüksek "Şeref Nişanı"nı almıştır. Tam bu noktada size ilginç bir nokta daha sunmak isterim. Bu kişiler dediğim gibi Türkiye üzerinde de büyük faaliyetler yapmakla beraber Rusya'nın Türkiye politikası üzerinde de etkinlik sağlamışlardır. Hatta Rusya'nın Türkiye'yi işgal planları doğrultusunda istihbaratlar sunduğunu ve ABD'nin de Japonya'ya atom bombası atmasının sebeplerinden birinin Sovyet Rusya'yı, Türkiye'yi işgal etme planından vazgeçirmek olduğunu yazarlar. ABD atom bombasını Japonya'ya attığı vakitler Rusya'nın ordusu da Tebriz üzerinden Türkiye'ye yönelmiştir. Bu olma ihtimali yüksek bir şeydir. Çünkü Rusya'nın da boğazlar takıntısı olduğunu çok iyi biliyoruz. Öte yandan

İngilizlerin casuslarının Türkiye üzerinden de operasyon yapılmasına bizzat Türk devleti tarafından izin verilmiştir. Özellikle Türkiye kendi topraklarında bulunan komünist bloğu hedef alması koşuluyla İngilizlere kendi topraklarında operasyon yapmasına destek vermiştir. İşte bunlardan biri de İngiliz ajanı zannedilen ama aslında Ruslara çalışan Kim Philby idi. Bu doğrultuda ABD'deki gibi Türkiye'de de komünizm ile mücadelenin temelini atması için gönderilen adam aslında Rus ajanı olan Kim Philby'den başkası değildi. Evet, buraya kadar Kim Philby'den çok bahsettik biraz da diğerlerini anlatıp konuyu sonlandıralım. İkinci isim Donald Duart Maclean. Kod adı Homer'dir. Siyasetçi bir babanın oğlu olarak doğduğu için siyasetin merkezinde büyümüş birisiydi. Ardından İngiltere'nin Dışişleri Bakanlığı'nda görev alacaktı. Genellikle nöbete kalmak istemeyen diğer arkadaşlarının yerine nöbete kalan biriydi. Elbet bu kral hareketin perde arkasında tipik bir casus yaklaşması vardı. Donald Duart Maclean Rusya'ya bu konuda birçok bilgi verip 1950 yıllarında açığa çıkararak kaçmak istediği zaman yukarıda bahsettiğim olay olacaktı. Aslında İlk başta Rus istihbaratı Kim Philby'e gelip Donald Duart Maclean İngiltere'den kaçacak o kaçıktan sonra sen de onun Rus ajanı olduğunu açığa çıkaracaksın. Bu sayede hem o yakalanmayacak hem de senin merteben artacak diye planını gönderir. Aslında çok iyi plandır ve olmaması için hiçbir sebep yoktur ama yine bildiğiniz gibi onunla beraber Guy Burgess'de kaçmaya karar verince Kim Philby'nin kim olduğu ortaya çıkar. Donald Duart Maclean Rusya'ya kaçıktan sonra kendisi Sovyetler tarafından "Kızıl Bayrak Madalyası" ile

ödüllendirilmiştir. 3. Eleman ise Buy Burgess. Daha yeni bahsettiğimiz gibi ekibin dağılmasında başkarakter olan ve biraz da başıbozuk olan birisidir. Kendisi aynı zamanda eşcinsel yönelime sahip olup bu yönünü hiç gizlememiştir. Bu başıbozukluğu ve yönelimi istihbari anlamda birçok fayda sağlasa da en sonunda ekibin dağılmasında da ana karakter olarak büyük bir bela açmıştır. Kendisi inandığı ideolojinin aksine Rothschildlerin yanında da bir süre mali analist olarak çalışmıştır. Öte yandan ileride İngiltere başbakanı olacak Churchill ile bile arkadaş kadar olmasa da o kadar yakın ilişkiler kurmuştur. Ama en sonunda aşırı alkol ve psikolojik sarsıntılar sonrası 1963 yılında Moskova'da hayatını kaybetmiştir. 4. Eleman John Cairncross idi. Oda Guy Bursess gibi eşcinsel eğilimlere yönelen biriydi. Aralarında belki en hazır olan isim Blunt idi. Küçüklüğünde bile masonik bir cemiyyete benzeyen küçük bir cemiyyet kurmuş aynı zamanda Cambridge sinema topluluğuna üye olup burada SSCB destekli propaganda filmlerini gençlere izletmiştir. İstihbarata girdikten çok sonra şüpheli konumuna konulup "Mİ5" tarafından birkaç kez sorgulanmasına rağmen her defasında kanıt yoktu gerekçeyle serbest bırakılmıştır. Bunlar önemli çünkü böylesi bir dönemde bile yani fellik fellik casus arandığı dönemde bu adamlar ardında iz bırakmadan yürüyebiliyorlardı. Ama en sonunda "Mİ5" tarafından deşifre olmuş fakat yine de itirafçı olması karşılığında yargı bağışıklığı güvencesini alarak hiçbir yargıya maruz kalmayacağına söz verilmiştir. Bu doğrultuda bu teklifi kabul etmiş ve itirafçı olmuş, ardından ise gerçekten kendisine ne dava açılmış ne de hayatına nokta konulmuştur. Yine kendisi akade-

misyenliğe ve kraliçenin sanat danışmanlığına devam etmiştir. En sonunda 21 Eylül 1979 tarihinde İngiltere Başbakanı Margaret Thatcher'ın parlamentoda yaptığı bir konuşma sonrası bu ismi deşifre etmesi ile beraber ulusal değil uluslararası kamuoyunda da bir şok etkisi doğmuştur. Bunun sonucunda derhal akademik ve "Sir" unvanı geri alınarak bir an da işsiz ve yapayalnız kalan Blunt 1983 yılında kalp krizi sonucu hayata gözlerini yumacaktı. Şimdi ise gelelim bu halkanın en sonuncusuna, çok sonradan ortaya çıkan 5. ismine. O John Cairncross. Kendisi hükümet kod ve şifre okulunda Alman gizli yazışmalarını deşifre eden Enigma operasyonunun içinde olmuştur. Hani size bahsettiğim şu Enigma'nın şifresi olayı var ya o bilgileri alıp Kim Philby'e veriyor o da Rusya'ya veriyordu. İkinci Dünya Savaşı'nın bitimi sonrası Almanya'ya ilişkin gelen istihbarat raporlarını analiz etme görevinde yer almıştır. Kendisi beklenmedik bir şekilde daha sonra anlaşılacağı üzere erken emeklilik isteyip 1967 yılında Kanada'ya yerleşmiş. Ardından ise 1970 yılında İtalya'ya geçip Birleşmiş Milletler misyonunda çalışmaya başlamıştır. Kendisinin de bir casus olduğu 1990'lı yıllara kadar hiç bilinmemiş ve ancak 1995 yılında hayata gözlerini yummuştur. Evet, size Chambrige Beşlisi'nden bahsettim. İngiltere'ye göre bir casus olup vatan haini diye anılırken Rusya'ya göre ise bir ajan olup kahraman olarak anılıyor. Artık öyle ya da böyle bir dönemin temsilcisi olan bu kişilere tarihçiler ve tarihi okuyanlar ne oldukları konusunda söz söyleyebilecektir. Kim Philby'nin de dediği gibi "bir kere ve daimi olarak tarafını seçtiğinde bunun doğru veya yanlış bir yol olduğunu ancak tarihçiler söyleyebilir."

Zamanında İsrail ne zaman Gazze'ye saldırırsa bir anda Pkk'nın saldırı faaliyetleri başlıyor. Sonra Türkiye Pkk'ya odaklanıyor. Bu bir örgütün yapacağı sistematik plandan daha öte bir plandır. Birileri maşa kullanıp gözümüzü istedikleri yere çeviriyordu.

*

Mavi Marmara'ya saldırı yapıldığı gece İskenderun limanında askerlerimize saldırı oluyor. Sonra bunlar yakalanıyor. Grubun lideri konumunda olan Kenan Y'nin ise sürekli İsrail'e giriş çıkış yaptığı ve İsrail'de ikametgâhının olduğu ortaya çıktı.

*

Ortadoğu'da her zaman bir masa vardır. Ve herkes her zaman o masada bulunur. Kimisinin ismi masanın sandalyelerinde yazılıdır, kimisinin ismi ise menüde vardır.

TÜRKLER İÇİN ÇÖL TİLKİSİ – ARAPLAR İÇİN ÇÖL KRALIÇESİ “GERTRUDE BELL”

Osmanlı ile İngiltere arasındaki en kötü dönemde doğmuştu o. Adı Gertrude Bell. Babası İngiltere'nin 6 büyük sanayisine sahip bir demir işletmecisiydi. Bu yüzden Gertrude aslında birçok önemli üst düzey isminin de olduğu yerde doğmuş olacaktı. Kendisi doğduktan sonra 3 yaşına geldiğinde kendisine müjdeli bir haber gelmişti. Bir kardeşi olacaktı. Fakat bu müjdeli haber aynı zamanda kötü haberi de ardından getirecekti. Annesi kardeşinin doğumu sonrası ölecekti. Annesinin ölümü sonrası babası onlara annesizliği hissettirmemek için çocuklarıyla çok fazla ilgilenecekti. Bu ilgi Gertrude Bell' in 8 yaşına gelmesine kadar devam edecek ve 8 yaşında Gertrude Bell üvey bir anneyle tanışacaktı. Üvey annesi ise onun hayatının değişim noktasındaki en önemli etkenlerden biri olacaktı. Üvey annesi gerçekten çok bilgili ve aynı zamanda feminist bir kadındı. Onun yanında onun okuduğu kitaplar ile kendini çok daha fazla hızlı geliştirecek ve o zamanki İn-

giltere toplumunun aksine öne çıkmaya çalışan kadınlardan biri olmaya başlayacaktı. Nitekim o zamanlar İngiltere diğer ülkelerdeki gibi muhafazakâr bir yapıya sahip olup kadınların henüz okutulmadığı seçme ve seçilme hakkının bulunmadığı bir dönem içindeydi. Fakat aynı zamanda kadın hakları ile ilgili isyanların çıktığı derneklerin kurulduğu bir döneme de girilmeye başlanıyordu. İşte bu dönemde Gertrude Bell, babasının çok istememesine

rağmen, üvey annesinin babasını ikna etmesi sonucu Oxford'da okumaya başlayacaktı. Gertrude Bell gerçekten zeki bir kızdı. Nitekim Oxford'u birincilikle bitiren iki kızdan biri olacaktı. Bunun sonucunda kendine güveni daha fazla artacak, insanların onu parmakla göstermesi sonucu artık o vakitler her konuda kendisinde bir ilgi uyana- caktı. Babasıyla bile ekonomik konularda tartışmaya baş- lıyor, ülke politikalarını eleştiriyordu. Bu durum aslında babasının çok da istemediği bir durumdu. Çünkü onun bir kız gibi yetişmesini istiyor fakat böylesi politikalara ve si- yasete girerek erkeklerin alanına da girmeye başlıyordu. Kendi tabiriyle artık erkek gibi bir kız olmuştu. Biliyorum bu söz belki feminist çevrede çok ters karşılanan bir söz ama kendisi de bu düşünceye sahipti. Sanılanın aksine o feminist duygulara sahip olmayıp kadınların oy kullanma hakkına karşı olan kişilerin yanında yer almış isimdir. Bu- nun en büyük sebebi babasına ve ülkesine bağlılığıdır. Bu manada kraliçe bile biraz tezat oluştursa da kadınların bu manada oy kullanma hakkının daha az olması ve toplu- mun biraz dışında kalması gerektiğini savunuyordu. Ger- trude Bell' de aslında kendi düşüncesinden daha çok krali- çeye bağlılığından dolayı bu düşünceye sahipti. Bu düşünceye sahip olması ile beraber bu düşüncenin karşı- sında olan adımlar atıyordu. Kendisi daha sonra dil öğ- renmesi için Romanya'ya gönderilecekti. Burada büyükel- çi olan akrabası ile beraber kalacak hem dil öğrenecek hem de hayatı boyunca içeceği sigaraya burada alışacaktı. Özellikle Arap şeyhlerine armağan edeceği ve samimiyet kuracağı bu alışkanlık onun için zararlı ama önemli bir alışkanlık olacaktı. Orada Şirol ile tanışacak ve onunla be-

raber Ortadoğu'ya ilgi duymaya başlayacaktı. Fakat ilk gideceği yer İstanbul olacaktı. İstanbul'a geldiği vakit kendi bulunduğu ortamdan farklı bir ortama girdiğini anlayan Gertrude burada çok farklı tatlar ve kültürler ile de tanışacaktı. Nargileyi, Türk kahvesini ilk defa burada görecekti. Kendisi nargile içmezdi. Nargileyi Şirol içer o ise Türk kahvesine yönelirdi ki en sevdiği tatlardan biri olacak ve tıpkı sigara gibi insanlara ikram ettiği bir tat olacaktı. Ardından İstanbul'dan ayrılrsa da sık sık ziyaret edeceği bu şehri hiçbir zaman unutmayacaktı. Kendisi daha sonra Londra'ya dönmüş ve okumalarına devam etmişti. Okumayı o kadar çok seviyordu ki söylediği şu söz aslında durumunu çok net gösteriyordu. "Dünyanın en mutlu insanları bir günün 13 saatini kütüphanede geçiren insanlardır" diyerek anlatacaktı. Bu sıralarda teyzesinin kocası İran'da Tahran'ın büyükelçisi idi. Orada Farsça'sını geliştirmekle beraber "Hafız Divanı"nı çevirir ki bu çeviri hala en iyi çevirilerdendir. Bu arada Getrude Bell Avrupa'ya tekrar gelip kardeşiyle beraber uzun bir dünya turuna çıkacaktır. Çin, Hindistan, Avrupa, Türkiye ve daha birçok ülkeyi gizecektir. Baba parası çok olunca da her istediği yere gidip her istediği şeyi yapabiliyordu. Bu geziler aslında onun kimliğini oluşturmakta ve İngiltere'nin denizaşırı politikalarını anlamakta ve ileride bürüneceği casus rolü için farkına varmadan hazırlanmaktaydı. Evet, Getrude Bell'in aslında bir casus olma fikri yoktu ki İngiltere devlet sistemi de bir kadın için buna izin vermezdi ama kader onu buna, İngiltere'yi de Gertrude Bell'e mecbur kılacaktı. Fakat buna biraz daha zaman vardı. Şimdi ise gezi ve aynı zamanda görev noktası olan Arap coğrafyasına giriş za-

manı gelmişti. Hayatının dönüm noktasını ve isminin tarihe yazılmasını sağlayacağı bu yer onun için ilk başta gayet normal bir adımdı. Fakat Arapça'yı iyi bilen, kültürel olarak gelişmiş olan ve aynı zamanda zeki olan bu kadın fazlasıyla dikkat çekici olacaktı. Kudüs'e gelen bu Batılı kadın aynı zamanda arkeoloji eğitimi de almış ve bu yönde de çalışmalar yapmaya başlamıştı bile. Elindeki fotoğraf makinesi ile gittiği her yeri nokta nokta çekmekte, çantasındaki harita ile her noktayı bir bir gezmekte, kültürleri ve insanları tanımakta, arkeolojik kazılara katılmaktaydı. Arap coğrafyasını adeta avucu altına almaya başlıyordu. Arapları tanımakta ve onların potansiyelini anlamaya çalışmaktaydı. Özellikle her gezdiği yerde o yörenin reisleri ile de görüşmekte ve bu coğrafyanın yönetimini anlamaktaydı. Bu anlamalar ileriki Arap isyanlarında kendisini başvuru kaynağı haline getirecekti. Ardından Kudüs'e geçen Gertrude tam 6 ay boyunca burada kalacak ve bu coğrafyaları avucu içine alırcasına ezberleyecek ve anlayacaktı. 6 ay sonra ise bu gezgin kadın bu sefer çöllerden çıkıp en yüksek dağların zirvesine çıkmak için harekete geçecek ve İsviçre'ye yolculuğu başlayacaktı. Gittiği yer yaz aylarında bile karlı olan Moblang idi. Bu yerin zirvesine çıkmak dağcılar tarafından imkânsız olarak gösterilmiş ama buna rağmen Gertrude ve arkadaşları bu imkânsızı aşacaklarına inanıp büyük zorluklara rağmen denemeye kalkışacaklar ve gerçekten de başarılı olacaklardı. Bu başarılı, cesaretli adımlar aslında onun geleceğinde karşısına çıkacak ayaklandırmalar da onun neden yılmadığını ve kafasına koyduğu bir işi ne olursa olsun yaptığını bize bugünlerden haber veriyordu. Bu başarılı

tırmanış sonrası yine yerinde durmayan Gertrude gezme-ye devam edecek adeta dünyayı karış karış avucu altına almaya başlayacaktı. Sanki dünyayı tümünden tanımak için doğmuş bir çocuktü. İşte bu çocuk en sonunda Anadolu gezilerine tekrar başlayıp üvey annesine bir mektup yazarak Türkçeyi öğrenmek isteyip bu dile hâkim olacağını söylüyordu. O sadece coğrafyaları tanımıyor o coğrafyalara her yönleriyle hâkim olmaya çalışıyordu. Aslında kaçınılmaz bir casus gibi kendini geliştiriyordu. Bu casus olacak kadın Gertrude, artık tamam bunu yaptım yeter diyen değil, daha da ötesine gidip en son noktasına ulaşmaya çalışan biriydi. Nitekim bu hırsı ile tırmandığı dağın daha da ötesine tırmanmaya çalıştığını görecektik. Öyle ki İsviçre'ye tekrar giden bu kadın hiç aşılammış Fisteranon Dağı'nın en tepesine çıkacak ve orada geçirdiği bir kaza sonucu 16 saat boyunca o buzulun orada kalacaktır. Fakat buna rağmen ölmeyip geri dönmeyi başararak hem başarısının en son noktasına ulaşacak hem de tüm Avrupa tarafından hızlı bir şekilde tanınmaya başlanacaktır. Çünkü bu tırmanışlar gerçekten büyük işler olup hem insanların hayretine hem de kıskançlığına neden oluyordu. Fakat bu onun için önemli değildi. Ayakları buzdan dolayı şişse de seyahatler devam edecek ve bu kadını hiçbir zorluk durdurmayacak ve üzmeyecekti. Tabi istisnalar hariç. Bu istisnalardan biri kardeşleri idi. Kardeşlerinden Moris o sıralarda askere yazılmış ve hiç beklenmeyen bir şekilde Afrika'ya gitmişti. Öteki kardeşi Hugo ise din adamı olmaya karar vermişti ki bu Gertrude için güzel bir şey değildi. Çünkü Hristiyanlıktan soğumuş bu kadın ateist değildi ama biraz deistti. Bu yüzden kardeşinin din adamı

olmasını istemeyip onu dünya seyahatine çıkararak vazgeçireceğini düşünmüş ama başaramamıştı. Ne kadar bu konuda başarısız olsa da Hindistan gezilerinde karşılaştığı kimi dağcıların onu tanıması ise onu fazlasıyla memnun ediyor, gururunu okşuyordu. O daha casus olmadan dünyada yavaş yavaş tanınan bir isim olmaya başlamıştı bile. Belki de bu tanınma isteği onu adım adım politikaları sarsacak olan bu adımları atmaya heveslendirmiş olabilir kim bilir. Neyse biz Gertrude'nin izini kaybetmeden takibe devam edelim. Çünkü dünyanın her noktasını gezen bu kadın artık sizin de kafanızı karıştıran bu seyahatlere dur deyip artık hiç çıkmayacağı Arabistan topraklarına doğru 1905 yılında yola koyulacaktı. İlk yolculuğu Dürzilere karşı olacak ve bu coğrafyaya yönelecekti. Bizzat liderleri ile görüşen Gertrude adeta ismini bu coğrafyaya da yayıyor fakat bununla beraber Türk makamları da yavaş yavaş onu takip etmeye başlıyordu. Çünkü kendisi gerçekten tanınmaya başlanmış ve öyle ki gittiği her yerde neredeyse o yerin ileri gelenleri yanına gelip bizzat görüşüyordu. Bu görüşmelerden dolayı resmi takibe de alındığı vakit kendisi resmi makamlara bu coğrafyadan Anadolu'ya geçeceğini söyleyerek bir nebze peşini bıraktırmıştı. Çünkü Türk makamları onun gibi birinin zaten karışık olan Arap coğrafyasında dolaşmasını fazlasıyla tehlikeli buluyordu ki haklıydılar. Fakat böyle tespitleri yapan Türk makamları ne yazık ki sistem içindeki kimi adamlar yüzünden fire veriyor ve Gertrude ile Lawrence gibi kişilerin de alan bulmasına sebep oluyordu. Neyse tekrar Gertrude'ye dönelim. Dediği gibi Anadolu'ya doğru giden Gertrude'nin hedefi Konya idi. Konya'ya giderken yine

birçok Arap şehirlerinde gezecek ve neredeyse her yerde tanındığını anlayacaktı. Çünkü nereye gitse oranın ileri gelenleri tarafından misafir ediliyorlardı. Belki de bu sadece şöhreti değil aynı zamanda babasının sanayi alanında önemli bir ticaret adamı olmasından da kaynaklanıyor olabilir. Kısacası Gertrude hem başarılı hem de şanslı bir kadındı. İşte bu başarılı ve şanslı kadın Konya'ya gelecek Mevlana'yı gezecek ve en sonunda ise bir köy evinde Konyalı bir teyzenin misafirperverliği ile kalacak bir yer bulacaktı. Burası da ilginçtir aslında. Kaldığı bu yer bir adettir. Bu köylerde ki evlerin yanına bir de küçük bir oda yapılır, buraya da misafir odası derlerdi. Gelen misafirleri burada ağırlarlardı. Bu aslında misafirperverlik konusunda Anadolu medeniyetinin ne kadar ileri bir hoşgörüyü sahip olduğunu da gösteriyordu. Konya'da uzun süre kalan Gertrude burada kendisini dünyada arkeolog ve gezgin olarak tanıttak olan "Çöl ve Tohum" kitabını yazıp ülkesine döndükten sonra yayınlatacağı ki artık gazeteler ve önemli isimler artık onun adına tanınmış bir bilim insanı olarak fazlasıyla bakmaya başlayacaktı. Fakat burada önemli olan nokta Gertrude'nin bu kitapla beraber resmi makamlara yakınlığının artması ve onlara zaten konuşulan Arap isyanını körükleme olayını tespitleriyle sunma noktası olacaktı. Çünkü Gertrude'nin de tespiti şuydu ki Araplar arasında isyana teşvik edilecek ve Osmanlı ile liderlik konusunda sorun çıkartacak birçok isim vardı. Bu lider isimler desteklenirse Osmanlı'ya büyük bir darbe vurulabilirdi. Gertrude'nin böylesi raporları İngiliz gizli servisinin aldığı raporlar ile yan yana geldiğinde İngiliz yönetimini bu alana daha fazla yönlendirecekti. Yani artık

Gertrude sadece bir gezgin ve arkeolog değil aynı zamanda İngiliz devletine siyasal konularda yönlendirme yapacak raporlar veren dolaylı bir ajan olmaya yavaş yavaş adım atmaya başlamış bir kadın olacaktı. Aynı zamanda bu kadının hayatı artık hayatının en büyük aşkı ile tanışmaya doğru giden bir yola da girecekti. Ve bu aşkı yine Anadolu topraklarında Konya'da bulacaktı. İngiliz Sefiri Dolti Vayli ile tanışacak ve ona âşık olmaya başlayacaktı. Aslında âşık olduğu isim evli biriydi ama o bu yasak aşktan vazgeçmeyecekti. Mektuplarında ondan sık sık bahsedecekti. Bu aşk onun gelecek planlarında mutlu bir dünya çizecekti ama bu mutlu hayalleri yaşayacağı şok ile yerle bir olacaktı. Oraya gelmeden önce Gertrude Bell'i takibe devam edelim. Kendisi artık hem tanınmış hem de ünlü arkeolog sınıflarına girmiş biriydi. Özellikle Ortadoğu topraklarında kazı çalışmaları yapıyor ve aynı zamanda İngiliz hükümetinin bilgisine başvurduğu bir kaynak haline geliyordu. Bu sıralarda Musul'da bir toplantıya katılacaktı ki bu toplantı fazlasıyla dikkat çekiciydi. Toplantı İttihat ve Terakki'nin toplantısıydı. Toplantıya girdiğinde kendisine çok övgüler düzüldüğünü ve toplantıda birçok ırktan kişiler olduğunu annesine yazdığı mektupta söyleyip "görüyorsun değil mi sanki İttihat ve Terakki üyesi olmuş gibiyim" diyerek belirtecekti. Evet, kendisine böylesi yer bulabiliyordu ama talih her zaman onun yanında olmayacaktı. Devir Abdülhamid Han devri ve muhalifleri İttihat ve Terakki Gertrude Bell'e yer açıyordu ama yaşayacağı bir hırsızlık olayı onu mercek altına alacaktı. Midyat'ta bir hırsızlık olayı olacak, günlükleri çalınacaktı. Ardından Osmanlı Devleti'ne başvurup hırsızın bulunması

istenecek ve araştırmaları sonucu hırsız bulunup günlük iade edilecekti. Fakat bu başvuruyu direkt İngiltere Büyükelçiliği yaptığı için Gertrude Bell artık gereğinden fazla mercek altına alınmaya başlanacaktı. Kimdi bu kadın ve neden her yeri karış karış geziyordu. Gerçekten sadece bir gezgin miydi yoksa başka bir amacı mı vardı. O vakitler gerçek bir casus muydu bilmiyoruz ama Sultan Abdülhamid yönetimi artık onu gerçek bir casus olarak mimlemiş ve kısıtlamalar getirmişti. Aslında henüz bir casusluk faaliyeti tam anlamıyla yoktu ama casusluk potansiyeli taşıdığı için Sultan Abdülhamid onu kara listeye almıştı. Gertrude Bell aynı zamanda uzun dönem boyunca sözde Ermeni soykırımını anlatmış ve 1915 olaylarından çok önce Abdülhamid devrinde ki Ermeni isyanlarını değerlendiren “ Ermenilerin bu isyanları yeni bir devlet kurmak için yapmaya çalıştıklarını” söyleyecekti. Öte yandan sözde Ermeni soykırımını ile ilgili anlattıkları ise hep o bölgedeki Hristiyanlardan dinlediği şeylerdi. O yüzden anlattığı birçok olay ve yaşamış gibi kurguladığı bilgiler aslında bu anlatımlar üzerine de kuruluydu. Buna rağmen gerçekten farklı bir gizem içerisindeydi. Bu dönemler içerisinde gerçekten casus muydu değil miydi bilmiyoruz ama sadece rapor veren bir kişi olarak görüyoruz. Çünkü yazdıkları ile Türkiye’yi de gerçekten çok sevip, insanlarını, doğasını, adetlerini, hep övüp duruyordu. Öte yandan böylesine akıllı bir kadın objektiflikten uzak bir şekilde olan olayları hep Hristiyanlardan, muhalif isimlerden dinleyerek bir siyasal düzen oluşturmaya çalışıyordu kafasında. Kim bilir belki de biz saf kalpli olup kendisi gerçekten akıllı bir insan olarak muhaliflerin ne derece Sultan Abdülhamid

yönetimine karşı olduğunu ve bunların güçlerinin ne olduğunu hesap ediyordu. Bu ikinci dediğim ne kadar olabilir görünse de karşılaştığı olaylar karşısındaki durumu beni de şüphede bırakıyor. Çünkü aynı Gertrude Bell uzun zaman boyunca olayları hep Türklerin katliamı olarak anlatsa da Amerikan misyonerleri hastanesinde karşılaştığı, doktor olan Dad, olayların hepsinin Ermenilerin isyan çıkarması ile olduğunu söylemesi sonrası artık bir Türk katliamı ifadesini pek kullanmayacaktı. Hatta bir süre sonra fikri öylesine değişecekti ki yazdığı bir mektupta Ermenilerin bunu hak ettiğini çünkü Türklerin kendisini savunduğunu ve Ermenilerin kiliselerden isyan çağrılarını yaptığını söyleyecek ama yine de net bir şey söylemeyip keşke Dayli ile görüşseydim de ona sorsaydım, o çok tarafsız biri diyecekti. Dayli dediği bildiğiniz gibi yasa aşkı olan Dayli'ydi. Onunla bu uzak görüşmeleri böyle böyle devam ederken o en sonunda yine gezmesine devam edip artık yavaş yavaş temel casusluğa yaklaşmaya başlıyordu. İlk başta arkeoloji alanında en üst kat olarak gördüğü Hogarth ile görüşmek için harekete geçmişti. Bunun için Bilecik'e gidecekti. Gidecekti ama Hogarth orada değildi. O çoktan Oxford'a dönmüştü. Fakat Gertrude Bell madem buraya kadar geldim kazı ekibini görmenden gitmeyeyim diyerek hayatının ileriki dönemlerinde karşılaşacağı ama o anlık çok önemsemeyeceği bir isim ile yan yana gelecekti. Bu isim Arabistanlı Lawrence'den başkası değildi. Lawrence ondan 20 yaş küçüktü ve onu hiç de önemsememişti ki günlüğüne bile tek bir kelimeyle geçirmişti. Kim bilir belki de Lawrence'de o vakitler henüz bir casus değildi.

Solda Gertrude Bell, Sağda Lawrence

Aldığı notlar da onun için sadece ileride iyi bir gezgin olacağını söylemekten başka bir şey değildi. Lawrence ise iki yüzlü bir şekilde Gertrude'ye yakın olduğunu bilen Hogarth'a onu överken, annesine karşı ise çirkin bir kadın, kendini beğenmiş olarak anlatacaktı. Gertrude orada bir süre daha kaldıktan sonra hep aklında bulunan yasak aşkı için İsviçre'ye gidecektir. Çünkü yasak aşkı olan Dayli Londra'ya eşi ile gelmiş bir süre sonra ise İsviçre'ye tek başına ziyarete gitmişti ki Gertrude bunu fırsat bilip oradaki evine davet etmişti. Orada fiziksel bir beraberlik için Dayli adım atsa da Gertrude buna hazır olmadığını söyleyecek ama bundan sonra aşk iyice açığa çıkacak ve sık sık mektuplaşmaya başlayacaklardı. İş zordu. Çünkü Dayli'nin eşi olan Lylie aynı zamanda Gertrude'nin yakın arkadaşıydı. Fakat bu Gertrude'nin içindeki yasak aşkın sönmesine

engel olamıyordu. Mektuplaşmalar devam ediyor ve artık eskisinden daha fazla olacak bir şekilde konuşmalar sürüyordu. Bu konuşmalar sürmeye devam ederken onun gezdiği tek alan ise artık neredeyse Arap coğrafyası olmaya başlıyordu. Bu coğrafyada kendini daha da derinleştirip yeni yeni kitaplar yazmakta ve bu alanı en iyi bilen kişi olarak ismini yüceltmektedir. Öyle ki Arap coğrafyasındaki liderler bile artık onu çok daha iyi tanımakta, zamanında Türk hükümetinin verdiği kısıtlamaya rağmen rahat bir şekilde gezmektedir. Tamam, artık İttihat ve Terakki başa gelmişti. Onun da etkisi vardı ama gelmeseydi bile gerçekten bu topraklarda rahat geziyordu. Hatta bu gezi sırasında bir gün tüm malları yağma edilecek ve bu olay sonrası Gertrude Bell en yakın bölgede bulunan Arap liderine gidip durumu anlattığında hemen o gün içerisinde yağmacılar bulunup, getirilip Gertrude Bell'e eşyaları iade edilecek ve gittiği her yerde yanında koruma verilerek gezdirilen bir kişi haline gelecekti. İşte tam bu noktada bir Türk karakolunda durdurulup tutuklanacaktı. Kendisi bu işe ilk başta şaşırda da daha sonra olayı net bir şekilde anlayacaktı. Bu coğrafya yağmacıların olduğu bir coğrafya olduğu için onun can güvenliğini temin edemeyeceklerini, bu yüzden ülkesine geri dönmesini istediklerini dile getirecekti. Fakat Gertrude sorumluluğun kendine ait olduğuna dair bir kâğıt imzalayıp bu topraklarda hem saygı ile karşılanan hem de bulunduğu konum itibarıyla yağmacıların gözdesi olacak bir yerde bulunuyordu. Bulunduğu topraklar gerçekten tehlikeli topraklardı. Ne kadar kimi Arap liderleri ona hürmet gösterse de bu topraklar tümünden onların yönetiminde değildi. Çünkü aşiretler arasın-

da da büyük kavgalar vardı. Ve bu kavgalar da ölüm gayet normal bir şeydi. Hatta bir gün su çektikleri kuyuda iki tane ceset ile karşılaştığında bu işin ne derece tehlikeli olduğunu anlamaya başlayacaktı. Gertrude artık çöl kanunlarını yavaş yavaş aklına kazıyordu. Çöl kanunlarında, karşılaştığı kabilelerden öyle geçip gitmiyor hepsine biat edip yoluna ancak devam ediyordu. Eğer onlara gelip biatlarını dile getirmesse yolda karşılaştığı vakit canları tehlikede olurdu. Bu durumu annesine yazdığı mektupta da belirtip bu topraklarda Avrupa'daki gibi seyahat etmek kolay değil, çok farklı kanunları var diyecekti. İşte Arap coğrafyası böylesine karışık ve biraz başıboştu. Bu Gertrude Bell'i hem korkutuyor hem de Osmanlı'nın buradaki gücünün zayıflığını görerek olası bir isyan için seviniyordu. Arap liderlerin başına buyruk bir şekilde hareket ettiğini, vergi vermekten kaçınmaya çalıştıklarını rahat bir şekilde gözlemliyordu. Öte yandan bunların tam anlamıyla bir isyan çıkaramamışının sebebinin birbirleri arasındaki çatışmadan kaynaklandığını da fark ediyordu. İşte bu raporları her zaman Avrupa'ya döndüğü vakit bir İngiliz Büyükelçiliğine giderek sunuyor ve oradaki durumu anlatıyordu. O vakitler resmi bir İngiliz ajanı değildi ama İngiliz ajanlarından çok daha fazla bilgi sunuyordu devletine. Zaten bu yüzden 1. Dünya Savaşı başladıktan sonra bu durum onu Arap büroya götürüp bu coğrafyadaki ayaklanmayı sağlayacak istihbari birimin başına gelmesine de sebep olacaktı. O gün yakınlık kurduğu Arap liderleri ileride Osmanlı'ya karşı başlayacak isyanın ana isimleri olacak, Gertrude Bell ise bu isyanın ana mimarı olacaktı. Nitekim savaş başladığında kendisi de hemen başvuru yaparak görev isteyecek.

Fakat verilen ilk görevler basit görevler olup, onu hastaneye yönlendiriyorlardı. Hâlbuki onun potansiyeli daha fazlasını vaat ediyordu ama onu İngilizlerin görmesi biraz vakit alacaktı. Fakat yine de bu hastanede gördükleri ona bu işin ne kadar çetin olduğunu göstermek için bir başlangıç olarak yetecekti. Gertrude Bell savaş sırasında savaş planı yapmakla, savaşı yaşamanın çok farklı olduğunu anlayacaktı. Hatta bir gün savaş sırasında hastaneye kömür karası bir Kongolu geldiğini yazacak ve bu kişinin yaralı olduğu halde yanında bıçak taşıdığını ve yatağın altına koyup almaya kalkışanları tehdit ettiğini görecekti. Ne kadar doktorlar buna gerek olmadığını söyleseler de o asla bıçağı vermeyecek ve en sonunda bıçağı taşıma sebebini ise şöyle açıklayacaktı: “ Benim ülkemde yaralı olanlar yamyamlar tarafından yeniyor. Bu odaya da öyle birinin gelmeyeceğini bilemem. Eğer öyle biri gelirse onunla öldürürüm” diyecekti. Savaş böylesine çetindi. Ama ona hala aktif bir görev verilmemişti. Ne kadar aktif bir görev istese de kendisine en sonunda bir ofiste görev verilecek ama o bunda da rahat durmayıp en sonunda potansiyelinin farkına varanlar sayesinde Kahire’de çok önemli ve hayatının devamında da kaderini belirleyecek göreve dâhil olacaktı. Londra’ya çağrılıp Kahire’den gelecek haberi beklerken aynı zamanda Çanakkale’deki yasak aşkına da mektup yazılmaktaydı. Fakat yazacağı mektubu ilk defa yarım bırakmıştı. Çünkü o gün postacıdan yasak aşkı Dayli Voyli’nin Çanakkale çıkartması sırasında öldüğünü haber alacaktı. Bu onu fazlasıyla yıksa da bir süre sonra gelecek olan Kahire haberi onu hayatta tutacaktı. Artık yasak aşkı yoktu ve sadece görevi vardı. Kahire’ye giderek Hogarth ile beraber asıl

kimliğini bulduğu işe girecekti. Görevi; hangi kabile reisi nerededir, huyu nedir, nasıl yaklaşılmalıdır, hangi coğrafyadan nasıl geçilmelidir ve benzeri şekilde hakikaten onun bilgisine muhtaç olan bilgileri yazmaya başladı.

Bu kadar önemli birisi olmasına rağmen kadın olduğu için kendisine yüzbaşı rütbesi verilmeyip önemli bir maaş bağlanmamak ile beraber sadece Hogarth'tın bir öğrencisi olarak görülüyordu. Fakat Gertrude bununla yetinmeyip kendi değerini herkese göstermek için her yolu deneyecekti. Kendisi aslında insanların ilgisini çekmekten daha çok hak ettiği değeri görmek istiyordu. Bu yüzden bir rapor hazırlayacaktı ki bu rapor onu fazlası ile öne çekecekti. Raporda Araplarla ilgili olarak "onların bir memnuniyet içerisinde olmadığını ama ne olursa olsun direkt kendimizin o toprakları almaya geldiğini söylersek Arapların kesinlikle İngilizleri değil Türkleri tercih edeceğini, bu yüzden sadece onlara destek verdiğimizizi belirterek gelinmesi gerektiğini" söyleyecekti. Bunun içinde Türklerin Araplar ile bağlantısını Arap topraklarında değil Türk toprakların-

da kesmek gerektiğini anlatacaktı. Öte yandan Arapların siyasal bir birlik konusunda çok geride olduklarını ama birbirlerine örf, adetleri ile bağlı olduklarını bu yüzden bu bağları yönlendirebilirse ancak o zaman toplu bir isyana sevk edebileceklerini rapor edecekti. Ama ne olursa olsun bu isyana İngilizlerin buraları almak için değil Araplara bağımsızlık vermek için desteklendiğini her zaman göstermeye çalışmalı ve eğer başka bir şey sezdirilirse bu coğrafyadan anında atılacaklarını söyleyecekti. Nitekim bu rapor sonrası kendisi gerçekten yavaş yavaş öne çıkmaya başlayacak ve öyle ki Arap bürodan daha önemli olan “Basra Gizli Servisi”ne dâhil olup artık tam anlamıyla bir casus konumuna erişecekti. 1916 yılının Temmuz ayında aldığı ilk maaşı ile de tam anlamıyla resmi bir casus konumuna gelecekti. Gertrude Bell bu süreç içerisinde sadece bilgi veren değil, aynı zamanda muhteşem bir propaganda yönetimi içinde de bulunmaktaydı. Bu propaganda gazete dağıtımıydı. Uçaklarla getirilen gazeteler neredeyse her hafta o bölgenin kahvelerine dağıtılıyor, çoğu bedava şekilde verilip Türkleri ama dolaylı yoldan İttihat ve Terakki hedef alınarak Araplara zulmediyorlar algısı veriliyordu. Özellikle verilen gazetelerde Şerif Hüseyin’in yaptığı isyanın bir Arap isyanı değil de Türklerin yaptığı sözde baskıya ve katliamlara karşı durduğunu söyleyip Türkleri Müslümanlık bağından kopararak diğer Müslümanların onlara karşı olmasını sağlıyordu. Çünkü ne olursa olsun ne Araplar ne Hintliler ne de başka coğrafyadaki Müslümanlar halife devlet olarak anılan Osmanlı’ya öyle bağımsız olacağız diye karşısına çıkmazdı. Fakat İngilizler öyle bir algı veriyorlardı ki Osmanlı artık İslam’dan soyutlanmış ve

barbar bir devlet haline gelmiştir algısı tüm coğrafyada yayılıyordu. Bu algıyı verirken özellikle Şerif Hüseyin'i de öne çıkartıp onun bir isyancı değil de bu İslam'dan sözde soyunmuş Osmanlı'ya karşı İslam'ı savunan adam gibi gösteriyorlardı. Şerif Hüseyin'de halifelik hülyalarıyla Doktor Faus'un da belirttiği gibi ruhunu adeta şeytana satmıştı. İşte bu noktada Gertrude, Bağdat'a gelecek ve artık tam görev yeri olacak bu yer, hayatının sonundaki kader noktası olacaktı. Artık yeni merkez Bağdat'tı. Gelecek Irak'ın başkenti. Bağdat'a geldiği vakit birçok ismin İngilizlerle birlikte hareket edeceğini gördüğü zaman mutlu olmuştu. Yani İngilizlerin vereceği desteği kabul edip onlarla beraber Osmanlı'ya karşı duracaklardı. Böylece özgür ve bağımsız bir ülke olacaklarını düşünüyorlardı. Aslında burada bir parantez açmak gerekirse Amerika'nın Irak işgali öncesi de Iraklılar tam olarak böyle olacağını zannediyordu. Neyse parantezi kapatıp Gertrude Bell'i anlatmaya devam edelim. Gertrude Bell Bağdat'ta artık gerçekten çok önemli bir simge haline gelmişti. Ortadoğu'da "Çöl Kraliçesi" olarak anılan bu kadın bu topraklarda ise hatun ve müminlerin annesi olarak anılacak kadar ileri boyutlarda sıfatlar taşımaya başlamıştı. Elbet müminlerin annesi sıfatı kim olursa olsun en iyi müslümana dahi verilmeyecek bir sıfattır. Çünkü müminlerin annesi ancak efendimizin eşleridir. Fakat Iraklılar artık onu ne kadar sahiplenip aynı zamanda kendilerine yardım edeceğine ne kadar inandılarsa bu sıfatı ona layık görmüşlerdi. Kendisi gerçekten Irak için önemli bir noktadaydı. Kendisi bir bir aşiretlerle görüşüp hepsini İngilizlerin tarafına geçmeye ikna eden isim oluyordu. İnanın Lawrence dahi henüz o

vakitler tabiri caizse Gertrude Bell'in artıklarını toplardı. Gertrude Bell bu kadar etkin bir isimdi. Öyleki halk bile onun asıl kimliğini tam anlamıyla anlamıyordu. Ne yazık ki Araplar Osmanlı'nın Filistin'den çıkışını ve İngilizlerin zafer kazanmasını bile alkışlıyorlardı ki propaganda böylesine büyük ölçüde devam ediyordu. Fakat sadece 2-3 yıl sonra o alkışların ellerden dizlere geçip vah vahlara döneceği günler yakındı. Kudüs alındığı vakit İngilizler asla mabetlere dokunulmayacak diyerek güleryüz gösterirken Yahudilerin Filistin'e yerleşim planını bile çoktan hazırlamıştı. Fakat bundan ne o yörenin haberi ne de diğer Arap kabile reislerinin haberi vardı. İşte Gertrude Bell'in en büyük başarısı da aslında buydu. O halkı öylesine iyi tanıyordu ki onlara nasıl propaganda yapılacağını, nasıl kendilerine çekebileceğini iyi biliyordu. Yoksa Kudüs'ün Osmanlı'dan çıkıp İngilizlerin eline geçmesini oradaki Müslümanların alkışlaması kolay değildi. İngilizler Suriye'de, Irak'ta, Mısır'da gittikleri her yerde sizi özgürleştireceğiz diyerek içeri girecek fakat çıkmaları hiç de kolay olmayacaktı. Nitekim en sonunda Osmanlı yenilgiyi kabul edip "Mondros Bırakışması" olacak ve işgaller başlayacaktı. Tabii ki işgaller öyle herkesin kafasına göre değil, Paris Barış Konferansı'nda görüşülenler doğrultusunda olacaktı. Paris Barış Konferansı'na da Araplar davet edilecek ve bunlardan birisi Şerif Hüseyin'in oğlu Faysal olacaktı. Faysal'ın hayalinde bir "Şam Krallığı" vardı. Fakat bu Şam, Lübnan'ı, Filistin'i, Kudüs'ü, Suriye'yi içeren bir "Şam Krallığı"ydı. Fakat orada şu anki Suriye'nin Fransızlara verildiğini öğrendiği an karşı bir sunum yapıp eğer buraya Fransızlar gelirse halkı tekrar ayaklandırırız tehdidini öne

çekecekti. Faysal o an oyuna getirildiğini anlasa da her şey çok geç kalmıştı. Hayalindeki büyük Arap İmparatorluğu olacak mıydı, bekleyip göreceğiz. Çünkü şu anlık bu tartışma ileri ertelenmişti. Bu arada Faysal aynı zamanda babası Şerif Hüseyin'in adına da orada bulunmaktaydı. Bu yüzden Arap imparatorluğu fikrini savunuyor ve görüşmeler ne kadar ileri tarihe ertelenmiş olsa da bu karar sonuca ulaşmadan gitmem buradan diyordu. İşte bu noktada Gertrude Bell Paris'e çağrılacaktı. Paris'te bir yandan Gertrude Bell, bir yanda Lawrence Araplara, Fransızlara, İngilizlere karşı sunum yapmakta, görüşmeler gerçekleştirmekte, orta yolu bulacak bağları hazırlamaya çalışmaktaydı. Fakat ne kadar bu bağlar kurmaya çalışılsa da bir yandan İngiltere, bir yandan Fransa, bir yandan Amerika tam anlamıyla bir konuda birleşmiyor, kimisi küçük küçük Arap Devletleri, kimisi İngiltere'ye bağlı ya da Fransa'ya bağlı orta devletler istiyor ama bir sonuç ortaya çıkmıyordu. En sonunda ABD Ortadoğu için özel bir komisyon oluşacak deyip olayı ileri tarihe devretmişti. Bunu Araplarda dâhil herkes kabul etmek zorunda kalmıştı. Artık herkes Ortadoğu komisyonunun oluşturacağı kararları bekliyordu. Gertrude ise İngiltere'de biraz dinlenmek için evine gitmiş ama çok fazla dinlenmeden Arap coğrafyasına tekrar dönmek zorunda kalacak ve henüz hiçbir ülke tarafından tanınmamış Şerif Hüseyin'in "Şam Krallığı"nı ziyarete gidecekti. Araplar, Fransızları Suriye'de hiç istemiyor ve Fransızlar burada bir sömürge yaparsa tüm Arapları ayaklandırırsınız diyerek tehditler savuruyor, Gertrude Bell ise bu bağları koparmamaya ve kendi imajını kullanarak insanları sözüne güvendirmeye çalışı-

yordu. Ama bu iş o kadar kolay değildi. Çünkü mesele aslında Arapların arasını bulmak değil İngilizlerin, Fransızların, Amerikalıların da işini bulmaktı. Çünkü o topraklar petrol topraklarıydı ve oraların aslında en büyük sorunu Avrupalıların kendi aralarında tam pay edememiş olmalarıydı. Yani Arapların arasındaki meseleyi zerre önemseyen yoktu. Avrupalılar kendi aralarında anlaştıktan sonra kolay bir şekilde mandaya bile alınırdı orası. Gertrude'nin aslında yaptığı ise sadece Arapları o süreç gelesiye kadar sakin tutmaktı. Nitekim en sonunda bir karar çıkartılacak ve adeta kalıbına uydururcasına "Biz buralardan çıkacağız ama her devlet kendini tam anlamıyla yönetebilir duruma geldiği zaman" diyecek ve manda yönetimini bir bakıma resmi hukuka uyduracaktı. Bu doğrultuda Ortadoğu'ya askerler aktarılıyor ve bunların sadece geçici bir süre için kaldığını söylese de Araplar bundan fazlasıyla öfke duyuyor ve kandırıldıklarını düşünüp huzursuzluk başlatıyorlardı. Hâlbuki onlar İngilizlerin buradaki petrolleri bırakıp kendilerine büyük bir Arap krallığı vereceğine ne de çok inanmışlardı. Peki, Gertrude burada hangi konumdaydı dersanız o da aslında bu konumdan farklı olmayıp sadece atılan adımların yanlışlığını savunuyordu. Çünkü bunlar hızlı ve keskin adımlar olup oluşturulan ılık ortamı kaynatabilirdi ki ısınmaya da başlamıştı zaten. Sadece bu adımları yavaş atalım düşüncesindeydi. Ama İngilizler aynı görüşte olmayıp çok sert adımlar atıyordu. Bu adımları öyle ileri boyuta çevirdiler ki Hindistan'da uyguladıkları projeyi olduğu gibi Arap coğrafyasına da getirip hiç kültür, ortam, coğrafya demeden değişim başlatıyorlardı. Hatta Arap coğrafyasında çalışanların %80'i Hintli idi. Öte yan-

dan vergiler fazlasıyla arttırılmaya başlanmış ve Araplar Osmanlı Dönemi'ndeki rahatlığı yeni yeni anlamaya başlamışlardı. Öte yandan İngilizler bunca şeye rağmen vergi konusunda çok ciddi adımlar atıp vergisini ödemeyen bir yaşlı adamı hapse atıyorlar. Fakat Araplar isyan ederek bu adamı kurtarıp büyük protestoların başlangıcını oluşturmaktı. Kısacası İngiliz ukalalığı, kendi çalışanı olan Gertrude Bell' in dahi dediklerini önemsemeyip askeri gücüne güvenerek burada hâkimiyet kuracağını düşünüyordu. Yapacakları bu sert baskı ile bu coğrafyada hâkimiyet kuracaklarını düşünenler bir coğrafyanın taşını, toprağını avucunda taşıyan Gertrude Bell'i artık pek dinlemiyordu. Arap coğrafyasında büyüyen bu isyanlar artık öyle bir noktaya gelmişti ki Kudüs'ü aldığı için İngilizleri alkışlayanlar şimdi sünnisi ve şiisi ile birleşip İngilizlere karşı hareket ediyordu. Fakat bu isyanlara rağmen Gertrude Bell'in daha sakin bir şekilde çözelim önerilerine karşı İngiliz hükümeti kulaklarını kapatacak ve Linçman komutasında 2200 Arap liderleri ile birlikte kanlı bir şekilde öldürerek isyan bastırılacaktı. Daha sonra ise Linçman bir Arap genç tarafından öldürüldüğü vakit İngilizler komik bir şekilde Arapların ihanet ettiğini söyleyecekti. Gertrude Bell'in nakış nakış, yavaş yavaş işlediği isyan ve bağımsız planlar sert ve düz hamleler ile adeta yerle yeksan oluyordu. Bunlar olurken Geralt ve İngilizler önceden Osmanlı'nın bu toprakları doğru düzgün yönetemediğini söylerken şu an kendilerinin de yönetemediğini çok net görmeye başlıyordu. Çünkü bu topraklar Avrupa'dan farklı olarak aşiretlerin olduğu bir yerdi ki bir adam kızarsa ardındaki tüm aşireti onunla beraber kızardı. Bu arada İn-

gilizler yine de yönetimi elinde tutmaya çalışıyor ve başa getirdikleri kişileri özellikle Türk düşmanı kişilerden seçmeye çalışıyorlardı. Çünkü Türklerin tekrar bu topraklara geleceğini ve bu doğrultuda onlara yardım edecek hiç kimsenin olmaması gerektiğini planlıyorlardı. İngilizler bu planı yaparken Şerif Hüseyin ve oğlu Faysal'da kendi doğrultusunda planlar yapmaktan, hatta Türkiye ile iletişime geçip Fransızlara karşı Suriye'de savaş vereceğini ve Türkiye'nin vereceği desteği beklediklerini söylemiş olsalar da Türkiye Faysal'ın tekrar Türkiye'yi satacağı ihtimaline karşı ilk başta evet dese de sonradan vazgeçmiştir. Çünkü Şerif Hüseyin'in kafasında büyük Arap Birliği vardı ki bu doğrultuda Türkiye'yi işin sonunda satabilirlerdi. Öte yandan Fransa, Suriye'yi manda içine alıp Arapların bunu kabul etmesini yoksa savaş çıkacağını söylese de Şerif Hüseyin'in oğlu Faysal yeni yerlerden destek arıyor ama başaramıyordu. Nitekim en sonunda Fransızlar Suriye'ye saldırı başlatacak Şerif Hüseyin'in oğlu Faysal yenilip Suriye'den çıkacak ve en sonunda İngiltere'ye gitmek zorunda kalacaktı. Büyük Arap Devleti hayali Kuran Şerif Hüseyin ve evlatları ilk tokadı Fransızlardan, İngilizlerin kendisine destek vermemesi ile yiyecekti. İşte bu noktada işler iyice karışırken Londra'da ise bambaşka bir algı yürüyordu. Lawrence kendisi hakkındaki abartılı olayları anlatmakta ve bu doğrultuda onun hakkında kitaplar çıkmakta ve Arap isyanının baş mimarı olarak gösterilmekteydi. Hâlbuki Lawrence ancak Gertrude Bell'in yazdıklarını toplamış biriydi. Bu eşit olmayan övgü Gertrude Bell'i geride bırakırken Gertrude Bell'in ise başında daha zor şeyler vardı. Savaş sonrası, özellikle sava-

şın uzamasından dolayı babası büyük sıkıntılar çekmiş ve o eski şaşalı günleri bırakıp bankadan kredi çekmek durumuna kadar düşmüşlerdi. Öyle ki bankadan kredi çeken Gertrude Bell'in maaşı dayanak olarak gösteriliyordu. İşte böylesi zor dönemlerde Gertrude Bell yine de durmayacak, Ortadoğu sorununun çözümü için Faysal'ı öne çıkarmaya çalışacaktı. Kendisinin İngiliz çıkarları için en iyi aday olduğunu ve genç bir isim olduğu için kendisine karşı çıkabilecek isyanları durdurabileceğini, İngiltere'ye tam bağlılık sunacağını, tekrar tekrar sunarak onu Irak Kralı ilan etmeye çalışıyordu. Bu doğrultuda İngiltere ilk başta farklı adaylar öne çıkarsa da hepsinin daha sonra elden kaçabilecek kişiler olduğu için Faysal'ı listeye alıp kral ilan edeceklerdi. Onlar kral ilan edecekleri ama mesele sadece bu kadarla bitmiyordu. Aynı zamanda Arap coğrafyasının da bunu kabul etmesi lazımdı. Kısacası İngilizler anlaşmıştı ama Araplar nasıl bir tepki verecek bu merak konusuydu. Çünkü ondan başka farklı isimlerde liderlik için adaydı. Bu da Gertrude Bell'e düşüyordu artık. Irak'a gidecek ve reisleri bu işe çekmeye çalışacaktı ki bu hiç kolay değildi. Çünkü Seyit Talib onun için karşı aday bir isimdi. Gertrude Bell, Seyit Talib'i bu konu hakkında onu ne kadar vazgeçirmeye çalışsa da başarılı olamayacak ve tam tersine onun kimi Arapları peşinden sürüklediğini görecekti. Bu gerçekten sıkıntılı bir durumdu. Bunun için Gertrude Bell uzun konuşmalar sarf etse de İngiliz gizli servisi bu işi kökten çözmeye karar verecekti. Çünkü konuşacak kadar zamanları yoktu ki Seyit Talib bir gün İngiliz gizli servisi tarafından kaçırılıp Amerika kıtasında bulunan Sri Lanka'ya sürecekti. O sürülürken Gertrude Bell

artık çok daha fazla durulmamasını ve Faysal'ın kral ilan edilmesi gerektiğini, çünkü Irak'ta isyanların başladığını ve insanların Türklerin geri gelmesi için protestolar dahi düzenlemeye başladığını söyleyecekti. Nitekim Faysal Irak'a yaklaşacak ve Gertrude Bell'de onu tekrar karşılayacak ve Irak'ta ne yapacağını ne edeceğini ona anlatacak, Irak'ın ileri gelenleri ile arasını Gertrude bulacaktı. Evet, şaka gibi ama bir İngiliz, Arap topraklarında bir Arap'ı başka Araplara biat ettirmek için aracı oluyordu. Nitekim başarılı da oluyordu. Özellikle Seyit Talib'in bir anda kaçırılıp sürülmesi sonucu aynı akıbeti yaşamaktan korkan Arap liderler bir bir biat etmeye geliyordu. Aynı zamanda lider seçimi halka sorularak referandum şeklinde yapılacağı için aşiretlerin düşünceleri de hızla kendilerine çekilmeye çalışılmakta ve bu süreçte Gertrude'nin kime, nasıl yaklaşacağı konusunda Faysal'a bilgi vermesi çok etkili oluyordu. Bu gerçekten önemliydi ki daha önce de dediğim gibi bir İngiliz'in bir Arap'a bu coğrafyaları ondan daha iyi anlatması gerçekten muhteşem. İşte böylesine muhteşem bir şekilde yürütülen propaganda sonucu Faysal yüzde 96'lık bir oy ile kral seçilmişti. Zaten başka bir aday yoktu ki halka da Faysal kral olsun mu olmasın mı diye sorulmuştu. Hayır diyen yüzde 4'lük kesimde Türkiye'ye bağlanmak isteyen Kerkük Türklerinden başkası değildi. İlk başta bu durum Araplarca büyük ihanet olarak görünse de oy oranında çok fazla etkisi olmadığı için daha sonra unutulup gidecekti. Faysal ise krallığa doğru adım adım yürüyüp taç giyme törenine gidecek ve herkese bakıp artık bağımsızlığın kurulduğunu ilan edecekti ki bu Gertrude Bell'in çabalarının sonucu olacaktı.

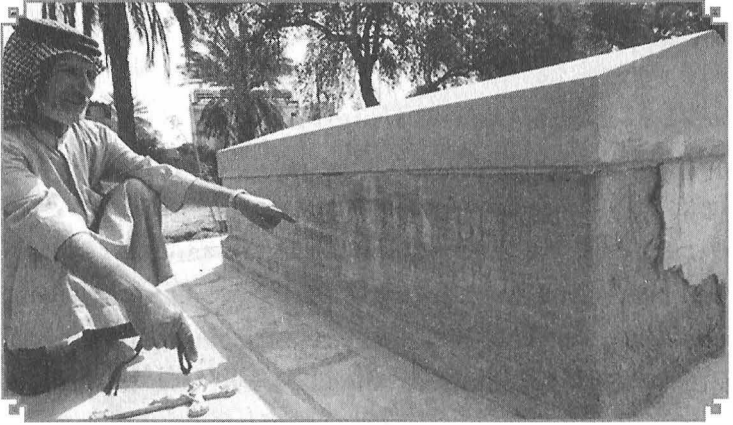

Önde Faysal, ardında Lawrence ve İngiliz heyeti...

Evet, Irak sözde bağımsız olmuştu ama özde hala İngiliz mandası içindeydi. İngiltere petrol hakkını kaybetmemek için bu topraklardaki manda hakkını yürütmeye devam edip Faysal'ın en yakınındaki kişilerin İngiliz danışmanlarından olmasına dikkat edecek ve bu doğrultuda Irak 1932'ye kadar Birleşmiş Milletler tarafından tam bir şekilde tanınmayıp İngiltere'nin dolaylı mandasında kalacaktı. Gertrude ise bu İngiliz danışmanların en başında Faysal'ın adeta kulağına fısıldayan taçsız kraliçesiydi. Hükümet üzerinde baskı kurmasa da hükümet üyeleri ona danışmadan hareket etmiyor, adeta onu kesin danışma mercisi gibi görüyorlardı. Özellikle Faysal sanki kendisi kral değil de Gertrude Bell kralmış gibi durmadan ona danışıyor ve adeta sözünden çıkmıyordu. Nitekim Irak'ta bir şeye ulaşmanın 2 yolundan birinin Gertrude Bell olduğunu bilen herkes istese de istemese de ona fazlasıyla saygı göstermeye devam ediyordu. Bu saygı devam ediyordu

ama Gertrude Bell ulaştığı bu makamda artık zorluklarda çekmeye başlamıştı. Özellikle ailesinin ekonomik durumu kötü gittiği için artık kendisine verilen maaş ile geçinmeye çalışmakla beraber yaşam alanı da daralmaya başlamıştı. Tam bu sıralarda bir de kardeşi Hugo'nun ölüm haberini alınca bu onu çok büyük bir şekilde yıkacak ve "korkunç ayrılık" olarak aklından çıkaramayacaktı. Artık kafasından onun ölümünü atamıyordu ama yine de normal hayata dönmeliydi ki oda kafasını başka bir şeye vermek için müze kuruluşuna yönelecekti. O bu yüzden istediği en son şeyi yapacak ve Irak müzesini kurmak için hareket edecek ve "Eski Eserler Onursal Dairesi Başkanı" olarak müzeyi kurmak için eserleri toplamaktaydı. Eserler toplanırken tarihler yavaş yavaş 1926 yılına, yani ölümünden 2 ay öncesine geliyordu. Uzun çabalar sonrası müzeyi açmayı başarmıştı. Tabi bu müze ABD'nin Irak işgali sonrası yerle bir olmakla beraber büyük bir yağma görecekti. Gertrude Bell ise artık yorulmuş ve öyle ki ölmeden bir hafta önce annesine yazdığı son mektupta artık yalnız yaşamaktan yorulduğunu söyleyecekti. Ölmeden önce ki gece hizmetçisi Marry'e sabah kendisini uyandırmasını söyleyecek ama sabah olduğunda ise Marry içeri girdiğinde Gertrude Bell'in ölmüş olduğunu görecekti. Yanında ise gereğinden fazla içilmiş ve boşaltılmış olan uyku hapları vardı. Gertrude Bell intihar etmişti. Çalışması, hırsı, zekâsı onu öne çekmişti, sonucunda ise Ortadoğu'nun sınırlarını çizen kadın olmuştu. Hatta bir mektubunda babasına "Bugün gün boyu Irak'ın güney sınırlarını çizdim" diyecek kadar gücü sıradan görmeye başlayan, "Faysal'ı kral yapmakla aptallık mı ettim" diyerek son günlerinde Faysal ile yaşa-

dığı sorunu dile getirirken kullandığı “güç” kelimesi ile de aslında onun mertebesi tekrar tekrar belli oluyordu. Evet, kendisi gerçekten büyük bir casustu. Osmanlı’nın dediği gibi “Çöl Tilkisi” olsa da Lawrence’den daha önemli bir isimdi. Lawrence gerçekten sadece onun tuttuğu notlar ile yol alıp bir bakıma para dağıtıp Arapları İngiltere’ye bağlayan bir casustu. Gertrude Bell ise bu isyanı nakış nakış, adım adım işlemiş biriydi.

Gertrude Bell’in Bağdat’ta bulunan mezarı

İstihbaratçılık ateşten bir gömlektir. Türkiye’de ise cehennemden bir gömlektir.

*

İstihbaratta bir söz vardır. Başka istihbaratlara soktuğun casuslar kadar konuş.

*

Bu işler farklıdır. Suçu çözmek istiyorsan parayı izlemen gerekir. Para kime gidiyor diye. İstihbaratta ise bu iş kime yaradı diye bakmak lazım.

*

İstihbaratın bir adı da “Kayıt Dışı Siyaset”tir aslında.

KURTULUŞ SAVAŞI'NIN TÜRK CASUSU “İNGİLİZ KEMAL”

O İngiliz Kemal'di. Kurtuluş Savaşı'nda verdiği büyük istihbari savaşlar ile öne çıkmış bir isimdi. Gerçek adı Ahmet Esat'tır. 5 yaşında babasını kaybettikten sonra dayısının yanına geçen ve Galatasaray Lisesi'ne girip, boks üzerinde eğitim alıp meşhur “yetimler çetesi”ni kuran birisiydi. Aynı zamanda devir Abdülhamid Han devri olup yurt dışına kaçıp ittihatçı olan kişilerin de Anadolu'da propaganda yaptığı zamanlardı. Bunlardan etkilenen biri de Ahmet Esat'tı. Henüz yaşı 16 olmasına rağmen kurduğu “yetimler çetesi” ve bu propagandalar sonrası önce okulda sonra çevrede dikkat çekmeye başlayan biri olacaktı. Bununla da kalmayıp yurt dışından başka ittihatçıların gönderdiği mektupları da alıyor olması onu fazlasıyla dikkate aldıracaktı. Aslında etrafındakiler onu bundan vazgeçirmeye çalışıyordu ki dayısı da resmi bir makamda olduğu için bu manada çok sıkıntı çekiyordu. İşte böyle günlerin birinde Ahmet Esat bir an da ortadan kaybolur. Kaçıranlar

onu pek de bilmediği bir yere götürürler. Orada işkence göreceğini zanneden Ahmet Esat o an belki tam tanımadığı Filibeli Ahmed Efendi'nin sorgusuna dâhil olacaktı. Kendisi büyük tasavvuf kitabı olan "Amak-ı Hayal" kitabının yazarıydı. Ve bu sorguda asla bir işkence olmayıp sadece bir tanışma sağlanacaktı. Ahmet Efendi sorguda onun tüm bilgilerini sayıp ne yaptığını, ne ettiğini söyleyerek bir bakıma seni çok iyi biliyoruz evlat algısı verecekti. Daha sonra hiçbir şey olmamış gibi salacak fakat bir gün boyunca orada bulunduğu yerde tuttuğu için ailesi çok merak edecek ve daha sonra ailesi ile dayısı olanları öğrenince bizzat dayısı olaya müdahil olarak Ahmet Esat'ın gelecek hayatını şekillendiren kararı alacaktı. Ahmet Esat böyle giderse bu muhalifliği yüzünden başı çok belaya girerdi. Öte yandan sözde dinlemediği için karar kesindi. Ahmet Esat bir süreliğine dayısının arkadaşı olan Musevi bir pamuk tüccarının yanına İngiltere'ye gönderilecekti. Ahmet Esat'a bir mektup verip bunu ona ilettiğinde kabul

edeceğini söyleyip gemiye bindirerek göndermişti. Her şey klasik bir plan içerisindeydi ama o gemi yolculuğu hiç beklenmeyen sürprizlerle sonuçlanacaktı. Önce geminin kaptanı ile tanışan Ahmet Esat, çocuğu olmayan bu geminin kaptanına bir evlat gibi görünmüş öyleki Ahmet Esat bu yolculuk sırasında kaptana yardımcı olan kişiler arasına girip samimiyetini ilerletmişti. Öte yandan gemi yolculuğunda bir süre sonra kendisine verilen mektubu kaybeden Ahmet Esat bu durumu geminin kaptanına söylediğinde gemi kaptanı gemiyi tümünden aratmış ama mektup bulunamamıştı. İşte tam bu noktada geminin kaptanı sadece bir isim ile koskoca Londra'da o kişiyi bulamayacağını bildiği için bu genç adama sahip çıkacaktı. Hatta öyle sahip çıkacaktı ki hiç çocuğu olmayan ama bir gün çocuğum olursa adını "Körli" koyacağım dediğinden dolayı bu ismi bu tanıştığı Ahmet Esat'a verecekti. Evet, İngiltere'ye bir pamuk tüccarının yanına gidecek olan Ahmet Esat hayatını tümünden değiştirip gemi kaptanının yanında yaşayacaktı. Aslında o kişinin yanına gitmesinden bir sebepte dayısına olan kızgınlığıydı. O ülkeden ayrılmak istemiyordu ama dayısı onun başının derde gireceğini düşünüp İngiltere'ye göndermişti. Ahmet Esat kendince dayısı ve ailesini cezalandırıyordu ki bu yüzden kendisine sahip çıkan bu adamın yanına gidiyordu. Ahmet Esat artık İngiltere'de okul hayatına dahi başlamıştı. Fakat ne kadar ülkesi değişse de kendisi aynı karakterdeydi. Hint cemiyetlerine giriyor, Rus anarşistlerle bile düşüp kalkıp bir yandan da üvey babası olan gemi kaptanının zengin ve itibarlı biri olmasından dolayı aristokrat bir hayat tarzı içerisinde de yer alıyordu. Tabii bu sıralarda ne kadar ailesini cezalandırıp

hiç haber vermek istemese de dayanamayıp sadece 3 ay sonra onlara mektup yazarak çok iyi bir ailenin yanına yerleştğini ve ailenin kimlerden olduğunu söyleyerek haber gönderecekti. Özellikle dayısı resmi makamlarda olduğu için bu kişinin itibarını ve kişiliğini bildiği için buna izin verecek, hatta bu tesadüfe fazlasıyla sevinecekti. Hayatı böylesine rahat ve ilginç bir şekilde geçmeye devam ederken 22 yaşına da girmeye başlamıştı. Bu süreç içerisinde Anadolu'ya arada tekrar dönüyor sonra yine İngiltere'ye gidiyor ve iki aile bağına da sağlam tutuyordu. Bu bağları sağlam tutarken aslında iki tarafın da istemediği işe yönelip orada yükselecekti. İstanbul'da yaptığı gibi boksa devam etmişti. İki tarafın üzüldüğü nokta ise bu işte iyice profesyonelliğe yürüyüp ringlere çıkmaya başlamasıydı. Ringlerde kendi ismi de büyüyüp yürümeye başlıyor ve aristokrat çevrede de isim edinmeye devam ediyordu. Bu sıralarda İstanbul'daki maçlara da katılıyor bir Türk olarak savaşıyordu. Öte yandan 1914 yılına girilmiş, savaş başlamış ve tarihler 1919 yılına girdiğinde Osmanlı'nın yenilgisi ile sonuçlanmıştı. Ahmet Esat ise savaşın içinde olmayıp ringlerde bir bakıma eğlence sektörünün içindeydi. İşte tam bu vakitlerde İstanbul'da hayatı değişmeye başlayacaktı. Osmanlı yenildiği için aynı zamanda birçok isim tutuklanmış birçoğu da saklanmıştı. Bu saklananlar Anadolu'ya veya yurt dışına çıkıp Milli Mücadele'ye destek için harekete geçiyordu. Aslında Ahmet Esat'ın tam anlamıyla bu işlerde bir bezi yoktu ama akrabalık konumu onu işin içine bir an da sokacaktı. Dayısı önemli bir makamda olduğu için tutuklanacaklar listesinde olarak hedefe alınmış fakat dayısı çoktan saklanmıştı. Bunu Ah-

met Esat' da biliyordu ve dayısına yardım etmek istiyordu. Onu Anadolu'ya geçirmeye çalışacak ve bunun için edindiği aristokrat çevrenin bağlantılarını kullanacaktı. Fakat gidip de bir İngiliz komutana; böyle böyle bu adamın gitmesine izin verin diyemezdi. Bunu biraz gayriresmi bir şekilde yapacaktı. Direkt istihbaratın işine bu vakitlerde girmese de dolaylı yoldan Anadolu'da ki milli mücadeleye katkı sağlayacak ilk istihbari görevi alacaktı. Amaç İngilizlerin kimi nereye sevk edeceği, kaç asker ile sevk edeceği, geçiş yollarındaki değişim günleri ve benzeri şeyleri öğrenme çabasıydı. Dayısı için bu işe giren Ahmet Esat bunu başarılı bir şekilde de yapıyordu. Dayısına raporlar getiriyor, dayısı da "Karakol Cemiyeti" olarak adlandırılan ve Anadolu'daki Milli Mücadele ile bağlantısı olan İttihat ve Terakki'nin son kolu olarak bulunan gizli örgüte bilgi veriyordu. Bunlar böyle devam ederken bir gün dayısı Ahmet Esat'a bu işin bittiğini söyleyecekti. Ahmet Esat ne olduğunu anlamasa da dayısının açıklamasıyla bu işin neden bu kadar kolay olduğunu fark edecekti. İngilizler baştan beri Ahmet Esat'ın böyle bir yola girdiğini ve bilgileri aktardığını anlamıştı. Ama direkt ona engel olmayıp görüştüğü kişileri ve görüştüğü kişilerin görüştüklerini hedef alarak daha fazla kişiyi listeye koyabiliyorlardı. Ahmet Esat bunu öğrendiği an artık dayısı ile görüşmeyi bırakıp dayısı da yerinden ayrılacak ve ilişkiler bir süreliğine sonlandırılacaktı. Yani Ahmet Esat'ın ilk istihbari görevi tam bir hezimet olmuştu. Ahmet Esat bu olay sonrası kendisinin de rahat bırakılmayacağını anlayıp Anadolu'ya geçmeye çalışacak fakat İngilizler Ahmet Esat'ın durumu anladığını fark ettiği an hemen onu tutuklayacaklardı. Sadece

dayısına yardım etmek için işin içine giren ve pek de milli duygular taşımayan Ahmed Esat artık istemese de bu işin içinde olacaktı. O artık dayısına yardım eden ünlü boksçu değil, Anadolu'daki Milli Mücadele'ye katkı sağlayan ve İngilizlere göre hain olan birisiydi. Hapiste bir süre kaldıktan sonra savaş esirlerinin bulunduğu Çanakkale'ye gönderilecek fakat burada dayısının ve Karakol Cemiyeti' nin yaptığı operasyon ile hem o hem de önemli başka isimler kurtarılıp kaçırılacaktı. Ahmet Esat ne kadar yanlış hatalar yapsa da unutulmamış ve kurtarılmıştı. Kurtarıldıktan sonra Milli Mücadele'ye dâhil olmuş, Çanakkale'den İzmir'e getirilerek Kara Hasan'ın yanına yerleşmişti. Şimdi ona bir görev verilmesi lazımdı. Hem de öyle bir görev olması lazımdı ki tam onun yapabileceği bir iş. Bunun için önce ince uzun bıyıklarını tıraş etti. Daha sonra bir İngiliz askeri yağmurluğu satın aldı daha sonra da başına bir kasket geçirdi. İşte şimdi tam anlamıyla bir İngiliz olmuştu. Zaten İngiltere'de yaşadığı için de İngilizceyi şivesi ile beraber biliyordu. İzmir'de işgalci olan bir Yunan onu sorgu için çevirse tam bir İngiliz olduğundan hiçbir şüphe duymazdı. Şimdi ise gelelim Ahmet Esat'ın yani İngiliz Kemal'in görevine. Kendisi işgalci bölgelere bomba bırakmakla görevliydi. Bu manada büründüğü kimlik ve İngiliz gibi görünmesi onu o kadar iyi saklamıştı ki görevini tamamlayıp geri döndüğünde buluşma noktaları olan yere geldiği vakit oradaki görevlilerin bir anda içeri girip İngilizlerden biri teftişe geliyor diye oradakileri hareketlendirdiğini çok daha sonra gülerek öğrenecekti. Hâlbuki gelen kendisinden başkası değildi. Artık nasıl bir kimliğe büründü ise Milli Mücadele'de bulunan ve bu işin içinde olan ki-

şiler bile İngiliz Kemal'in bir İngiliz müfettiş olduğunu düşünebiliyordu. İkinci görevi ise çok daha zordu ve bu sefer Amerikalı mümessil rolüne bürünmesi gerekiyordu. Öncelikle çeşitli cinsten şapkalar alınmış, ardından bir makyaj ile sakal, bıyık takviye edilmiş, kolonyal bir şapkayı başına geçirip revolverini de yanına alıp harekete geçmişti. Amacı, katliam yapması için İzmir'e gönderilen Anzavur çetelerin arasına bir Amerikan mümessili gibi sızıp, güçlerini öğrenip oradan çıkmaktı. Nitekim kendisi onlara yardım etmeye gelen Amerika'dan gönderilen bir mümessil olarak kabul edilecek öyle ki herkes Amerika bize ne zaman yardım edecek diye ona isteklerini sunacaktı. Ahmet Esat ise Amerika'nın yardımının yakın olduğuna fakat ne kadar yardım edilmesi gerektiğini bilmediklerini, bu yüzden güçlerinin ne olduğunu soracak, istediği bilgileri birer birer alacaktı. Ardından sözler verip sadece bir iki gün içerisinde yardımların ulaşacağını söyleyerek oradan ayrılacaktı. Oradan ayrılırken öteki günün sabahında İngiliz mümessiller Anzavurların olduğu yere gelerek Amerikalı mümessil kim deyip soracaklardı. Her şeyden habersiz olan Anzavur çetesinin lideri bir Amerikalı mümessil olduğunu söylediğinde İngilizler böyle bir şey olmadığını Amerikalıların kendilerine bilgi vermediğini ve kişinin büyük ihtimalle bir sahtekâr olduğunu söyleyecekti. Evet, o kişi gerçekten bir sahtekârdı. Ama o vatani için Anzavurları kazıklamış bir sahtekârdı. Ahmet Esat İngiltere'de bulunmasının ve İngilizce ile beraber batı insanının nasıl hareket ettiğini çok iyi bildiğinden dolayı gerçekten Milli Mücadele için bulunmaz bir nimetti. İşte bu nimet Ankara'da Mustafa Kemal Paşa ile görüştüktan sonra İzmir'de

tehlikeli ve önemli bir göreve daha gönderilecekti. Kimliği Amerikan sinema kumpanyasının muhabiri olmalı. Adı bu sefer Mr. Harry Villi'ydi. Fakat bu sefer çok dikkatli olması lazımdı. Çünkü İzmir'de her yerde fellik fellik casus aranmaktaydı. İlk İzmir'e geldiği vakit pasaport kontrolünde Yunan askerleri ile karşılaşacak fakat zekice bir hamle yaparak gelir gelmez hemen oradaki jandarmaya araba diye bağıracaktı. Onun böylesine rahat bir şekilde araba istemesi Yunan askerinde saygı oluşturarak onun önemli bir insan olduğunu düşündürtecekti ki düşündüğü gibi de olup Yunan görevli bir köleymiş gibi hemen araba, yani taksi getirterek onu ugurlayacaktı. İngiliz Kemal İzmir'e girdiğinde ise İzmir'de sinema sahibi olan bir İtalyanla tanışarak kendisini orada fazlasıyla sevdirecekti. Özellikle dili ve Avrupalı davranışlarından dolayı zaten fazlasıyla öne çıkacaktı. Özellikle alafranga muaşeretini çok iyi bilip uygulayabilmesi hem bu İtalyan sinema sahibinde hem de ailesinin de saygı duyacağı bir konuma getirecekti onu. Burada hem onlarla gezerek hem de onların aracılığıyla yabancı askerlere yaklaşabiliyor ve Ankara'ya telgrafla bilgi gönderebiliyordu. Öte yandan bir gece hiç düşünmediği ve korktuğu bir şey olmuştu. Gece sayıklayarak uyanan İngiliz Kemal hiç düşünmediği bir şeyle karşılaştı. Türkçe bir şekilde rüyasında konuşuyordu. Bu ana kadar bunu fark etmeyip o an düşünmeye başlayacaktı. Peki, yanında biri olsaydı ne olurdu. Ya da bir yerde uyuyakalsa ve onun Türkçe sayıkladığını duysalar... Çünkü o bir Amerikalıydı, Türkçe bilemezdi. Bu yüzden İngilizce kitaplar okumaya her türlü fikri bile İngilizce düşünmeye başlayacaktı. Gerçekten de insanın aklına gelmeyeceği ba-

şına gelirdi, fakat şanslıydı ki böyle bir şeyle karşılaşmadı. Böyle bir şeyle karşılaşmamıştı ama pek de beklemediği başka bir şeyle karşılaşmıştı. Bir kız ona âşık olmuştu. Aslında İngiliz Kemal hiçbir zaman böyle bir şeye yönelmezdi ama bu kız önemliydi. Kendisi zengin bir ailenin çocuğu olup Yunan subaylarının da hürmet ettiği bir matmazeldi. İngiliz Kemal onu kullanarak Yunan subayların arasına daha rahat sızmayı deneyecek ve bunu da başaracaktı. Fakat işin diğer yanı şu ki bu iş ciddiye gidecek ve tam 5 ay burada istihbarat toplayan İngiliz Kemal'e en sonunda o kız tarafından evlilik teklifi gelecekti. Evlilik teklifi gelecekti ama bu sefer beklemediği daha başka bir şey olup İngiliz Kemal daha buna cevap vermeden öteki gün içerisinde Yunanlılar tarafından tutuklanacaktı. Çünkü İngiliz Kemal şüpheleri üzerine çekmiş ve hapse atılmıştı. Aslında tam olarak bir delilleri yoktu ama şüpheleniyorlardı. Fakat ne olursa olsun İngiliz Kemal rolünü oynamaya devam ediyor sadece İngilizce konuşarak Amerikalı sinemacı olduğunu söylüyordu. Hatta mahkemeye çıktığı vakit mahkeme başkanı senin Amerikalı bir sinemacı olduğunu nereden bilelim dediğinde İngiliz Kemal ortadaki boşluğa çıkarak Amerika folklor dansını oynamaya başlayacaktı. Amerikalı olmasam bunları nasıl bilirim diyecekti. Herkes buna şaşırsa da pek bir şey demeyeceklerdi. Evlilik teklifi eden kız bile şahitlik etse de mahkeme kararını verecek ve İngiliz Kemal'i 5 yıllık gözetim hapsine alacaktı. Aslında bu hapis kararı önemlidir. Çünkü bu bize Yunanlıların Anadolu'da Türklerle savaşmak için kaç yıl boyunca burada kalmayı göze aldıklarını da gösteriyor. Tabii bu olaylar 1921 yıllarında oluyor. Yunanlılar ise sadece bir yıl sonra

yenilip gideceklerdi. İşte böyle bir ortamda 3 kez kaçma girişiminde bulunan İngiliz Kemal üçünde de başarısız olup yarıda kendisi kaçmayı bırakmış ve on beş aylık mahkûmiyet sonrası savaşın bitmesiyle serbest kalmıştı.

Ülkesine döndükten sonra İstiklal Madalyası ile ödüllendirilip aylık bağlanan İngiliz Kemal 1966 yılında vefat edecekti. Kitap boyunca pek belirtmedik ama kendisi o zamanki Türkiye'nin az parası olduğu için çok da para almadan bu işleri yapacaktı. Nasıl yapacaktı dersiniz tabiki yankesicilik ile. İstanbul hapishanelerinde yatarken Rum ustalardan öğrendiği yankesicilik sanatı sayesinde Milli Mücadele sırasında hiç parasız ve sahte kimliksiz kalmayan İngiliz Kemal görevini yerine getirmiş ve bir para arzusu da taşımamıştı. Özellikle Yeşilçam filmleri ile de öne çıkan İngiliz Kemal'in hayatı tam olarak böyle idi.

DOĞRULUK ŞURUBU

Evet, bu söylediğim size şaka gibi gelebilir ama gerçek bir şey. İnsanları gerçekten bu şurup ile doğru söyletmeye mecbur bırakabilirsiniz. Adı pentothal ama istihbarat alanında ona “Doğruluk Şurubu” derler.

Bu kimyasal madde verildikten sonra kişide uyku ile uyanıklık arasındaki o alacakaranlık dönemi denilen hale getiren bir bilinç hali oluşuyor. İşte o duruma gelen kişi bilinçli durumda anlatamadıklarını o durumda açık açık anlatıyor. Hatta Turgut Özal’a suikast yapan Kartal Demirağ’ı konuşturmak için de teklifi edildi ama yapılmadı.

Öte yandan bunu bilen istihbarat örgütleri kendi casuslarını da buna dayanıklı bir şekilde yetiştirmeye çalışır. Bu casuslar sık sık yalan bir hikâye uydurup kendisini bu hikâyeye inandırma egzersizleri yapar. Bu sayede böyle bir şeyle karşılaşılrsa bile yahut yalan makinesine bağlansa dahi beynini bu yalan hikâyelere odaklayıp kendisini kurtarma şansı elde edebilir.

EFSANE Mİ GERÇEK BİR CASUS MU? “LAWRENCE”

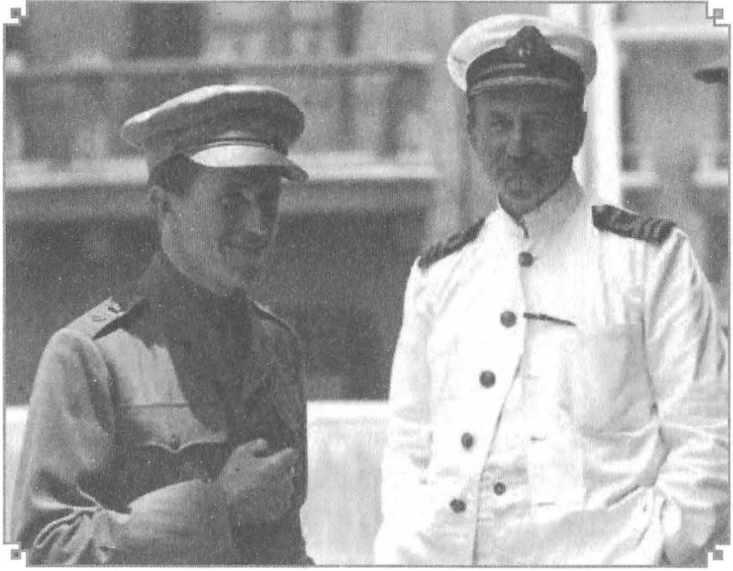
Kimi kesimler onu Osmanlı'yı parçalamak ve Arap isyanını yükseltmek için bu işe girdi derken, kimisi ise Arapların bağımsızlık sevdasına katkı vermek için sadece iyilik amacıyla bu işe dâhil olduğunu söyler. Peki, gerçekten onun hikâyesi neydi. Türkler tarafından tecavüze uğradım dediği tarihlerde orada olmaması ve tam tersi 15 yaşındaki bir Arap erkek çocuğuna uzun yıllar boyunca tacizde bulunup yanında dolandırması meselesini hiç duydunuz mu? Churchill onun gibisi bir daha gelmeyecek derken diğer kimi İngiliz tarihçiler ise o sadece para dağıtan bir casustu. Asıl işi Gertrude Bell yaptı, diyecekti. Peki, gerçekten kimdi Lawrence. 1888 yılında doğan Lawrence anne ve babasının ayrılması sonrası karışık bir çocukluk yaşayacaktı. Hatta Curtis'e yazdığı mektupta benim gerçek soyumu sopumu kurcalamadan istediğiniz şeyi yazabilirsiniz diyecekti. Okulu çok da sevmiyordu, okulu anlatırken nefret duyduğum ve faydasını kabul etmediğim

lüzumsuz vakit kaybına sebep olan bir baş belası diyordu. Ama en sonunda üniversite olarak Oxfor'da giriş yapacaktı. Burada özellikle arkeolojik kazılar üzerine çalışma yapması aslında onun hayatını şekillendirecek ve Hogart ile de burada tanışacaktı. Hogart ise İngiliz Devleti'nin sözde öğretmeni ama özde Ortadoğu istihbarat elemanından başka bir şey değildi. Lawrence onu anlatırken 10 yaşından beri neye sahip olduysam hepsini Hogart'a borçluyum diyecekti. Hogart aslında İngiliz hükümetinin "bitişik odadaki çocuklar" adını verdiği en önde gelen bir isimdi. Yani sessiz kalırlar, ihtiyaç olduğu vakit istihbaratın yan odasına gelirler. Ve bu kişiler Oxford gibi bir yerde önemli

isimleri ve potansiyel taşıyan kişileri bulup çekerler. Kim bilir belki hala böyle Hogartlar orada bulunmakta. İşte bu Hogart artık sık sık kendi evinde yapılan toplantılara Lawrence' i çağırıyor ve onun yetişmesinde belki farkında olup belki de olmayarak büyük katkı sağlıyordu. Bu sırada onun gelişimini Oxford'dan bir arkadaşı olan Beeson şöyle anlatıyordu:

2-3 gün yemek falan yemez, yani tam manası ile aç su-suz durarak böyle vaziyetlere karşı dayanıklılığını kontrol altına alırdı. Bir başka zaman kış ortasında kardaki tipide bir hafta on gün süren yürüyüşlere çıkmış ve dermansız kalana kadar yürüyüşe devam etmişti. Doğrusu her türlü sporu bir nefis-i terbiye sayan ve fiziki kabiliyetlerinin gelişmesi için azmi elden bırakmadan fazlası ile çalışan bir arkadaşımızdı, diyor. Aslında tam bu noktada kendisini özellikle eski Haçlı şövalyeleri gibi gören Lawrence bir bakıma kendi inancındaki manevi duygular ile yetişiyordu. Aslında bunun ne kadar önemli olduğunu burada da görüyoruz. Biz de tam tersi bir şekilde gençlerimizi hem vatan aşkı hem de İslamiyet ile yetiştirirsek böylesi bağlılıkları elde edebiliriz. Bize göre iki yüzlü bir insan olabilir ama casusluğun kuralı budur zaten. Lawrence'in en sonunda Hogart tarafından Ortadoğu'ya gönderilmesine karar verilir. Karar verilir ama henüz ajanlık için tam bir faaliyet içerisine girmemiştir. Aldığı konsolosluk vazifesi ile diplomatik dokunulmazlığı kazanmış ve Arapçasını geliştirmeye başlamıştı. Onun Arapça öğrenmesine sebebi ise Hogart'tan başkası değildi ki Hogart benim Arapça öğrenmem için çok ısrar ediyor diyecekti.

Solda Lawrence, sağda David Hogart

Tabii ki Lawrence'in Arapça öğrenmesini istemesinin en büyük sebebi de onu gelecek zamanlarda kullanacağı projelerinden dolayıdır. Ama dediğimiz gibi henüz önemli bir görevi bulunmayıp ileriki vakitlerde göreceksiniz ki kendisi başlarda çok da önemsenmeyen bir adam olacaktı. Hatta buna delil olarak bir örnek verilebilir. Misal ordu namusu içinde en ahlaksız vazifelerden biri olarak görülen bir emrin tevdi edilmesi için Lawrence'in tercih edilmesidir. Bu emre göre Lawrence, Halil (Kut) Paşa'ya gelerek yüklü miktarda rüşvet teklif eder. Tabii ki Halil Paşa rüşveti reddeder. Ama burada önemli olan bu görevin Lawrence verilmesidir. Çünkü bu ne olursa olsun aşağılık bir görevdir. Çarpışarak değil rüşvetle işi bitirmeye çalışmış ve bunu da Lawrence veriyorlar. Bir de o zamanlar yavaş yavaş Lawrence'in ahlaki yapısı da konuşulmaya başlanı-

yordu. Kendisi eşcinsel olmakla beraber Arap Yarımada-sı'nda 15 yaşındaki bir çocuğa uzun dönemler boyunca taciz eden biri olup o çocuğu yanında partneri gibi taşıyan bir insandı. Öte yandan tam tersi bir şekilde Lawrence'in Türk bir komutan tarafından tecavüze uğradığı yalanı anlatılır. Bunun yalan olduğunu nereden biliyorsun diye sorarsanız aslında tarihi olaylar okumanız yeterlidir. Bu olay tam da 10.000 Türk askerinin Araplar tarafından vahşice öldürülmesi sonrası bu vahşeti kapatmak için böyle bir sahtelik ile perde çekilmeye çalışılmış bir olaydır. Amaç Lawrence'in aslında sözde mazlum Araplara karşı zalim Türkleri savunuyor algısını devam ettirmektir. Fakat Lawrence ileriki zamanlarda kendi kitabı olan "Bilgelğin Yedi Sütunu" eserinde bu vahşeti anlatmaktan geri kalmayacaktı. Diyecekti ki : "Evet onları isyana ben kıışkırtmıştım. Ama böylesine vahşice kan dökeceklerini hiç tahmin etmemiştim. Bazı mahalleleri gezerken silahsız Türk askerlerinin nasıl öldürüldüklerine bakamadım, tiksindim bu vahşetten."

Bu barbarlık, daha sonrasında size bahsettiğim gibi Lawrence'in hayatının anlatıldığı bir filmde ünlü casusun bir Türk subayı tarafından tecavüze uğradığı bilgisi ile perdelenmeye çalışılmıştı. Oysa "Çölü Ateşe Vermek, T. E. Lawrence ve Britanya'nın Arabistan'daki 1916-1918 Gizli Savaşı" adlı kitabın yazarı James Barr, Lawrence'in tecavüze uğradığını iddia ettiği mektuptaki 15 ve 21 Kasım tarihleri arasında Dera'da bulunmadığını kanıtlarıyla ortaya koyuyor. Bunu nasıl ortaya koyduğu konusuna gelirse Hürriyet.com' da bu durum şöyle aktarılıyor: Lawrence'in anılarını içeren günlüğünün "tecavüz" olayının geçtiği öne

sürülen tarihlere ilişkin sayfaları koparılmıştı. James Barr'da Lawrence günlüğüne "elektrostatik veri analizi" olarak adlandırılan tekniği uygulattırdı. Bir sayfa yazılırken kalemin altındaki sayfalara bıraktığı izleri ortaya çıkartan teknik sayesinde Lawrence'in koparılan sayfaların 18 Kasım'da Deraa'nın güneydoğusunda 60 mil uzaklığındaki Azrak Şatosu'ndan yazıldığı kanısına varıldı. Barr, ayrıca Lawrence'in söz konusu tarihlerde Deraa'ya gitmediği, Azrak'ta kaldığı savının, Lawrence'in annesine yazdığı 14 Kasım 1917 tarihli mektubu tarafından desteklendiğini belirtti. Lawrence, Azrak'tan yazdığı söz konusu mektupta "birkaç gün burada (Azzrak'ta) kalacağım" ifadesini kullanıyor. Bu arada, Lawrence'in "tecavüz olayı"nı ilk defa anılarının ortasında Haziran 1919'da söz ettiğine dikkat çekiliyor. Zaten yukarıdaki anlatımda da söylediğim gibi Lawrence'de bu iddiada ısrarcı değildi. Yıllar sonra yazacağı "Bilgeliğin Yedi Sütunu" isimli eserinde bu bilgidен bahsetmeyeceği gibi kendisinin böyle bir katliama rıza göstermediğini de yine yukarıda belirttiğim gibi iddia edecekti. Neyse tekrar gelelim Lawrence'in hayatına. Lawrence Halil Kut Paşa'ya bu teklifi yapıp reddedildikten sonra pek de anlatılmayan bir olay yaşayacak ve Osmanlı askerleri tarafından yakalanacaktı. Olayı anlatan Lawrence'i yakalamış olan Selahattin Günay'ın oğulları; Babam Ağustos 1916 - Nisan 1917 tarihleri arasında Harran'da tabur merkezinde görevliydi. Deraa, Aclun ve Busr-ı Eski Şam kazalarının asayiş ve inzibatından sorumluydu. Anlattığına göre, bu görevle Deraa'da bulunduğu sırada jandarma karakolunun penceresinden dışarı bakarken, bir bedevinin karakolu ve çevresini tetkik ettiğini görmüştü. Şüphelenerek çavuşu

gönderip bu kişiyi yanına getirtmişti. Sonradan Lawrence olduğunu anlayacağı kişinin hiç zor kullanmadan yapılan sorgulamasında verdiği cevaplar inandırıcı değildi. Babam çevreyi iyi tanıdığı için onun söylediği yalanları ve verdiği açıkları kolayca yakalıyordu. Sonunda Lawrence'e "Ayaklarının altını göster" dedi. Çünkü o yörede yaşayanların düzgün ayakkabı giyme şansı olmadığını biliyordu. Tabanlarını görüp de "Sen bedevi değilsin!" deyince Lawrence çözüldü. Babama "kapiten" diye hitap ederek, serbest bırakılması için rüşvet teklifinde bulundu. Benzer mahiyette bir rüşvet teklifini daha sonra bir aracı vasıtası ile Eski Şam'dan çekilmesi için tekrarlayacaktı.

Babam bu teklifi reddedip Lawrence'i mutassarrıfa sevk ettiğinin dışında, olayın sonrası hakkında bize bir şey söylemedi. Söylediği ile yetindiğimiz için biz de sorduk. Olay resmi kayıtlara geçmediğine göre Lawrence aynı gün zekâsını kullanarak nöbetçileri atlatıp kaçmış veya serbest bırakılmış olabilir.

Evet, böylesi durumlarda yaşanmıştı ne yazık ki. Lawrence gibilerin biraz da bu toplumda rahat edebilmesinin en büyük sebebi Osmanlı Devleti içinde irtibatın birbirleri ile tam bir bağlantı içerisinde olamaması. Öte yandan Arap isyanına karşı rahat hareket etmeleri... Bunlar ne yazık ki İngilizlere fazlasıyla fırsatta verecekti. İşte bu fırsatlar içerisinde Lawrence kendisine gösterilen hedefler doğrultusunda Şerif Hüseyin ve Emir Faysal'ı halife olarak öne çıkartmaya çalışacaktı. Burada şunu da söyleyeyim ki Lawrence baştan beri bu işin içinde olan bir adam değil. Bize hep Arap isyanının her şeyini Lawrence kendi planla-

dı gibi anlatılıyor ama gerçekte Lawrence planlanmış bir işin içine giriyor sadece. İsyan ise Şerif Hüseyin'in bir gün evinin penceresinden namlusunu çıkartıp, tüfeğiyle Osmanlı barakalarına ateş açması ile başlar. Bu davranışın manası halkı Osmanlılara karşı açık bir şekilde isyana çağırmaktır. Bu isyan özellikle Lawrence gibilerin küçük sınır meselelerini büyüterek Arapların içine nifak sokup işi bölücülüğe getirmesi ile başlayacaktı. Fakat şunu da itiraf etmek gerekir ki İttihat ve Terakki yönetiminin de ne yazık ki bunda katkısı olacaktı. Özellikle İttihat ve Terakki'nin Osmanlı'nın bir imparatorluk olmasına rağmen Türkçülük politikasını yürütmesi, bunu Arap coğrafyalarında yayması, gereksiz bir şekilde o coğrafyada Arap kişilerin memurluktan uzaklaştırılması, İngilizlere'de bir bakıma yardım sağlamış olacaktı. Bu doğrultuda Araplar isyan ederken Cemal Paşa'nın gönderilip bir de Cemal Paşa'nın isyan eden herkesi direkt öldürmesi olayı daha da büyüyecekti. Öncelikle şunu bilmek gerekir ki Osmanlı küçük bir devlet değil bir imparatorluktu. Bu doğrultuda Türkçülük politikası yürütmesi kendisinin ayağına sıkamak demektir. Türkçülük politikası yürütse bile bunu Anadolu içerisinde yapması gerekip Arap coğrafyasına yayılmaması lazımdı. Ya da böylesi karışık olan bir dönemde değil de ileriki zamanlarda, elinin daha güçlü olduğu vakitler de yapabiliirdi. Fakat yanlış politikaların yanlış zamanlarda yapılması İngilizlere birçok fayda sağlayacaktı. Özellikle Arap coğrafyasının tümüyle olmasa da çoğunlukla Osmanlı'ya karşı ayaklanması gerçekten kolay bir şey değil. Çünkü Araplar aşiretlere ayrılmış olup bu aşiretleri tek bir lider etrafında birleştirerek isyana sevk etmek

çok zor bir işti. Ama hem İttihat ve Terakki'nin hem de İngilizlerin politikası doğrultusunda öte yandan Arapların da altın hırsı bunu tetikleyerek bu iş böylece büyümüş olacaktı. Bir de Şerif Hüseyin gibi potansiyel tehlike olan kişilerin özellikle Abdülhamid Han'ın indirilmesi sonrası bırakılıp kendi coğrafyalarına gönderilmesi de çok büyük hataydı. Sultan 2. Abdülhamid, bölgede bir ulusçuluk fikrinden ziyade aşiret gücü potansiyelinin daha önemli bir tehdit olduğunu düşünerek Şerif Hüseyin ve Haşimi ailesini uzun süre İstanbul'da misafir etmiş, bölge dengelerini gözeterek zaman zaman onlara görev vermişse de çoğunlukla İstanbul dışında faaliyet göstermelerine müsaade etmemişti. Ama dedik ya İttihat ve Terraki iktidara geldiğinde yaptığı ilk icraatlardan biri 1908 yılında Şerif Hüseyin'i Mekke Şerifi olarak tayin etmek olmuştur. Bu resmen adama gir isyan et demenin söylenmemiş haliydi. Şerif Hüseyin ile ilişkilerde yapılan stratejik hataların yanında diğer Arap coğrafyalarında da korkunç yanlışlar yapılmıştır. Aynısı ne yazık ki balkanlarda da yapıldı ve düşman olanlar birleştirildi. Hâlbuki Osmanlı'nın hep bir politikası vardı. Düşman et, beraber olmasınlar. Baktılar ki birleşiyorlar hemen birinin evini yık, onu şu yıktı diye hedef göster, birbirlerini bir daha düşman et. Bu bir savaş hilesiydi ki Abdülhamid sonrası İttihat ve Terakki bunu bırakıp, tam tersi İngilizler bunu bize yapmaya başladı. Yanlış anlaşılmasın. İttihat ve Terakki'ye hain demiyorum. Sadece bu yanlış politikaları yaparak Lawrence gibilere yol açtılar. Lawrence gibiler de Şerif Hüseyin gibilerini öne çıkartıp işte bu halifedir diyerek bu potansiyeli kullandı. Bakın, misal önceden İngiltere ele geçirdiği Mısır'ı örnek göstere-

Şerif Hüseyin

rek buradan bir halifelik ortaya çıkarmaya çalışıyordu. Fakat bu çabası hiçbir işe yaramadı. Çünkü Japonya, Hristiyanlığın başkenti Vatikan gibidir, demek kadar saçmaydı bu. Ama Şerif Hüseyin özellikle Mekke Emir'i olup Haşimi kabilesinden geldiği içinde halifelik potansiyeli taşıyan biriydi. Bu yüzden bu adamları öyle serbest bırakmamak gerekirdi. Bunlar isyan etmese bile etrafındakiler bunların adı ile isyan edebilir. Nitekim ettiler de zaten. Tam bu sırada hiç beklenilmeyen bir olay olacaktı. Sykes Picot Antlaşması ortaya çıkacaktı. Bu anlaşmaya göre boğazlar Ruslara, Suriye Fransızlara, Irak Arabistan ve İngilizlere verilecekti. Bu 1915 yılından beri yapılan bir antlaşmaydı. Hâlbuki Araplar Suriye'nin, Irak'ın, Arabistan'ın kendisine verileceğini zannediyordu. Fakat Çarlık Rusya başa geçip tüm gizli antlaşmaları ortaya dökünce Araplar bunun

sahte olduğunu görmüştü. Cemal Paşa hemen harekete geçerek mektupları önce Faysal'a sonra Şerif Hüseyin'e gönderecekti. Bu olay sonrası aynı zamanda bir barış antlaşması imzalamak istediğini söyleyecekti Osmanlı. Nitekim bir barış olması kadar gayet normal bir şey yoktu. Şerif Hüseyin bu haberleri aldıktan sonra önce İngilizlere gelip bunun ne olduğunu sorduğunda İngilizler, bunlar yalan diyecek ama Cemal Paşa'nın bu gizli belgeleri olduğu gibi yayınlaması ile beraber hiçbir kaçamak bulamayacaktı. Bu sefer de Arapları başka bir şekilde kandırarak; bakın biz Suriye'yi Fransızlara verdik gibi görünüyoruz ama bu savaş icabı olan bir şey. Savaş bittikten sonra bu topraklar sizin olacak. Sadece şimdilik onlarla dost görünmemiz lazım diyecekti. Araplar'da İngiliz hükümetinin koruyuculuğuna güvenerek bu yalana da tamam diyecekti. Ardından ise isyan devam edecek ve bildiğiniz olaylar gelişip Osmanlı geri çekilecekti. Paris Barış Konferansı'nda ise daha önce anlatacağım Gertrude Bell olayındaki olaylar gelişecek, Araplar nasıl kandırıldığını büyük bir tokat yiyerek öğreneceklerdi. Önceden anlattığım için tekrar aynı konuya girmek istemedim. Fakat Şerif Hüseyin'in daha sonradan kandırılması, yaşadıklarını ve söylediği şu sözleri buraya ekleyerek bu kandırılmış, gözlerini makam hırsı bürümüş insanın en son halini size göstermek istiyorum. Willy Bourgeois'in "Lawrence" kitabının sonundaki mütercim kişi şunu paylaşır. Aslında hem bizim dediklerimizi doğrulamakta hem de acınası hallerini anlatmakta; "Ardan yıllar geçtikten sonra Melik Abdullah (Şerif Hüseyin'in oğlu) bir gün misafir ettiği bir Türk diplomatına şunları söylüyor: "Şu anda aklınızdan belki de birçok şey

geçebilir. Devletine ihanet etmiş bir kimsenin misafiri olmakla üzüntü duyabilirsiniz. Size bir hatıramı anlatayım. Şimdi bulunduğumuz bu salonda bir gün rahmetli babam ile beraberdik. Bildiğiniz gibi İbn Suud'a mağlup olan babam (Şerif Hüseyin Arabistan'ı aldıktan sonra ardından şu an ki yönetim olan Suud'lara yenilmiş ve elindeki büyük toprakları kaybetmişti.) Mekke'yi terk ederek Kıbrıs'ta ikamete mecbur kalmıştı. İşte o sırada Kıbrıs'tan beni ziyarete gelmişti. Karşılıklı oturup konuştuğumuz sırada sarayın bahçesindeki bandonun Cezayir ve İzmir marşlarını çalmaya başladığını duydum. Bu marşları dinlerken babamın üzüleceğini düşünerek hemen salonun panjurlarını kapatarak sesin gelmesine mani olmak istedim. Benim bu hareketimin sebebini anlayan babam, 'Ne yapıyorsun? Benim üzüleceğimi zannederek mi bu marşları bana dinletmek istemiyorsun? Marşlar çalınsın. Pencereyi biraz daha aç! Onları doya doya dinleyeyim. Oğlum, biz devlet-i metbuamıza ihanet ettik. İstanbul'da on yedi sene süren ikaimetimiz sırasında hepimiz mesut ve bahtiyar idik. Sizler birer şehzade gibiydiniz. Her birimiz devlette mühim mevkilerde bulunuyorduk. Siz mebus, ben Şura-yı Devlet Azası idim. Allah şimdi bizim cezamızı veriyor. Korkarım ki bir gün daha büyük felaketlerle karşılaşabiliriz. Allah'tan en büyük niyazım, cezalarımızın çoğunu hayatta çektirmesidir. Ta ki ahiret gününde günahlarımız azalmış olsun.' Bilindiği gibi Haşimi sülalesine mensup hükümdarların hemen hemen hepsi de birer felakete kurban gitmişlerdir. İlk defa ihanetin başı olan Şerif Hüseyin tahtını ve vatanını terke mecbur kalmıştır. Irak'a kral olan oğlu Faysal Bern'de zehirlenerek öldürülmüş, yerine geçen oğlu

Gazi ise bir suikaste kurban gittiği halde, otomobil kazasında ölmüş gibi gösterilmiştir. Ürdün Meliki Abdullah ise Kudüs'te Hazret-i Ömer Camii kapısında bir Arap fedaisi tarafından hançerle katledilmiştir. Ve nihayet Irak'ın son kralı İkinci Faysal, kral naipliği yapmış olan amcası Abdullah ve başvekili Nuri Said Paşa ile birlikte Türkiye'yi ziyaret etmek üzere uçağa binecekleri sırada hükümet darbesi neticesinde feci şekilde öldürülmüş ve cesetleri sokaklarda sürüklenmiştir. Nuri Said Paşa, hatırlanacağı veçhile bu kitapta adı geçen Emir Faysal'ın ihtilalci ordusunda subaylık yapmış ve Türklere karşı birçok savaşlara iştirak etmiş olan Kurmay Subayı Nuri Said'tir. Hatta Eski siyasetçilerden Cahit Kayra'da Iraklıların pişmanlığını şöyle anlatır. Sevr Dosyası kitabında geçer bu.

Burada kişisel bir gözlemime de yer vermek istiyorum. 1952 ilkbaharında petrol görüşmeleri bağlamında Bağdat'ta bulunduğum sırada önemli mevkilerde bulunan bazı Iraklı yöneticiler bana açıkça şunu söylediler:

“Biz yanlış yaptık. Sizden ayrıldık ve size ihanet ettik. Şimdi ise İngilizlerin yönetimi altındayız ve biz buna müstahakız.” Gördüğün gibi aslında çoğu sonradan pişman oldu ama pişmanlığın hiçbir önemi yok ne yazık ki. Lawrence'in peşinden giderek ümmete yazık ettiler kendilerinin de yazık ettiler.

Bu gibi örnekler daha çok gelir ama asıl meselemizin ötesine geçmemek için çok da uzatmıyorum. Burada bunları anlatırken sadece onların nasıl kandırıldığını değil aynı zamanda casusluğun o an içerisinde nasıl insanların aklını başından aldığı da görmenizi istediğim için anlat-

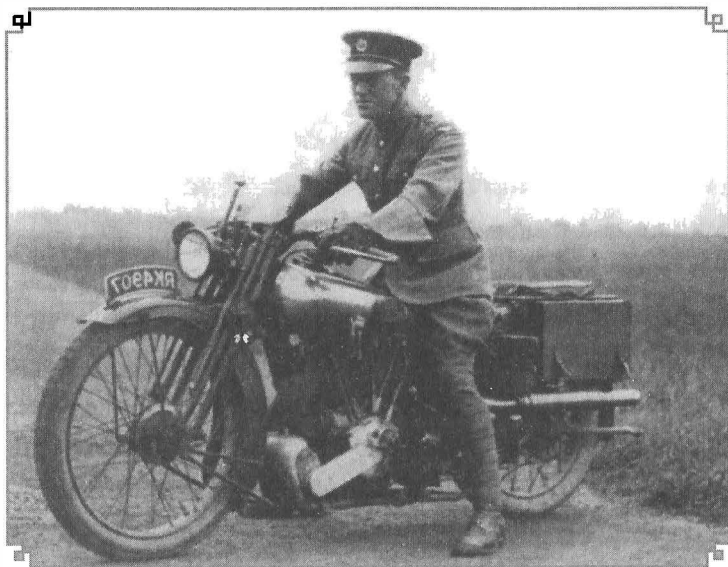
tım. Şimdi ise gelin Lawrence'ın son günlerine doğru gidelim. Lawrence son günlerinde artık istihbarattan uzaklaşıp okullara, askeriyeğe girse de bir süre sonra hepsinden de çekilecek ve kendi kitabını yazmaya başlayacaktı. Tam bu noktada belki biliyorsunuz belki bilmiyorsunuz ama Lawrence motosiklet kazası sonucu ölecekti.

Fakat bu ölümün öte yanı ş u ki bu ölüm gerçekten basit bir ölüm değildi. Öncelikle bu ölüm öncesi Lawrence'e verilebilecek görev konusunun tekrar gündeme gelmesinden hemen sonra ölmesi ayrı bir muammaydı. Lawrence'e pek çok kişi düşmanlık beslerken Lawrence, Churchill'in kendini İstihbarat Teşkilatı'na başkan olarak atama planlarına önemli şahsiyetlerin itiraz etmesinin ardından ne oluyorsa oluyor bu ölüm gerçekleşiyordu. Tamam, buna belki tesadüf diyebiliriz ama ölümün gerçekleşmesi de gariptir. Bize hep bir çocuğa çarpmamak için motoru kırdığı ve ondan dolayı öldüğü anlatılsa da daha sonraki ölüm raporlarında motorunu bir çocuğa çarpmamak için değil tam tersi bir arabaya çarptığı için öldüğü bilgisi gelecekti. Griffin, çoğu kişinin olay yerinde siyah bir aracın hızlı bir şekilde seyrettiğini söylemesi üzerine Lawrence'ın ölümü hakkındaki gerçeği araştırmaya başlamıştı. Mark Griffin, "Motosikletin gidonu ve yakıt deposunda siyah boya lekeleri bulundu. Bu, ancak siyah bir aracın çarpması sonucunda oluşabilir" dedi. Griffin gazeteye verdiği demeçte, "Motosiklete ait fotoğraflarda bir araç tarafından sağ taraftan darbe aldığı açıkça görülüyor. Kazadan sonra motosiklet, George Brough tarafından muayene edildi. Brough, 1985'te soruşturmada kanıt sunması istendiğini ancak aracın ağır hasar gördüğünü söylemeyeceğinin bildirildi-

ğini ifade etti. Bu, bir cismin motosiklete çarptığı anlamına geliyor. Söz konusu durum akıllara ‘Bunu neden örtbas etmek istediler?’ sorusunu getiriyor” dedi.

Bakın burası önemli çünkü ikinci sunulan motosiklet arabaya çarptı iddiası da doğru değil. Araba motosiklete çarpıyor. Bundan da öte daha ölmeden önce ve öldükten sonra New York Times gazetesinin onun ölümünü anlatış biçimi de gariptir. Adeta bir sipariş haber yazar gibi bunu yazmıştır. New York Times’ın hemen ertesi gün geçtiği haber şöyle idi: Tüm dünyaca Arabistanlı Lawrence olarak bilinen Albay Thomas E. Lawrence’in dün bir motosiklet kazasında yaralandığı ve Bovington Kampı’ndaki bir askeri hastanede ölümün eşiğinde olduğu bildirilmektedir. I. Dünya Savaşı sırasında Arap isyanının kahramanı yolda bir çocuğa çarpmamak için direksiyonu kırarak bir kaza geçirdi. Kazada çocuk yaralanmazken, Lawrence şurunu kaybetmiş bir şekilde bulundu. Bu durumu onun muhtemelen çok hızlı olduğunu göstermektedir. Kaza, Lawrence’in yaşadığı yer olan Clouds Hill yakınlarında gerçekleşti. Ambulans Lawrence’i hastaneye götürdükten sonra kafasında bir çatlak olduğu tespit edildi. Akrabalarına haber verildi. Ancak bu sabah iyileşme umudu kalmadığı belirtiliyor. Lawrence’in anne-babası Londra’dan hava yoluyla Bavington Kampı’na geldiler. Çünkü kaza, Thomas Hardy’nin yaşadığı yerin yakınlarında meydana geldi. Lawrence saatte 85 mil/hız yapıyordu. Ayrıca Lawrence sık sık 1931’de ölen yaşlı romancı Mr. Hardy’i ziyaret ederdi. Albay Lawrence uzun süren emeklilik hayatından sonra savaştan sonra bıraktığı aktif hayatına geri dönmeyi planlıyordu. Ayrıca, İngiliz edebiyatında çoktan yer etmiş

bir yazar olarak daha aktif bir şekilde edebiyatla ilgilenmeyi düşünüyordu. "Revolt in the Desert" kitabından kazandıklarının önemli bir payını askeri yardım kuruluşlarına bağışlayan Lawrence'ın yılda 200 ile 300 paund geliri bulunmaktaydı. (New York Times, 1935: 1)

Lawrence ve motoru

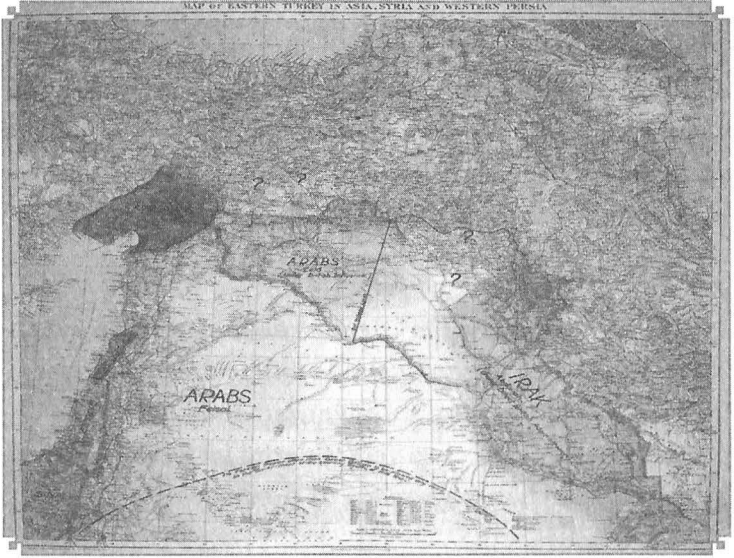
Belki bu haberi okurken net bir şey anlamadınız ama durumu anlatınca ne demek istediğimi daha net fark edeceksiniz. Öncelikle Lawrence'ın anne babası birlikte gelemezdi, çünkü babası ölmüş, annesi de hemen gelemecek kadar uzak bir bölgede, Çin'deydi. Yani haberi yazarlar yavrusunun öldüğünü yazın diyerek sanırım bir bilgi aldılar ki hiç olayı araştırmadan onunla ilgili bilgi yazıp kendilerince güzel bir kurgu yapmaya çalıştılar. Olayın gerçekçi görünmesi için böyle eklemeler yaptılar ki

eklemeler tam tersi bir sonuç ortaya çıkardı. Öte yandan üstelik haberin içeriğinde yaralanmış denilen Lawrence için başlıkta hayatını kaybettiği yazılıyordu. Bu haberden sonra Lawrence uzun süre komada kalmasına rağmen başta Türk medyası olmak üzere neredeyse her gün öldüğüne dair haber yapılıyor, ertesi gün tekzip yayınlanarak hala hayatta olduğu söyleniyordu. Yani bir bakıma Lawrence'in ölümü kabullendirilmişti. İlerleyen günlerde Lawrence'in hayatını kaybettiği anlaşılacaktı. Daha sonra Lawrence vasiyeti üzerine sade bir törenle gömülmüştür. Cenazesine Churchill, Irak Kralı Faysal'ın kardeşi Emir Abdullah gibi önemli isimler katılmıştı. Görgü şahitlerinin tutarsız ifadeleri ölümünü şaibeli hale getirmişti. Sonuç olarak ne olursa olsun, gerçekten şaibeli bir şekilde ölecekti. Bununla beraber Lawrence'in ölümünden çok sonra da Lawrence'in aslında ölmediği iddiaları da ortada dolaştı. Bu olay İtalya'da bir boşanma davasında ortaya çıkmıştı. Çift eşlikle mahkemede yargılanan Ernest Harper isimli şahsın gerçekte kendisinin İngiliz Casus Edward Lawrence olduğunu iddia etmesi oldu. Gerçekten Lawrence'e son derece benzeyen Harper'in gerçekte Lawrence olup olmadığını teyit ettirmek için İngiltere'den cenazesine katılan yakın dostu Ronald Storrore davet edildi. Storrore, Lawrence'in cansız bedenini gördüğünü, bu adamın yalnızca Lawrence'e benzediğini, o olamayacağını söyledi. Harper ise "Ben Albay Lawrence'im ve ölene kadar öyle kalacağım" ısrarını sürdürdü.

Kim bilir belki gerçekten o bile olabilir. Fakat ne olursa olsun ilginç bir hayat yaşadığı gibi ilginç bir şekilde son bulacaktı. Onun hayatını kapatmadan önce şunları da ek-

lemeden geçemeyeceğim. Lawrence ne kadar parlatılmış bir adam olsa da anlatıldığı kadar abartılmayı hak etmeyen bir adam. Nitekim dediğimiz gibi Lawrence'in, 1916 yılının son günlerinden 1918 Ekiminde Şam'ın İngiliz kuvvetlerince alınmasına kadar geçen 22 ay boyunca ayaklanan Araplar'ın başında bulunduğu ve bütün eylemleri onun yönettiği iddia edilir ama bu gerçek bilgidен uzak bir tarihtir. Çünkü Lawrence'in isyanın planlanmasından bile haberi olmamış, isyandan sonraki sürenin bir yıla yakın kısmını Kahire, Cidde ve Süveyş'te, alınışından sonra da Kudüs'teki karargâh merkezinde geçirmiştir. Öte yandan Gertrude Bell bu işte çok daha önemli bir yer etmesine rağmen o perde arkasında kalacaktı. Belki de onu anlatırken bahsettiğimiz gibi kadınların henüz İngiltere'de önemsiz görüldüğü zamanlar olduğu için bir kadının böyle öne çıkarılmamasını düşündüklerinden dolayı da yapmış olabilirler. Ama şu bir gerçek ki Lawrence'in bilfiil askerî harekâta ve cephe gerisindeki bilgi toplama faaliyetlerine katıldığı süre beş ay kadardır. Bu sürede başlıca faaliyetleri Medine'deki Türk birliğine yardım sağlayan Hicaz demiryolunun tahrip edilmesi, bazı Türk birliklerine baskın yapılması ve rütbesinin binbaşılığa yükseltilmesine vesile olan Akabe Limanı'nın ele geçirilişinde bulunmasıdır. Peki, bu adamın Şerif Hüseyin'in isyanındaki rolü hiç yok mu dersiniz onun aslında Şerif Hüseyin isyanındaki rolü askerî olmaktan ziyade siyasîdir. Savaşın ardından Batı kamuoyuna, âdeta Osmanlı Devleti'nin karşısında tek başına mücadele eden ve Osmanlı ordularının Arap Yarımadası'ndan çıkarılmasını sağlayan yegâne kişi gibi sunulması ayaklanmadaki rolünün abartılmasına sebep olmuştur. Bu

dediğimizi kanıtlayan bir diğer meselede savaş sonrasında İngiliz hükümetinin Araplar'a karşı politikalarında Lawrence'in düşüncelerini önemsememesi de onun İngiliz istihbaratının ortaya koyduğu suni bir kahraman olduğunu göstermektedir. Hatta şu haritayı sunmuştur.

Ama bu harita asla kabul edilmemiştir. Ama şu da bir gerçek ki yine etkisiz bir adam olmayıp abartıldığı kadar da bir adam olmamakla beraber öte yandan Arapları sevdiği için de bu işe dâhil olmayıp kendi devletinin emelleri doğrultusunda hareket etmiştir. Onun bu hareketi ne onun ölümü ile bitmiştir ne de bundan sonra bitecektir. Lawrence'lar hiçbir zaman ölmeyecektir. Bizim yapmamız gerekenler ise düşmanı bu manada küçümsememek ve bizim de böyle adamlar yetiştirmemiz gerektiğinin farkına varmaktır. Şunu asla unutmayın; Eğer Ortadoğu masasının başına oturanlarla beraber oturmazsanız yeriniz, menüdeki yemek listesinde olacaktır.

ÜLKELERE GÖRE İSTİHBARAT

Amerika psikolojik ve operasyonel olarak gerçekten etkili. Yani adam kaçıрма, sabotaj, provakasyon filan bunu iyi yapıyorlar. Ama aynı zamanda ekonomik operasyonlarda da bankacılık operasyonlarında da çok iyiler. Çünkü bu konularda çok derin bilgi birikimlerine sahipler.

*

Ruslar “Özel Kuvvetler” denilen elit birlikleri ile uyumlu bir şekilde çalışıp yurt dışında ölümcül hamleler yapabilmekte. Köklü bir örgüt ve aynı zamanda nerede ne yapacaklarını ve nasıl cevap vereceklerini iyi biliyorlar. Aynı zamanda yalan haber yaymada da profesyoneller.

*

İsrail istihbaratı “Mossad” biraz da kendini dev aynasında büyütmüş bir örgüttür. Hatta bir diplomat bir kere şunu söylemişti. Mossad’ın en büyük başarısı gücü değil kendini gücünden öte gösterebilmesidir.

*

Pek anılmasa da Ortadoğu’da en etkin istihbarat örgütü “İngiliz İstihbarat Örgütü MI6”dır. Misal Ortadoğu’da ki herhangi bir şeyhin, emirin yanına gidin, danışmanın İngiliz olduğunu görürsünüz. Nitekim Abdulhamid’de böyle yapmıştı ve önemli isimleri etrafında bulundurtmuştu. Şimdi de aynısını İngilizler yapıyor.

İLK TÜRK KADIN CASUS: EMİNE ADALET

Mata Hari gibi bir isimdi o. Ama ondan farkı gerçekten casusluk içine girmiş biriydi. Üstelik bir Türk'tü. Hem de ilk Türk kadın casus olarak tarihe geçmiş bir isimdi. Zaten bu yüzden ona Türk Mata Hari diyorlar. Adı Emine Adalet. Hitler'e dansözlük yapmış Nazilerin casusluk teklifini oyalamaya alıp Türkiye'nin casusluk teklifine hemen onay veren bir isim. Bu konuda önemli bir araştırma yapan Gazeteci Şaziye Karlıklı, Doğan Kitap'tan "Kara Kâküllü Kız, Türk Mata Hari'nin Müthiş Hikâyesi" adıyla yazdığı kitabın tanıtım bülteninde onun sarsıcı hayatını şöyle anlatır: "İşgal altındaki İstanbul'da dans tutkunu genç bir kız, babaannesiyle yaşıyordu. Saraylı hanımlardan figürler öğreniyor, kendi kendine çalışıyor, gece gündüz ünlü bir dansçı olmanın hayalini kuruyordu. Bir gün kapı çalındı ve Almanya'dan yakışıklı bir misafir geldi. Emine Adalet, Harry Pee adlı bu genç adamdan hem dans dersleri alacak hem de ona gönlünü kaptıracaktı. Emine Adalet, 'Kara Kâ-

Emine Adalet

küllü Kız' olarak Anadolu turnelerine çıkmaya başladı ama hayalleri çok daha büyüktü. Rodos'a, Mısır'a, ardından Avrupa'ya gitti. Konya'da Atatürk'ün karşısında zeybek oynadı, Kahire'de Ümmü Gülsüm ile sahneye çıktı. Berlin'de Hitler'in karşısında dans etti. Avrupa'nın en ünlü gece kulüplerinde 'İstanbul'un Gülü' olarak tanıtıldı, filmlerde oynadı. Kurduğu ilişkileri casusluk için kullandı ve "Türk Mata Hari" olarak anıldı." İsterseniz gelin şimdi de bu sıra dışı hayatın içine girelim. 1910 yılında doğan Emine Adalet küçük yaşta önce babasını sonra annesini kaybeder ve

babaannesi ile büyür. 14 yaşında ticaret mektebini terk edip sanat okuluna girecek ve henüz 15 yaşında iken yani tarihler 1925 yılını gösterdiğinde Atatürk'ün karşısında dans edecekti. Kendisi bu durumu şöyle anlatacaktı.

"14 yaşında ticaret mektebini terk edip sanat hayatına atıldım. Hazım Körmükçü komşumuzdu. Sahneye ve müziğe olan ilgimin kaynağı Hazım'dı. Artist olma hayalleri kurarken, kendimi dansöz olarak bir kumpanya ile Anadolu turnesine çıkmış buldum. Konya'da Atatürk'ün huzurunda dans ettim. Düşünün 15 yaşındayım ve büyük kurtarıcının huzurunda dans etme şerefine nail oluyorum. Çok beğenmişti beni Atatürk, bir ara yanına çağırıp, yurt dışına git dedi."¹ Böylece devlet ile tanışmış olan Emine Adalet artık sadece bir dansöz değil aynı zamanda devlet tarafından tanınan bir kadın olmuştu. İşte bu kadının ünü zamanla büyümeye başlayacak ve Almanya'da yaşayan bir akrabası aracılığıyla Henry Pee adlı bir Alman ile tanışıp Almanya'ya taşınacaktı. Artık işini Almanya'da devam ettirecek ve orada da yaptığı işi bırakmayıp dansözlüğe devam edecekti. Burada devam eden ve egzotik dansları ile öne çıkan Emine Adalet burada da herkesin gözdesi haline gelecek ve tıpkı Türkiye'deki gibi Almanya'da da devlet nezdinde yükselmeye ve göz önüne gelmeye başlayacaktı. Bu sıralar da akıllarda 1. Dünya Savaşı vakti dansözlük yapıp casusluk içine girmiş olan Mata Hari vardı. Ve bazılarında neden Emine Adalet'i de bu konu da kullanmayalım ki soruları vardı. Düşünce doğruydü ve bir dansöz her zaman devlet yetkililerinin şehvet arzularını yöneterek

1 (Erhan Akyıldız, Cumhuriyet, "Darülaceze'de kendisiyle 45 dakika görüşmüştük.")

onları ellerine geçirebilirler. Bunu bilen Almanlar, Türk Mata Hari olan Emine Adalet'in eşinin yanına giderek bir teklifte bulunacaktı. Bu arada o vakitler 2. Dünya Savaşı'nın başladığı dönemlerdi ve Hitler'in Nazileri 2. Dünya Savaşı'nda galibiyet için mücadele etmekte ve her yönü denemeye çalışmaktaydı. Evet, zamanı biraz hızlandırdık ama Emine Adalet Almanya'da böylesine uzun bir dönem kalıp kendi şöhretini yaymaya başlamıştı. Neyse konuyu dağıtmadan tekrar kaldığımız yere dönelim. Tarihler 2. Dünya Savaşı'nı gösterdiğinde Hitler'in Nazileri Emine Adalet'in eşi Henry'nin yanına gelip beklenmeyen o teklifi sunacaktı. İsterseniz gelin o anları Kemal Özdemir'in 'Oryantal Göbek Dansı'nda geçen şu satırlar ile okumaya devam edelim. Kemal Özdemir bu teklifi ve sonrasını şöyle anlatıyor; "Scala Revüsü'nde de görev alan Adalet Hanım'ın bir gece davetsiz misafirleri vardır. O gece iki Nazi subayı Emine Adalet Pee'nin yanına gelerek Hitler'in propaganda subayı ve sağ kolu Goebbels'in kendisini görmek istediğini söylerler. Adalet Hanım bu söylem karşısında telaşlanmış hatta biraz da korkmuştur. Goebbels'in ihtişamlı malikânesine geldiklerinde ise çok iyi karşılanır. Goebbels, Pee'ye Almanlar için casusluk yapmasını önerir. Hatta Amerika'ya gidip bir Türk dansözü kisvesi altında Amerikan istihbaratına sızmasını ister. Pee, Goebbels'e bu teklifini düşünceğini söyleyerek malikâneden ayrılır. Ama o hiçbir zaman Almanlar için çalışmaz. 1942 yılına kadar öğrendiği her şeyi anında Ankara'ya bildirir."² Evet, tam bu noktada asla kabul etmez ama direkt de hayır demez. Onları sadece oyalamaya devam edecektir. Çünkü

2 (Oryantal Göbek Dansı, Kemal Özdemir. Dönence Basım ve Yayın Hizmetleri)

hayır dersen bu sefer senin üstün çizilirdi. Ama her şeyden öte direkt hayır demeyip oyalamaya çalışmasının bir başka önemli sebebi daha vardı. O da kitapta da belirtildiği gibi artık Emine Adalet gizliden gizliye Türk istihbaratı için de çalışıyordu. Hitler'in yaverlerinden Freglayr ile olan tanışıklığı sayesinde karargâha kadar giren Emine Adalet, Ürdün büyükelçisinin Türk eşi, Ressam Fahrünnissa Zeid'in Berlin'de düzenlediği kostümlü şark partisinde Hitler'in karşısında dansözlük yapmaya başlayacaktı ki bu bir dönüm noktası olacaktı. Hitler'in hayranlıkla dansını seyrettiği bir isim olmuştu. Bu süreç içinde yapabildiği kadarı ile Türk istihbaratına da bilgi aktaran Emine Adalet o yıllarda tıpkı Çiçero gibi bilgiler kaçırmakta ve Almanların savaşa girmeyen Türkiye için düşüncelerini Türkiye'ye aktararak Türkiye'nin doğru bir şekilde saf almasını sağlıyordu. Bu bilgiler arasında çok daha derin bilgiler yer almakla birlikte bunlardan biri de Almanların, Paris'i işgal edecekleri bilgisini Türk elçiliğine sızdırır. Bu bilgi sızdırmaları devam ederken babaannesi Almanların durumunu iyi görmez ve Almanya'dan ayrılmak ister ama Emine Adalet'in aklında bu yoktur. Orada görevini devam ettirecektir fakat bu düşüncesi kaderin ardı ardına vuracağı tokatlar ile değişecek hatta değişmek zorunda kalacaktı. Bir gün Viyana'da iken önce babaannesini sonra Henry'sini tüberkülozdan kaybedecekti. Bunların ardı ardına gelmesi ile Almanya'da yalnız kalan Emine Adalet casusluğu da rafa alıp Türkiye'ye dönecekti. Tüberküloz öyle bir lanet olmuş ve Emine Adalet'in etrafında yer edecek ve yıllar sonra da İstanbul'da oğlunu da 21 yaşında tüberkülozdan kaybedecekti. Türkiye'ye dönüş yapan Emine Adalet artık

eski şöhretini yitirmiş olsa da kaybetmeyecek ve zamanla yine öne çıkmaya başlayacaktı. Öyle ki bu ilk Türk kadın casus çok yakından tanınan bir ismin radarına girecek ve platonik bir aşk başlayacaktı. Evet, Türk casusumuz Emine Adalet'e âşık olan bu isim Zeki Müren olacaktı. Zeki Müren onu dans ederken görmüş ve ona olan platonik aşkını şöyle itiraf edecekti.

Adalet Pee'ye âşık oldum. Çin pavyona gidelim dedi arkadaşlar. Biz de gittik. Barın arkasında bir kadın. Nasıl siyah, hafif şehla, enfes baygın bakışlar. Benim bunu bir yerden gözüm ısırtıyor diyorum. "Daha evvel bana geldin mi sen?" diyor. Ö güzel gözlerin etkisinde ben haftalarca kaldım. Yani ne oldum dememeli ne olacağım demeli. Platonik bir aşktı. Yaşı benden büyüktü. 20 yaş büyüktü. O gözler için o bara çok gittim. Bahsettiği gibi aralarında bir 20 yaş vardı. Ve o dönemlerde Zeki Müren henüz yükselmeye başlayan ve Emine Adalet ise yavaş yavaş düşmeye başlayan bir isimdi. Zaten bir Çin pavyonunda dans etmesi aslında Emine Adalet için bir düşüş demek oluyordu ki Zeki Müren de bunu biliyor ve onun bu durumu için üzülüyordu. Onun bir Türk casusu olduğunu biliyor muydu bilmiyoruz ama ona olan platonik aşkını sık sık dile getirdiğini yakın çevresinin aktarması ile rahatlıkla takip edebiliyoruz. Aslında Zeki Müren'in de zamanında Türk istihbaratı için çalışmışlığı vardı. Hatta konuyu çok dağıtmadan yeri gelmişken onun ilginç istihbarat faaliyetlerinden de bahsetmeden geçmeyelim. Zeki Müren'in bu istihbarat faaliyeti Kıbrıs Barış Harekâtı öncesi olacaktı. Onu bu işe sokan da size önceden bahsettiğimiz isim olan Hiram Abas idi. Hiram Abas o vakitler kendi hayatında

da bahsettiğimiz gibi istihbaratta önemli bir isimdi. Peki Hiram Abas, Zeki Müren'i istihbaratta hangi konumda kullandı. Her şeyden öte Kıbrıs Harekâtı ile ne alakası vardı. Aslında çok alakası olacaktı. O vakitler Kıbrıs ve Yunanistan üzerinden bilgi aktarımı gerekiyordu ama bunu da açıkça yapmayıp gizlice yapmak gerekiyor. Tam bu noktada o vakitler sadece Türkiye'de değil dünyada tanınmaya başlamış olan Zeki Müren öne çıkacaktı. Zeki Müren yapacağı Yunanistan seyahati ile bilgi aktarımı yapmakta ve istihbarat faaliyetleri için köprü konumuna gelecekti. Peki, bunca şey nasıl oldu? Sadece tanındığı için mi böylece rahat iş yaptı. Tabi ki bu kadar basit değil. Her şey Yunanlı bir sanatçının Zeki Müren'e olan hayranlığı ile başlayacaktı. Zeki Müren'e hayran olan bu isim onunla görüşmek isteyecek ve tam bu noktada Hiram Abas devreye girip bu durumu fırsata çevirecekti. O vakitler Kıbrıs konusunda Yunanistan'da Türkiye gibi başrolde olduğu için Yunanistan'dan toplanan her bilgi büyük önem arz ettiği için Yunanistan'da istihbarat faaliyetleri yapan Hiram Abas bu işin de yaptığı işin üstüne gelmesiyle beraber kendi işiyle birbirine bağlayacak adımı atacaktı. Zeki Müren'e durumu aktaran Hiram Abas bu işin devlet meselesi olduğunu ve o Yunan hayranı ile görüşüp onun aracılığıyla tabiri caizse çaktırmadan Yunanistan'da gezilere çıkacaktı. Zeki Müren bunu kabul ederim ama ben ne yapabilirim ki dediğinde Hiram Abas hiçbir şey yapmasına gerek olmadığını sadece dolaşmasının yeterli olacağını söyleyecekti. Zeki Müren orada sadece bir perde olacaktı. Asıl işi yapacak olanlar ise orada Zeki Müren'in gezilerini basına verme adı altında fotoğraflarını çeken kameramanlar olacaktı. O kamera-

manlar Türk istihbaratı tarafından Zeki Müren'in yanına konulacaktı. Bu isimler Zeki Müren'in yanında sözde onun gezisini Türk basınına duyurma adı altında Yunanistan'da resimler çekecek Yunanistan'ın en gizemli koylarında en mahrem fotoğrafları çekerek merkeze yollamaktaydı. Bu geziler sırasında Yunan ordusunun "EGE"deki hazırlıkları belgelenmekte, füze rampaları, askeri birliklerin hareketliliğiyle ilgili çok özel çekimlerle tespitler yapılmaktaydı. İşte böyle böyle Zeki Müren perde yapılarak çok önemli resimler elde edilmiş ve belgelenmişti. Yani Zeki Müren de bu noktada istihbarattan uzak bir adam değildi. Şimdi konu iyice açılmasın diye girmiyorum ama istihbarat birçok ünlüyü bu nokta da kullanmıştır. Bu gayet normal bir durum. Birçok ülke kendi sanatçılarından böyle bir görev talep edebilir. Elbet karşı taraf reddedebilir ama genellikle vatan sevgisi öne çıkan isimler buna kayıtsız evet diyecektir ki zaten istihbaratta bu noktada vatan sevgisi olan insanlara yaklaşılmaktadır. Ne yaptığı, nasıl yaşadığı önemli

değildir. Biri çok dindardır biri değildir. Biri Türkiye’de yaşamıştır biri yaşamamıştır. Biri zengin biri fakirdir. Ama vatan sevgisi farklıdır. İşte böylesi bir isim olan Zeki Müren o yıllarda Türk Mata Hari olan Emine Adalet’e platonik bir aşk duyacak ve belirttiğimiz gibi bu aşk platonik olarak kalacaktı. Hiçbir zaman ona aşkını açıklamayacak ve uzaktan sevecekti. Hayatı böyle böyle devam edecek ve sonu ne yazık ki üzücü bitecekti. 1985 yılında Darülaceze’de öldüğünde kimsesiz bir kişi olarak ölecekti. Bu dünyadan ayrılırken son günlerine dek kendinde sakladığı yaşamının gizemlerini, sırlarını ve anılarını da kendisi ile beraber götürecekti. Emine Adalet aynı zamanda çok tanınan bir isim olduğu için sinemada ve filmlerde de oynayarak adından söz ettirerek bu dünyada iz bırakacaktı. 1944-51 yılları arasında Geçiş Dönemi yönetmenlerinin “Deniz Kızı”, “Yanık Kaval”, “Yuvamı Yıkamazsın”, “Uçuruma Doğru” gibi filmlerinde (toplam 6 film) yer alacaktı.

Merkel, Putin istihbarat kökenlidir. Beşar Esad babadan istihbaratçıdır. Azerbaycan'a bak Aliyev. KGB'ci Haydar Aliyev'in oğludur. Ruhani uzun yıllar hukuk eğitimi almıştır ama İran devrim komuta konseyinde istihbarat faaliyetlerinde bulunmuştur. Nitekim dedik ya Hakan Fidan' da belki Erdoğan'dan sonra gelir.

*

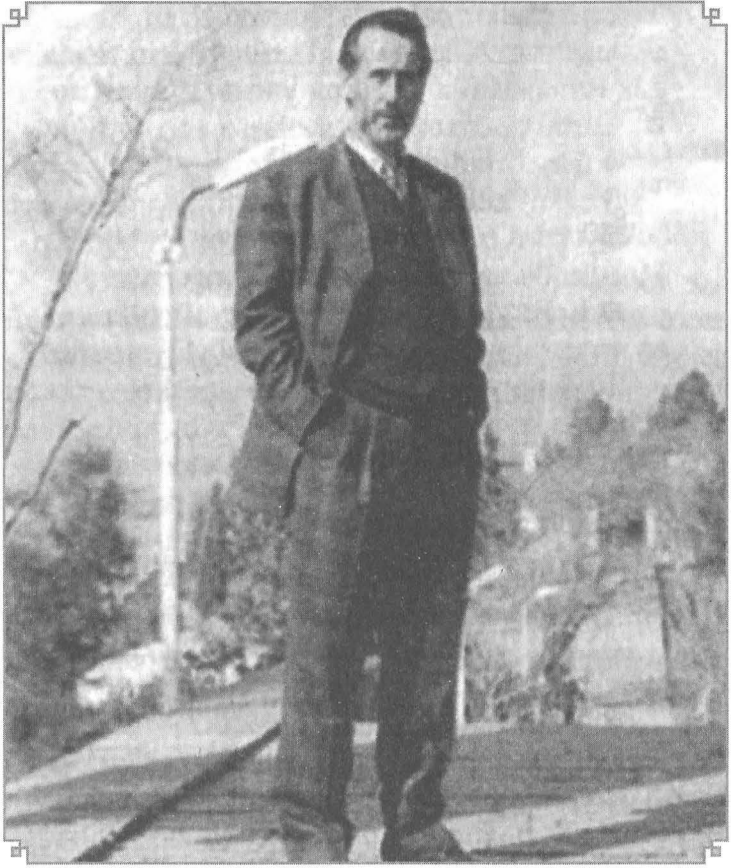
Amerikalılar kovboy gibi girip çözmeyi, İngilizler ise girmeden çözmeyi severler.

*

MİT'in yeni istihbarat gücü gerçekten çok ileri boyuta geldi. Misal Mam Zeki denen adam vardı. Kimse ona erişemez diyorlardı. Gizemli bir havaya sokulmuştu. Ama kafasını çıkardığı anda MİT hemen takip etti, yerini işaretledi. Dünyada ender ülkelerin yapabileceği bir operasyonla temizlendi. Hem de Sincar gibi kimin eli kimin cebinde belli olmayan bir yerde. Ama her şeyden öte bunların ardında devletler var. Buna rağmen o devletler bile buna haber vermeden MİT alıp gelmişti.

DERİN DEVLETİN ÜVEY EVLADI “MAHMUT YILDIRIM (YEŞİL)”

Tarih onu “Beyaz Toros”uyla tanıdı. Operasyonlarda PKK’nın arasına sızarak teröristlerin kafasına sıkıp sıkıp çıkmasıyla tanıdı. Kimisi için basit bir tetikçi kimisi için önemli bir ajan. Ama ne olursa olsun istihbarat tarihinde yer etmiş biriydi. Zaten o, bir vardı bir yoktu. Bir masal gibiydi hayatı. Tek farkı bu masal gerçektir. Adı Mahmut Yıldırım. Aslında normal bir aile çocuğu iken daha sonradan öğretmeninin de yönlendirmesiyle devletin içine giren bir isim. Öğretmeninin eşi askeriyede bulunmaktaydı. Küçükken çok deli dolu olduğu için öğretmeni tarafından böyle bir yönlendirilme yapılır. Ardından derin bir devlet süreci başlayacaktır. İlk başlarda yıllarca devlete çalıştığını zannedip devlet düşmanlarına çalıştığını anlayacak, ardından bu işin içine kendisini sürükleyenlerden intikam almak için harekete geçerek büyük saldırılar yapacak ve hemen ardından ise gerçekten devlet için iş yapmaya başlayacaktır. Ya da kendi hesabına çalışacak ama devlet gibi gösterecek-

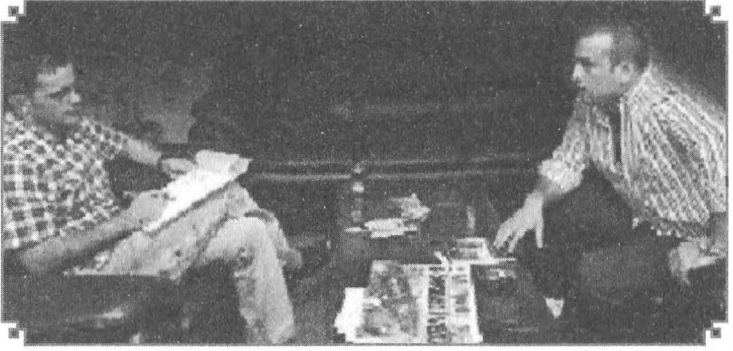

ti. Öyle ki bunun içinde Öcalan'a suikastten tutun PKK'nın nice baş kellelerini alacaktı. Bazen devlet içindeki adamlarla ama çoğu zaman ise Doğu'da devlet düşmanları ile çarpışacaktı. Operasyonlara bazen askerler ile girer ama o teröristlerin arasına sızardı. Askerlerin onu tanıması içinde koluna yeşil bant takar daha sonra ise teröristlerin kafasına sıkarak sıkarak çıkardı. İşte bu yüzden ona "Yeşil" derlerdi. Bunu anlatan oğlu Murat Yıldırım idi. Bu yüzden belki de sadece bir efsane hikâye bu. Aynı zamanda Doğu' da ken-

di kafasına göre de iş yapmasından dolayı birçok tepki de alacaktı. Dedik ya hayatı da kendisi gibi karışık bir adamdı. Asıl hikâyesi başlayacak ve devletten bağımsız bir şekilde devlet için savaşıacaktı. Ama dediğimiz gibi Yeşil'i tam bir devlet görevlisi olarak düşünmeyin. Ne kadar devleti için çalışan biri olsa da emirlerini çoğu zaman kendi koyar, kendi uygulardı. Daha sonra ise bir sır olacaktı. Öldü mü, yaşıyor mu? Herkes şüphe içindeydi. Çünkü bir görünüp bir yok oluyordu. Sakın "Yaşasa da zaten yaşlanmıştır, ne yapacak ki?" diye düşünmeyin! Hulusi Akar şu an 66 yaşında. Yeşil ise 67 yaşında. Yani anlayacağınız Hulusi Paşa'nın neleri yapmaya gücü yeter ise Yeşil'inde buna elbet gücü yeter. Belki de ölmüştür. Ama önemli değil. Çünkü size burada biz bir adam yaşıyor diye bir şeyler anlatmayacağız. Size burada bir adam yaşadı diye bir şeyler anlatacağız. Kiminin "Terminatör" kiminin "Hacı" kiminin "Sakallı" ama çoğu insanın "YEŞİL" olarak tanıdığı Mahmut Yıldırım'ı anlatacağız. Olayı anlatmaya ilk Doğu' da yaşayan bir komutan ile başlayalım. Şöyle anlatıyor: "Ben Tunceli'de zorunlu hizmetimi yaparken, "Yeşil" geceleri gelir, karakolun önüne ceset atardı. Bunları sabaha temizlersiniz, diye de not bırakırdı. Bilmezdik ki harbi çatışmaya girdi de mi öldürdü? Belki de kumar masasına oturdu, birine sinirlendi ve çekti vurdu adamı." Biz de sabah haber salardık: "Gece çatışma oldu, falanca sayıda terörist ölü ele geçirildi diye..."

İşte böyle birinden bahsediyoruz. Aslında yaşamı gizemli biri... Devlet adamı ama devletten bağımsız hareket eden bir isim. Aslında devletin resmi olmayan işlerini yapan biri de diyebiliriz kendisi için. Zaten her devletin böyle adamları vardır.

Resmi olmayan işleri gayriresmi şekilde yapan adamları. Şimdi gelin size bu gayriresmi adamı konuyu açmadan hemen ilk başta oğlunun gözü ile size anlatalım. Yazdığı kitapta babası Yeşil'i anlatan oğlu Murat Yıldırım, çok ince detaylar vermektedir. İsterseniz çok uzatmadan sizi röportajla baş başa bırakalım.

Gazeteci Musa Kesler, Murat Yıldırım ile röportaj yapıyor.³

-Bu kitabı neden yazdınız?

-Bu kitabı yazmamdaki tek amaç ortaya bir karakter koymaktı. Yani "YEŞİL" ismi anılınca insanların bu adam kimdir, fikri yapısı nedir, anlamasını istiyorum. Bu kitap-tan sonra insanlar Yeşil hakkında konuşacakları zaman karşılarında bir karakter bulsunlar. Mesela daha önce Yeşil'e itirafçı diyenler oldu ve insanlar inanıyordu. Ayrıca bazılarının elinden günah keçilerini almak için yazdım. Ön plana çıkmak gibi bir niyetim yok. Öyle bir niyetim olsa bütün kanallardan çağırıyorlar, hepsine giderdim. Zaten kitabın gelirini de almıyorum, bütün gelir Cemalettin Emeç'e (kitabın diğer yazarı) gidiyor.

³ Babam JTEM ve MİT için çalıştı hurriyet.com sayfasından alınmıştır.

-Mahmut Yıldırım nasıl bir babaydı? İlişkileriniz nasıldı?

-Ben de babayım. 10 yaşında oğlum var. 24 saat beraberiz. Bir baba olarak oğlumu tatmin edemiyorum. Ama benim babam senede bir kez gelirdi, genelde kış aylarında gelirdi. Bazen diğer yıla da sarkardı. Buna rağmen iyi bir babaydı, yani bizi tatmin edebilirdi.

-Operasyonlarda yaşadıklarını, arkadaşlarıyla ilişkilerini size anlatır mıydı?

-Benim kitapta anlattıklarım, biz Ankara'ya döndüğümüzde babamın bana anlattığı şeyler. Bazılarını da babamın arkadaşlarından dinledim. Ayrıca 1996'dan önce de gazetelerde babamla ilgili haberler çıkıyordu. Özgür Gündem, 2000'e Doğru ve Aydınlık gibi dergiler babamı yazardı ve biz de bunlar babam gelince okusun diye toplardık. Bize öyle söylemişti. Tabii orada babamızı görüyoruz, bir baba evladına açıklama da yapmak zorunda. Çünkü orada "Katil Yeşil" diyorlar.

Ayrıca biz ataerkil bir toplumuz, kadın erkek bir arada oturmaz. Misafir olduğu zaman onlara hizmet edecek olan evin en büyük oğludur. Babamın arkadaşları geldiği zaman yanlarında hep ben dururdum ve zaten babam beni çok severdi.

-Babanızın "Yeşil" olduğunu ne zaman, nasıl öğrendiniz? Öğrenmeden önce Yeşil diye birisinin varlığını biliyor muydunuz?

-Tabii biliyordum. Ben o tarihlerde Elazığ'da ülkü ocaklarına giderdim. Orada insanlar Yeşil hakkında konuşurlardı. Babamın Yeşil olduğunu öğrenmeden önce zaten

Yeşil'e hayrandım. Babama da soruyordum. Babamın Yeşil ile tanışıyor olmasından da gurur duyuyordum. Babam genelde kış aylarında gelirdi. Maaşını çektikten sonra da hamsi almaya giderdik. Yine bir gün bir araba durdu, adamlar babama "Yeşil" diye hitap ettiler. O an anladım ve gurur duydum.

-Kitap okur muydu? Özel zevkleri, hobileri var mıydı?

-Mao'nun stratejilerini anlatan kitapları okurdu. PKK'nın yayın organlarını, kongre kararlarını okurdu. Bunları da iyi bir empati kurmak için okurdu. İtirafçıların savunmaları gelirdi, onları okurdu.

-Müzik dinler miydi?

-Çatışma seslerinin kayıtlı olduğu kasetler vardı, onları dinlerdi. Abdüssamet var, Mısırlı bir hafız, onu dinlerdi.

-Birçok istihbaratçı babanızın öldüğünü söylüyor, siz ne düşünüyorsunuz?

-Ölmediğine dair somut bir delilim yok, 1996'dan sonra hiç görüşmedim. Şimdi mesela ben kardeşimle her gün görüşüyorum, bir gün görmesem hemen ararım merak ederim. Ama ben babamla senede bir kere, iki senede de bir kere görüşüyordum. Öyle bir karakteri vardı. O yüzden çok anormal gelmiyor bana.

-En son ne zaman gördünüz babanızı?

-1996'nın Kasım ayı sonu. Evden her zamanki gibi "Akşam görüşürüz" diye çıktı. Zaten her zaman yaptığı şey buydu. Bir kere çıkınca çok uzun süre gelmiyordu.

-Siz en son 1996'da gördünüz, Mehmet Eymür'de 1996'dan sonra irtibatın kesildiğini söylüyor, fakat Şemdin Sakık 1998'de kendisini Irak'tan Yeşil ve ekibinin getirdiğini söylüyor?

Ben babamın Suriye'deki gücünü, istihbarat gücünü biliyorum. Sakık'ın söylediğine göre, o tarihte babam hayatta.

-Peki, bunu duyunca araştırmadınız mı, babanız sağ mı diye?

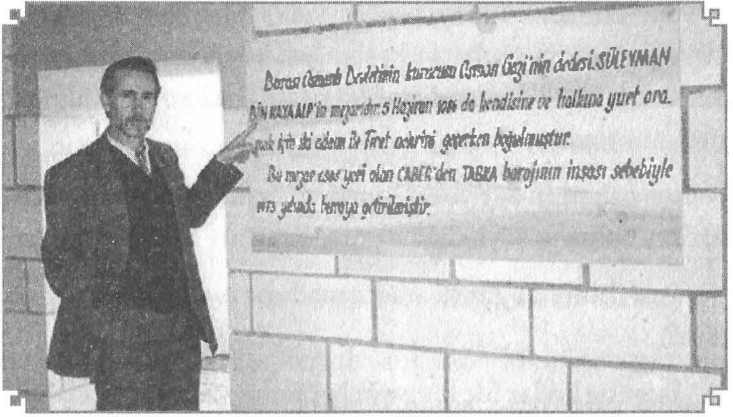
-Bugüne kadar hiç kimseye babamın yaşayıp yaşamadığını sormadım. Çünkü ben babamı tanıyorum. Benim babam gelmemesi gerekiyorsa gelmez. Çok inatçı bir insandı. Çatışmalardan dönüp geldiği zaman 55-60 kilo oluyordu. Cımbızlarla ayağının altından taş parçaları çıkarıyorduk. 2 ay yataktan kalkmıyordu. Yani bu onun inatçılığını gösteriyor.

-Babanızın geri geleceğine inanıyor musunuz? Ümidiniz var mı?

-Var tabii, neden olmasın? Neticede oğluyum, yaşamasını isterim. Her zaman böyle bir umutla yaşıyorum. Ben seviyorum babamı. Kayıp ailelerinin yakınlarına bakın. 20 senedir arayan var. Bu konuda duygusal davranıyor da olabilirim. Bu içimde yaşattığım bir istek de olabilir ama böyle bir umudum var, niye olmasın ki? Ölüsünü görmedim.

-Nasıl geçiniyorsunuz? Babanızın sizi emanet ettiği dostlarından yardım aldınız mı?

-Kesinlikle hayır. Babam gittikten sonra babamın hiçbir arkadaşından maddi yardım almış değiliz, böyle bir talebimiz de olmadı. Kendi ayaklarımızın üzerinde duruyoruz. 10 senedir oto kiralama işi yapıyorum.

-Yeşil'in oğlu olmak bir avantaj mı?

-Hayır, hiçbir avantajı yok. Dezavantajı var. 18 yaşma girdiğim günden bugüne DGM'lerde yargılanıyorum. Hakkımda bir takipsizlik, bir beraat kararı var, ayrıca iki dosyadan da yargılanmam devam ediyor. Ben bu hayat tarzından memnun değilim ki hep saklanarak yaşıyor hep tehdit alıyoruz. Bundan kim memnun olabilir ki? Akşam düzenli olarak evine gelen, işçi ya da memur bir babam olmasını çok isterdim. O kadar çok isterdim ki... Hatta Ankara'ya taşındığımız zaman babam belirli bir süre eve gelip giderdi, hayatımızın en mutlu günleri o günlerdi. Benim babam bir kere bile okula gelip, ne benim ne kardeşimin derslerini sormamıştır. Böyle bir baba figürünü kim ister?

-Babanız 1973' ten beri istihbaratçı, anneniz ne düşünüyor bu konuda? "Git babanı bul" diyor mu?

-Hayır, böyle bir şey demiyor. Ama ailece üzülüyoruz tabii ki.

-Babanızın devletle ilişkisinin adı neydi? Kadrolu memur muydu, sözleşmeli işçi miydi? Resmi adı neydi?

-MİT zaten kendisi bunu açıkladı. 1973'ten beri istihbaratçı olarak çalıştığını MİT söyledi.

İşte Yeşil'in oğlu Murat Yıldırım'ın gözünden, babası Mahmut Yıldırım... Nam-ı diğer: "Yeşil" Gelin şimdi de röportajda anlatıldığı gibi görev aldığı derin ve dönemini sarsan olaylara ışık turalım.

DERİN DEVLETİN SİLAHŞÖRÜ

Ahmet Cem Ersever... Örgütün, yani JİTEM'in en operasyonel subayı... Öylesine profesyoneldi ki kendisine verilen görevi en ince ayrıntısına kadar planlar. Ardından ise planında hiçbir eksiklik olmadığını anladığı vakit işine koyulurdu.

Biz bugüne kadar "en"ler arasında hep Yeşil'in ismini duymuştuk, bu doğrudur. Ama ufak bir farkla: "Yeşil" devletin kendine verdiği görevi anında yerine getirir, başarılı ya da başarısız olurdu.

Ahmet Cem Ersever ise işe tüm ayrıntıları düşünerek koyulurdu.

Hatta Ahmet Cem Ersever o kadar ileri dereceye gitmişti ki operasyonlarında PKK'lılar gibi düşünüp, onlar gibi savaşmayı kendisine ilke edinmişti. Düşman gibi düşünmeyi, düşmanın silahıyla silahlanmayı, düşmanla empati kurmayı çok iyi başarırdı. Yakın arkadaşlarının anlattığına göre ise JİTEM Karargâhı'ndaki odasında PKK'nın renklerini temsilen sarı, kırmızı ve yeşil dosyalar bulunurdu. Çalışmalarındaki ve operasyonlarındaki bu titizlik ve incelikler bir süre sonra Ahmet Cem Ersever' in isim yapmasına neden olmuş, bu ismi de güce çevirmişti. Karşı

konulmaz bir güce... Bu gücün de verdiği cesaretle kendi kafasına göre kararlar almaya başlamış. Bazen de devletten habersiz işler yapmaya devam ediyordu.

Onun kendi başına buyruk hareketleri, JİTEM subayları YEŞİL, ÇATLI ve ERSEVER gibi isimlerin rekabet ve çekilmeleri, en sonunda da Ahmet Cem Ersever isminin “Eşref Bitlis Suikastı”na karışmasının iddiası ortaya çıkınca “Yeşil” daha fazla dayanamayıp 4 Kasım 1993 tarihinde Ankara Elmadağ’da Ersever’in dibine kadar girerek öldürmesiyle sonuçlandı.

Aslında ilerleyen zamanlarda durumun suçtan öte devletin emrini dinlememe isteği de olduğu anlaşıyordu. Bu sözü yanlış anlamayın kötü manada değil, iyi mana da dinlemek istemiyordu.

Nitekim Yeşil, Abdullah Öcalan’a yapılan ilk suikastte başarısız olmuş lakin bir diğer suikast için hazırlığa girdiğinde buna devlet engel olmuştu. Evet, şaka değil gerçek. Aylarca gizemli bir şekilde hareket etmiş. Yerlerini belirlemiş. Ekibi ile takibe almış. Her türlü zorluğa göğüs germiş idi ama bir gün bir telefon geliyor ve Yeşil’e: “Operasyon iptal!” deniyordu. Yeşil bu yüzden sinirli bir şekilde hareket edecekti. Lakin o vakitlerde dahi devletin içinde hain yapılanmanın nasıl yer ettiğinin farkında bile değildi. Fakat devlete bu yüzden karşı olmasından dolayı hain ilan edilecek ve Yeşil’de 1996’da ülkeyi terk edip Şam’a gittikten sonra kendisinden bir daha haber alınamayacaktı.

Ya da biz öyle zannediyorduk. Çünkü Yeşil sadece medyadan düşmüştü. Peki ya gerçekte ölmüş müydü? Susurluk kazasından sonra ortaya dökülen ilişkiler, pek çok cinaye-

tin tetikçisi olduğunu ortaya koydu. Herkes Yeşil'den söz etti ancak bulunamadı. Dönemin Başbakanı Mesut Yılmaz, aldığı bilgileri aktarırken Yeşil'in öldürüldüğünü söyledi.

Ancak kısa bir süre sonra Yeşil, IHD başkanı Akın Birdal'ı vuranların arkasındaki isim olarak ortaya çıktı. Daha sonraki bilgiler Yeşil'in hâlâ hayatta olduğunu ortaya koydu. Susurluk Raporu'nda da Yeşil'e 12 sayfalık özel bir yer ayrıldı. Ahmet Demir ve Mehmet Kırmızı gibi sahte kimliklerini kullanan, Güneydoğu'da "Sakal" adıyla bilinen Solhanlı Mahmut Yıldırım'ın geçmiş i bir ölçüde deşifre edilebildi. Bir dönem MİT'te, bir dönem JİTEM'de görev aldığı anlaşıldı. Yukarıda da anlattığımız gibi JİTEM Subayı Ahmet Cem Ersever'in öldürülmesinden, Güneydoğu'daki pek çok fail-i meçhul cinayete kadar sayısız olayda tetikçilik yaptığı belirlendi. Hatta Abdullah Öcalan'ın Suriye'de öldürülmesi için görevlendirilen ekipte de yer aldı. Afyon Cezaevi'nde Sabancı Suikastı sanıklarından DHKP-C'li Mustafa Duyar'ı, Türkiye'nin Şam Büyükelçiliği'nden alıp getiren ekipte onun da adı sayıldı. Derin ve gizli hamleler yaptı. Öldü denildikten sonra bir başkasını öldürerek ortaya çıktı. Bir başka iddia daha vardı. "YEŞİL" aslında tek kişinin adı değil birçok operasyonda kullanılan bir isimdi, iddiası var. Yani Yeşil adına yapılan operasyonların yüzde 400'ü aslında başkalarının yaptığı operasyonlar idi. Ama bu gerçek bile olsa Yeşil hâlâ tek başına anılması gereken bir devlet tetikçisi... Sertti, netti.

Tekrar, öldü mü ölmedi mi konusuna gelirsek:

Nisan 2018'de Habertürk'te yapılan bir programda Özel Hareket Eski İstihbarat Dairesi Başkanı İsmail Hakkı Pekin,

daha ölmediğini fakat hasta olduğunu söyleyecekti. Bu açıklama kafalarda ki şüpheleri daha fazla artıracaktı. Peki, bu kadar mı her şey? Gelin derin devletin anlatılmamış yüzünü deşmeye devam edelim... Talat Atilla turktime.com'da Yeşil'in yaşadığını 1 yıl önce fotoğraflayarak belgelemiştim ama özellikle görmezden gelinmişti! yazısında şöyle anlatıyordu. JİTEM'in kara kutusu, kör kuyusu. 90' ların her türlü fail-i meçhul olaylarında adı geçen kişi. 2000'lerin başında öldüğü söylenen derin devlet elemanı. 1996'da Şam'da görünen ve kendisinden bir daha haber alnamayan "Kontrgerilla..." 14 Şubat 2006 tarihinde "Lacivert" adlı operasyon ile Beşiktaş'ta bir apartman dairesine baskın düzenledi. Apartman sakinleri Yeşil'e benzeyen kişinin baskından 15 dakika önce evden ayrıldığını söyledi.

Bunları neden mi anlatıyoruz size? Çünkü öğle ve dün başımdan çok ilginç bir olay geçti; 3 arkadaşım la Adliye Binasından Kavaklıdere istikametine doğru gidiyoruz. Sıhhiye Köprüsü'nün altından geçerken aniden çok tanıdık bir yüz dikkatimi çekti.

Kamuoyunda “Yeşil” olarak bilinen Mahmut Yıldırım’a olağanüstü benzeyen bir adam tam da önümden geçiyordu.

Hızlı adımlarla yanına gittim. 2 metre mesafeden, “Mahmut Bey” diye seslendim. Bana doğru döndü ama kafasını hızlı bir şekilde çevirerek hiç konuşmadan yoluna devam etti.

Geriye doğru çekilerek kalabalıkta kendimi kaybettim. 20-25 metre mesafeden tekrar izlemeye devam ettim. Bir iki kez arkasına baktıktan sonra Ankara’nın lüks bir dönercisinin içine girdi. Yanımdaki cep telefonunu çıkararak yanına doğru yaklaştım.

Tekrar, “Nasılsınız Mahmut Bey?” dedim. Bu sefer, “Ben Mahmut değilim. 3 çocuğum var. Avukata geldim, beni birisine benzettiniz” cevabını verdi.

Kendisine, “Hayır, benzetmedim. Mahmut Yıldırım sizsiniz” derken bu arada aralıksız fotoğraflarını çektim. Resim çekmemden çok rahatsız oldu.

Bana, “Sana benzetiyorsun diyorum, laftan anla” yanıtını verdi. Çektiğim fotoğrafları daha sonra Mahmut Yıldırım’ın eski gençlik fotoğrafları ile karşılaştırdım. Aradaki benzerlik müthişti. Kesin bir yargıyla “Evet, bu adam Yeşil, yani Mahmut Yıldırım’dır” demek mümkün değil ama yüzü, beden dili ve ismini seslendiğimde geriye dönmesi, fotoğraflarının çekilmesinden rahatsız olmasının izahını yapmak çok kolay değil. Bu yüzden bu bilgileri ve fotoğrafları tarihe not olarak düşüyorum.

Evet, gördüğünüz gibi aslında hep görülüyordu.

Peki, niye öldü, dediler? Ölmedi ise bu uzun sürede niye ortaya çıkmadı? Devlet hala bu kişileri kullanıyor mu dersiniz? Hala kullanıyor mu, sorusu için sanmam ama zamanında çok kullandı.

Hatta HDP'li terörist savunucusu Sırrı Sakık olsun, başka kişiler olsun hepsi ile devlet adına konuşuyor korku salıyordu. Hatta Sırrı Sakık bizzat kendisi anlatır Yeşil ile yaşadığı durumu. Ne mi anlatıyor dersiniz. İşte anlattıkları: Yeşil'i 1990'da kendi köyünde kardeşinin düğününde gördüğünü, "Tim Ahmo" olarak bilindiğini ifade eden Sakık, şunları anlattı: "Ben Yeşil'i anlatırsam roman olur. Bir ara peşimize takmışlardı. 1991 seçimlerinde köyden geliyoruz, gece yolda bizi durdurdular. İndirip, ensemeye silahı dayadı. Sonra beni öne bindirdi. Onlar arkada oturdu. Şoföre "Sür dedi, gittik. Artık infaza gidiyoruz, o psikolojideyiz. Ensemeye silah dayamış, dedi ki: "Sırrı Bey korktun mu? Dedim ki: "Ben insanım. Ensemeye dayamışsın silahın namlusunu, korkmadım desem yalan olmaz mı?" Sonra getirip benim otelin önünde bıraktılar. Dedi ki: "Ben akşam otelinize gelebilir miyim?" Dedim otel açık, gelebilirsiniz. Bizim otele gelirdi. Ben 1995'te tahliye olduğumda bir gece saat 02.00'da beni telefonla aradı. Cezaevinden çıktığımızda da bizim infaz edileceğimizi gazeteler yazmıştı. "Sizlerle görüşmek istiyoruz" dedi. "Ne görüşeceksiniz?" diye sordum. "DEP Davasını görüşeceğiz" cevabını verdi. "Sen yargıç değilsin" diye karşılık verdiğimde "Devlet görüşmek istiyor" cevabını aldım. "Kim?" "İşte Demirel, Çiller..."

Ondan sonra bizi tuzağa düşürüp infaz edeceğine dair düşünce oluştu. Yaşadığını tahmin etmiyorum. Yaşamazlar bunlar. Çok şey biliyor, çok kire bulaştırmışlardı. Kürtçeyi çok iyi konuşurdu. Yeşil canı istediğinde adam öldürürdü. Altlarında jipler, helikopterler... Bizim otele gelirdi.”

Gördüğünüz gibi devlet adına çok iş yaptılar ama bir önemli nokta daha var ki devletten bağımsız hareket ettikleri de oluyordu. İşte bu aslında devlet için çok güzel bir şey de değildir. Çünkü Yeşil gibiler aslında bazen de öfkesine yenik düşerek yanlış ataklar da yapmakta, infazlar gerçekleştirmekteydi. Şimdi “Bir infaz yapıyor mu? Sorusuna gelince:

Avrupa’da öldürülen üst düzey PKK’lı yönetici ensesinden öldürülecek ve bir eski istihbaratçı bunu Yeşil’in yaptığını söyleyecekti. Kanıt ne dediklerinde ise:

Yeşil her zaman infazı enseden gerçekleştirir. Ve bu üç kişi de özellikle enselerinden vurulmuş. Adeta imza atarcasına... Evet, durum bu. Peki, siz ne dersiniz? Hâlâ imza atmaya devam ediyor mu, yoksa artık yok mu? Heyecanınız iyice arttı ise hadi daha derinlere inelim...

Yazımızın başında Mahmut Yıldırım’ın oğlunun röportajını yazmıştık. Lakin sadece bir kısmını aktardık. Şimdi ise oğlunun artık Yeşil’i daha derinden anlattığı yerleri sizlere sunmak istiyoruz. Gerçekten okurken daha derin bir şekilde anlamaya başlayacaksınız. Gelin röportajın diğer kısmına göz atalım. Röportajda çok ilginç yerler bulunmakta. “Yeşil” olarak bilinen Mahmut Yıldırım’ın oğlu Murat Yıldırım, Milliyet’e konuştuğu röportajında Yeşil’i:

“Operasyonlardan 55-60 kilo ya düşmüş olarak döner, ayağının altındaki taşları cımbızla temizlerdik. En büyük zevklerinden biri müzik yerine çatışma sesi dinlemektir” diye anlatmakta. Devamı ise daha ilginç. -Babanızın “Yeşil” olduğunu ne zaman, nasıl öğrendiniz? Öğrenmeden önce “Yeşil” diye birisinin varlığını biliyor muydunuz? -Tabii biliyordum. Ben o tarihlerde Elazığ’da ülkü ocaklarına giderdim. Orada insanlar “Yeşil” hakkında konuşurlardı. Babamın “Yeşil” olduğunu öğrenmeden önce zaten “Yeşil’e hayrandım. Babama da soruyordum. Babamın “Yeşil” ile tanışıyor olmasından da gurur duyuyordum. Babam genelde kış aylarında gelirdi. Maaşını çektikten sonra da hamsi almaya giderdik. Yine bir gün bir araba durdu, adamlar babama “Yeşil” diye hitap ettiler.

O an anladım ve gurur duydum. -Operasyonlarda yaşadıklarını, arkadaşlarıyla ilişkilerini size anlatır mıydı?-

Benim kitapta anlattıklarım, biz Ankara’ya döndüğümüzde babamın bana anlattığı şeyler. Bazılarını da babamın arkadaşlarından dinledim. Ayrıca 1996’dan önce de gazetelerde babamla ilgili haberler çıkıyordu. Özgür Gündem, 2000’e Doğru, Aydınlık gibi dergiler babamı yazardı ve biz de bunlar babam gelince okusun diye toplardık. Bize öyle söylemişti. Tabii orada babamızı görüyoruz, bir baba evladına açıklama da yapmak zorunda. Çünkü orada “Katil Yeşil’ diyorlar.

Ayrıca biz ataerkil bir toplumuz, kadın erkek bir arada oturmaz. Misafir olduğu zaman onlara hizmet edecek olan evin en büyük oğludur. Babamın arkadaşları geldiği zaman yanlarında hep ben dururdum ve zaten babam beni

çok severdi. -Kitap okur muydu? Özel zevkleri, hobileri var mıydı? -Mao'nun stratejilerini anlatan kitapları okurdu. PKK'nın yayın organlarını, kongre kararlarını okurdu. Bunları da iyi bir empati kurmak için okurdu. İtirafçıların savunmaları gelirdi, onları okurdu.

İşte Yeşil'i, oğlu aynı zamanda böyle de anlatmaya devam etmişti. Bu zamana kadar birçok şey yazdık.

Aslında farklı bir göz ile size onu tekrar anlatmak gerekirse şunları da yazabiliriz. Yeşil, Hacı, Sakallı, Terminatör, Metin Atmaca, Ahmet Demir, Ahmet Yeşil, Mehmet Kırmızı ve Hasan Tanrıkuu isimlerini kullanan ama en bilinen kod ad "Yeşil" olan eski MİT ajanı, JİTEM görevlisi. 1953 yılında Bingöl'ün Solhan ilçesi Yenidal (Asmakaya) köyünde doğdu. Bir çiftçinin oğlu olan Mahmut Yıldırım'ın çocukluğunun Elazığ'da geçtiği biliniyor. 1968'de Elazığ İmam Hatip Lisesi'nin ortaokul kısmına başladı. 20 yaşına geldiğinde Mahmut Yıldırım'ın MİT'le çalışmaya başladığı biliniyor.

Bir dönem jandarmayla ilişkisi olan Yeşil'i, jandarma 1973 yılında MİT'e devretti. MİT'te çalışmaya başlamasının ardından kısa bir süre sonra askere gitti. Oğluna göre babası 1974'te Kıbrıs Barış Harekâtı'na katılıyor ve askerliğinin ardından tekrar MİT'teki görevine dönüyor. Yıldırım, Elazığ'da 1977'de Etibank Ferro-Krom Tesislerinde puantör olarak göreve başladı. İşlemleri, 20938 sicil numarası üzerinden yapılıyordu. O yıllarda sol örgütlerden ve İslamcı Akıncılar adlı grup içinden istihbarat topluyordu.

Yeşil'in MİT'teki ilişkisi 1989 yılında koptu. Yeşil'i bir dönem kullandığı bilinen Mehmet Eymür bu kopuşu

“Kontrolü güç bir eleman olması, kendi başına hareket etmesi ve talimatlara uymaması, güvenlik güçleri arasında sürtüşmelere yol açıyordu.”

Yeşil’in MİT’ten koptuktan sonra adresi JİTEM oldu. Tunceli Bölge Komutanlığı’nın emriyle, Nazımiye ve Ovacık bölgelerinde bilgi toplamaya, güvenlik kuvvetleri ile birlikte uygulamalara katılmaya başladı. Yeşil Diyarbakır’dayken 1993 yılında öldürülen Cem Ersever ile yakınlıktı ve pek çok operasyonun içine girdi. Size Cem Ersever olayını bir bilgi üzerine geçmişte anlattık ama farklı bir bilgi daha var ki bunun da olma ihtimali var. Ne mi?

Yeşil ile Cem Ersever’in arası aslında bir kadın yüzünden bozuldu iddiası. 1993 yılında Ersever ile aynı tarihte öldürülen sevgili Neval Boz’u Murat Yıldırım’ın kitabında anlattığına göre ilk keşfeden babası Yeşil’di. Güzelliği ile dikkat çeken Boz’u Ersever ile tanıştırdığında Ersever, Yeşil’e: Benim ekibime girsin beraberce çalışalım, dedi. Ancak daha sonra Neval Boz’a âşık oldu. Yeşil’de Neval Boz’u, Öcalan’ı öldürme operasyonu için kullanmayı düşünürken Ersever’in aşkına çok öfkelenildi ve onunla ilişkisini kesti.

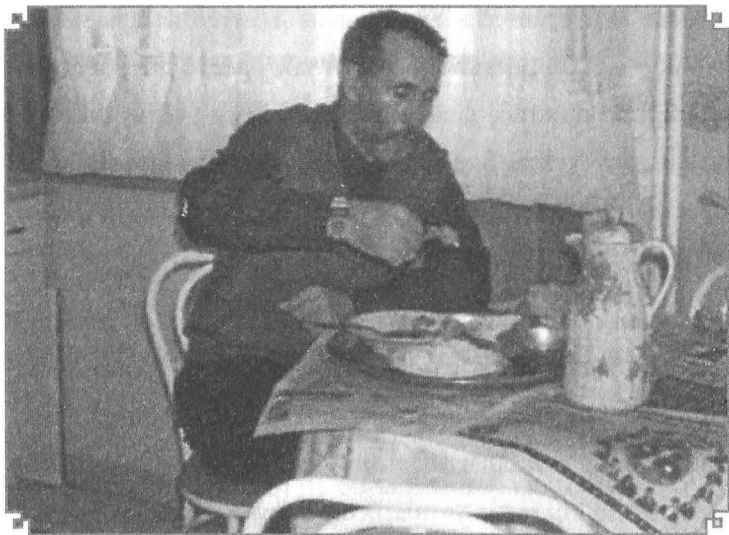
Yeşil, 23 Kasım 1996 tarihinde yurt dışına göreve gönderildi. 5 gün sonra dönüp bu görevle ilgili raporunu yazdı. 1 Aralık 1996 günü yine bu görevle ilgili MİT’te yapılacak toplantıya katılmadı. Çağrı cihazına bırakılan notlara da yanıt vermedi. İşte o tarihten bu yana kayboldu. Ama resmi olarak kayboldu. Diğer yönden ise yaptığı suikastler ile “Öldü” denildikten bir süre sonra öldürdükleri ile tekrar gündeme oturuyordu.

Size Yeşil'i her yönden anlatmak için aynı olayları farklı bakış açıları ile sunuyoruz. Artık onun için yürütmek istediğiniz düşünce size kalmış. Şimdi de gelin onu birde ondan dinleyelim. Evet, evet kendi ağzından kendini anlatışını dinleyeceksiniz.

İşte Mahmut Yıldırım'ın neden bu işlere girdiğini ve hayatının neden bu taraflara yöneldiğini anlatan o konuşması... Çocukluğunu kendisi şöyle anlatmış: "Rahmetli babam çiftçiydi, arazileri filan vardı. Yani durumumuz iyiydi. Babam bana rahmetli dedemin Rus Harbi'nde vuruluşunu anlatırdı. 8 kurşunla yaralanmış. Babam o zaman 8-9 yaşlarındaymış. O zaman doktor yokmuş, kocakarı ilaçlarıyla yaşamış. Çektiği acıları öyle anlatırdı.

Küçük bir çocuktum, daha okula filan başlamamıştım. Sokakta oynarken aklıma gelirdi: "Ah şu Ruslar gelse de bir tanesini haklasam." Böyle bir duygu vardı bende. Sonra okula başladım, tarihe merakım oldu, ben de bir Rus kini oluşmaya başladı. İlkokulda bir hocamız vardı, bize muazzam bir bayrak sevgisi aşıladı. Yani ben belli bir tarihte ülkücü olan bir adam değilim. Doğarken öyle gelmişim işte... Ondan sonra sağ-sol davası çıktı. Bu sol nedir, dedik; dediler bunlar Rus... Kinim gittikçe attı. Ondan sonra başladık duvarlara yazı yazmaya. Elazığ'da ilk duvarlara yazı yazan adam benim. İşte böyle başladı.

Şimdi size bir fotoğraf daha sunacağız. Bu fotoğrafta dikkat çeken bir şey var. Yeşil için sizinde bildiğiniz gibi 1996 yılında öldü denildi. Şimdi aşağıdaki fotoğrafa bakın...

Sağ aşağı köşede ki gazeteye dikkat edin

Mahmut Yıldırım'ın oğlu Murat Yıldırım tarafından yazılan kitapta yer alan 21 adet fotoğraftan biri Yeşil'in 2002 yılında hayatta olduğunu gözler önüne serdi. Yeşil'i Ankara'daki evinde yemek yerken gösteren fotoğrafta masaya serilen gazetedeki ilan "Yeşil Hayatta" iddialarını güçlendirecek cinsten. Yeşil'in yemek masasına serilen gazetede Kanal 6 Televizyonu'nun "Biri Bizi Gözetliyor" yarışmasıyla ilgili verdiği ilan görünüyor...

Gazetenin üzerindeki tarih okunamasa da kısa bir arşiv taraması gazetenin tarihini öğrenmeye yetiyor. Çünkü Kanal 6 Televizyonu, bir dönem en fazla izlenen "BBG" yarışmasını 2002 yılında yayınlamıştı. Hatta Kanal 6, bazı yarışmacıların uygunsuz davranışları nedeniyle RTÜK tarafından 7 gün kapatma cezasına çarptırılmıştı. Yeşil'in çekilmiş son fotoğrafındaki bu ayrıntı: Yeşil 2002 yılında yaşıyordu ve Ankara'da bulunuyordu, iddialarını güçlendirdi.

Yani öldü denildikten 6 sene sonra çekilmiş bir resmi bulunmakta. Peki, o kadar ölmedi diyoruz, ne oldu diye sorarsanız, bunu bilemeyiz. Belki de şöyle bir durum söz konusu. Mahmut Yıldırım ifşa olmuştur ve ifşa olan ajanlar artık görev yapamaz. Bu yüzden şu an dünyanın bir köşesinde, zamanında aldığı paralar ve bugün hesabına hala devlet tarafından yatırılan paralarla yaşamını sürdürmektedir. Eski ajan yüzüstü bırakılmaz. İllaki maaşını veriyorlardır. Ne dersiniz bu olamaz mı?

Hazır Yeşil'in kendi hayatını kısaca anlattığı bir yeri aktarmış iken ona ait olduğu öne sürülen bir mektubu da sizlere sunmak isteriz. Kesin demiyoruz buna, şüpheli yaklaşıyoruz ama onun olma ihtimali var. Zaten okuyunca meseleyi anlayacaksınız. İşte o mektupta yazanlar: "Ben Abdullah Öcalan'ın yanına kadar gittim, orada onu öldürmek için tam 3 ay bekledim. 3 ay hainlerle yaşadım, yılan yedim, böcek yedim. Artık sabrım kalmadı ve JİTEM'den bana bu emri veren albayla irtibata geçtim. "Neyi bekliyorum efendim, bu emir ne zaman gelecek?" dedim. Albay bana "Emir büyük yerden, öldürmeden geri geleceksin" dedi. Duyduğum laflar karşısında fenalık geçirdim. Ben para için değil, binlerce askeri öldüren soysuzların hesabını kesmek için bu görevi üstlendiğimi bildirdim JİTEM'ci Albay'a. Bana ömrün hapiste çürür dedi. Sonra ona dedim ki "Birazdan Apo'yu öldüreceğim, sonra seni ve sana o emri veren makamdakileri." Bunlar devletin bütün birimlerine sızmış. Apo'yu öldüremedim, o gece dağ kadrosunda bir tane hain olduğunu öğrendim telsizden. Herkesi sorgulamaya başladılar, yakalanmam an meselesiydi. Apo'yu alıp götürdüler kamptan. Gece olunca da zar zor ayrıldım

yanlarından ve giderken de şunu yazdım: “Yeşil bir kere geldi, bir daha geldiğinde hiçbiriniz yaşamayacaksınız!” Türkiye’ye gelemedim, hain ettiler beni. En çok zoruma bu gitti. Milletimin beni hain bilmesi... Şimdi bu olay ne dersenez... Ne yazık ki bu olay gerçekleşiyor ve Öcalan’ın öldürölmesi engelleniyor. Nitekim Yeşil, 3 ay boyunca Abdullah Öcalan’ın yanına kadar sızabilmiş, sonrasında “öldürmeyeceksin” emri gelmiştir. Öldürmeme emrini veren JİTEM’ci Albay’a: “Ben şimdi Apo’yu öldürecekim, ardından seni ve sana bu emri verenleri öldürecekim” demiştir. Bunun üzerine Apo’ya dağ kadrosunda ajan olduğu haberi uçurulmuş ve Apo hemen bölgeden kaçırılmış, bununla beraber herkes sorgulanmaya başlanmıştır. Bu yüzden Mahmut Yıldırım (Yeşil), görevini yerine getirememiş ve gece yarısı dağdan ancak kaçabilmiştir. Dağı terk ettiğinde şu notu bırakmıştır: “Yeşil bir kere geldi, bir daha geldiğinde hepiniz ölmüş olacaksınız!” Her zamanki gibi derin devletin kullanıp attığı bir adamdır. Vatanını en çok sevene en pis işi yaptıran derin devletin oyunu aynıdır. Hiçbir insan para veya şan-şöhret için PKK’lıların arasına sızmaz, yılan yiyerek gün geçirmezdi. Tek amacı binlerce insanın ve kundaktaki bebeğin kanı ile beslenen terörist başını yok etmektir. Birileri bunu önledi ve Mahmut Yıldırım hain, tetikçi ve katil ilan edildi. Bundan bağımsız olarak Abdullah Öcalan’ın Suriye’de de birçok kez evinin önüne kadar girilmesine rağmen yine birileri tarafından korunduğu ve tetikçilerin geri çekildiği bilinmektedir. Aynı şekilde Kenya’da Abdullah Öcalan’ın üst komşusunun emekli albay çıkması da şaşırtıcı, nefret uyandırıcı ve bir o kadar da vatan sevgisini zedeleyen durumdur. Sonuç

itibariyle hain değil, kullanıldığını bile bile vatanına hizmet etmek için canını hiçe saymış bir vatan kahramanıdır. Son olarak o dönemi yaşayan bir yüzbaşının bir hatırasını aktarıp bu konuya yavaş yavaş son vereceğiz.

Dağda, emrindeki askerleri ile pusuya düşmüş bir yüzbaşı yoğun ateş altından kurtulmanın tek yolu olarak, PKK'lıların telsiz konuşmalarını dinlediğini bildiğinden: "Dayanın, Yeşil olay yerine intikal ediyor" diyerek hem askerlerine gaz vermiş, hem de telsiz konuşmalarını dinleyen PKK'lılara korku salmış, ardından ateş sesi kesilmiş ve terörist grup geri çekilmiştir. İşte, Yeşil böyle bir korku salıyordu. Bazı yaptıkları yanlış, bazıları aşırı olsa da çoğu zaman kendi kafasına göre iş yapsa da devletin bir evladı idi o. Ama şunu da eklemek isteriz ki devletin tam olarak Yeşil'lere mecbur olması da çok iyi değildir. Çünkü bir kişi vatansever olsa da kafasına göre iş yapması bazen planları bozar. Ve bazen farkına varan iyi planları da bozar. O yüzden Yeşil aslında o vakitler olması gereken biri olsa da şimdi belki de çok olmaması gereken bir isim. Siz ne dersiniz? Artık o da size kalmış... Son olarak size Beyaz TV moderatörü Latif Şimşek'in haberini aktarmak istiyorum. Bu haberi 2011 yılında canlı yayında okumuştum. Beyaz TV ekranlarında ortaya atılan iddia çok konuşulacak. Ağırlıklı olarak CHP'deki yönetim krizinin tartışıldığı Dinamit'te, programın moderatörü Latif Şimşek çok tartışılacak bir açıklama yaptı.

YEŞİL'İN MESAJINI AÇIKLADI

Şimşek, yaklaşık 15 yıldır kayıp olan "Yeşil" kod adlı Mahmut Yıldırım tarafından kendisine ulaştırılan mesajı canlı yayında açıkladı. Yeşil'in bir akrabası vasıtasıyla ken-

disine ulaştırılan mesajı açıklayan Latif Şimşek, Mahmut Yıldırım'ın yaşadığını ve estetik bir operasyon geçirdiğini duyurdu. Şimşek, programın sonlarına doğru yaptığı açıklamayla Yeşil'in yaşadığına kendisinin de inandığını kaydetti. İşte, Dinamit programının moderatörü Latif Şimşek'in yaptığı o açıklama:

Biliyorsunuz Mahmut Yıldırım ortadan kaybolalı 15 yıl oldu. 15 yıldır Mahmut Yıldırım'ın yaşadığı ya da öldüğü tartışılıyor. Zaman zaman Ankara'da ve Antalya'da görüldüğü söylendi. Ancak hiçbir zaman bu iddialar doğrulanmadı. Bana Mahmut Yıldırım adıyla mesaj geldi. Mesajı ciddiye aldığım için size ulaştırmak istedim.

YAŞADIĞINI BİLDİRMEK İSTEDİ

Mesajı getiren, Mahmut Yıldırım'ın çok yakınında olan bir kimse olduğunu iddia ediyor.

Akrabası ve köylüsüymüş. Onunla görüşüp bana geldiğini söyledi. Söylediği aynen şudur: Mahmut Yıldırım en güvenilir moderatör olarak gördüğü için mesajı bana göndermek istemiş. Bir estetik operasyon geçirdiğini, yaşadığını bildirmek istemiş.

İşte durum böyle. Yani hala her şey şüpheli... Ve bunlar ucuz şüpheler değil. Kısacası yazımız boyunca sizlere bir devrin karanlık, perde arkasında yaşayan ve sırları ile sır olan bir ismi anlatmaya çalıştık. Bunu anlatırken her yönden sizlere sunduk. Artık mantığınızı ve vicdanınızı kullanarak bu konu hakkında siz de görüşlerinizi ortaya döneceksiniz. Burada Yeşil'i anlatırken bazen aynı olayı farklı yönler ile anlattık. Sebebi bu konu hakkında size tüm iddiaları aktarıp doğruya sizin karar vermenizi istememizdir. Ölümü üzerinde ise çok durduk. Çünkü hala şüphe götürüyor. Nitekim en son yurt dışında öldü denerek Erzincan'a cenazesi getirilir ve defnedilir. Ancak daha sonra cesette yapılan DNA örneklerinin Mahmut Yıldırım ile eşleşmediği ortaya çıkar. Yani böylesi bir şüphe içinde bulunmaktadır. Bazı kişiler "Yahu yaşasa ne olur, adam zaten kaç yaşında(!)" gibi bir ifade kullanabilir ama yazımızın başında da belirttiğimiz gibi Yeşil, şu an Hulusi Akar Paşa'dan sadece bir yaş büyük. Şimdi Hulusi Paşa'yı düşünün ve ondan sadece bir yaş büyük olan Yeşil'in neler yapabileceğini... Kim bilir belki devlet onu köşeye çek-

tirmiş, parasını vermiş sırları ile kaybolmasını istemiştir. Kim bilir belki de bir köşede tutulup hâlâ gayriresmi işler yapıyordur.

Kim bilir belki de çoktan ölmüştür. Kim bilir belki eski özel istihbaratçının dediği gibi şu an bir hastalık ile boğuşmaktadır. Bunları kim bilir diye bırakıyoruz. Çünkü öyle bir dönemki bilen susuyor yazmıyor, bilmeyen yazıyor susmuyor. Biz konuyu çok daha fazla uzatmadan şimdi de onun hakkında gazetelerde çıkan haberleri ve onun fotoğraflarını sizlere sunacağız.

CASUSLUK TÜRLERİ

Sanayi casusluğu vardır. Yani senin teknolojinini araştırırlar ve almaya çalışırlar. Ve bizde bu çok oldu ve çok kaybettik.

*

Etnik casusluk vardır. Oradaki toplumun ya da saldırı yapacağın bölgenin kılcal damarlarına kadar nereye, hangi damara basarsan insanları öfke ile faaliyete geçirirsin filan hep bunları araştırırlar. Ardından ikinci aşama başlar. Bunlar merkeze gönderilir. Ve ardından merkezde bu doğrultuda bir strateji geliştirmeye başlanır.

*

Konserler ve bazen konferanslarda istihbarat toplama görevi vardır. Tabi bunu yapan ne şarkıcıdır ne de profesör. Bunu yapan onların sözde menajeri ya da koruması ya da herhangi bir görevli konumunda olan kişilerdir. Tabi bunu herkes yapıyor demiyoruz.

TÜRK JAMES BOND

“HIRAM ABAS”

Türk James Bond’u olarak anılan hareketli bir isimdi o. Lisede alıştığı pipo hastalığı yüzünden ismi “Bay Pipo” olarak bile anılmaya başlayacaktı. Aslında kendisi hiçbir zaman MİT müsteşarı olmamıştı. Ama o kadar önemli bir noktadaydı ki MİT müsteşarlığının bile önüne geçmişti. Öte yandan ise hayatını araştırdığınız vakit kendisinin ve dedesinin “mason” olduğunu görürsünüz. Mason olduğunu görürsünüz ama kendisinin normal masonlardan farklı bir şekilde sanki milli bilinçle hareket ettiğini görürsünüz ya da öyle zannedersiniz. Kendisi kişilerin hesaplarına çalışan bir teşkilat haline gelmiş Milli İstihbarat Teşkilatı’nın başına gelip CIA gibi vurucu operasyon yapmaya çalışan biri olacaktı. Ya da biz mi öyle zannediyorduk. İşte bu o esrarlı ismin hikâyesidir. Adı Hiram Abas. 1932 yılında İstanbul’da doğdu. Okulda çok aktif olmayıp boks seven hareketli bir çocuktü. Gençlik dönemlerinde Paris’e bile gidip boks maçlarından kendi için bir hayat kurmaya

çalışsa da pek başarılı olamayacaktı. Zaten kendisi zengin bir ailenin çocuğu olduğu için üniversite zamanını bile yurttan değil evde geçirip, lüks lokantalarda yemek yedi ama yine de boks hayatını bırakmamıştı. Aynı zamanda boks hayatını kutuplaşmaların olduğu o yıllarda da kullanıyordu. Kavgaların vazgeçilmez boksçusuydu. Vakit geçtikçe kendi yolunu askeriye olarak seçecek ama bir süre sonra ise yedek subaylıktan MİT'e geçecekti. O vakitler MİT gerçekten aciz bir durumdaydı. Uzun zaman boyunca MİT'in maaşını bile ABD ödüyordu. Bu devletin parası olmadığı için değil böyle bir sistem olduğu için oluyordu. İlk başlarda bilgi alışverişi sonrası verilen bir hediye ola-

rak görülüp, zamanla bu sisteme giriyor ve ABD ajanları MİT çalışanlarına resmi bir şekilde zarf içinde ücret ödüyordu. Bunu ise en sonunda Adnan Menderes duyacak ve fazlasıyla şaşırdığı bu olay sonrası ABD'li görevlileri çağırıp bunu iptal edecek ama ne yazık ki ondan sonra da bu iş birliği sürmeye devam edecekti. ABD bu sayede Türkiye üzerinden hem Türkiye'yi hem de Ortadoğu'yu denetlemekteydi. Fakat aynı zamanda Türk casuslarını yetiştiren kişileri de onlar yetiştiriyordu. Hiram Abas'ın istihbarat hocası olacak Fuat Doğu' da onlardan biriydi. Kendisi CIA ile çalışmayı normal gören, hatta bir gazeteciye ben aslında CIA'nın bir şubesi olarak çalışıyorum itirafını yapacak ve bu ancak o öldükten sonra yayınlanacaktı. Tabi bunu hainlik olsun diye değil de gücümüz bu kadar niyeti ile yapıyorlardı. Hem haklılar hem haksızlardı. İşte Hiram Abas böyle bir yolda yetişecek ve en sonunda üç kişinin şahit olduğu bir yerde vatani ve milleti için sadık olacağına yemin ederek başlayacaktı göreve ama CIA'dan maaş alan ne kadar sadık olurdu ki... Bunu zaman gösterecekti. Hiram Abas'ın ilk görevi ise Batum olacaktı. Türk James Bond olma yolunda ilk adımı atan Hiram Abas ne yazık ki ilk yılında deşifre olacak ve Rusya'nın uyarısı ile Hiram Abas İstanbul'a çağrılacaktı. İstanbul'a geldikten sonra takip görevleri alan Hiram Abas zaman geçtikçe 64 ayrı casus yakalayıp devlete iade edecekti. Çoğu komünist casus olmakla beraber zamanla Hiram Abas Türkiye üzerindeki komünist baskısına karşı sert bir şekilde saldırıyordu. Bu zamanlarda yakaladığı komünist casuslar yüzünden zamanla komünizme düşmanlığı daha da artacak ve Rusya'yı bir nebze öven herkese büyük öfke duyacaktı ki bu-

nun etkilerini ileride göreceğiz. Aynı zamanda Hiram Abas, Fuat Doğu'nun yönlendirmesi sayesinde devlet yükleri ile beraber başka ülkelere gidiyor ve adeta Fuat Doğu onu hızlı bir yükselme içine itiyordu. Fuat Doğu ise öte yandan MİT'i sivilleştirmeye çalışıyordu. Çünkü MİT askeri bir kurum olduğu vakit darbeler de etkin rol oynuyordu. Tam bu sıralarda Hiram Abas'a tekrar bir yurt dışı görevi verilecek bu sefer Yunanistan'a gönderilecekti. Yurt dışında yanına sızdığı bir kadın aracılığıyla bilgi toplamaya başlıyor ve resmi kurumlardan notlar alıyordu. Amerikan askeri yardımları, verilen malzeme ve teslim tarihleri, Ege'deki füze üslerinin yerleri, liman, havaalanı, sanayi tesisleri hakkında ayrıntılar, Yunan savaş sanayisi ve 2, 6, 8, 10, 11, 12, 15. Yunan Tümenleri konularında son derece gizli bilgileri toplamıştı. Bu kadın Hiram'a âşık olmuş bu doğrultuda Hiram Abas'a çalışmaya başlamıştı. Fakat bu iş hep böyle devam etmeyecekti. Çünkü bu kadın evliydi ve eşi de askeriyedeydi. Kendisi zaten istihbaratın içinde bulunmaktaydı. Bir süre sonra ise kadını takip eden Yunan istihbaratı Hiram Abas'ı fark edecek ve bu sefer Hiram Abas farkına varmadan Yunan istihbaratı tarafından takip altına alınacaktı. En sonunda Yunanistan Hiram Abas'a baskın yapıp tutuklamak isteseler de Hiram Abas kaçmayı başarıp önce Türk elçisine sığınacak ardından arabanın bagajı ile Yunan sınırından geçecekti. İkinci görevi bu sefer biraz başarılı biraz başarısız olmuştu. Fakat durmak yoktu, bu sefer önüne iki seçenek daha gelecekti. Ya Paris'e gideceksin ya da Beyrut denilecekti. Tabii siz hemen Paris diye düşünüyorsunuz ama o Beyrut'u seçecekti. Silahların patladığı, aksiyonun bitmediği yere gidecek-

ti. Kendisini James Bond olarak görüyor ve aktif bir istihbarat hayatı yaşamak istiyordu. Burada ailesini de götürmüş olmakla beraber onlarla kendini perdeliyor ve normal aile yaşamı sürüyordu. O yaşamını sürerken zaman hızla geçecek ve tarihler 1972 yılına gelecekti. Darbeler atlatmış, sol örgütlere baskılar yükselmiş, bu doğrultuda idamlar olmuş, aynı zamanda Deniz Gezmiş’de asılmak için ipe götürülmüştü. Henüz idam edilmemişti ve bu yüzden idam öncesi, arkadaşları onu kurtarmak adına İsrail Büyükelçisini kaçıracaktı. Kaçırdıkları “Efraim ELROM” idi. Kaçıranların başında ise Deniz Gezmiş’in en yakını olan Mahir Çayan vardı. Onlara operasyon çekecek olan ise tam Türkiye’ye gelmiş olan Hiram Abas ve ekibi vardı. Hiram Abas bunları köşeye sıkıştırmış ama yine de İsrail Büyükelçisinin ölümüne engel olamamıştı. Ardından Mahir yakalanıp hapse atılacaktı. Fakat Mahir hapisten de kaçacaktı. Onun kaçması sonrası onu arama ekibi yine Hiram Abas’a verilecekti. Sonunda köşeye sıkışan Mahir, Hiram Abas tarafından yakalanacaktı. Hiram Abas ise Mahir’i yakaladığı yerin çatısına çıkartıp pencerenin önünde gözüne sıkarak infaz edecekti. Bu infaz sonrası bu olayları protesto etmek için gösteriler yapılacak, bildiriler dağıtılacaktı. Bu gösterileri yapanlar arasında tutuklanan kişilerden biri ise o gün çok tanınmayan ama şimdi tüm dünyanın tanıdığı Abdullah Öcalan idi. Yakalanmıştı ama bir anda da salınmıştı. Neden salındı bilinmez ama böylesi olayların arasında devletin içinde böyle garip olaylar da oluyordu. Hiram Abas ise kendisine verilen görevleri yerine getirmeye devam etmekteydi. Bunlardan yenisi ise Beyrut olacaktı. Silahların patlamasının sı-

radan olduğu yerdi burası. Hatta Hiram Abas yanında Mehmet Eymür'le yolculuk için hazırlanırken Eymür o anı şöyle anlatır: "Amiral Bahattin Özülker sanki bir daha dönmeyecekmişiz gibi bize sarılıp sırtımızı sıvazlamıştı, diyecekti. Hiram Abas'ın aldığı görevler artık böylesi büyük işlerdi. Oraya gitmişti ama aynı zamanda MİT içerisinde de çekişmeler büyümeye başlıyordu. MİT sanki siyaset alanı gibi adeta çekişmelerle çalkalanıyordu. Çekişmenin ana odağında Nuri Gündeş vardı. Nuri Gündeş burada Hiram Abas, Mehmet Eymür ve Korkut Eken üçgenine karşın; Nuri Gündeş, Erkan Gürvit ve Ertuğrul Güven bir üçgen oluşturmuş ve MİT içindeki ayrıma bir cephe kazmıştı. Bu da öyle basit bir cephe olmamakla beraber o zamanki şartların gündeş ve ekibinden yana olmasından mütevellit diğer grup pasifize edilmiştir. Fakat bu pasifize olma olayı sonsuza kadar devam etmeyecek ve hesap edilenlerin aksine ileriki zamanlarda bu savaşta yenilen Nuri Gündeş ve ekibi olacaktı. Bu nokta da Hiram Abas hem görev alan ama aynı zamanda MİT içinde Fuat Doğu sonrası hâkimiyeti ele almaya çalışan ana karakter idi. Kendisi de tıpkı Hiram Abas gibi MİT'in başında değildi ama İstanbul Bölge Müdürü olarak bu MİT savaşında çekişmeyi devam ettiriyordu. Bu anlattıklarım, belki şu an için sizin hayretle okuyup, nasıl olur dediğiniz şeyler ama o zaman ki devlet sistemi gerçekten çok başlı idi. MİT'teki bu adamları kimse görevden alamazdı. Seçilmiş irade adı verilen başbakan bile görevden alamıyor ya da istediğini getiremiyordu. Asker ayrı, MİT ayrı, polis ayrı bir düzende işleyişi sürdürüyordu. Bu gerçeği konuşmak gerekirse çok kötü bir durum. Devlet ister iyi yönetilsin

ister kötü ama devleti yöneten kesinlikle tüm yetkisiyle beraber devletin seçilmiş ismi olmalıydı. Ama o vakitler bu iradenin gücü zayıf olduğu için askeri, polisi, MİT'i seçilmiş irade gibi böylesine kendi içinde hesaplaşmalar yapıyordu. Evet, aralarında iyi niyetli insanlar olabilir ama ne o olursa olsun bu iç çekişme heyecanla değil üzüntü ile takip edilmelidir. Bu noktada Hiram Abas'ta ileriki zamanlarda göreceksiniz, Özal aracılığıyla askerden uzak sivil bir istihbarat olması için başa getirilmeye çalışılacak ama bunun sonucu ölüm olacaktı. Oralara daha geleceğiz, biz şimdi Hiram Abas'ın hikâyesine devam edelim. Hiram Abas yurt dışında aldığı görevler sürmekteyken bir süre sonra yine Türkiye'ye gelecekti. Çünkü Türkiye'de önemli bir savaş vardı. Baştan beri dikkat çektiğimiz MİT'i kim yönetecek savaşı. Elbette Hiram Abas bundan geri kalmazdı ki bunun içinde yurt dışında görevde değil Türkiye'de olmalıydı. Aslında bu söylediğimde çok iç acıtıcı bir durum. MİT'in görevi yurt dışında bilgi toplamak, devlet için çalışmak olması gerekirken önemli bir isim sırf istihbarat savaşı için Türkiye'ye tekrar geliyordu ki yurt dışında ise CIA, Mİ6, KGB cirit atmaktaydı. Komşu topraklar da cirit atmaya çalışanlar okyanus ötesinden geliyordu. İşte bu çekişmelerin olduğu vakitlerde aynı zamanda bununla bağlantılı bir çekişme daha olacaktı. Hiram Abas yaptığı bir operasyon ile "Savaşman" adlı MİT elemanını bir İngilize rapor verirken yakalayacaktı. Evet, bir casusluk olayı idi. Dışarıdan baktığınızda vay be hain yakalanmış deniyordu ama iş başka idi. Çünkü Savaşman yakalandıktan sonra açık açık bunda ne var diyecekti. Zaten gelen tüm bilgiler CIA'ya gitmiyor mu? Benim yaptığım da

bu diyordu. Aslında acı bir şeydi ama gerçektir bu. Hainlik yapıyordu ama bu zaten yapılan bir şeydi. Peki, o zaman Hiram Abas neden böyle bir baskın yaptı dersiniz. İşte bunu net bilemeyiz ama iddiaları dile getirebiliriz. Bunun iki sebebi vardı. Birincisi bilgi satma yarışı. Evet, birinci iddiaya göre Hiram Abas'da bilgi satıyordu ve dolar alıyordu ki bu yarışta Savaşman'ı devre dışı bırakmak istedi diyorlardı. Kim bilir belki olabilir ama bu adımı, karşı taraf için de hoş görülen bir şey olmayabilirdi. O zaman ikinci iddiaya bakalım ki o da Savaşman'ı yakalamak ile Nuri Gündeş'e ulaşma hamlesi miydi? Hem bir haini yakaladık diye öne çıkacak hem de Savaşman üzerinden Nuri Gündeş'i vurmak istiyordu.

Çünkü Nuri Gündeş MİT İstanbul Bölge Müdürlüğü'nün başı idi. Bunu o değil de Hiram bulduğuna göre Nuri Gündeş'de o zaman göz yumdu demekti. Evet, akıllıca bir operasyondur ama başarılı olmamıştı. Hiram Abas, Nuri Gündeş'i buradan devirememişti. Kim bilir belki de birinci iddia doğrudur bilemeyiz. Ama şu bir gerçek ki Hiram Abas İstanbul Bölge Müdürlüğünü istiyordu. Oraya geçmek demek MİT'in başına geçmek kadar önemli bir adım idi. Tam bu sıralarda kafalarda 3. bir acaba olabilir mi şüphesi vardı. Yani Hiram Abas CIA'ya bilgi veren birini ifşa ederek CIA'ya savaş mı açmıştı. Peki, ama neden? CIA eliyle bu makamlara gelen adam şimdi onlara karşı mı geliyordu. Bu Türk James Bond artık kendi mi oyun kurmak istiyordu. İşte bunlar tartışılırken hiç beklenmeyen bir adım daha gelecekti. Hiram Abas Aydınlik gazetesinde manşet olacaktı. Türk James Bond olarak tanıtılan Hiram Abas aynı zamanda komünist düşmanı olarakta gösteriliyordu.

Fakat mesele bu değildi. Mesele Hiram Abas'ın resminin bir gazete de açık bir şekilde basılmış olmasıydı. Hâlbuki o bir MİT mensubuydu. Nasıl bir gazete onu manşet yapıp tüm Türkiye'ye tanıttırırdı. Onu kim böylesine ifşa etmişti, neden etmişti. Bunu yapan sadece bir gazete mi yoksa gazeteyi yönlendirenler mi bunu yaptırtmıştı. Hiram'a bedel mi ödettiriyorlardı. Bu artık vicdanların yorumlarına kalacaktı. Fakat burada şunu da anlatmak lazım. Yani dediğimiz gibi o zamanki MİT ne yazık ki basit bir kurum gibiydi ve ne yazık ki gelişmişliği yoktu. Hatta şu satırlar her şeyi daha net anlatıyordu.

Tarih 13 Ekim 1979. Adana Sıkıyönetim Komutanı Korgeneral Nevzat Bölügiray MİT Bölge Müdürlüğünü ziyarete gitti.

“Hem ziyaret etmek hem de bazı isteklerimi iletmek amacı ile MİT personelinin bulunduğu yere gittim. Bir cadde üzerinde büyük bir apartmanın önünde durduk. Apartmanın kapısında beni karşıladılar ve içeri girdik. MİT diye girdiğim yer bildiğimiz bir apartman dairesiydi.

Ben ise geniş bir bahçe içerisinde gizlenmiş, güvenli özel yapılmış bir bina ve kapısında da sivil bir kuruluş adı yazılı bir levha göreceğimi sanıyordum. Şaşırdığımı gören görevliler özel bir binalarının bulunmadığını ve bu nedenle bir apartman dairesinde oturduklarını açıklıyordu. Ya güvenlik? Apartmanın kapısına dikilen iki nöbetçi erle sağlanıyordu. Güya gizliydi, ama burasını herkes biliyordu...” Yıllar geçti ama uygulama hiç değişmedi. MİT binaları çoğu zaman espri konusu olmaya hâlâ devam ediyordu. Beyaz eşya satan Trabzonlu bir esnaf, mağazasını başka bir yere taşımış, boşalttığı dükkânın camına da, “Yeni yerimiz MİT’in tam karşısıdır” diye yazmıştı. 27 Nisan 1999 tarihli Milliyet gazetesindeki küçük ilan dikkat çekiciydi: “Demetevler’de geniş, MİT manzaralı şahane daire, acilen satılık.”

Diyarbakır’da ise dolmuş şoförleri, MİT’in bulunduğu bölgeye giderken “MİT’e... MİT’e...” diye bağırarak yolcu topluyorlardı. (Soner Yalçın) Evet ne yazık ki durum buydu ama gerçektir. Nitekim MİT binası bile tam anlamıyla 2019 senesinde ancak daha gizli ve savunmanın yapılacağı bir yere yeni yeni geçmişti zaten. O vakitler belki de Hiram Abas MİT’in bulunduğu gücü içerisinde adım atıyor belki de CIA’ya omuz verip büyümeye çalışırken zamanla CIA’ya omuz atmaya da başlamıştı. İşte bu istihbarat içi savaşlar sırasında yeni bir olay daha patlayacak ve “ASALA” ortaya çıkacaktı. Asala, Ermeni bir terör örgütü olup birçok Türk büyükelçisine karşı saldırılar yürütmüştü. Türk istihbaratı bu konu hakkında ne yapacağını tam bilemese de sert bir karar alacaktı. Resmi değil ama gayriresmi olarak bunların merkezlerinde

ki örgüt üyelerine saldırı yapacaktı. Merkezleri Paris ve Beyrut'tu. Bu plan sonrası kiminin arabasında, kiminin dükkânında bombalar çıkıyor veya parlıyordu. Türk istihbaratı bunu resmi olarak üstlenmese de gayriresmi bir şekilde bu gözdağını öne sürüyordu. Hiram Abas'ta bu işin içinde bulunmaktaydı. Bay Pipo kitabında bu saldırılar şöyle anlatılır: Operasyonları gerçekleştiren timler, kompartıman usulü çalışıyordu. Yani herkes kendi birimini biliyordu. Örneğin Hiram Abas'ın altı kişilik ekibini diğerleri bilmiyordu. Asala'ya karşı yapılan eylemlerde genellikle yurt dışındaki işçiler kullanılmıştı. Özellikle de kesin dönüş yapacak aileler seçiliyordu. "Dışarıdan kullanılan ajan kişi, ya milli motifle ya da maddi motifle hareket eder. Hiçbir istihbarat örgütünün bundan başka metodu yoktur. Maddi motifle hareket eden para karşılığı yapar, kimseyi tanımaz, hapse düşerse kendine sahip çıkılmasına uğraşır ve artık kurtulamyacağını bilir. Milli motifle hareket eden zaten gönüllüdür, başına bir aksilik gelse de ülkesini kolay kolay satmaz." (Bay Pipo) İşte böyle bir düzen içinde hem Beyrut'ta hem Paris'te büyük operasyonlar yapılmaktaydı. Bu operasyonlar aynı zamanda Türkiye'de de olacaktı. Fakat bu operasyonlar Asala'ya değil "Babalar"a olacaktı. Adı "Babalar Operasyonu" idi. Birincisi 12 Mart muhtırasından sonra yapılmıştı. Şimdiki "Babalar Operasyonu"nu ise Mehmet Ey-mür'ün dâhil olduğu, Hiram Abas, Nuri Gündeş, Kenan Evren'in damadı Erkan Gürvit ve emniyet tarafında ise Atilla Aytek'in yer aldığı bir operasyon olacaktı. Bu operasyonda; Dünder Kılıç, Behçet Cantürk, Abuzer Uğurlu gibi ünlü isimler kaçakçılık iddialarıyla gözaltına alınmış

ama sonradan tekrar bırakılacaktı. Şimdi size pek bir şey ifade etmeyebilir ama gerçekten böyle büyük isimlere operasyon yapmak kolay değildi. Çünkü bu isimlerin büyüklüğünden daha çok bir de diğer etkileri vardı. Şimdi diyeceklerim size şaka gibi ile gelebilir ama gerçek. MİT operasyon yaptıktan sonra emniyet istihbaratından uyarılar geliyordu. Siz onu nasıl alırsınız o benim ajanım o benim yönetimimde diyordu. MİT istihbaratta bu da benim ajanım sen de onu aldın diyordu. Şimdi diyeceksiniz ki ulan ne güzel işte adamlar koskoca mafya babalarını ajanları yapmış. Fakat o iş öyle değil. Bunların ajanlık olayları uyuşturucu ticaretini, silah ticaretini engellemeyelim ama hâkimiyetimiz altında bu kişiler aracılığıyla tutalım meselesiydi. Kimisi emniyet istihbaratından parasını cebe indiriyordu kimisi milli istihbarat teşkilatı aracılığıyla cebine indiriyordu. Bu yüzden ortada sen onu nasıl alırsın, sen onu nasıl alırsın kavgası büyüyordu. Evet, bu dediklerim şaka gibi ama bir zamanlar Türkiye gerçeği idi. Bu gerçekler Türkiye tarihinde yönetmeye devam ederken Hiram Abas aynı zamanda yeni devrimler atmaya çalışan bir isimdi. MİT'in artık sadece bilgi toplayan değil aynı zamanda operasyonlar yapan, gerektiğinde yurt dışına çıkıp kafalara sıkın bir teşkilat olmasını istiyordu. Bu adımlar aslında hocası Fuat Doğu'nun isteği idi. MİT'in hem sivil olması hem de operasyon yapan ve korkutucu güce sahip olan bir teşkilat olmasını istiyordu. Artık komünist avına çıkan değil de yurt dışı operasyonları yapan bir MİT istiyordu. Bu sözleri ise gazetelerde, dergilerde kapak oluyor ve tüm Türkiye'ye yayılıyordu. Bir el Hiram Abas'ı öne çıkarmaya çalışıyordu

ki Özal bunda başrolde. Evet, Turgut Özal Hiram Abas'ı MİT'in başına getirmek istiyordu. Onun eli ile MİT'i sivilileştirmek istiyordu. Fakat bu öyle kolay bir iş değildi. Çünkü MİT askeriyenin karargâhı gibiydi. Böyle bir adım atmak askeriyeğe karşı adım atmak demekti. Evet, bu gerçekten acı bir durumdu ama ne yazık ki gerçektir. Nitekim bunun bedelini Özal'a başka işleri de dâhil olmak üzere canı ile ödettireceklerdi. Fakat bunun için daha çok zaman vardı. Çünkü ondan önce öldürecekleri başka bir isim vardı. O da bizzat istihbarat şefi yapmayı düşündükleri Hiram Abas idi. Hiram Abas bildiğiniz gibi arabasında iken arkasından vurularak öldürülecekti. Direkt karşısına çıkamazlardı çünkü çok iyi nişancı idi. Onu en savunmasız anında vuracaklardı. Anlatılanlara göre önce bir "Bal Tuzağı" kurulacaktı. Trafik ışığında durduğunda önünden sarışın bir kız geçecekti. Hiram Abas'ın sarışın-lara zaafı vardı. Ve ona bakarken arkasından hızla gelen bir el onu ensesinden vurup öldürecekti. O an öldüğünde eli silahında değil piposundaydı. Kimileri de karşısında Abdullah Çatlı vardı bu yüzden ona baktığı an öldürüldü diyorlardı. Ama ne olursa olsun hiç harekete geçememişti. Ve o artık ölmüştü. Peki ama gerçekten başkanlık yapacağı için mi öldürmüşlerdi onu. Aslında birçok iddia var. Hatta bir iddia da mafya arası bir hesaplaşma olarak anlatır. Kendisi silah ve beyaz işine de girmiş olup bu hesaplaşmalarda öne çıkması sonucu öldürüldü diyeceklerdi. Aslında bu bir iddia idi ama bunun olma ihtimali diğerinden daha az. En büyük ihtimal istihbarat içi hesaplaşma idi. Onun başa gelme ihtimali yüksekti ki bunun sonucunda Özal'ın ölümünden 3 yıl önce 1990 yı-

MIT'in eski patronu öldürüldü

Başına dört kurşun sekteler

For more information, visit www.fox.com. © 2004 Fox Broadcasting Company. All rights reserved. Fox, the Fox logo and "It's all in the game" are trademarks of Fox Broadcasting Company. "The Simpsons" is a trademark of Twentieth Century Fox Film Corporation. "The Simpsons" and "The Simpsons Movie" are registered trademarks of Twentieth Century Fox Film Corporation. "The Simpsons Movie" is a trademark of Twentieth Century Fox Film Corporation. "The Simpsons Movie" is a trademark of Twentieth Century Fox Film Corporation. "The Simpsons Movie" is a trademark of Twentieth Century Fox Film Corporation.

İSTİHBARAT TEKNOLOJİSİ

Sivillerden çok daha gelişmiş olan teknoloji kullanır istihbarat teşkilatları. Hatta bir söz vardır; Devletler milletlerinden 25 yıl önde gider diye.

*

LAZER İLE DİNLEME: İstihbarat birimlerinin de kullandığı bu yöntemle hedefteki kişinin bulunduğu bina izlemeye alınıyor. Söz konusu binadaki pencerelere lazer sinyali gönderen ekipler, cihazın alıcısı ile camdan yansıyan sinyalleri deşifre ediyor. Böylece içerideki konuşmalarla cama çarpan ses dalgaları, lazer sistemi sayesinde yaklaşık 200 metre uzaklıktan bile kolayca dinlenebiliyor.

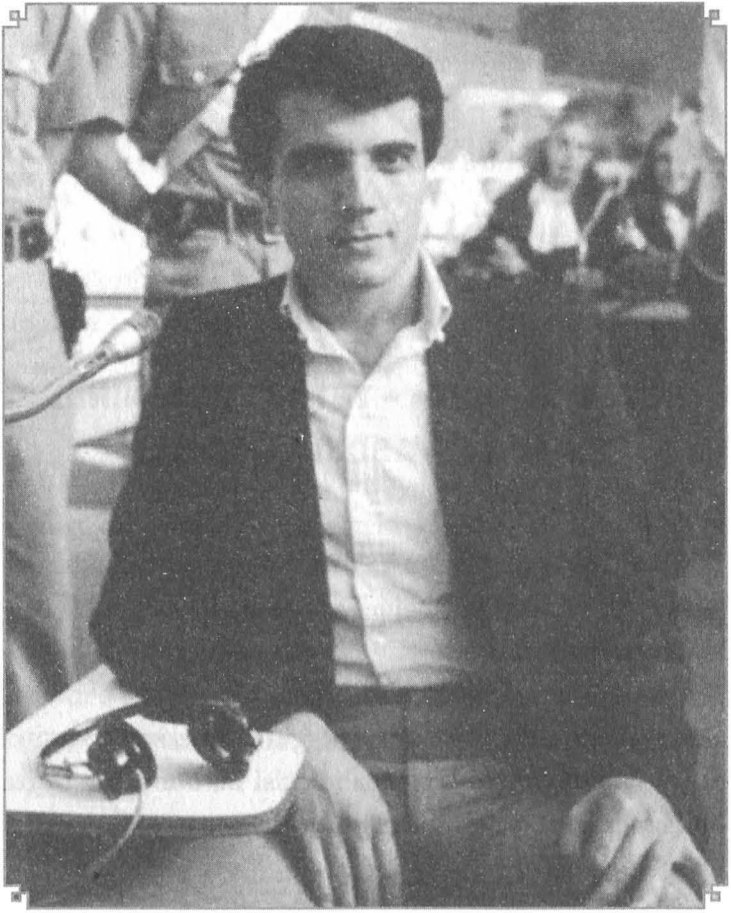
*

DEVLET – MAFYA – TETİKÇİ ÜÇGENİNDE BİR HAYAT “ABDULLAH ÇATLI”

Erkek bekleyen ailenin 3. kızıdan sonra mutlulukla karşıladığı bir erkek çocuğuydu. Adı Abdullah olacaktı. Susurluk kazasına kadar adı tam bir muaamma olsa da Susurluk kazası sonrası her taşın altından çıkan birisi olmuştu. Gerçekten her taşın altında, her günahın arkasında mıydı yoksa öldüğü için bir günah keçisi mi olmuştu? Hatta Muhsin Yazıcıoğlu onun ölümünden sonra şöyle anlatır Abdullah Çatlı'yı;

Bizler, koza içerisinde yetiştirilmiş sonra da siyasete hediye edilmiş prenslerden değiliz. Biz, tabandan gelen insanlarız. O yüzden hukukta her şeye şüpheyile bakmak mecburiyetindeyiz.

Abdullah Çatlı ile ilgili öyle şeyler anlatılıyor ki Azerbaycan'da ihtilal yapıyor, Çeçenistan'da savaş idare ediyor. ASALA'yı hallediyor. Türkiye'de PKK ile mücadele ediyor. Neredeyse “Körfez Savaşı'nı da o çıkardı. Sovyetler Birliği'ni o dağıttı ve Dinar Depremi'ni de o yap-

tı” diyecekler. Bunlar ayıp şeylerdir fakat ne olursa olsun Türk derin devlet meselesinde önemli sembol isim olarak anılan bir kişiydi. Cebinde yeşil pasaportu vardı. Kimisine göre MİT’in elemanı, kimisine göre uyuşturucu ve silah ticaretinin bir elemanı, kimisine göre de zaten MİT uyuşturucu ticaretinin içinde olduğu için bu işin içinde olan bir adamdı. Mesele çok büyük mesele... Biz en iyisi baştan anlatmaya başlayalım. Küçük yaşında sigara içmeye

başlayacaktı. Babası bunu duyunca dövmüştü ama vazgeçmemiştir. O zamanlar için erkeklik simgesi olarak görüyordu. Buluş çağına ermiş olan Abdullah Çatlı Anadolu irfanı ile yetişecekti. Okulda biri bir kıza laf edince elinde çalgı aletini adamın kafasına geçirecekti. Bulduğu yerin aidiyet duygusuyla bunu yapıyordu. Yetiştirildiği ortamda komünist karşıtı bir fikir yapısı ile yetişecekti. Yaşı henüz 14 idi. Hem okuyor hem karate eğitimi alıyor, kendini bilmediği bir geleceğe adım adım hazırlıyordu. O artık komünist karşıtı bir ülkücü olmuştu. Lise çağı bittiği vakit nişanlısı ile evlenecek fakat bir süre sonra Ankara mali bilimde bulunan okulunu kazandığı için şehirden ayrılacak ve hayatını değiştirecek Ankara'ya gelecekti. Burada kimler yoktu ki. Şu an ki MHP Başkanı Devlet Bahçeli'de bu okulda idi. Bulunduğu okul ülkücülerin yönetiminde ve ağırlığında olan bir okuldu. Okulda devam ederken bu sıralarda çocuğu olacaktı. Bir kızdı bu. Çocuğun adını Nihal Atsız'ın kitabında okuduğu romandan öğrendiği bir isim ile koyacaktı. Adı Gökçen olmuştu. Evet, belki ilginçtir ama gerçekten hızlı bir hayat yaşıyordu. Hem üniversite hem ülkücü camia hem evlilik hem çocuk... Hayat böylesine devam ederken hem Türkiye için de bölünmüşlük olup hem de ülkücüler içerisinde de liderlik yarışı vardı. Bu liderlik yarışında Abdullah Çatlı, Muhsin Yazıcıoğlu'nun ekibinde onun peşinde gidiyor ve gittiği bu yolda hızla ülkücü camia içinde yükselmekteydi. Bu yükseliş en sonunda onu Ankara Ülkü Ocakları İl Başkanlığına yükseltecekti. Ve henüz yaşı 21 idi. Yaşına hitaben gerçekten çok hızlı yaşıyordu. Zaten bulunduğu okul Ankara'da ülkücülerin kalesi gibiydi. Bu kalede hem okulunu okuyor hem de

ölkücü camiayı denetiminde yönetmeye devam ediyordu. Amacı aslında harekete insan kazandırtmaktı. Tıpkı komünistler gibi... O vakitler bu vakitler gibi değildi. İki kesimde okuyan insanlardı. Okurlar bilgilerini arttırırlar ve böyle böyle yeni kişileri çekmeye çalışırlardı ki başarılı da oluyordu. Bu süreç içerisinde ölkücü camiada da bir değişim oluyordu. Artık eskisi gibi ırkçı bir ideoloji değil de İslam ile sentezlenmiş bir Türk-İslam sentezine dönüştüyordu. Artık Nihal Atsızlar değil Necip Fazıllar okunuyor, duvarları Atatürk ile beraber Fatih Sultan Mehmetler süslüyordu. Bu değişim içerisinde Çatlı'nın da ilerleyişi ve yükselişi hızla devam etmekteydi. Yaşı henüz 22 yaşında olan bu ölkücü gençlik 2. Başkanlığına yükselmişti. Artık o ölkücü camia içinde gözü kara zeki biri olarak görünüyordu. O, 22 yaşında herkes tarafından tanınan bir isim olmaya başlamıştı. Hatta Washington Post gazetesi bile ölkücü camia içinde onunla röportaj yapmaya gelmişti. Tanınıyordu. Çünkü yaptığı artık sadece harekete adam toplamak değil aynı zamanda gayriresmi işlerin de içinde olmaya başlıyordu. Ölkücüler için sahte kimlik veya ölkücülerini hapisten kaçırma işlemlerini yöneten birisi de olmaya başlıyordu. Tabi bununla beraber ne yazık ki gençler arası büyük çatışmalar da devam ediyordu. Bu çatışmalar içinde otomatik silahlar bile yer ediniyor, bombalar parlıyordu. Hem sağ hem sol gençleri kendilerini öldürmekteydi. Bu çatışma da Abdullah Çatlı'da olmazsa olmazlardandı elbet. Hem o hem Muhsin Yazıcıoğlu bu eylemlerde en tanınan ve konuşulan isimlerdi. Bu sıralarda Türkiye 80 öncesi dönemleri yaşıyor ve gerçekten her yer karışıyordu. İki kesimde birbirini öldürüyor, büyük

karışıklıklara sebep oluyordu. Sanki bir el hem sağ hem sol kesime silah verip Türkiye'yi karıştırmakta ve zemini darbeye hazırlamaktaydı. Belki iki kesimin içinde vatan-sever çocuklar çoktu ama ne yazık ki oyuna geldiklerinin farkında değillerdi. Bu oyun gerçekten büyüktü. Çünkü silahlarda geçilmiş artık bombalar tüm şehirlerde patlamaya başlamıştı. Bunun sonucu zaten adım adım yaklaş-tıran darbeyi daha da hızlandıracak ve 80 darbesi kendini göstere göstere bir anda gelecekti. Abdullah Çatlı ise diğer kimi ülkücüler gibi çoktan yurt dışına çıkmış ve bekleme-yeye başlamıştı. Burada değişik bir olay olur. Abdullah Çatlı ve ülkücüler Kosta Rika'ya gidip orayı ele geçirerek bir ül-kücü devlet kurmayı planlar. Evet, şaka gibi ama gerçek... Olayı anlatayım. Öncelikle bir ön bilgi vereyim. 1949 yı-lında kabul edilen yasaya göre Kosta Rika'da ordu tama-men kaldırılmıştır.

Ülkü Ocakları'nda bir resmi (genç iken)

80 döneminde Türkeş'in en yakınlarındaki kişilerden biri olan Abdülkadir Erdil'in, Tempo Dergisine (29 Haziran 2006 tarihli sayı) verdiği bilgilere göre ise olaylar şöyle gelişiyor:

12 Eylül öncesinde Abdullah Çatlı, Abdülkadir Erdil ve bazı önemli ülkücü isimler Almanya'ya gidiyorlar. Almanya'da bulundukları sırada 80 darbesi gerçekleşiyor. İlk başta seviniyorlar ve Türkiye'ye dönüş hazırlıkları yapıyorlar. Ama ne yazık ki Türkiye'deki durum bekledikleri gibi gelişmiyor. Darbe, Türk milliyetçilerini de vuruyor. Erdil, o günleri şöyle anlatıyor: "Şaşırmıştık, şoka girmiştik adeta. Artık Türkiye'ye dönemeyeceğimizi düşünüyordum. Yurt dışındaydık ve vatansızdık." Bir gece Badense'da yine toplantı halindeyken, aramızda bir arkadaş şöyle dertlendi: "Ülküdaşlar, vatansızlık nereye kadar? Kürşad, Çin'i kırk atıyla ele geçirmiş. Biz burada dokuz kişiye. Kırk kişi olamıyor muyuz?" Bir anda birçoğunun kafasında şimşekler çalmaya başladı, birbirlerinden parlak fikirler ortaya atılmaya başlandı. Tek tek sağlam ülkücü isimlerin çetelesi çıkartıldı. Çekirdek kadro 15 kişiye ulaştı. Nefer olarak da yaklaşık 650 kişi sıralandı. Hemen dünya haritası açıldı. "Haritanın etrafına oturup haritadan işgal edip, yönetimine el koyarak Bağımsız Türk Devleti yapacağımız bir ülke aramaya başladık. Önce Angola'ya baktık. Angola iç savaş konusunda tecrübeliydi. Onu sildik. Küçük nüfuslu bir ülke arıyorduk. Kosta Rika üzerinde fikir birliğine vardık. O gece kuracağımız devletin kadrosunu, kabinesini, hatta bürokratların isimlerini bile belirledik. Karşılarına isimlerini yazdık. Beni cumhurbaşkanlığına layık gördüler. Hepsinin büyüğü ve tecrübeli isimdi." Hazırladıkla-

rı darbe planı ise çok basitti, ilk aşamada 165 kişi İsviçre üzerinden iltica için Kosta Rika'ya başvuracak. Sonradan kısa aralıklarla bu sayı 650'ye çıkacaktı. Bir sabah ülkenin milli radyosu basılarak yönetime milliyetçi bir grubun el koyduğu, ülkede ekonomik ve sosyal refahı artırmak amacıyla göreve geldikleri anlatılacaktı. Kürşad isimli arkadaş yedi dil biliyordu. Radyoda o konuşacaktı. Onlara göre Kosta Rika'nın polisini, ordusunu ele geçirmek çok kolaydı. Yeni Türk Devleti için her şey tamamdı. Erdil ayrıntıları şöyle anlatıyor: "O kadar inanmıştık ki Abdullah Çatlı, araştırma-inceleme ve detaylı rapor hazırlamak için Kosta Rika'ya gitti. Altı ay orada kaldı. Bununla yetinmedi arkadaşlar. Rapor olumlu olunca, iltica dilekçesi hazırlandı. Planlandığı gibi İsviçre üzerinden Kosta Rika yönetimine resmen iltica için başvuru yapıldı. Ama Kosta Rika'dan gelen cevap hayalleri yıktı. 15 gün sonra gelen cevapta, 'Yapılan araştırmalarımız sonucu iltica talebinde bulunan isimlerin kalabalık bir milliyetçi örgütün, tehlikeli militanları olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle talebinizin reddine karar verilmiştir' deniyordu. Bu red ile bir hayal başlamadan bitmişti. Bu hayal bitmişti ama hiç beklenmeyen bir olay olmuştu. 1982 yılında Papa'ya suikast düzenlenmişti. Papa'ya suikast düzenleyen ülkücü camia içerisinde ismi anılan Mehmet Ali Ağca idi. Daha sonra ise Abdullah Çatlı ile ismi geçmeye başlayacaktı. Tam bu noktada Abdullah Çatlı bu işin farkında mıydı, kendisinden bağımsız bir şekilde Mehmet Ali Ağca kullanıldı mı bilmiyoruz ama bu onun hayatına büyük etki edecekti. Onun hayatına etkisini anlatmadan önce bu suikastin asıl sebebini merak edenlere ise şöyle açıklayalım. Tabii ki burada bir Türk su-

ikastçının kullanılması tetikçi olsun da ne olursa olsun kafasıyla değil özel olarak yapılmıştı. Amerika burada Türk gladyosundan Ağca'yı maşa olarak kulanacaktı. Nitekim o günlerde İtalya'da yükselişe geçerek oy oranlarını artıran İtalyan komünist partisinin ilerlemesini durdurmak isteyen Reagan Hükümeti Hristiyanların manevi değerleri ile oynamak amacıyla iktidarı sağ eğilimli Amerikan yanlısı bir partiye teslim etmek için bir Müslüman Türk'e bunu yaptıracaktı. Aynı zamanda Ağca ben "Mehdi"yim sözlerini de söyleyerek tam anlamıyla bu amaca hizmet etmiş olacaktı. Daha sonra Abdullah Çatlı, Ağca'yı hapisten kaçırıp kaçaklar ülkesi olan Bulgaristan'a getirmişti. Öte yandan Asala'ya karşı devlet operasyonlar düzenlerken bunun için birçok isim kullanılmaktaydı. Bunlardan biri de Abdullah Çatlı olacaktı. Oral Çelik ise Abdullah Çatlı ve olan olayları şöyle anlatıyor; Abdullah Çatlı, büyük bir adamdı. Onunla birlikte Ermeni Asala örgütüne karşı, Avrupa'da tam 28 eylem gerçekleştirdik. Her eylem için devletten onar bin dolar aldık. Ama paramızın tamamını alamadık son işimizin ücreti ödenmedi. Devletin bize on bin dolar borcu var" diyecekti. Yani hem savaş veriyor hem de geçimini sağlıyordu. Tabi burada önemli olan nokta şuydu ki eğer bu doğrultuda Paris'te yakalanırsa devlet sahip çıkmazdı. Çünkü devletin sahip çıkacak bir durumu olursa bu sefer Türkiye ile Fransa karşı karşıya geliyor demektir. Zaten istihbaratçıların durumu budur. Yurt dışında operasyon yaparsın, yakalanırsan devlet seni tanımaz. Sen ise bu bilinçle operasyonlara gidersin ki Abdullah Çatlı'nın yaptığı da buydu. "Arat Planı" çerçevesinde büyük operasyonlar yapmıştı Abdullah Çatlı ve ülkücü ekibi.

Ermeni hedeflere yönelik olarak yapılan eylemler şunlardı:

1-14 Kasım 1982: Hollanda/Utrecht, Nubar Yalimyan'ın öldürülmesi.

2- 22 Mart 1983: Fransa/Paris Ara Toranyan'ın otosuna bomba konulması (bomba patlamadı).

3- 03 Temmuz 1983: Fransa/Paris Ara Toranyan'ın basınının emlak dükkânına bomba konulması (bomba patlamadı), Ermeni kitabevinin bombalanması.

4- 07 Temmuz 1983: Holanda/Hengelo Suriz, Ermeni Kahvesi'nin taranması.

5- 08 Temmuz 1983: Hollanda Enschede, Ermeni Gençlik Örgütü ve lojmanlarının kundaklanması.

6- 27 Temmuz 1983: Fransa/Alfortville, Ermeni Kültürevi ve ASALA'nın basın bürosunun bombalanması.

7- 28 Temmuz 1983: Fransa/Paris, Ermeni Kültürevi Radyoevi ve Basın Bürosunun bombalanması.

8- 06 Aralık 1983: Fransa/Paris, Ara Tornayan'ın otosuna ikinci bombanın konulması.

9- 17 Mart 1984: Fransa/Marsilya Ermeni Gençlik Örgütü binasının bombalanması.

10- 01 Mayıs 1984: Fransa/Paris, Henry Papazya'nın otosuna bomba konulması (bomba patlamadı).

11- 04 Mayıs 1984: Fransa/Alfortville, Ermeni Anıtı, Ermeni Gençlik Örgütü binası, spor salonu ve karakol ile itfaiye binasının bombalanması.

12- 24 Haziran 1984: Fransa/Paris, Ermeni Gençlik Yurdunun bombalanması.

13- 25 Kasım 1984 Fransa/Salle Pleyel, 16 Ermeni örgütünün yaptığı konser salonunun bombalanması.

14- 05 Aralık 1985: Ermeni bir şahsın öldürülmesi.

15- 15 Aralık 1985: Fransa-Lyon, Hayk Değirmencioğlu'nun öldürülmesi.

Çatlı'yı bu operasyonlara dâhil eden ise bundan önce anlattığımız Hiram Abas idi. Çatlı'nın MİT mensubu olmayan Hiram Abas tarafından Haluk Kırıcı ve bazı ülkücüleri organize ederek cumhurbaşkanlığının izni ile Ermeni terörüne karşı yurt dışına sevk ettiği, daha sonra grubun MİT'e devredildiği bilinir. Tabii bunlar olurken bir süre sonra Asala bıçak gibi kesilecekti. Bu yüzden çoğu kişi Asala'yı Hiram Abas veya Çatlı bitirdi diye bakacaktı ama gerçek gerçekten böyle miydi? Uğur Mumcu bu durumu anlatırken şu soruları soruyordu; ASALA terörü, neden 1975 Kıbrıs Barış Harekâtı'ndan sonra başladı? Neden 1982 yılına kadar iç terör ile birlikte yükseldi? Bu saldırılar neden 1982 yılında bıçakla kesilircesine kesildi? Bu saldırılar biter bitmez, PKK eylemleri 15 Ağustos 1984 günü başladı. Tam da dediği gibi her şey tesadüf olmayacak bir şekilde başlamış, ilerlemişti. Aslında Asala bitmemişti. Sadece PKK isminin arkasına geçmişti. Devlette bunlara karşı operasyon yapmıştı. Bu operasyonlar böyle böyle devam edip hapislere girip çıkarken en sonunda 1993 yılında hayatı hiç beklenmeyen bir kaza ile sona erecekti. Kaza gerçekten çok ilginçti. Polis ve İnterpol tarafından yıllardır aranan Abdullah Çatlı bu kazada hayatını kaybetti. Ancak

ilginç olan bu değildi. İlginç olan, arabada bir milletvekili ve bir polis okulu müdürünün de bulunmasıydı. Bu nedenle “Susurluk Kazası” Türkiye’de derin devlet tartışmalarının fitilini ateşledi. Demirel bir yandan çıkıp bu devletin bir resmi bir gayriresmi hukuku var derken, Tansu Çiller çıkıp bu ülke için kurşun yiyen de kurşun atan da kahramandır diyecekti. Peki, ama Abdullah Çatlı’nın ölümüne ne sebep olmuştu? Bunun için ilk rivayete gidelim. Önceden de anlattığımız gibi ne yazık ki Türkiye içinde bir MİT istihbaratı bir de emniyet istihbaratı vardı. Bu istihbaratların devlet için bir şeyler yapması gerekirken tam tersi Türkiye üzerinde yürüyen uyuşturucu ve silah ticaretini kendi yönetimleri altına alıp kârlarını cebe indiriyorlardı. İşte bu noktada Abdullah Çatlı uzun süre MİT istihbaratının içinde olup, kızının anlattığına göre farkına varmadan bu işlerde kullanılmıştı. Fakat bunun farkına vardığı an bu işe son vereceğini ve geri çekileceğini söyler. Fakat o ne kadar geri çekilse de bir tehlike olarak görülür ve konuşma ihtimaline karşı öldürülmek istenir. İşte bu kaza tam da bu sebeple olacaktır. Yani o kamyon bir tesadüf değildi... O araç, o kamyonun altına girmeseydi (Kocadağ, usta bir şofördü, kazadan kurtarsaydı aracı) 200 metre ilerde başka bir kamyonun altına mutlaka girerdi. Bu kaza ile artık Pandoranın kutusu açılmıştı. Türkiye’de derin devlet tartışmasının en somut şekliyle araştırıldığı olay olacaktı. Konuyu araştırmakla görevlendirilen Başbakanlık Müsteşarı Kutlu Savaş, herkesin şüpheyile yaklaştığı bu konulara net bir şekilde yaklaşp ve ilk kez belgelendirecek şekilde somutlaştıran bir rapor hazırlayacaktı. Bu resmi raporun yazdıkları ise çok çok önemliydi. Bu resmi rapor ile ilk defa

devlet, kendi kurumlarını mafya ve iş adamlarının çıkarlarına kaptırdığını, devlet kurumlarının yozlaştırıldığını ve emniyetten istihbarat teşkilatına kadar birçok kurumda faal olan gizli bir çetenin varlığını kabul ediyordu. Bu yüzden rapordan sonra ülkede yer yerinden oynadı. Ve ilginç noktalardan biri daha vardı ki kazanın olduğu altı şeritten oluşan bu yol, Nato uçaklarının inişi için yapılan gizli bir havaalanıdır aslında. Yani Çatlı'yı oradan geçirenler aslında planlı bir saldırıyı yönetiyordu. Ve bu da aslında başta dediğimiz iddiaya götürüyor bizi. Kendisinin kullanıldığını fark ettiği an tasfiye edilmişti. Evet, bu kaza planlı diyoruz. Çünkü Susurluk'taki kaza öyle bir kaza ki kazanın olduğu anda başka bir kimlik taşıyan insanın Abdullah Çatlı olduğu hemen her tarafa duyuruluyor.

O halde şu da ortaya çıkıyor ki arabanın içinde o kişinin olduğunu bilenler, takip edenler vardı. Öte yandan Çatlı'nın hep yanında taşıdığı bir çanta ve içinde bir defter vardı ki oda orada değildi. Bu defterin özelliği ise Çatlı'nın her yaşadığını o deftere kaydediyor olmasıydı. Ama dedik

ya o defter orada değildi. Bu yüzden çok değişik bir olaydı. Aslında sadece bu olay değil devletin o vakitler tüm olayı böyle idi. Hatta bir devlet adamı buna istinaden devletin her işi Susurluk diyecekti. Ve ne yazık ki o zamanlar öyle idi. İşte Çatlı' da böyle bir zamanda devlet için kurşun atmaya çalışan bir istihbaratçı idi. Kimi zaman doğru yere attı, kimi zaman birileri kullandı yanlış yere kurşun attı. Artık onu da sorgulamak yine vicdanlara kalmıştır.

Milliyet

BASINDA GÜVEN

Görülmemiş
kazada ortaya
çıkan gerçek

Milletvekili, polis mafya aynı otoda

Bahçelievler katliamı sanığı Abdullah Çatlı ile Çakıcı olayında öne çıkan polis şefi Hüseyin Kocadağ öldü. Söylemez çetesinin hedefi DYP'li Sedat Bucak ağır yaralı

Bucak Aşireti reisi

Sedat Bucak, DYP'nin en güçlü isimlerinden biri. Çakıcı olayında öne çıkan isim. Söylemez çetesinin hedefi. Ağır yaralı.

İnterpol arıyor

Söylemez çetesinin lideri. Çakıcı olayında öne çıkan isim. Söylemez çetesinin hedefi. Ağır yaralı.

Hedefteki polis

Hüseyin Kocadağ, polis şefi. Çakıcı olayında öne çıkan isim. Söylemez çetesinin hedefi. Ağır yaralı.

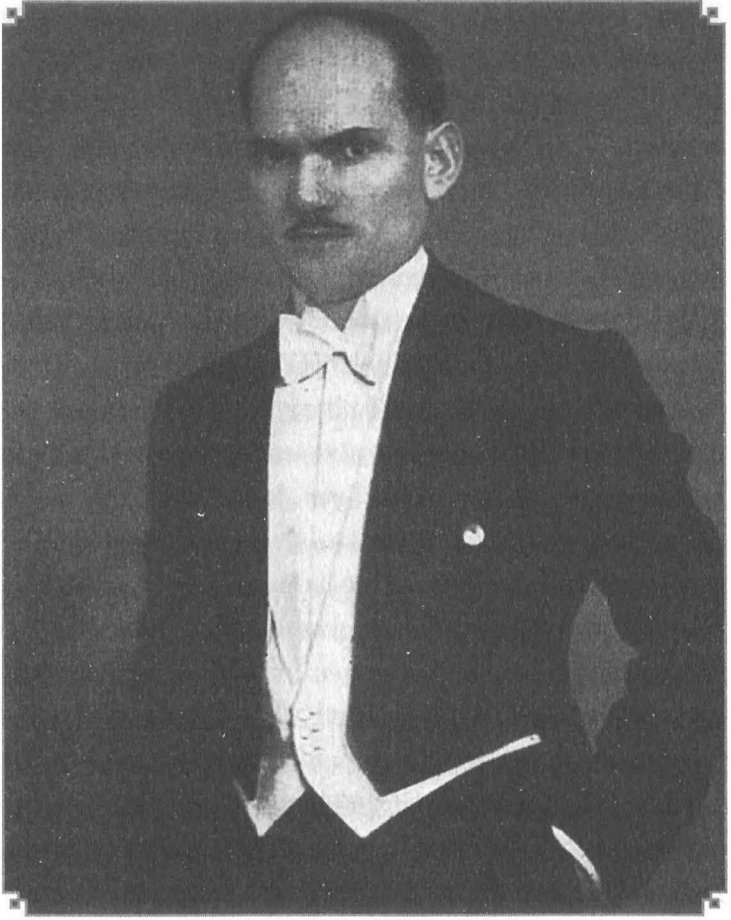

Bir de kadını öldü

Söylemez çetesinin lideri. Çakıcı olayında öne çıkan isim. Söylemez çetesinin hedefi. Ağır yaralı.

2. DÜNYA SAVAŞI'NIN TÜRK CASUSU “İLYAS BAZNA”

2. Dünya Savaşı'nın kaderini belirleyen ve sözü dinlense tam anlamıyla belirleyecek bir isimdi. Adı İlyas Bazna. Namı Çiçero. Zamanında Hitler'i bitiren “Normandiya Çıkartması”nı önceden haber vermiş bir isimdi. Evet, eğer Hitler Normandiya Çıkartması'nı doğru haber alsa ve mevki olarak doğru yerde olsaydı belki de şimdi Hitler'in kazandığı zaferleri ve galibiyetini konuşuyor olurduk. Ama Hitler Normandiya Çıkartması bilgisini alamadığı için bu olay onun sonu olmuştu. Peki, ona hiç bu istihbaratın gelmemesi miydi? İşte kahramanımız İlyas Bazna burada devreye giriyor. Aslında kendisi başta da belirttiğimiz gibi bu istihbaratı Hitler'e ulaştırmıştı fakat Hitler bu istihbaratı ciddiye almayarak kuvvetlerinin yerini değiştirmeyecekti. Bu hata onun sonunu getirecek ve tarihten silinecekti. İşte İlyas Bazna böylesi önemli bir noktada olan isimdi. Peki, bu isim buralara nasıl geldi. İlyas Bazna şanslı bir çocuk olarak 1904 yılında Kosova'da doğ-

muştı. Dedik ya şanslıydı. Çünkü babası varlıklı bir insandı. Fakat bu şans onu sadece on dört yıl takip edecekti. On dört yıl sonunda tarihler 1918 yılına geldiğinde İlyas Bazna'nın şehri Sırlar tarafından işgal edilecekti. Sırların onun şehrini işgal etmesi ise onun kaderini tümüyle değiştirecekti. Bu kader değişimi sadece onun zengin iken fakir olması anlamına gelmiyordu. Kaderi daha farklı bir yol açacaktı ona. Çünkü küçük Çiçero, şehrinin

Sırlar tarafından işgal edilmesinden hemen sonra İstanbul'a dönmek zorunda kalacaklardı. Artık onun yeri İstanbul olmuştu. Türklerin şehri olmuştu. Henüz o zamanlar 1. Dünya Savaşı'nın son yıllarına yakın bir dönemdi. Bu dönemde zaten dünya, ekonomik bunalımın zirve noktasını yaşarken şimdi de, İlyas Bazna ve babası Sırlardan darbe yemişler ve bu darbe onları İstanbul'da fakir kılmıştı. Fakat hayat devam ediyordu ve İlyas Bazna bir şekilde de olsa yaşamalıydı. Bolluk günlerini geride bırakan küçük İlyas İstanbul'da basit bir okulda eğitim hayatına başlayacaktı. Başlayacaktı ama işte insan çocukken ne olacağını belli edermiş ya İlyas' da böyleydi. İlyas burada arkadaşları ve öğretmenleri ile yaşadığı geçimsizlik dolu günler ve kavgacı yapısı ile önce öne çıkacak daha sonrada okul hayatının sona ermesine sebep olacaktı. Hayatın tokadını küçük yaşta yiyen İlyas bir de okuldan atılıp yeni bir tokat daha yiyecekti. Artık İlyas'ın okuyamayacağını anlayan babası da onu hayatın içine atacaktı. İlk başta çeşitli işlerde geçimini sağlamaya çalışacak, o iş benim bu iş onun diye diye hayatını devam ettirecekti. Ama bunlar İlyas Bazna'ya yetmiyordu. O zengin bir ailenin çocuğu olarak doğup fakir hayatına düştükten sonra insanların ona bakış açısının değişmesi onun pek kaldıramadığı bir durum olmuştu. O saygı duyulan bir çocuk olarak doğmuştu ki şimdiki haline bak bir de. İşte bu değişim duyguları onun kaderini belirleyecekti. Hatta bu konu da onun üstlerinden biri olan Moyzisch'i Çiçero'nun karakteri ile ilgili şunları diyecekti; onun maceraperest, kibirli, hırslı oluşu, alt tabakada olmayı hazmedemediği için son derece tehlikeli olabilecek yapıda bulunmaktadır. Burada

kibirli derken ona “alt tabakadan” diye hitap edenlere öfkeli olduğu için bu yola girip bu doğrultuda yükselmek için her şeyi yapabilecek karakterde demektedir. İşte bu sebeple bu küçük işler sonrası artık hayatını şekillendirmeye başlayan ve karakterinin oluşturduğu yeni işlerine adım atacaktı. Önce Yugoslavya Sefiri olacak, daha sonra ABD Elçiliği Askeri Ataşeliğine atanacak ve en sonunda 1942-1943 yılı başlarına geldiğinde Alman Sefaretinde Albert Jenke’nin yanında işini yapacak ve 1943 yazından itibaren İngiliz Büyükelçiliğinde yerini alacaktı. Durun hemen burada istihbarat işine İngiliz adına girdiğini düşünmeyin. İlyas burada ters bir hamle yapıp Alman hesabına İngilizlere karşı savaşıyordu. Kendisi kendi anlatımıyla soğukkanlı ve pek de duygusal olmayan bir insandı. Aslında duygusal demeyelim de duygularını belli etmeyen bir adamdı. Bu duygular onu casusluk için cesaretlendirdi mi dersanız tam olarak böyleydi diyemeyiz. Onun bu işe yönelmesine sebep iki şey gösterilir. Birincisi bu işi para için yapması, ikinci ihtimal ise ideolojik bir durum sonucu. Birinci olma ihtimali Almanya’dan aldığı rüşvetler. Bu paralar sonucu onlara bilgi satıyordu. Bunlar hep onun bu işi para karşılığı yaptığını gösteriyor bize ama İlyas Bazna’nın bir de yaşadığı başka olaylar vardı. Bu başka olaylar bize onun bir milli casus olduğunu da gösteriyordu. Evet, “Milli Casus” derken “Türk Milli Casusluğu”nu kastettim. Ve bu sadece bir teori değildir, olma ihtimali yüksek bir olaydır. Çünkü bu konu da kanıtlar bulunmaktadır. Hatta bu kanıtlar bize belki de onun para alması ve para için sırf bunu yapıyor görünmesi bir kılıftan ibarettir. Peki, onun bir Türk istihbarat ajanı olduğunu bize

gösteren nedir dersanız Ankara'da yaşadığı bir olay bu dediklerimizi destekler nitelikte. Bu olayı anlatmadan önce Türkiye'ye nasıl bir destek verdiğine bakalım. 2. Dünya Savaşı vaktinde müttefik kuvvetlerin yanı sıra, Almanya'da Türkiye'nin kendi saflarında savaşa katılması için baskılarda bulunuyordu. Türkiye'de bu 2. Dünya Savaşı'nda savaşa girmemek için bir oraya bir buraya gidiyordu. Fakat dedik ya iki tarafta onu kendi yanına çekmeye çalışıyordu. İşte tam bu noktada İlyas Bazna'nın Türkiye'ye verdiği kimi bilgiler Türkiye'nin savaş dışı kalmasını sağlayacaktı. Peki, bu bilgilerde ne mi vardı. Mesela Bazna'nın kaçırdığı bilgilere göre Türkiye müttefik kuvvetlere yardım ediyordu. Evet, bu doğrudu ama iki tarafa da bunu sağlıyordu. İki tarafında gönlünü hoş etmek için. Aynı zamanda İlyas Bazna'nın kaçırıp Türkiye'ye verdiği kimi bilgilerde de Türkiye'nin müttefik kuvvetler yanında savaşa katılması için gerçekleştirilen Kahire ve Tahran Konferansı'nın içeriği, hem de sonuçları bulunmaktaydı. Bunlar Türkiye'nin 2. Dünya Savaşı'nda hangi konumda kalması gerektiğini gösteriyordu ona. Nitekim müttefik kuvvetlerin Türkiye üzerinde gerçekleştirdiği baskılar, Britanya askerlerinin Ege'de gerçekleştirdiği operasyonlar ve Türkiye üzerinden Sovyetlere ulaştırılan silahlar ve daha fazlası Türkiye'ye ulaştırılmaktaydı. Bu bilgiler Türkiye'nin önünü fazlasıyla görmesini sağlıyordu. Şimdi ise gelelim ikinci ispat olan ve başta da anlatacağım dediğim Ankara'daki olayına. Olayı Mit'in gizli tarihi Tuncay Özkan cumhuriyet kitaplarında şöyle anlatıyor. "Savaş sonrasında Çiçero Ankara, İstanbul ve Almanya arasında gidip gelmiştir. Derdi yoksulluğunu gidermek ve Almanların

kendisine attığı sahte para kazığını temizlemektir. Bu para bulma çabaları sırasında Çiçero olayıyla ilgili olarak ünlü Amerikalı yönetmen Joseph Mankiewicz de “Beş Parmak” adlı bir filmin çekimi için Ankara’ya gelir. Çiçero zor durumdadır. Rejisöre adeta bir sülük gibi yapışır. Para koparmaya çalışır. Kurtulamayacağını anlayan Mankiewicz bir gün Çiçero tarafından Ankara Palas’ da sıkıştırılınca, bir Amerikalı gazeteci aracılığıyla polisi arayıp Çiçero’yu ihbar eder. Olay yerine gelen polisler Çiçero’yu önce tutuklasalar da sonra gösterdiği kimliği okuyunca serbest bırakırlar. Çiçero, kimliğine göre Ankara Emniyetinde tercüman olarak çalışmaktadır. Evet, Çiçero aslında Türk gizli servisi “MAH” hesabına da çalışan birçok taraflı ajandır, ispiyoncudur. Çiçero’nun verdiği bilgiler Almanlara MAH’ın kontrolünden geçtikten sonra ulaşmaktadır. Çiçero’nun ipleri Türk İstihbarat Servisinin elindedir. Bu satırlarda da görüldüğü gibi Türk İstihbarat Servisi onun gösterdiği bir kimlik ile hemen onu bırakmakta. Bu bize şunu gösteriyor ki İlyas Bazna Türk istihbaratı tarafından net bir şekilde tanınıyor. Gösterdiği bir kimlik ile tanındığına göre Türk istihbaratına çalışıyor olma ihtimali sizce de yüksek değil midir? Nitekim bunu kimi istihbaratlarda dillendirir. Dorothy J. Heatts, CIA analistlerinden Ludwig Carl Moyzisch’in Çiçero olayı ile ilgili yazdığı kitabı hakkında şu analizlerde bulunmaktadır. “Peki, Çiçero ’ya ne oldu? Tam anlamıyla kaybolmamıştı. Savaş’tan sonra bir gün, tekrar Alman Konsoloslukuna gider ve ona Nazilerin verdiği paranın sahte olduğunu söyler ve tekrar para ister. Küçük işlerde, ara sıra Türk İstihbaratı için çalışır. Ama yalnız ve fakir ola-

rak Ankara'da ölür." Bilgisini geçer. Belki bu son yaptığı analizde dikkat çekicidir. Yani belki bizim dediğimiz gibi hep istihbarata çalışıyordu ve para bu işin bir kılıfıydı. Belki de uzun süre boyunca para ve makam için bu işi yaptı ama sonra Türk istihbaratı için iş yaptı. Fakat bu ikinci iddia bize göre biraz zayıf. Çünkü CIA ne kadar Türk istihbaratı için basit üç beş iş yaptı dese de başta da belirttiğimiz gibi verdiği bilgiler hiç de üç beş istihbarat olayı gibi değil. Türk istihbaratına verdiği bilgileri birçok sefer Türkiye'nin çok doğru adım atmasını ve önünü görmesini sağlayacaktı. Tabi bu noktada Çiçero baştan beri mi Türk istihbaratına çalışıyordu bu konu için net bir şey diyemem. Çünkü Çiçero'nun aynı zamanda İngilizlere de bir öfkesi olduğunu biliyoruz. İngilizlere olan öfkesi onu Alman hesabına çalışmaya sevk ve cesaretli kılıyordu. Ama tabii sadece bundan dolayı böyle devam etti demek de kolay kaçmak olur. Büyük ihtimalle fakir olan İlyas Bazna-
mız yüksek makamlara çıkıp itibarlı biri olmaya çalışmak için devlet makamındayken bu işlere yöneliyor, bir süre sonra bu işten para kazanmakla beraber kendini güvene almak adına geldiği topraklar olan Türk istihbaratından destek alıyor. Sırtını bir devlete ya da birilerine dayamak bu noktada önemlidir. Çünkü tek başına bu kurtlar sofrasına oturursan o tek başını koparırlar bu sofrada. Bu yüzden bu hamle ile ve büyük ihtimalle aynı zamanda milliyetçi hareketleri ile de Türk istihbaratına yardım etmek istedi. Aldığı paralar ile hem kendisinin geçimini hem de yaptığı işin perdelenmesini sağlıyordu. Çünkü hiç kimse bu işi hayrına yapmazdı. Birilerine bilgi getirdiğiniz vakit öylesine verdim bu bilgiyi size diyemezsiniz. Bu işi ya

para için ya makam için ya devlet için ya da şantajla uğradığınız için yaparsınız ya da yapmak zorunda kalırsınız. İlyas Bazna bu işi makam için yaptığını söylese de ona görev verenler bir süre sonra kedisini hedef alırlar düşüncesi ile onu diskalifiye etmek isteyebilirlerdi. Kadın için olsa bu iş ona dar bir alan sağlardı. Şantaj olayı zaten olamazdı. Tek perde para olarak kalıyordu. Bu sayede parayı veren herkes için çalışan bir adam görüyorduk. Ve bu onu para peşinde her türlü istihbaratı elde edip kendini riske atan adam konumuna getiriyordu. Bu yüzden hiç kimse ondan şüphe etmiyordu. O da hem parasını alıp hem casusluğunu yapıyordu. Böylesi örnekler tarihte yok değil. Hatta yine kitabımızda anlattığımız İngiliz Kemal'de buna örnek. O da 1. Dünya Savaşı'nda Milli Mücadele ordusu için casusluk yapmıştı. O da hem sahte casus rolü oynadı hem de para kazanmak adı altında casusluk yaptı. Ama asıl niyeti tamamıyla Türk istihbaratına çalışmaktı. İlyas Bazna' da büyük ihtimalle böyle bir döngü içinde casusluk yaptı. Ek not olarak onun casus olduğunu Milli İstihbarat Teşkilatı' da 2002 yılında 1925-1965 yıllarını anlatan "Milli İstihbarat Teşkilatı" kitabında kabul ediyor ve Türk istihbaratına çalıştığını yazdırıyordu. İşte böylesi bir isimdi o. Tarihi kayıtlarda ne kadar Ankara'da 1970 yılında bir güvenlik görevlisi iken böbrek yetmezliğinden vefat etti dense de bize pek inandırıcı gelmiyor. Böylesi bir ismin böylesi bir görevde ölmesi çok inandırıcı olmasa gerek. Özellikle Türk istihbaratı böylesi bir ismi kolay kolay bırakacak değildir. Ama yine de sonunu tam anlamıyla bilmiyoruz. Belki de gerçekten emekli oldu ve bu casusluk işlerinden tümünden el etek çekti. Kim bilir bu romantik

sonla da bitmiş olabilir. Ama casusluk hayatında bir söz vardır belki bilirsiniz; “İstihbaratçının her türlüşü olur ama emeklisi olmaz.” Şimdi ise sonuca ulaşmadan önce isterseniz son olarak bizzat Milli İstihbarat Teşkilatı’nın sitesinde yer alan Çiçero ile ilgili bilgileri aktaralım. Bilgiler Milli İstihbarat Teşkilatı’nın sitesinden alınmıştır. Bu arada “MAH” diye bahsedilen “MİT” yani Milli İstihbarat Teşkilatı’dır. O vakitler ilk adı “Milli Amele Hizmeti” olduğu için bu kısaltmayı almış daha sonra Milli İstihbarat Teşkilatı olarak değişmişti. Şimdi isterseniz bizzat Milli İstihbarat Teşkilatı’nın kendi sitesinde yazdığı bilgilere geçelim. Yazarlar aynen şöyle; 2. Dünya Savaşı yıllarında yüzyılın ajanı olarak nitelendirilen Çiçero (İlyas Bazna)’nın faaliyetleri de entelijans konusunda tipik bir örnektir. Almanya’nın Türkiye’deki Büyükelçisi Franz von Papen tarafından kendisine Çiçero adı takılan Elyasa/ İlyas Bazna, 1904 yılında Priştine’de doğmuştur. 1918 yılında Sırp’ların Priştine’yi işgali üzerine anne ve babasıyla İstanbul’a göç eden İlyas Bazna, askerlik hizmetinin bir kısmını Çankaya Köşkü’nde Atatürk’ün yanında yapmış, terhis olduktan sonra ticaret hayatına atılmış ise de başarılı olamamıştır. 1930-1944 yılları arasında Yugoslavya, Amerika Birleşik Devletleri, Alman ve İngiliz Büyükelçilikleri’nde şoför, kavas ve özel hizmetli olarak çalışmıştır.

Savaş yıllarının sonunda Çiçero’nun İngiliz Büyükelçiliği’nde özel hizmetli olarak bulunduğu sırada, Türkiye’nin müttefikleri İngiltere aleyhine Alman Gizli Servisi hesabına ajanlık yaptığı ve savaş sırlarını Almanlara aktardığı, bunun karşılığında da büyük bir kısmı sahte olmak üzere önemli miktarda İngiliz sterlini ücret aldığı savaş

sonrasında anlaşılmıştır. Çiçero'nun, 1960'lı yıllarda Almanya'ya yerleştiği, Alman Hükümeti'nden emekli maaşı aldığı ve 1970 yılında öldüğü yolunda basında haberler yayınlanmıştır.

Özveri ve vatan sevgisi ile dolu olarak, çok sınırlı teknik ve parasal imkânlarla görev yapan MAH'ın Kontreşpiyonaj unsurları bu dönemde, hayati değerdeki bilgi, belge ve manevra olanaklarını siyasi iktidara sunarak Türkiye'nin savaşa sokulmamasında etkin rol oynamışlardır. Başka bir ifadeyle, Kontreşpiyonaj unsurlarının operasyonel zeka ve yönlendirmelerinin, dönemin siyasi konjonktür ve MAH'ın yapısal tablosuna göre çok önde ve ileri bir seviyede olduğu görülmektedir. Bu çalışmalara örnek olarak, Çiçero (İlyas Bazna)'nın çok tarafı ve maksatlı arayışlarının, bu operasyonel zeka ile ortaya çıkarılması ve entelijans konusunda önemli sonuçların alınması gösterilebilir.

Bütün güçlüklerle rağmen MAH Riyâseti kısa zamanda devlet makamlarının güvenini kazanmış, kanaat ve görüşlerinden faydalanılan bir seviyeye gelmiştir. Bu başarıların kazanılmasında bir avuç teşkilat mensubunun hüsniniyet ve görev aşkı ile çalışmasının büyük etkisinin olduğu unutulmamalıdır.

Evet, Milli İstihbarat Teşkilatı sitesinde Çiçero tam olarak böyle anlatılmakla beraber aynı zamanda açıkça Çiçero 2. Dünya Savaşı'na Türkiye'nin girmemesini sağladı diyecekti. Tabii İngiliz belgelerinde Mit için değil Alman hesabına çalışıyordu dese de bu elindeki belgeler ile anlatılmakta. Yani zaten bizim dediğimiz ve Almanya'ya para

226

SON SÖZ

Türkler pek ön söz okumadığı için biz de bunu sona alalım öyle bitirelim dedik. Sonuç olarak birçok casus veya casusluk yapmayıp sadece istihbarat faaliyeti yürüten birçok isim geçti. Bunların kimileri sadece bir casustu ve kullanıldı sonra atıldı. Kimileri ise bir istihbaratçıydı ve ölene kadar bu işi yaptı. Zaten istihbaratçıdan her şey olur ama emekli olmaz diye boşa dememişler. Biz de bu yüzden kitabın adını aynı gibi görülen ama farklı olan bu iki kelime ile kurmak istedik. “Casuslar ve İstihbaratçılar.” Mata Hari bir casustu ama bir istihbaratçı asla olmadı. Emine Adalet, İngiliz Kemal bunların hepsi birer casustu ama asla bir istihbaratçı olamadılar. Çünkü anlık ihtiyaç duyulmuş sonra unutulmuştu. Peki, şimdi durum ne? Elbette istihbarat faaliyetleri devam etmekte ve ismini şu an bilmediğimiz ama daha birçok Türk istihbaratçı ismini tarihe yazdırmakla meşgul. Aslında şu an yaşayan bazı Türk istihbaratçıları da yazmak istedim ama MİT kanununa ters olacağı için bu konulara giremedik. Elbet bu yanlış değil ve doğru olan. Belki söyleyeceğimiz bilgiler çok gizli değil herkesin ulaş-

bileceği bilgilerdi ama yine de kanun kanundur. Fakat son sözde isterseniz bu isimlere girmeden yine de günümüzün casusluk ve istihbaratçılık dünyasına bir göz atalım. Hiç şüphesiz istihbarat faaliyetleri günümüz itibariyle neredeyse tamamıyla kendi havasını oluşturmuş bir konumda. Siber istihbarattan, ekonomik istihbarata ve daha birçok dala kadar ayrılan görünmeyen bir dünya daha da görünmez hale geldi. Ama yine de bu işi götüren yine sizin bizim gibi etten kemikten adamlar. Bu noktada Türk istihbaratı özellikle son dönemlerdeki adımları ile bize bunları göstermekte. Rusya'nın muazzam bir istihbarat teşkilatı olmasına rağmen ona karşı da önemli adımlar attı. Mesela casuslar şehri olan ve Rusya ile Suriye istihbarat elemanlarının yer aldığı Lazkiye'den Türkiye'de bombalı eylem düzenleyen bir adamı gitti oradan çıkarttı geldi. Hatta Türk bayrağı önünde tüm dünyaya gözdağı verdirecek konuşturmayı da yaptı. Yakalanması ise Türk casus ve istihbaratçılarının ne kadar önemli bir şekilde çalıştığını bize gösteriyor. İsterseniz "hürriyet.com"da yer alan o haberi ve süreci kısaca hatırlayalım. Yer tespitinden sonra önce alışkanlıkları analiz edildi. Tüm güvenlik önlemleri alındıktan sonra Nazik, alışkanlıkları ve rutinlerinin belirlenmesi amacıyla sabırlı bir çalışmayla takibe alındı. Nazik'in rejim tarafından sağlanan imkânlarla, korumalı bir hayat sürdürdüğü belirlendi. Nazik'in alışkanlıkları ve rutinleri MİT Başkanlığı'nda ayrıntılı şekilde analiz edildikten sonra operasyon için düğmeye basıldı. Yakın takip ve yakalama süresinin 6 ay kadar sürdüğü öğrenildi. Daha sonra operasyon aşamasına gelindiğinde Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) unsurlarıyla da iş birliği yapıldı. TSK'dan alınan 'çok

önemli' destekle Nazik güvenli yollardan Türkiye'ye getirilip sorguya alındı. Nazik'in yakalanışıyla ilgili fotoğrafta teröristin başına çuval benzeri bez geçirildiği görülürken, yakalayanlarda da yerel poşu dikkat çekti.

Nazik operasyonunun yaklaşık 10 gün önce yapıldığı ve sorgusunda rejim güçlerinin birçok terör örgütüyle iş birliği yaptığına dair ifadeler verdiği ileri sürüldü. ANADOLU Ajansı haberine göre Yusuf Nazik ön sorgusunda Suriye istihbarat birimlerinden aldığı talimatla Türkiye'de terör eylemi arayışına girerek alternatif yerlere yönelik keşif çalışması yaptığını, patlayıcıların Suriye'den Türkiye'ye intikalini sağladığını, iki transit tipi araç temin ederek patlayıcıların araçlara yerleştirilmesini organize ettiğini itiraf etti. "Hacı" kod adlı Muhammed isimli Suriyeli bir istihbaratçıdan talimat aldığını belirten Nazik'in, Reyhanlı patlamalarında rol aldığı belirtilen Mukaveme Suriye Lideri Mihraç Ural hakkında da detaylı bilgiler paylaştığı, Ural'ın birkaç gün önce saldırıya uğradığını iddia ettiği, eyleme katılan diğer firari sanıkları da teslim olmaya ça-

ğirdığı bildirildi. Sorgusunda Antakya doğumlu olduğunu aktararak ailesi hakkında bilgi veren Nazik, Reyhanlı'daki bombalı saldırıyı arkadaşlarıyla yaptıklarını itiraf etti. Emri Suriye istihbaratından aldığını söylediği belirtilen Nazik, "Türkiye devletinden kaçamadım, pişmanım. Beni Suriye'den yakalayıp getirdiler. Suriye'deki arkadaşlarıma sesleniyorum, yol yakınken dönün, Türk devleti bize sahip çıkar, kendi devletimiz bize sahip çıkar. Suriye devletine de sesleniyorum, Türkiye devleti çok büyüktür bunun hesabını elbet sizden soracak" ifadelerini kullandı.

(Reyhanlı katliamının planlayıcısı yakalandı.. MİT Lazkiye'den çıkarıp getirdi.) Bu noktada bu faaliyetlerle günümüz Türk istihbaratının önemli faaliyetler içinde olduğunu görüyoruz. Libya'da da etkilerini gördük. Özellikle son dönemde Fransız istihbaratının kurtaramadığı bir Fransız vatandaşı Türk istihbaratı kurtarıp ailesine teslim etti. Öte yandan FETÖ elemanlarına yapılan istihbarat faaliyetlerine girmiyorum bile. Bildiğiniz gibi birçok FETÖ'CÜ yakalanıp ülkemize getirilmekte ve hesap sorulmakta. FETÖ'nün 'para kasası' olarak anılan iş adamı Memduh Çıkmaz, Milli İstihbarat Teşkilatı'nın (MİT) operasyonu ile Sudan'da yakalandı. Avrupa'da yapılan operasyonlar, Türk topraklarında yapılanlar ve daha fazlası. Zaten internette bu haberler fazlası ile yer ettiği için çok girmiyorum ama bu faaliyetler Türk istihbaratının önemli bir şekilde dünya siyasetinde yer ettiğini bize gösteriyor.

Elbet bu konuyu anlatmaya devam etsek hiç şüphesiz bir o kadar da yazdığımız kadar bölüm çıkar ama ileride istihbarat örgütleri ile de ilgili kitap yazmayı düşünüyorum

ve o zaman uzun uzun Türk istihbaratını ve diğer istihbaratları da anlatmaya devam edeceğiz. Benimle buraya kadar geldiğiniz için size minnettarım. Elbet daha anlatılacak birçok casus ve istihbaratçı var ve belki ileride onları da anlatacağımız yeni seriler devam edecektir. Görüşmek üzere.

Kaynaklar

YILDIRIM, Murat, Emeç, Cemalettin, “YEŞİL” Oğlu Murat Yıldırım’ın Kaleminden, Timaş Yayınları.

FORTNA, Benjamin C. Kuşçubaşı Eşref, Timaş Yayınları.

KARACA, Taha Niyazi, Sınırları Çizen Kadın Gertrude Bell, Kronik Yayınları.

YALÇIN, Soner, Bay Pipo (Hiram Abas İçin), Kırmızı Kedi Yayınları.

ÖZKAN, Tuncay, MİT’in Gizli Tarihi, Cumhuriyet Kitapları.

TEMUR, Ferit, Cambridge Beşlisi - 20. Asrın Casusluk Şebekesi, Hitabevi Yayınları.

BALİOĞLU, Tarık, ÖZTÜRK, M. Fatih, İngiliz Kemal Vatan Uğrunda, Berikan Yayınevi.

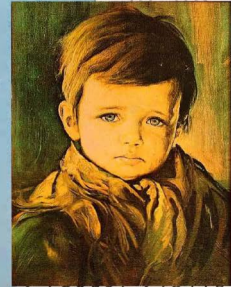
Hayatları ve anlatılmayan noktaları

CASUSLAR VE İSTİHBARATÇILAR

Klasik anlatımların dışına çıkan bir casusluk kitabı. Çok konuşulan, hiç anlatılmayan ve yeni ortaya çıkan casusların, istihbaratçıların sarsıcı hikayelerini okuyup aynı zamanda dönemin istihbarat bağlantılarına da şahit olmak ister misiniz?

Tarihten günümüze kadar uzanan bu derin dünyanın deşifresi sizi derinden sarsacak. Unutmayın, casusluk tarihinde her şey yazılmadı. Çoğu zaman saklandı. Biz ise bu kitapta bağlantıları birleştire birleştire çok konuşulan bu adamlar hakkındaki gerçekleri ortaya çıkaracağız.

Şahit olmaya cesaretiniz var mı?

/lopusyayinevi/

/lopusyayinlari/